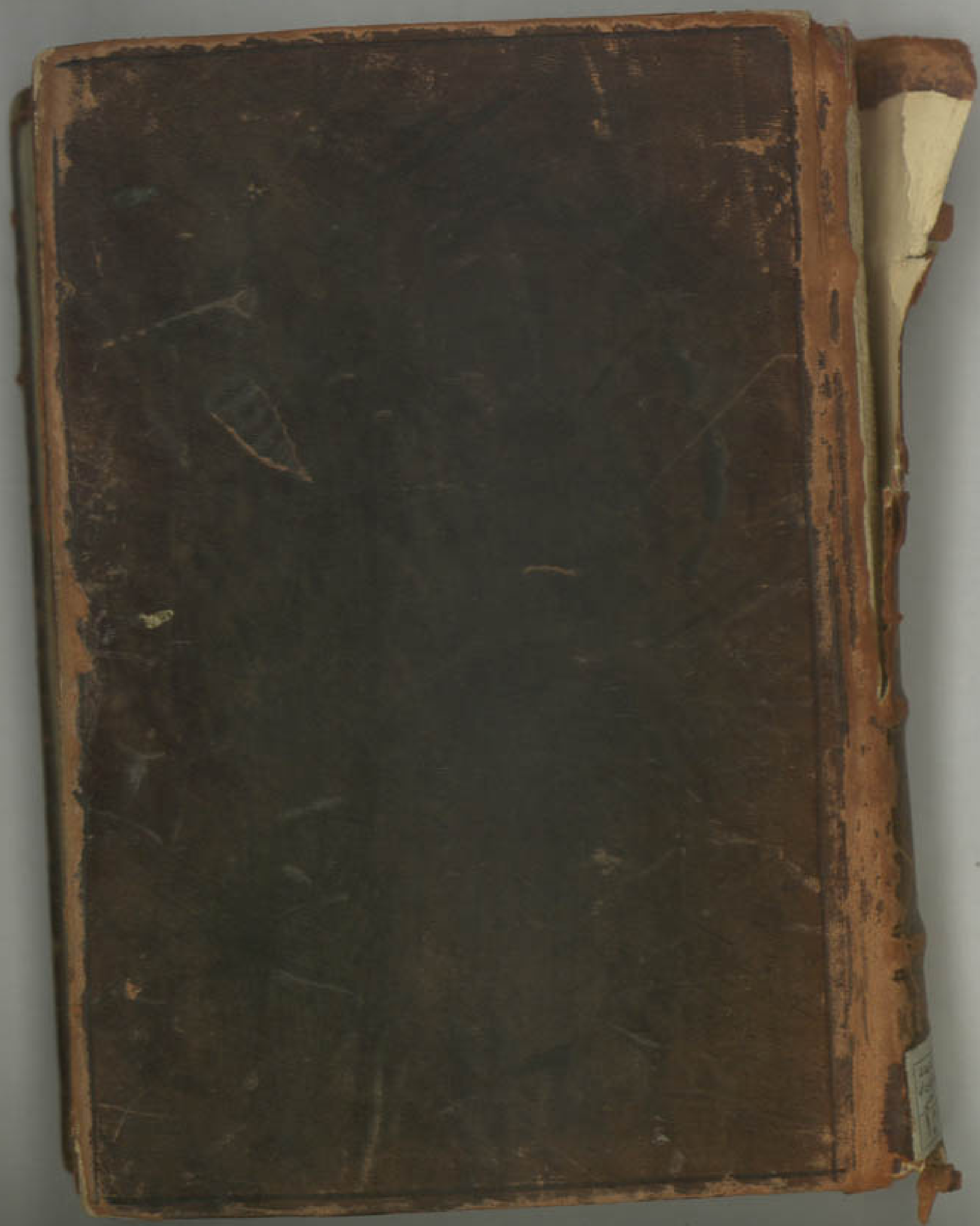

وساق صبیح للصبوح دعوته

فقام وفی اجفانه سنة الغمض .

یطوفون بکاسات العقار کانجم

فمن بین منقض علینا ومنقض

وقد نشرت ایدی الجنوب مطارفا

علی الجو دکنا والحواشی علی الارض

کاذیال خود اقبلت فی غلائل

مصبغة والبعض اقصر من بعض

۲۶

در تاریخ سه‌شنبه بیست و ششم دیماه ۱۳۵۷ مطابق با هفدهم صفر ۱۳۹۹ و برابر با
شانزدهم ژانویه ۱۹۷۹ مسیحی در ساعت ۱۳۰۸ سیزده و هشت دقیقه پادشاه محمدرضا شاه
پهلوی باتفاق فرح پهلوی بعلت فشار مردم با هواپیما ایران را بمقصد اسوان در مصر
[illegible] از [illegible] ترک نمودند حسن مصطفوی

المقدم

فهرست کتاب

ابو سعید ابو الخیر اوحد الدین کرمانی اوحدی مراغه ابن حسام خوسفی ابن یمین فریومدی ابو الحسن ... امیر خسرو میرزا الغ بیگ انوری ابیوردی

حکیم ازرقی حکیم انوری امیر معزی احمد ... ابو الفرج رونی ابو العلاء گنجوی ابو اسحاق اطعمه ادیب صابر ابو الفضل ...

آذری ادیب ... اختری اثیر اخسیکتی اثیر اومانی اوحد کاشی ... امام فخر رازی

امیر ... ادیب صابر ... ابو سعید ... امیر ... ادیب ... اسعد

اکرامی اختیار ابو الطاهر خاتونی انوری احمد ... ... ابو ... اختری ... افضل ...

آذر ... ابو ... ابو حفص ... ابو ... اعجاز ... احمد ... اظهار ...

امیر ... احمد ... ... اکمل ... ابو المعالی ... ابو ... ... ابو ... ...

اصفهانی ابو حنیفه ابو ... ابو ... ابو ... ...

ابو حنیفه ... ابو ... ابو ... ... ابو البرکات ... ...

آذر ... امی ... ...

... شیخ احمد ... ... امیر ... ابو البرکه ... شیخ ... ...

... خواجه ... احمد ... ابو بکر ... ابو القاسم ... ... امیر ...

... ... ابو العلاء ...

المعاصر

... میرزا ابو القاسم ... ...

... اسید ... ادیب ... اسید ادیب ... ... احمد ... ادیب ...

... ... اکبر اسید احمد ... ...

المقدم

بابر ... شیخ ... ... بیگ ... بایسنقر میرزا ... ...

... ... میرزا ... برهان الدین ... ...

... ... سلطان ... ...

... ... برهان سلطان ...

المعاصر

... ...

... ...

المقدم

تیمور ... ...

المعاصر

نسیم ... ...

المقدم ... ثبات

المقدم

جلال جوهری کاشی سید جلال جامی جمال الدین جوهری جمال الدین میرزا جلال جاهی جاجرمی جلالی میر جعفر

جعفر زرین جوهری سید جعفر جلال الدین دوانی جلال جناب

المعاصر

میرزا جان جلال چاقو جامع جواد جلیلی جاوید جهانشاه چاکر چشمه شیخ جابر

المقدم

حافظ حنظله بادغیسی حسین خوارزمی حسینی ابن حسینی حزنی حسن حزه ملا حاجی حسین واعظ حاذق گیلانی

حیاتی گیلانی حسن غزنوی ملا حیدر حیدر رومی حسن بیک حکیم حاذق حیاتی کاشی حاجب حافظ حلوایی حالتی ساوری

حسینی ابدر حسینی گنجه شیخ حزین حزنی حیله حیدر کلیچه حجت خواجه حسن حاکم حسن دهلوی حدی حلوائی حاجب

حمیدالدین حزنی حریفی

المعاصر

حاجی حسن حسینی حاجی حسین حاجی حسین حسرت حیرت حاجی جبار حسینی حسرت حیران حاجی حسین حبیب

حیاتی حسینی حاجی حسین حاجی حسن حشمت حیرت حلوائی حقیر میرزا حسین حاجی حسین حسینی حصاری

المقدم

خواجو خاقانی خاقانی خبازی خیام خاقانی خسرو دهلوی میر خبیر خراسانی خواجه خیالی کاشی خلیفه خجندی

خرد حافظ خضری خیالی خسرو خاوری خلف خواندشاه خسرو خالدی خلخالی خاموش

خاقان خسرو

المعاصر

خاقان خسرو دل خاور خرم خراسانی خرم شهری خسته خاوری خاور دل خدمت خادم خالد خاوری

خاوری شیرازی خسروجان خادم خرم شهرداری خرم اصفهانی خود خاور خسرو خرم اصفهانی خرم آبادی

المقدم

درویش دهکی درویش ... جان درویش دهقان سمرقندی دهقان دیوانه حافظ خواجه دردی درویش مطهر دیوانه

درویش دیوانه داعی درکه دهقان ...

المعاصر

دولت داعی دارا دانش دارا وقار داعی ... درویش ... درویش کاظم دبیر درویش

دانش

المقدم

ذوقی سید ذوالفقار ذبیح ذوالمذاقب

المعاصر ذوالفنون ذوقی ذره ذبیحی

المقدم

رودکی رابعه بنت کعب رفیقی رشید وطواط رفیع الدین ابهری رفیع الدین ... رفیع رستم خوریانی رضی ارتیمانی

حکیم رکنا رادیه ... امیر رضا شیخ روزبه رفعت رکن الدین ریاضی رضائی رشید زرین راقم ...

رجائی راغب رکنش رز رضا میرزا حکیم روحی رفیع الدین لنبانی

المعاصر

رکن الدوله راوی رفیقی روشن روده رشحه رواب رهی رخصت رونق [illegible] رونق

رافع ملا رضا

المقدم

زمانی زرکشی زکی زمانی لاهیجی ملا زکی زمانی کاشی زلالی میرزا [illegible] زلالی شیرازی زلالی هراتی [illegible]

زمانه زنجانی زرنی زکی کاشغری زین الدین قوسی

المعاصر

اقا محمد زمان زهرا خانم زاینده زرگر

المقدم

حکیم سنائی شیخ سعدی سلمان ساوجی حکیم سوزنی سراج الدین قمری سعد الله بیک سراج الدین سهروردی سرمد [illegible]

سلام الله [illegible] سعید [illegible] سعد الدین [illegible] میرزا بیک میر سراج الدین [illegible]

[illegible] سیفی [illegible] امیر سنجر [illegible] سراج الدین [illegible] سحابی [illegible] سعدی [illegible]

سیری سعید سعد الدین [illegible] سعد سلطان [illegible] سالم سعدی [illegible] سالک سروری [illegible]

سعید الدین [illegible]

المعاصر

سحاب ساغر [illegible] سها ساغر سیفی سعید ساغر سلطانی سالک سرودی سیف [illegible]

سپهر [illegible] سرور ساغر ساحل سخی سرور میرزا [illegible]

بهرنوز

المقدم

شهید شهاب الدین شیدا حکیم شاپور شاهزاده [illegible] ترکت [illegible] شرف الدین [illegible]

[illegible] شهیدی [illegible] شهاب شاه تقی شاپور شاه [illegible] میرزا شرف [illegible] شمس [illegible]

شهابی شمس الدین [illegible] شهاب الدین [illegible] شریف شانی شاپور شرف الدین [illegible] شمس الکفاه [illegible]

شهاب [illegible] شمس [illegible] شرف [illegible] شرف الدین [illegible] شهاب الدین [illegible] شاه [illegible]

المعاصر

[illegible] شرر شایق شاپور [illegible] شهاب اصفهانی شهاب [illegible] شیدا [illegible] شاکر شایق [illegible]

[illegible] شهاب [illegible] شهدی شعرا شرار شحنه شریف [illegible] شیدا [illegible]

[illegible] شهرت

المقدم

صائب صوفی صدر الدین صفائی صالح [illegible] صبوحی صفیه [illegible] صدر الدین صفائی [illegible]

شاه [illegible] صیدی صهبا صادق صالح [illegible] [illegible]

المعاصر

صبا صاحب صارم صبری صحبت صادق صابر [illegible] صفا صحبت صفا [illegible] صفا

[illegible] صبور [illegible] صفائی صبوح صفائی صفا صفا

المقدم

ضمیری ضیاء الحق ضیاء میرزا ضیا ضیاء الدین

المعاصر ضیاء السلطنه ضیا داد

المقدم

طالب طفیلی طاهر طوفانی طبیعی طالع طیب طالبا شاه طهماسب طوسی طبقی طالب
طفیلی طالب طبری شاه طاهر طهمورث طغرا طیب طاهر

المعاصر

طغرل طائر طالع طلعت طرب طبیب طوطی طیب طرفه طراز طیب طایر طیب
طرب طبیب

المقدم

ظهیر فاریابی ظاهری ظهوری ظفری ظهیر ترمذی ظهیرالدین ظفرخان

المعاصر

ظریف ظفر

المقدم

عبید زاکانی عرفی عصمت علامه عبدالرحمن میرزا عبدالقادر عماره عاشق عارف عینی عماد کاتب
عنصری عزت عمادالدین میرزا عبداللطیف عماد حروفی عبده عشقی عبداللطیف علاء الدوله عقیقی عاقل

عرفی رکنا میرزا عبدالله عطاری خواجه عصمت عالم کیش شیخ علاء الدوله عبدالوهاب عشقی همدانی
ملا عبدالله عاشق قاجار عبدالکریم عزتی عبدالواسع جبلی عاقلی عقیقی عشقی عبدالقادر
عبدالقهار عبدالرزاق میرزا علی عیسی عزتی عبدی شیخ عزالدین عاملی عاقل عبدالله شیخ عطار
عمر کابلی عبدالله قطبی استاد عبدی عزت عطاء الملک عاصم عزت علا علی عزالدین عمادالدوله
عثمان بن احمد عرفان

المعاصر

عندلیب عالی عارف عفت عاشر عزیز عارف عشرت عارض عزت عاشر عارف
عیشی عالم عشرت عاشر عاصی

المقدم

غزالی غیاث حلوائی شاه غریب میرزا غیاث قافیه غیرتی غیاث غزالی غربتی غیاث اصفهانی
غیاث الدین احمد غنی غضایری غضنفر کلجاری

المعاصر غیبی غیرت غزال

المقدم

فردوسی فصیحی فرخی فاضل فرقتی فریدالدین احول فخر هروی فخرالدین فرج فیضی فغانی مروزی
فصیحی فرصت فغانی فخرالدین عراقی فریح فیضی فضلی فرخ فخرالدین فرائی شیخ فیضی فضولی فیروز

ميرزا فضل الله فايقا فغاني فروغي فخري محمود بيك فرخ الله فايقي فيضي فريبي فوري فاطمه قوالي

المؤخر

فرمان فوا فكرت فنا فكار فطرت فايق فرا فنا فدوي فردوسي فروغ فطرت فرخ

فكار فروغ فردي

المقدم

قاسم انوار قاضي زاده الدين قدري حكيم قطران قطران ترمذي صوفه بهروز قبول قانع قبول قدري قيصي قالي ميرزا قوام

قاضي زاده بهر سه قافيه قانع كريني قصار زكاني قرار قصاب قاري كيلاني قاضي عيسى قادري قاسم قيصر

قاسم امير قاضي سعد الدين امير قراني قرا ابوالعيه قاضي محمد قوام الدين قانعي قاسم بيكي قدسي [illegible]

قيقي قتالي

المؤخر

قايم مقام قايم مقام قاضي زاده قطره قصايي قاآني قانع قايب قنبر

المقدم

كمال اسعيد كمال خجند كليم كرام كوكبي شاه كبود جامه امير كاووسي كاتبي ظفر كمالي كاكا كلالي كاري

كوهپاري حكيم كسايي كامي كاتبي كاشي شيخ كمال بهجر كهكشي شاه كرم بيك كمتر ميرزا كاظم كاتب كاتبي

ميرزا كاكا فاقلي بيك كاتب كمال كمال الدين كاشغار كامي

المؤخر

كوهر كوهري كوكب كمين كوكب كوثر كشته كستبي ميرزاده ليلي كمال افضل خفتو كاظم كامر كلهر

المقدم

مولانا لطف الله لطيفي ثاني لطيفي بهادر لامع جرجاني لاغر قاضي لاغر لمعي لاله خاتون لولايزار

المؤخر لمعه لاغر لاله كرانه

شيخ محمود شبستري مولانا رومي خواجه شيخ محمد ميرزا بيك كرامي المقدم قاضي محمود امير محمد بيك خواجه منصور ميرزا منشي

مخاري عبد المومن مروار مشكاه مهجور مجلسي محي الدين محمد صبغة الله حسيني ملا منصور مير حسين مرزاقي

ميرزا معصوم وزيركي مشفق بخارا محمد بيك اسكي محمد امير معز الدين محمد مترب مولانا محمد شيخ محمد مير مشفقي

منوري مولوي مقصودي محمد مايل خواجه مولوي مير مخدوم ماهر محمد سيد مير محي الدين محمد الدين منشي ميرشيخ

امامي مجد حد محمد مجد محمد محرم كتبدار امير معزي مشتاق درويش محمد محتشم مير محتشم سيد محمد مظهر مظفر مخفي

محمد حكيم شيخ منوچهر امير محمد مخلص مشفق مولوي مجدي بيقاني مطرب كاشغر مهري معشر محمود موفق ميرزا جعفر

ملك قمر ممتاز مولوي زكاني ملا مرله ميرزا ملا مولوي مجد بهادر مير محمد ملاقي مظفر بيوري اكابر

منطق مشرق مظهري كشميري مظفر مستم اردوبيك ميرمعز كردو مجير ميرزا محمد معصوم مرزا معصوم منيرة سيد مظهر

مسكه منصوري منجي محمد مسعود سلمان منيرة مهري خوش محمد صادق جعفر

المؤخر

مجمر محبط معتقد مطلع مولانا منعم بيك منصور ميرزاده ماهي مايل مخدوم مولي محمود مشتاق

مغنی مهجور محرم اداهم محیط نوری پرتو صدر مسطور مظفر جار سعد هم رنج مسرور معظم

مفتی مسکین میرابوالمجد مهوش شفیق مطلق متقی مشوق شفیق عدمه مشوق محجوب مطیع

مشوق محجوب مشوق مهدی زکی مظهر مذنب منتخب شفیق مطیع برادهم عدمه مشوق مجور مسنا

برادهم مطیع سعم محوقفی مسرور محرم

المقدم

نظامی نوائی نظام کمک نیازی نقیب برکات آقا کسیم جار حکیم حضرجه شاه مخدوم نیازی

نغره ناظم وجیهی جیره نزاری شیخ کمال الدین شاری نان نظام ناطق جواد نصیر مبتلا میرزا نظام

ماجوزد نظیری نغرکره ناصر نامی نظامی عروضی نام نگونه رضی وزیحی رضی نشاط لسنی خیرجمال

کمال الدین نورالدین شاه شکست میرزا نصیر زاده میرزا ناصر شاه نوید

المعاصر

نشاط نورگلاه نشاط نانب زاده میرداهار جیری نشاط زاده خان نادر حضرت نیاز

نظیر حضرت نوا ندیم ناطق نخ نیاز حضرت ناقی نظام ناصر نظیر نوری نوائی

المقدم

وصاف وصال قلندر واحدی والاکاخ علوداننه وحشی واهب وقوعی واعظ وصلا والی

والی دلیمی واقعه وحید وجیه واقف وماونش بیانی واله وحید وهبی محمد وصال

المعاصر

واله جار وصال برادر وفا وقار برادر وحدت واثق وفا وفا وفا واثق واله

واثق وحدت وجدی واقف

المقدم

خواجه هام اقاهاشم هلال هجت اله هدایت هلالی جغتای میرهادی امیرهمایون هدایت گو هوائی

هجری هجری میرهاشم هاتف همایون هاتف

المعاصر

هاویه جار هم هنر هراث هما همایون هجری هما

المقدم

امیر یمنی امین یحیی بیک یاری میر یولنی میر یعقوب یعقوب یقینی یمنی

یغما

المعاصر

یغما یاری ویلغریک

[illegible]

المعاصر

العرب

محمد صالح جعفر شیخ امین جندی شیخ عبد الغنی عبد اللطیف افندی اسامه [illegible] سید عبد القادر [illegible]

شیخ صالح تمیمی

المعاصر

الترک

بروسه لی عاکف پاشا فهیم راشد افندی عارف حکمت بک منیف [illegible] کمال افندی [illegible] پاشا

[illegible]

خراب

[illegible]

۱۲۵۷

تاریخ [illegible] شهر صفر الخیر [illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

پر خون شده [illegible] در [illegible] دستانش [illegible] را چه [illegible]

در باغ [illegible] گنج بالا [illegible] پرسش [illegible] عالم

هستی [illegible] پرتو [illegible] انوار [illegible]

[illegible] نگویم — [illegible] حد خود را [illegible]

[illegible] کائنات [illegible]

اگر چه [illegible] پادشاه

پادشاهی [illegible] — [illegible]

پادشاهی نور سزاوار است — [illegible] کائنات [illegible]

اگر [illegible] ذات پاک را — نسبت آفرینشی عبارت

هر قدر ستایش رحمت افزائی — [illegible] سزاوار است

امید [illegible] داریم

اما بعد چنین گوید راقم حروف [illegible] اصلم از طایفه قاجار و اسم احمد [illegible]

[illegible] خان مشهور [illegible] احمد [illegible]

[illegible] گمنام بودم [illegible] کارم [illegible]

[illegible] زخم خوردم

[illegible] حلقه کردم از [illegible] — [illegible] دل من [illegible]

[illegible] حلقه بر در استادی — [illegible]

و [illegible] از استادان و دوستان همزبان کسی همراه [illegible] خاطر

افتادم و آنچه از اشعار متقدمین و معاصرین [illegible] در خاطر ضبط دارم در دفتری ثبت [illegible]

[illegible]

[illegible] ابتدا [illegible] از نظم [illegible] دفتری مرتب شد تا آنچه [illegible]

[illegible] زیارت حضرت [illegible] امورات ظاهری [illegible]

[illegible] استانه [illegible] حضرت [illegible] فضل خدا

[illegible] رجب [illegible]

در نهایت فراغت و دران مرز فرخنده آنکه بر در شاهزاده ورود فرموده

ارزدی الصفحه [illegible] و آنچه جمع شده خالی از تازگی نیست [illegible]

اشعار نغز ضبط است و اشعار خوب جمع شده است و چون این فقیر اکثر

کاهی بر حرف [illegible] تکلف با ملکه [illegible] خوب [illegible] آنکه در

حقیقت قابل ضبط نسخه نیست در صدد ضبط او [illegible] جمیع ادوار [illegible]

شده [illegible] چیزی [illegible] که در خاطر احباب [illegible] لهذا [illegible]

در اشعار [illegible] بسیار [illegible] مقال [illegible] هیچ [illegible] دلنشین [illegible]

[illegible] نوری [illegible] ظلمت [illegible] الغرض تکلف [illegible] مضمون [illegible]

چند شعر [illegible] شده بود در خاتمه اوراق ضبط رفت [illegible]

ضبط اشعار [illegible] بسیار شده [illegible] اگر باری از معایب [illegible]

با غلط و غش [illegible] فقیر چشم پوشند بلکه چنین مستحق اصلاح است با اصلاح آن

کوشند [illegible] ملاحظه [illegible] حروف تهجی و در هر حرف تقدیم [illegible]

و معاصرین را موخر کرده شده و مراد از معاصرین معاصرین [illegible]

صاحبقران [illegible] شاه قاجار است [illegible] مراد [illegible]

[illegible] است [illegible] الکرم [illegible]

از [illegible]

[illegible] الفقرا [illegible] و بطبعی [illegible] شجاع السلطنه [illegible]

[illegible] اشعار [illegible] شعر [illegible]

[illegible] دارد [illegible] نوجه دارم زیراکه [illegible]

[illegible] سیاق شعر [illegible]

[illegible] اشعار [illegible]

[illegible] خوب این تذکره را مسمی بمجلات [illegible]

[illegible] اعتدال [illegible] دانسته فارسی [illegible]

[illegible] تذکره نویسی از قبیل کتب و غیره

[illegible] در دست نبود لهذا اگر خطائی رفته باشد

از [illegible] امید عفو را دارم [illegible]

[illegible] اشعار فارسی چند نفری [illegible] معاصرین عراق عرب و غیره [illegible]

[illegible] اشعار خوب داشته [illegible] اشعار معاصرین [illegible]

[illegible] کرده ام و [illegible] شعرای منضبطه در این نسخه از قرار فهرست

[illegible] بالله [illegible] المصنف [illegible]

والطف [illegible] من [illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

خلاصات اگر زیارت کنی — تحفه نخود در عبارت کنی

ابو سعید ابو الخیر از اجله مشایخ کرام و اولیای عظام است طبع شریف او با نظم اشعار …

ای شیر برافروز زبردست خدا — ای بر شهاب ثاقب مست خدا

ای سادم که ز دست این دستان — دست من و دامان تو ای دست خدا

گویند مریدی گستاخ از شیخ بزرگوار سؤال از کیفیت دنیا و آن کرد شیخ آهی کشیده این رباعی بر بدیهه خواند

حال دنیا را بپرسیدم من از فرزانه — گفت یا خوابست یا بادست یا افسانه

گفتمش احوال آن شخصی که بر دنیا دل — گفت یا غولست یا دیوست یا دیوانه

اوحدالدین کرمانی شیخ بزرگوار عارف کامل و دانشمندی فاضل بوده گویند در جامع مصر … در چهار رکعت نماز ختم تمام قرآن … کرده اگرچه حافظ از قرآن … مشهور بوده …

چه باک ز … تو از بس خمار و خواب — کز ره ز انتظار رسیده خسته اند

گل رخ ماه پیکر … خود را — … چمن … بجهد

خار گل دست آن پری زد بیلا — میخواست چو شیدا و همی خسته

گفتمش خنده چیست گفتا گل — بهتر ازین نمی تواند دید

زان سنگ دلی که داد آینه روی صفای خویش — ای بس که بچهره مردی … خویش

روی زیبا چو آن … نهان پیوسته — خاصه رخ و … پیوسته

در شکرخندان … آتش — در … پیوسته

زلف تو در دست … — … پیوسته

اوحدی مراغه از اجله عرفات … اوحدی … کتاب جام جم از اوست

اوحدی شصت سال سختی دید — تا شبی روی نیکبختی دید

برگل از عنبر کمندی بسته — گرد ماه از مشک بندی بسته

میوه وصلت بما کمتر رسد — زانکه بر شاخ بلندی بسته

اوحدی را که پسندی بیرون — زانکه دل در ناپسندی بسته

شیخ ابوالحسن خرقانی عارف معارج عرفان … جهان بوده و از اوست

دل … غمزه تو افگار نکرد — جان … نرگس تو بیمار نکرد

چشم … کمانه ابرو … ی — بر جان که نه … کار نکرد

میرزا ابوالحسن فراهانی … از کبار شعرای عراق عجم است و از جمله … اوست

وصل تو را ز بخت سیه چون طلب کنم
در شب کسی طلب نکند آفتاب را

شیخ الرئیس ابوعلی سینا فاضل است ... و حکیم ... [illegible]

~~ابا آن ... [illegible]~~

~~از من نکنم گناه رحمت که کند / از آن ... رحمت ار گنه کردن ... [illegible]~~

امیری قمی بسیار شیرین زبان و خوش بیان بوده است
تا رجان ... [illegible]

میرزا ابوالحسن ... [illegible]
... [illegible]

... [illegible]
کسی ... [illegible]

ابوتراب بیک ... [illegible]
از خط ... [illegible]

کامل ... [illegible]
ان ... از اضطراب ... [illegible]

از بسکه ... [illegible]
حکیم ازرقی هروی ... [illegible]

و حکیم ... [illegible]

در دیده ... [illegible]
چنانکه ... زعفران زند ... [illegible]

چو ... [illegible]
با سمان کبود از میان دریا بار

زعکس باده و از عکس سبزه برخیزد
دمیدم ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]

برکف ... [illegible]
از ... لاله ... گلستان

... [illegible]
از چشم آدمی ... نهان

اگر ... [illegible]
... خواجه عادل ... [illegible]

انوری ابیوردی ... [illegible]

روز ... [illegible]
ز ... باران ... [illegible]

زلف ... [illegible]
... [illegible]

... عفیفه است
... عفیفه

... [illegible]
... [illegible]

... فراخ ... [illegible]
چون ... های ... [illegible]

... [illegible]
... [illegible]

... چو نوبهار ... [illegible]
عیش ... [illegible]

یاران همه انگشت نمان ... [illegible]
... [illegible]

اسدی طوسی در علم مناظره و مرثیه استاد و مبرز است رحمت الله علیه خواهرزاده فردوسی و در وقت وفات او

بود و در وقت پیری از استیلای عرب و عجم تا آخر شاهنامه را اتمام رسانید او راست

کفت شب فضل شب افزون ز روز آمد که | روز روا باز ز شب کو فزاید قدم

قمر چو شیخ شب کرد محمد بدر بیم | سوی معراج شب رفت هم از جیحوم

روز از شب بو شنید این سخن آشفته کشت | خواست کش کیفر چه دراز سخن تا محکم

بجرم محجه بر دو ات هم از شب حرم | روزه خلق و دارد بر دوات همه

مر مرا کونه اسلام و تو را کونه کفر | مر مرا جامه شادی و تو را جامه غم

شیخ احمد ژنده پیل جام از اجله عرفا است مزار او ... در شهر جام ...

در کتاب ... اکثر سلاطین تیموری ... بسیار ... او راست

طبیب عشق ... کاش کر است | علاج او کند او را چه باکست

نه در مسجد دهندم ره که مستی | نه در میخانه کین خمار خامست

اگر گوش است شب کر دعای یار ما در گوش بود | شکر در طعم ... خورشید در آتش بود

اگر کسی خورشید ... | چشمک ... خورشید ... بود

هر زمان جامی ... آرای دکمش ... | ... در آن ساعت ... بود

بنده خود را چو پیا زار عشق | داغ وفا کرده ... تی

روی من امروز پیشش اگر | چه از درد و ... پسندیده ...

ابوالفرج رونی از استادان سخن و شعرای کهن است در عهد سلطان محمود سبکتکین اعتبار داشت

چنان بعهد و شاهی عمل شد هشیار | ... شاهی

تا شاه بحضرت رسید ... | ... مرا ... رسید ...

ای شیر دل ای وزیر ... | ای قوت بازوی ... سلاطین

از شعر ... | در ... لب ... شکر ...

در ... لب ... | هرگز ... شکر ... شیرینی

ابوالفرج سیستانی گویند که بعهد سلطان محمود را گذرانده و مورد ... آمده عنصری شاگرد او بوده ...

از درد فراق ای بت شکر لب | نه در روزم قرار و نه در شب خواب

چشم و دلم از هجرت ای دو چون شب | صحرای پر آتش است و دریای پر آب

ابو ... زوزنی ... او راست | ... از عجم و جام ... آسوده ام

... ز درد ... | مقصود هم از کعبه و حج ...

ور نه هم ... | **... کازرونی** شاعر ... خوش ...

~~ز ... شاعر ... آن ... حاتم ...~~ | ~~... فرزند ...~~

ابوالقاسم ... وزیر محمود سبکتکین ... اشعار ... قصیده ... او راست

هر که دارد [illegible] خبر جوب [illegible] گو — هر که دارد [illegible] زهر [illegible] باید [illegible] قوله

آذر بیگدلی شاملو اسمش حاجی لطفعلی بیک صاحب تذکره آتشکده مشهور [illegible] [illegible]

[illegible] پروانه [illegible] چو [illegible] — [illegible] آتش [illegible] آرام [illegible]

مطرب [illegible] کرده [illegible] — در بیان [illegible] حرف [illegible] آشنا [illegible]

[illegible] زوال [illegible] — روزی [illegible] جوان [illegible] امروز [illegible]

از طایفه [illegible] — [illegible] این طایفه از [illegible]

[illegible] — [illegible] باره [illegible]

مولانا ادهمی شاعری [illegible] بوده است — [illegible] پروانه [illegible]

[illegible] کردانم از [illegible] آتش [illegible]

~~**میرزا ادهم** [illegible]~~

[illegible] — [illegible] دارد

اخگری [illegible] [illegible] است — [illegible] چند [illegible]

انجمن [illegible] آباد [illegible] — ~~**[illegible]** [illegible] است~~

~~[illegible] چمن [illegible]~~ — ~~[illegible] لب غنچه باز [illegible]~~

~~[illegible]~~ — ~~بجاره [illegible] نوازی [illegible]~~

ابوالعلاء گنجه [illegible] است

[illegible] — [illegible] چشم [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] چشم [illegible] — [illegible] از [illegible]

[illegible] چشم — [illegible] چشم [illegible]

اثیرالدین اخسیکتی جامع صفات و کمالات [illegible] است

[illegible] — هر روز در [illegible] آفتاب

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] معتبر است

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] خورشید [illegible]

[illegible] — [illegible]

اثیرالدین اومانی اسمش [illegible] است

خیز و بزم صبح [illegible] — [illegible] تازه [illegible]

می در جام چو عکس قمر اندر دل آب | درکشش زود که دل خسته و در فرقت است

بوسه [illegible] که ابر [illegible] | از لب [illegible] دگر [illegible] است

تا توان غمزه [illegible] معشوق مباش | [illegible] است

می حرام است ولی [illegible] | [illegible] عجب [illegible] است

[illegible] | خشک [illegible] چون [illegible] است

بال مرغ طرب از ناله رنگین [illegible] | [illegible] است

وله

زهی [illegible] آمده [illegible] در چشم | چه [illegible] در چشم

ز آب [illegible] لطیف تری | [illegible] در چشم

کنم [illegible] زلف [illegible] | مرا [illegible] در چشم

ادهم [illegible] — مطلع: دل [illegible]

احمد [illegible] — مطلع: سر زد خط سبز [illegible] خضر [illegible]

[illegible] | [illegible]

امام [illegible]

اگر دشمن [illegible] | [illegible]

دگر نه چند روزی صبر [illegible] | [illegible]

امیر [illegible] بسیار [illegible] ادراک است — مطلع: [illegible] وصف [illegible]

[illegible] | [illegible]

ابوالفتح [illegible] است

[illegible] | [illegible]

ادیب صابر [illegible] در فنون ادب [illegible] شعرای [illegible] است

[illegible] | [illegible]

عاشق [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | زلف [illegible]

[illegible] | [illegible]

ای زلف [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | تا [illegible]

[illegible] | در [illegible]

آغاجی بخارائی از شعرای قدیم و معتبر است اوراست (مقدم) گرت از دل حصار باید کرد
جز دل من ترا حصار مباد (دیگر) مهرها نیست را شماری نیست
زندگانیت را شمار مباد (دیگر) چو باد در کره لشکر برف
چون گسسته از دهی پرواز زان همی چون کبوتران سپید
ساوه کم کرده از مهابت باز (مقدم) ابوزرجمهر غزنوی بوزرجمهر اورا قاینی برده
از امرای سلطان محمود سبکتگین است و تبارزی و دوری اشعارهای استادانه دارد اوراست
آن سپید سر گشاده را بین کاورده بر سر لب تاز
چونکه دهان ماهی خورد انکه که گفت ز لبگشا باز
استاد ابوسعید کرکانی (مقدم) از استادان شعرای آل صفار است و این چند بیت ازو یادگار است
به می دل زغم بزدید می (دیگر) ای حبیب جان و نگهبان دل
مرد خواهد دل زغم بسته می ای شکفته چو روزی و گلوف
فرخ خود اگر بریزی رز می (دیگر) به که از رخ رزی بر کنار
اسفار خازن از ذوالفس اکابر است اوراست (مقدم) بخت اگر یاری کند این باردلان تو
انجان کرم حرکات رگ جان ازوش (مقدم) ادیب ابوبکر از اکابر شعرای ... اوراست
انکه زخم چو از تیشه رحم از یادلش شعر مرا از سابقه منزلکه مانا دلش

~~استاد مجد ... دوبیتش ... نزدیک ... اوراست (مقدم) ... عمر ... دستی~~
~~... این ... بیمار ...~~ (مقدم) اکبر اصفهانی طبعی نیکو دارد اوراست
لیکه پرسی حال دل از من چو دانی دل کجاست پس چه میدانم در آن زلف رخ دلبر کجاست
اصبغ بهرور (مقدم) ادیبی خوش بیان و شاعری شیرین زبان است اکثر اشعار او بامزه است چند شعر او دراست
مجنون لباس کرده سیه چون رحال کو (دیگر) کجا پلاس جبه لیلی خیال کو
چون شب دیجور ... اور کو (دیگر) شاید ... اور کو
~~تا ... آتش ... سپید (دیگر) ... سپید~~
در شفق چهره عیده وادست رها کو بر ماه او ... با بردی سپید
مورا برق خان تر چشم زرد (دیگر) ... گیر ... این
بر ... دیگر امید دارم (دیگر) چه خواهی عهد رد ... گر شنبه
سر ... چشم تو نرگس شنبه (مقدم) ... چشم تو داد سر نرگس
استاد ابوطاهر خسروانی ممدوح آل ... است ... کتاب ... اوراست
در ... روح گفتی ... است اوراست در ... خوانی گس
فاضل تر از جمعی فضای خاک در ... خوانم
... بزرگ ... شهر را ... تشنه بزرگ

اوزر اصلش از همدان [illegible] ازوست مطلع
ز هجران ترک به خون میگرید
غلام او منم او میگرید

احمد بیگ [illegible] از اولاد [illegible] ازوست مطلع
حیرت دارم و [illegible] کوی شوق را
[illegible] در دل خاک [illegible] آرام

افلاکی اصلش از [illegible] ازوست مطلع
از آب دیده من سرو ناز پرورد [illegible]
چنان رسیده [illegible]

اخته [illegible] ازوست مطلع
نه ز شیم آب [illegible] دارد
هیچ مرغی [illegible] صبای [illegible]

ابو رجاء الغزنوی ممدوح بهرامشاه غزنوی بود و معاصر حکیم سنائی [illegible] ازوست

سپیده دم [illegible] کشند
براق خسرو سیاره در لگام کشند
همی برآید [illegible] مشرق
چو خنجری [illegible] از نیام کشند
[illegible]
جهان چو [illegible] تمام کشند

[illegible] بشکند
دل [illegible] بشکند

نازنین سرو ناز [illegible] نرگس
[illegible] نرگس
[illegible] چمن
کاشانه شکفته بر زبر [illegible]

قطعه
شاخ [illegible] نرگس رعنا
[illegible] تازه و [illegible]
آن همه دیده های [illegible]
وان همه چهره های [illegible] دیده

احرامی سندی با وجود اینکه [illegible] ازوست مطلع
چشم تا بر هم زدم انجام شد آغاز عمر
عمر شد این ره [illegible]

~~افضل [illegible] ازوست~~

~~تو را [illegible]~~

آمی [illegible] از [illegible] ازوست
[illegible] تاراج
[illegible] پرم [illegible]

رباعی
~~[illegible] رخسارش کو~~
~~در غنچه چو لعل [illegible] گفتارش کو~~
~~[illegible] سنبل~~
~~دلهای پریشان گرفتارش کو~~

ابو شکور بلخی از استادان قدیم [illegible] ازوست

ساقی [illegible]
[illegible] شد
از [illegible]
در پیاله [illegible] شد

درختی که تلخش بود گوهرا
اگر چرب و شیرین دهی مر ورا
همان میوه تلخ آرد پدید
ازو چرب و شیرین نخواهی مزید

رباعی
ای [illegible] از غم فراوان [illegible]
[illegible] هجران [illegible]
ای [illegible] از فریب دستان [illegible]
[illegible] دستان [illegible]

ابهر خوافی شاعریست صاحب طبع اوراست — مطلع
سینه را صد ره زدم از تیر تیز خود ابهر دلم / چه دانم جانب کو ره صد منزل یکسال زدم
باز هر روز است بوی دوست نسیمی هر دم / دگر هر صبح ره دوم بر قدم هر جا کم منزل

ابهر شیرازی از جمله شعرای خوش سلیقه اوراست — مطلع
عاشق اگر دوست کی گفته چه شهید دلی / با دو دم با هر وش شد در دوست معلوم کی رحمت
شکسته رنگ تو گلهای آفتاب نقره — و له ایضا / زهی رخسار تو گلگون خانه محجوب نقره
ماه هم زلب بود دلها سیراب نقره / لب از لب تو خواهم هم او او دارم است

استاد ابو عبدالله فرزندی از قریه رضید و جستکار شعرا نجم در زمان دولت آل سامان بوده امکان — مقدم
ظهور نموده و با استادان کسی شهید و رود که مصری بصره رود که در حق بزرگی شاعر شهید و شهره فرزندی
دین دیگران بجدیده بادی اوراست / مرغ چون ترک دشنه و تیر افراز زد

ابو سعید جرجانی خلف مسعود بن سعید جرجانی است اوراست — مقدم
برق تیر است کمر او در سر دیده کمان / بر مار دانه لؤلؤ بر نار دان کوکب — و له
بر گلی عبیر داری بر لاله مشک ناب / در آب عکس آتش و آتش میان آب
در حقه لعل و کوه هر در کوه آب خضر / در شام صبح صادق و در سایه آفتاب
در روز ظلمت شب و در شب چراغ روز

اصدق از اولاد حسن نظم بیرون نگار است — مقدم
گیرم ای مرغ نسیم و زر عزیزی تو ستی / چون کنی باز شکسته یعقوب و در بازار است

انصاری قمی از معاصرین خاتم اوراست — مقدم

نقش سوخ جگر بود است / جگر

ملا امیدی طهرانی از شعرای مشهور است و از اکابر زمان — مقدم
صد داغ بر دل است مرا از یک دیگر / نقش الله چاک گریبان باز باز کنی
نظر بر آن ش نازک کمر و باز کنی / زبان که دامن دل زد چه پیرهن چاکم
عجب مباشه اگر از من احتراز کنی / از تیغ غضب او را بود حال عجب
تو آن است که امیدی تو پیوسته دار کنی / پاسبانی از غم پاسبان دو ی
دم با غم بسته از عالم / پاسبانی آن آفتاب سیر
در سایه پرورده دهقان پر / زاد و زر زر خم لعل فام
عمرا فتاده است بر طرف بام / پاسبانی آن بر میان خورد
دارد یک قطره آتش صد خروش / بزن ده دو دو بام کر خرمن دل
خاکم در این خاکدان سر نگون

آقا محمد یاری صاحب دیوان است اوراست — مقدم
جبرا شکسته و هم بر عیب ندارد تو را / بهر دیده شستم در انتظار تو دارم

شیخ آذری از شعرای خوش گوی است اوراست — مقدم
در جوهر یک لالی باریک تخشند / شبنم بر غصان و چشم ابله داده
در سنگ نقره دارد و در سنگ دارد آن / کمر در من عنبر خو شد دل باس
تو بیستی و دارد زر زر و شرار آتش / از جور دور چرخ از آذری چه پیر

ادهم کشمیری

کوچه زاد

وفا مجسته مقالات دروکان گرفت … چو تو دارم همه کس شیر از آسته بر

الکاهی ~~از ایمای اصفهان است و …~~ … بزن بر سینه‌ام خنجر چه

ز رحمت بر دلم گر داری چه … وفا نامیر دلدار نگشت جانان

مسلمانا مجو ده از کافری چند … **ابوالمعالی نحاس** از فضلای آگاه و علمای …

در جاه و … مدح البارسلان بوده … عارض … گشته … شعر … هر روز … اوراست

هوا الطلیع اللطیف تو نسبتی دارد … لرزانی شب مروجان خوش گشت هوا

اگر چه چون تو … مهتری امروز … هنوز چشم در پینه باش تا فردا

بروان امیر بزرگان آدم درگه … پرسش تو مرا از غم زمانه رها

بحکم از … لشکر دلیکن … … که جنگ خون لشکر

چه خوکخواره … خون … برایشان حلال است چون شیر مادر

چو بر چشم برآمدی مر بیک ره … حسد بردی آن چشم از چشم دیگر

ابوالمعالی رازی جامع معقول و منقول است با حکیم سنائی … معاصر بوده … اوراست

جو دوش من بیار جست از نهیب غراب … دو هر که مرا از دیار دور از حجاب

… نسبتی دارد … چو بر جگر … لعل … زر ناب

طبیبان … چشم … زخم … هر روز … کاصد … سیماب

[illegible]

ز مشک زره دار بود ماه زره در … در سیم تن بوی … سرد سمن را

ماه است تو را چهره و مشک است تو را زلف … سرو است تو را قامت و سیم است تو را بر

ابوجعفر داری بعضی او را لاهوری و برخی قاینی دانسته حکیم … شعری … اوراست

چشمت آن نرگس و عارض چو نسترن … رخ … چو لاله در لب چون گل …

… نگاه رخش دلم که سخن … چرخ … نگاه حمله باز که شکار

از راه … عشقت پرورید … امروز مستی آرد و فردا کشد خمار

چون … چو … غنچه … ما گیرم چو … در کنار

ابوموید مجد از حکمای شعرای … است با حکیم ابوالقاسم کازی معاصر بوده اوراست

جان است شیخ … که دیده … جا که … بود دل … همه خوب

… جانهای … چو ذره … آفتاب

شراب … از … ب … چو … کس کز …

چنان … از جام … است … عقیق … سهیل یمن

ابولیث طبرستانی … فضل و کمال … جاه و جلال بوده ایشان راست

دلم … زلف … برای آنکه ز خجلت همی … ریزد

… آنکه چو … زلف را شانه … سر و زلف تو در شانه می در آویزد

[illegible]

همی بترسم کز درد هجر او ز میان | چو چون حکایت زلف او ز عنبر می‌خیزد
دگر بخسبد یک چشم زخم وقت سحر | نسیم زلف تو آن خفته را برانگیزد
دگر نشیند غماز غمزه تو دلم | هلاک جان بلا را ز جان او بگریزد

اصفهانی سخنوری سخن‌دان بوده است مقدم | تا با چه وقت تو آن نشنیدش

دل با سوی ما چو نشیند | دیگر | نگاهی به اول نهان میدهد
چشم بر رخ تو بی زبان میدهد | رباعی | جانم وقت و جان جانم وقت
رو هم وقت روح روانم وقت | بر از عمری بر بیدم آمد وقت
چندان منشین که من برانم وقت | مقدم

امام اعظم ابوحنیفه یادگار ... ما ... است

گرچه اوراست کسوت زیبا | گرچه ماراست جامه رسوا
ما چه سنگیم در میانه جوز | او چه پسته است در دل خرما

ابوزراعه جرجانی مردی فاضل و از اجله استادان کهن است گویند اشعار بسیار دارد مقدم

هر آنکسی که به جان از هنر نشان یابد | دیگر | ... نه خجل تا عقبات
اگر به دولت با رودکی نه همسانم | دیگر | عجب مکن سخن از رودکی نه کم زانم
اگر به کوری چشم او بیافت گیتی را | ز بهر گیتی من کور بود نتوانم
هزار بار ... | بشمر ز بهر سخن آمده هزار چندانم

[illegible]

ابوشعیب هروی مردی صالح در زمان آل سامان ... مقدم

نگر بجنبد حسن خوبرو ز نخجوان | ترک را بالش ببنگ آید جهه
ای دل ... ز کام دل ... | می‌سوزد ... معذوری ...

ابوالعلاء حسن مروزی از اکابر فضلا دهر ... خوش‌گوی ... مقدم

زهی ... سینه ... | دیگر | ... دارد ... جان
پیش ... که بود عالم | ... بر ... سنگ ...
ز ... | محیط ... خنده ...
قضای محکم ... آید | اگر خواهی ... گردانی

ابن رشید غزنوی از اجله ... ملک الوزراء علاء الملک او را تربیت کرده او است مقدم

دهان تنگ تو ... پر شکر دارد | دیگر | دو چشم من ز دوری تو جای پر قمر دارد
تو خورشیدی ... قبا ... | تو ... میان ... کمر دارد
شوم ... اگر معلوم ... گردد | در ... بالای تو ... دارد
منم ... و از ... | بر ... جان ... دارد
ز ... چشم ... | ... خطر دارد
با ... جان ... | از آن ... زر دارد

ازین پس دلا بودی گو رخ ماه تو بی‌پیچم | مگر منزل برگاه وزیر داد گر دارد

ابوبکر قهستانی از کبار ایام خود بوده او راست

مقطع

اگر بنگر چنان صورت نگارد

مریزاد آن مجسته دلت بنگر | دگر از زر چنو داند کردن

درود از جان من بر جان او زار

مقطع

بدرالدین ابراهیم ادیم صاحب خوش داده او راست

صد راه بر عنت در ره تو می‌کردم | بر کردم سر نه سری از مهر تو بسکرده

رباعی

چون زلف خطا تو در عنبر انداز | از نرم بنفشه سر بزیر انداز

چون زلف سیاه بت قبقاع انداز | محکمان ذره گشته و تیر انداز

رباعی

ای دل اگر از شوخ سیاهی بت مترس | میلی دارا که چشمه خواهی بت مترس

چشم بت او در لشکر حسنش جنگ است | با خط و خال او سیاهی بت مترس

ابن نیر یکی از اکابر حکما و افاضل زمان خود بوده در قطعه مقطع سرای ... او راست

دیگر

من و نفس نفیس و فقر و فاقه | می‌خواهم عمر گشتی بکاری

گر سنه گر بپر و بیاز اوزان به | در چند دوری که سیر از سگ کاری

مرا آستان ترا ابد لشه محول | و از غوک بیابان بخت یاری

ابوحنیفه مروزی ... او راست

مقطع

... چو مرد بنده در کار و بخت باشد یار

زفاک تیره نیایر تجلی زر عجب را | فلک بچشم بزرگی کند نگاه در آنک

بهانه هیچ نیارد برای موذی کار | بقاب ... از ابر و صدای ...

بسگ ... در چشم خویش درخت غار | ...

و با تشان نتوان داشت از درود دیوار

دیگر

آفرین باد بر آن عارض پاکیزه چو سیم

وان دو زلف سیاه و بدان شکل و چیم | ماه دو هفته ... دو از ...

ماه چه است که نیز قرار است هی نسیم | به تمیز ... طعنه زند

...

مقطع

امیر ابوالفتح مروزی از نسل ...

آمد بهار خرم و شد خنده روزگار

دیگر

از آتش ... جهان روا ...

باران بهمن ... | امطار ...

صحرا از لاله و گل زرد و سپید و سرخ | گلشن در آب عکس ستاره است بار

مرصع بنفشه ... ببلبل از رشک ... | قمری سرو کوی ...

ابوطیب مرخسی ... او راست

دیگر

ای پادشاه روی زمین ... | ...

... | ...

چون کام جاودان متصور نمی‌شود | خرم کسی که زنده کند نام جاودان

میرزا امان الله ولد مهابت خان سپهسالار [illegible] بسیار طبعی داشته و دیوان دارد

جز عشق نخوانیم و بجز عشق ندانیم — این است رهی جمعی [illegible] مکتب ما

گم حوصله ام عاشق خود از خود دارم — از پای سگ [illegible] بر من افشم

بلبل سیر طپیدن پروانه چه [illegible] — در آتش [illegible] مراحض [illegible]

اثری یزدی بسیار نازک طبع است دیوان دارد — مقطع — دوری ای دوست جگر [illegible] دلگیر [illegible]

تا قیامت مرو از چه [illegible] دوری — **امینی طوسی** شاعر [illegible] دیوان دارد — مقطع

آمد بعیادت [illegible] بر سرم امروز — جان [illegible] شام غم بودم امروز

بهار [illegible] چون [illegible] پرسش [illegible] — میمیرم از این غم [illegible] بهترم امروز

ابوالبرکات اسمش مجد الدین از فضلا [illegible] تاج الدین [illegible] دیوان دارد

آمد که [illegible] چشم آن مه [illegible] — [illegible] یاقوت پر [illegible]

بر درر لعل [illegible] دوران [illegible] شکر — بر گل [illegible] دوران [illegible]

میر [illegible] بر صحیفه گلبرگ [illegible] — [illegible] بر یاسمین [illegible]

رضوان [illegible] سیم — شبنم [illegible] نسترن

زین [illegible] عطف [illegible] — همچون [illegible] بر [illegible]

[illegible] عنبرش [illegible] — از عنبرش [illegible] پیرهن

میرزا داراب [illegible] غزل [illegible] — مقطع — شانه [illegible] خورشید [illegible]

[illegible] زلف تو [illegible] — **امینای [illegible]** شاعری [illegible] — مقطع

بچشم [illegible] روزگار است — و [illegible] بار است

[illegible] چشم و با دل [illegible] — [illegible] طفلیش در کنار است

بچشم [illegible] چشم [illegible] نور — چو شمع [illegible] برادری [illegible] است

[illegible] [illegible] الدین [illegible] قصیده [illegible] غزل [illegible]

[illegible] سایه [illegible] آفتاب [illegible] — [illegible] لب تو [illegible]

[illegible] گل [illegible] بهار [illegible] — [illegible] جام [illegible]

[illegible] صفحه [illegible] — [illegible] گیرد فروغ

[illegible] عشق [illegible] — آفتاب [illegible] داد [illegible] عزل

[illegible] آفتاب [illegible] — از [illegible] آسمان [illegible] میکند

کاشانه [illegible] سایه [illegible] — **[illegible]** [illegible] — مقطع

سبزه [illegible] — نرگس [illegible] تقسیم [illegible]

[illegible] چشم [illegible] — گرد [illegible] آب [illegible]

[illegible] [illegible] — مقطع — از [illegible] لب [illegible] زرد [illegible]

[illegible]

من لعل نیم و کنده گاه ربا شد   دلخسته‌ام از تو بحیرت عبرانی

در حیرتم و بابکه دگر آشنا نشود

مقدم **اثیرالدین اخسیکتی** مداح سلطان سنجر بوده است

چو از عکس رخ آیینه نور   دیگر   مع نه فضای چرخ اخضر

جهان چون نقش بادان در تأمل   پرید هر زمانه علم دیگر

همه ره روشن از زنگ کدورت   هوای پاکتر از نور خاور

اگر شعله‌های آتش چرخ   کند عرضه بهیبت آب خنجر

چو خشم اندر عروق زهر خورده   برد دل اندر فسرده گردد آذر

مقدم **ارشدی سمرقندی** بعضی او را اهل رشید دانسته و در زمان ارسلان تکش شاه و قدر خان ... و در میانه وی و عمعق بخارایی مشاعره مشهور است امیر معزی ... از اوست

این زلف توست که او بر عارض خوش خم بهم   دیگر   صورت چو ریگ که بر عمل و نشر دارند بهم

تو بر دو تو کنده ما را تاب از هم باز کرد   زلف را تا تاب آورد بر رخ تابان بهم

گفتم ستم خوانده بر وعده من دل بهم   ساعت دل برد که دل بر وعده مستان بهم

ای کف راد تو در جود به از ابر بهار   دیگر   لیک تو با کف راد ابر بهاری چه کار

عالم را دل از افشاندن باران گفت   خشک و خرم شده آراسته چون باغ بهار

ای تو از بری ... تو چو نبود دی نوروز   دی ز تو شمس و ز فخر تو لب بهار

ابر چون خواست ای خواجه و شد از بطر   تو رو چیران و در دست تو مرکشته دو او

شمس سالک آمیت ای خواجه و به شمس منیر   پیش تو بهلن و بر روی تو آسیمه زار

از دم تو همه ره بگوران الحق نوشد   در لبت معجز عیسی است چنانکه پیدار

ما همه نیکو تو ایشان باقی الا در چیز   دانش و جود این کرد همه تکرار

لشکر که گرد هنر و عیب باز خواهی جست   قطعه   بهانه ساز و بکف گیرش اندر او تحف

سفال را ز طلا پخته زدن بیانگ ازو   بیانگ کرده پیدا شکسته زور

مقدم **امامی هروی** از اکابر شعرای روزگار بوده و معاصر سلاطین است که چه ... سؤال از مجد همگر ... جواب امامی ...

دانشمند او را پیر جمال او در دست   دیگر   هیچ مهر خاوری ماه حسن

آمدات مشکین وگل سیمین ذقن   دام مشکینش کمند آفتاب

سیب سیمینش نیابه نسترن   نافه مشکینش پراهن از صبا

نرگس مستش گریزان از چمن   زلف دلکش دلفریب و جان شکار

چرخ و معشش سا حود بیان شکن   زلفش اندر بنیان جسته مکان

خالش اندر گلستان کرده وطن   چرخ از او سرمایه سحر حلال

لعل او سرمایه در عدن   دیگر   گلها از چشم تو در نار تیر

روان بخش لعل تو دریافت شنی   بر دره کوی گیسو ... کی حال

به بود آب سرچشمه زنده کانی ازین میان گسسته [illegible] کیستی

کشیده است چشمت بجا مهربانی اگر آب حیوان لعلت نباشد

زمانه به بندد در زنده کانی

مقدم **اثر [illegible]** اسمش ملک الدین مشهور است این اشعار از وست

یارب بسی بساز دوان سرد دوران را آرد بر ما چو شمع علاج غم جهان را

در رنجش جوش دل اهل زمانه چشم تو ازان می نشد دور زمان را

دیگر

ساقی صبح است و پرده را ببر از رخ خراب رحم کن بر حال من در گمرهان از می شراب

دیگر

بی آب شد زبان عرب در زمن بجا از ننگ کمهان ادب آموز باد آب

بیماری که جهت نهد در مزاج کس نه در عجم علاج پذیرد نه در عرب

دیگر

جای که بر صراحی گشت وقت سحر یک بار بود مرا ده جام بر بود بگذر

برگ روی جام ده شراب بی صبوح وز سبحه مویی ترا بود شبی دراز لب

دل بسته ام در کار بی رونق شدن با شیفته نقابی چون برق شدن

چون گوهر از سنگ آشنا در گرد آب دیر بود است ده قب غرق [illegible]

مقدم **آشوب [illegible]** رسالت برای اهل [illegible] اکابر

اسیر عشق از شمشیر روی [illegible]

جلاک ماه که ناز تر این شکار ندیدها

مقدم **ابو تراب نکار** اسمش عبدالرحمن اصلش از بلخ

مداح میرزا [illegible] محمود غزنوی بعد از وست

زره جوشن ترک من آن ماه پیکر

زره دارد از مشک بر ماه از نور که دیده است مشک مسلسل زره سان

که دیده است ماه منور زره در بمشک اندرش تیر بهرام و زهره

بماه اندرش بوس و مشک و عنبر دو یاقوت خواهم لبش را نخواهم

دو یاقوت را که بود طعم شکر

مقدم **امیر [illegible]** برادر [illegible] اشعار با مزه دارد

رخسار یار من چو گلی آتشین تر ه من شمع در آتش اگر آتش مشین تر ه

مقدم **آه میر [illegible]** از [illegible] اصفهان است در فن نقاشی [illegible] و نقاش [illegible] صفویه [illegible] از وست

بباغ رفتم و دیدم گل شکفته خود را شنیده ام از گل و بلبل غم نهفته خود را

مقدم **الله قلی** اصلش ترک زاده لیکن در اصفهان [illegible] مشغول [illegible] طبیب [illegible] ارادت

[illegible] در مسجد و میخانه گذر کن هر جا سخن حق بشنوی گوش از آن کن

مقدم **شیخ احمد** اصلش از مغل از جمله شاگردان غیاث الدین [illegible] طبیعی دارد از وست

کشم بصفحه دل صورت جانانه خود را مرنج صورت دهم تسکین دل دیوانه خود را

مقدم **آهی** اصلش از شهر [illegible] از وست

چنان غریق نسیم [illegible] که در گلی [illegible]

اگر گلاب برآید سر از لب زنان بگیرد

مقدم **صاحب ابوالحسن** در [illegible] با مزه [illegible] از وست

هر که سپینه سر در پای دلبر [illegible] بر کنار رحمه رد [illegible] که جوی تو را

مقدم **ابن لعل** خلف شاه [illegible] است و لعل [illegible] بسیار تخلص [illegible] از وست

ای زلفت آشفته و روی گلنار　　غیر دل بی من زاری ات ... کار

~~**ابو حنیفه اسکافی** از مشاهیر شعرای قدیم است و اکثر اشعارش در غزل و مطایبه است و ازوست~~

~~... گفته کادم گویم ... سیرم　　و زنبادو ... کسی نخنبه ... ایرم~~

~~... بردم ... چیق زنم　　از بد بختی ... گنجد ایرم~~

ابن خطیب گنجه اسم او تاج الدین احمد ... معاصر سلطان محمود غزنوی بوده شعر او است و از مهستی دلبر او بوده که مهستی

در جواب این رباعی را گفته ابن خطیب فرموده　　مهستی گوید

تن تو بکار ... چنیم در هم　　با آنکه زتو ... هستم در هم

تاری ز سر زلف ... در هم　　بر آب تخسیم ... دنم در هم

چون ابن خطیب این رباعی بر ابن خطیب با مهستی چه کرده

ادمی ... فرستاده و نام ... بهتر را ... دارد ... گشته و باو این رباعی خوانده

تن زود ... این عجب درداد　　در ... نو باز استادی

گفتی ... بر آب دنم در هم　　بر خاک ... تو دنم در وادی

مولانا اسیری از ... هرات است و در شاگردان شیخ ... ابو ... این شعر او راست

گفتم از یار ... جدا ... فتادم　　چه بد بود ... از یار جدا فتادم

ابن نظام ... نظام الملک مشهور است خط ... در موسیقی استاد بود این شعر او راست

گرچه در جنت نسیم ... آب کوثر است　　خانه خمار را آب و هوای دیگر است

ابوالبرکه

ابوالبرکه ... سمرقند ... ... ابوالبرکه معروف ...

... جمیع ... بزرگوار ... او جمیع ماوراء النهر بهره ... اشعار ایشان را ...

سرو از ... زهره ... کانکه ... صورت ... همه معنی است

... طور ... چکیم ... بر لب بام آی　　و له　　بام تو مرا طور و ... تو تجلی است

در این چمن منم ... زار ... بیکار　　... برار ... از هزار ... ...

میرزا رفیع ... با ... دانشمند بوده انواع کمالات ... او ... خواجه ...

ریاضی ... در ... در صحبت ... در ... تعلیم ... ... از

شاگردان او ... گاهی ... بوی ...　　هر چند ... حسن ... نیست

... چشم ... در ... نیست　　**شیخ ابهری** اسم او ... معاصر ...

... با ... جواب ... شیخ کمال ... از ... درد ... کتاب ...

... دل ... محرم راز ... یافت　　و له　　... هر ... هم ... یافت

... سر زلف ... دلی ... کمند　　تا ... ... باز یافت

میرزا داود ... اصفهانی ... از ... او ... ... مشهور ... کمالات

در خط ... استادان در شعر ... سخن ... اسلام ... در ...

... جواب ... دو ... کرده ... این شعر ... گفته ...

... [illegible]

دل از برای رفتنش بهانه [illegible] است | [illegible] بهانه [illegible] در است

[illegible] در نعت کعبه [illegible] تاریخ سلطان سلیم قیصر روم [illegible] شاهنامه نظم در

آورده است این شعر از آن تاریخ است | [illegible] ساقی و خون دل باده بود

هر گوشه مستی [illegible] قافله بود | این چند شعر از غزلهای ایشان است

[illegible] آینه هر که پیش رخسار آورد | دیگر | صورت آینه را با خود بخاک آورد

[illegible] خورشید [illegible] | دیگر | تا بدین حسن جهان افروز قرار آورد

هر زمان زلف [illegible] خاطر پریشانم کند | ناوک دلدوز تو [illegible] رخنه در جانم کند

توبه از می گر کنم [illegible] | بامدادان طلعت ساقی پشیمانم کند

خاصه از تو [illegible] دارم گریه شام دیگر | [illegible] آلوده گیها پاک دامانم کند

چون ادای [illegible] دلدوز تو دارم آرزو | دیگر | تا خلاص از محنت شبهای هجرانم کند

راه ما [illegible] چشمه حیوان [illegible] خضر | گم کرده ام [illegible] خویش

گفتم [illegible] دل برآورم از چاه غم [illegible] | هر چند [illegible] رسن [illegible] خویش

خواجه ایوب خلف ابوالبرکه قاضی سمرقند [illegible]

کمالات صوری و معنوی [illegible] ولایت [illegible] مشغول [illegible] ایشان است

[illegible] عقل [illegible] | [illegible] چه فرماید جنون ما را

می و ساقی [illegible] | [illegible] آمیخت

[illegible] | [illegible] آمیخت

[illegible] احمد [illegible] به انواع کمالات ظاهری آراسته این رباعی از اوست

هر بار که دل بوصل [illegible] کردیم | رباعی | دیدیم و خاطرت پریشان کردیم

خوش باش و ما صبر به هجران کردیم | بر خود دشوار و بر تو آسان کردیم

ابن بکیر در قصبه [illegible] لطیف و ظریف [illegible]

[illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | برخاستم ز عالم [illegible]

[illegible] قاضی [illegible] اویس [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] | دیگر | [illegible]

[illegible] | [illegible]

میرزا ابوالقاسم قندهاری [illegible] قصیده [illegible]

از ایشان این شعر [illegible]

آسمان با خیزران [illegible] | دیگر | صورتت در زیر دارد آنچه در بالا کشی

صورت زرین اگر [illegible] | [illegible]

عقل کشتی [illegible] | [illegible] همه در پاشنی

خوارزمشاه اتسز [illegible]

هنگام وداع آن رخ همچو پری | [illegible]

گفتم بوداع در کنارم گیری | گفتا کرم سخن همین بود دگری

ملک ارسلان غزنوی یکی از کبار [illegible] محمود سبکتکین است و طبع شاهانه داشته [illegible]

دی از لب [illegible] | [illegible]

صمصام علی [illegible] | میر [illegible]

امیرک عروضی از استادان قدیم [illegible] در عروض [illegible] این رباعی [illegible]

از عشق تو [illegible] | [illegible] عشق [illegible]

راز دلبه [illegible] | [illegible]

هم شاخ گل [illegible] آخر | هم دهر [illegible] آخر

هم یار کهن [illegible] آخر | با او غم [illegible] آخر

اسعد اصفهانی از مردم اصفهان و از فحول اوستادان [illegible] این رباعی از اوست

[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

افتخار از شعرای [illegible]

زهی سلطنت که گدای تو باشم | دیگر | [illegible] تو باشم

[illegible] | [illegible] تو باشم

[illegible] | [illegible] تو باشم

[illegible] | [illegible] برای تو باشم

شاه اسمعیل صفوی بهادر خان [illegible]

[illegible]

انیسی [illegible]

[illegible] | دیگر | [illegible]

[illegible] | دیگر | [illegible]

[illegible] | دیگر | [illegible]

[illegible] | [illegible]

محمد ابن کوسه گوید | مقدم | [illegible]

از بهر مجردان آفاق نهاد / هر طاق و رف و مستراح که جفت

از بانی چو این بود بر طاق نهاد

مقدم **قاضی امین الدین خوانساری** راست

از بس خیال این مژه در دل خلیده است / ناگه ام دل از نفسم خون چکیده است

مقدم

شیخ محمد ربیعی اصلش از قزوین و حالا نشیمن شیخ و دین است شعر این راست

هر ره که نکهت قدت از جا در آورد / دیگر / خرام قامتت از پا در آورد

چه شد گر دیده رشکم مژه از جا / مکنج که سرو از پا در آورد

همین تا شد تنها بار غم بس / مقدم / [illegible] تنها در آورد

ابو حنظله گرگانی که از فحول شعرای متقدمین و کلامش زاجه مثلی بعد دیر است

همیگریست همی زار لشکر لاله که آن / دیگر / ز زیر لاله بگیرد جهان بنفشه قمر

همیگرفت به لؤلؤ عقیق در یاقوت / همی نهفت بنفشه بنفشه در مرمر

سر کشت و نرگس ادمی نمود برابر / چنانکه رنجه بر سبزه دانهای گهر

ابوالعلاء تبریز از فحول اوستادان و اصلش از [illegible] و اشعار لیلا کم در است

هرگاه که غمزه تیر زنی می آید / دیگر / جانم بزیارت بدن می آید

اعضا ز لب که می ربایند زنم / [illegible] تیر تو بر تمام تن می آید

فرقه تیغ کو بینه و کرد هی شمشیر / که خشب از خشیت قضا در سار کشند

هر منصور و سکندر بجهان دارد بیرد / قطعه / چون نسبت به کاوش را بهمن از نکه دهر

تا ابد ممنون و منت دار نگیم و شراب / معاصر / **بدخشان** اسمش [illegible] از ادو میر سلطان کلان

قسم و عیش کر است و حلال [illegible] / لمش [illegible] رادیه پر این [illegible] کرغیرت

میخواهد پریشان خمی گیس در کوشه سینه / کر انیس فاصله از [illegible] سخن کوبه

در به شان عالی [illegible] / کابست روم [illegible] من

تو گفته در [illegible] / معاصر / **میرزا [illegible]** اسم شریفش نواب الله وردی میرزا

در [illegible]

یکانه آفاق [illegible] قسطنطنیه [illegible]

به قسطنطین روم [illegible] / دل صد پاره نسیم جیلان کرده بازآید

دل میرزا زپید دانه شبار / برادم / از زر دل ما ست خال لب [illegible] تو لود

لبه گمی [illegible] / گفتم گر [illegible] فکر پرستاری دل

معاصر

میرزا [illegible] قاجار اسمش امام قلی میرزا ولد مرحوم دولتشاه محمد علی میرزا است ادراک [illegible]

کم کر [illegible] کمال مجموعه اقران [illegible] طبع اوست

آه میرزا اثر از زر دل [illegible] / بیجان [illegible] فولاده که [illegible] دل تست

بصیر شیرازی اسمش حاجی محمد تقی بزاز است از جمله فضلای فارس است و بواسطه اعتبار حضرت شیخ اکرم
دیوانخانه محمود حسین مرکه در احوال معاصرین میمرکب و نسخه ای جمیع ایشان راست

چه اظهار کنم گریه بر احوال دل زار | هر که محرم گشته بی صبر خود را
هر کس ز تو نالان نه چنین است | حرمان نه بهیچ از تو خرسند
زین میکده زان شیخ شهر مدرسه کرد | مقام پاکدلان را محل دو رو کرد
هر قطره که در چشم فشان می بارد | دل از آن گذار عشق می افکند
چاره شهر تازه درین دریا | هر موج را گذار می سپارد

بیدل ابرقوئی اسمش میرزا محمد رحیم از جمله سادات فارس خیر پیرا و صحبت کار است و الحق از جمله [illegible]
خاص انواع کمال آراسته خواهد در طب غزل سرائی را سیاق شیخ شیراز شمار [illegible]

از عشق جا بقدر ساز خود محنتش نزور دل | بیدل [illegible] افکار کار اسیر را
چشم دارم نکشیده بار و محنت آن | جلک چو بار کشته به تیر و کمان است
خوبان بی سر و پا بود گرانی جان من | ورنه از جور و جفای تو نباید تقصیر
بیدل آمد از آن طره طرار آری | هر که کالاش نه از دزد نه از دزد و پلیس
مژده عشق را حکمت و اهل کس [illegible] | سلطان کارفرش بخزانه و کافر مسلمانش
دریای دل سنگین این خاره من دارم | مشکل و تو این بار دل این باره من دارم

بنده تبریزی اسمش میرزا رضی از خواجه زادگان آنجا با کمال در حضرت صاحبقران از جمله مقربان
و کتابی مسمی به خلاصة التواریخ و از بدو خلقت تا جلوس صاحبقرانی نوشته است او راست

حسن گرگیسوی نصب رخ در نقاب آمد چه شد | بر رخ کافور بحیه مشک ناب آمد چه شد
چهره نسرین زیر طره سنبل نهفت | شه خورده در ساحت گلشن غراب آمد چه شد
هرزه گردش رای سنگین دلک چرخ دیو سنگ را | نامه بر دستی دروسی کتاب آمد چه شد

بنده اصفهانی اسمش میرزا عبد الباقی جوان است با نشاء و منشی عم معتمد الدوله نشاط او راست
سر بهجر است و مرا قصه دراز است | وای بر آنکه مرا محرم راز است

برهان میلی از اهل کنهودی میمنه و سمنان او راست | معاصر
با اظهار رغم دوری در شرح حال نشسته
بیان فرو در کام و حکایت هجران هیچ

سنبل ینبدی مشغول راه عشق و طبع خوشی او راست | معاصر
زلف گوی عشق گشته ام افسانه در عالم | چه چنین گفتگوی بسیار رسانه افسانه چه گرد

ما نبوده گرانش شاعر است ماهر هر چه در کمال جدیت در غزوات حضرت سلطان صاحبقران است | معاصر
منظوم ساخته الحق خوب از عهده بر آمده خلاصه در ساقی نامه او راست

دم عیسوی روح بخش از من است | رفیق دم مریم آتش آست
ابر کنف مغفر پاک ریزد همی | غبار کبود است و غبار سرمه پای
بر گوش سپار است روشن خشش | در دود است سر دوش از جوشش

مولوی بوالبیدن از اهل هندوستان است و در بندر معموره بنگاله اوقات بسر می‌برد [معاصر] این بیت از اوست

چرا با چرخ بستیزم چو پرکینی به پرکینی
روم با بخت خود سازم چو مسکینی به مسکینی

پروانه اسمش آقا محمد جعفر از اهالی کرمان است [معاصر] و مدتی از جمله مداحان [illegible] او راست

شهادت را و تو دیده من
که هر قطره شد هر یک پیکان

تو را دست یار و بدامان مردم
مرا مردم دیده بارد بدامان

بیدل اسمش پاشا خان از طایفه کنگرلوی ایروان است [معاصر] طبع سلامی دارد و از اوست

در غمزه بسی فتنه و در حسن تمامی
ای کاش رسیدی بهمه تو دوامی

چشمت و بیمار است نهشتی نه نشستی
برخواست بعیان تخت قیامت بقیامی

ما خسته بیادم [illegible] از غایت مستی
گر برکشم از دست بدوزی تو جامی

پرتو اسمش ابوطالب اصفهانی از زمره درویشان با وصف حسن صورت [معاصر] قناعت ادراطلب کاهی شعری گوید از اوست

تا کی بپردازی سنگ دل بعیر بس
خانه که از صورت کرده ره بو براسته

بیخود اسمش [illegible] اصفهانی است [illegible] نجیب [illegible] از اوست [معاصر]

ز برغ نه دیده آشیانم
تا بود قفس مکانم بود

[معاصر] برهان اسمش میرزا قربان علی مشهور به [illegible] اصفهانی

از قوت [illegible] از آنست که [illegible]
برور که بود ز بیانش شوم

ار حقه بند [illegible] رسمش شوم
[illegible] رضا چو باز گردانی در گشت

این باب [illegible] سر بس شوم

تازه ترک بر دل من زد و مژگان خنجری
تازه پیدا شد برای ناله ام کار دری

[معاصر] برزی اسمش میرزا صادق از کاشان است از اوست

بهجتی اسمش محمد علی اصلش از توی سرکار عراق عجم [معاصر] مردی منزوی است در کوه [illegible] از اوست

ای برق چه سوزی آشیانم
من ساخته‌ام بمشت خاشاک

بیضا اسمش میرزا موسی از گرد عراق عجم است [معاصر] در دو روز تولد با اعزاز از اوست

خامه ام باز غیر از قلت
صفحه ام رشک نگارستان است

دیگر

صفحه چون کاغش بر سر بر است
خامه چون مست خوش لکال است

بسمل اسمش حاجی ملاحسن در طلبه های شیراز است [معاصر] و گاهی ترتیب نظمی دهد از اوست

پیغیر از آنکه ور داشتنه چری
کرا چه بود همتای تو باشد

دیگر

ای پیر صلاح هوش را نگر
در میان سینه آتش را نگر

برقی اسمش عبدالله از خوی ادرباکیان [معاصر] [illegible] و در دو فرخنجه شعر او راست

خسته از مجلس عزم راه لیلی
دل و دردناک مجنون چو می‌اشک روان

دیگر

راه‌ش افکار زلف تو دل با را نگه
هر کجا پا نهم با آتش ز با ی دل ماست

دیگر

تیره روز و دوستان از دشت تو
تا چه باشد روزگار دشمن

دیگر

چه ازب طراوت زحال لیلی
تا مرد مجنون محبت به بیابان تشنه

معاصر

پرتو اصلش از اصفهان و در شیرین زبانان یگانه‌ای است اگرچه چندان کسب علم نکرده طبع خوشی دارد

رفت و کاروان غم بار فکنده بر دلم ۔ دیگر ۔ آمدن از قفای تو واقعه‌ایست مشکلم

مشکل معقد زبون چاره نمی‌کنم چون ۔ آه و دریغ که کنون زلف تو در سلاسلم

دیگر

حلقه ابروی را قصه دراز میکنی ۔ از سر زلف عنبرین حلقه چو باز میکنی

پرتو اگر نه قبله‌ات ابروان صنم بود ۔ سجده به پیش بت چه بود یار چه ناز میکنی

در ... صفهان ... [illegible]

باب التاء

المقدم

تیمور نام از جیبش تیمور شاه ولد احمدشاه افغان در روزگار زمان لشکرکشیها کرده تا شاه جهان آباد آمده هندوستان را مسخر کرده در نظم اراده‌اش اگر خواهد در دیوان خطوط ایشان راست

آهوی چشم تو را صید نه با دام کنم ۔ اینقدر در ره تو گردم که تو را رام کنم

تراب بیگ از احوالش آگاهی نه ادراک ۔ مقدم ۔ یا آنچه که پیش درد جراحتم

اجنبی ماهر در و دور کباب هجرانم ۔ بردی جائی که آفتاب داغ جبینم

در زمین نگه آب چشم گریانم

تائیر از کهن شاعران است ادراک ۔ مقدم

هر شکوه و گله سینه انهم تنگتر شد ۔ یک شکوه کردم اول آخر خجالتی شد

میر تقی الدین از سادات کرام نجف و در صنایع شعریه استاد لفظه ادراک ۔ مقدم

آن ترک و دی وعده جفا کرده نگاهی ۔ الهمت شد و امروز وفا کرد

ملا تجلی اصلش از سبزوار است و در جمله علمای آنجا ... شعر دیدن است ۔ مقدم

خواری دو رویه دو دل ساقی ۔ مقدم ۔ یک گرمه مینا شکست و دست و کنار

تاج الدین احمد اصلش از ... و در شعرای خوش طرز خراسانی ... است ادراک

چون نخواهم جائی رفت حافظ ۔ چون نخواهم بانی اهنت کرد

دعوی دانش کن همه دل ... ۔ مقدم ۔ هیچ نداند همه ... نداند

تاج الدین ابوالحسن از فحول شعرای بود ادراک ۔ زاد طبعی و در نظمی ...

جز برادران مباد پیوندش | زانکه گرانجا کند به لئیم
گناه بر رفع او ببندش | گر برجهت همی کند بازش
در گلگشت همی دهد پندش | آخر الامر چنین فرمود کری
زهره با لب نغمه در قندش | این مثل سارست وی شگفت
گر دو لب زر خود مندش | ...بین چون در وصل فرود آمد
هم به بیلاق بردن بیمارش

باب التاء
المعاصر

تسلیم اسمش میرزا ابراهیم از بزرگ زاده کاشغر بود در خراسان از مرحلهٔ ابتدا به جاهد در طلب مدد
روزگار رفته بهره چنین هندوستان رفته و خیر و ذات عباسقلی خان هندی را گرفته
بخراسان آورده بهنگام شورش فتنه مشهد الرضا ع ۱۲۰۳ برادر میرزا را آورده بمشهد مقدس سکنا
داده قوت ظاهر و باطن از صحبت آن مستفیض بوده بیاری حسن چشم و نگوردد جمعیه خاطر
بسنده ما خوشت سود از شعار خوب که در سیقه برآمد در کار رنجی بود انچه که طرز اولی
ای جان کشور برکز نگفتی | دیگر | بر سر چه آمد فرهاد و مارا
در داده در دام مردم دل کس است | | آگاه ساز و صبا مارا
ای زنتر الف خسته دل دجال جنه | دیگر | دی زلف سمت جالک گرمای جنه
شانه مشاطه برای زلف و دلا دیر زن | دیگر | دوران سه جنه بر شانه جنه
صندلی رنگ دیده ام بسری | ایضاً | خسته ام بهر خویش دردسری
چشمان تو ترکانه کمینم با شه | | بر نیزه تو و لسینم با شه
ابروی تو پیوسته زهر گونه کمان | ایضاً | تا گوش کشیده در کمینم با شه
دی طفلی دیده را بو چهی در کاخ | | خوابانده و مار کرد و شش در سوراخ
پیوسته زردی درد بان شگفت | | آهسته برگ باش وفی محو آخ

تسکین اسمش آقا رجبعلی اصلش از تبریز است | معاصر | در شغل مراتب عیوران تسلی داده داد

فارغ ان صید کش توست صیاد — زنده آن کشته که کشته تیغ تو باشد

دیگر

پایم از قامت یار آید در مرغ دل زار — چون بسردی نگرم باز فتد آن در چه

نقی کلاه دوز برادر است بسیار ظریف و طرفه را حریف و در ... معروف و ... از وست

دیگر

روز بازار رنگ اقتاد در نقچه لراست — هرکه در نقچه کس سر او بسر است

خوش از آن مرد خوی و خجالت و بسوع — هرکه صاحب ضبط دیگ جگر لراست

در داغ انکی غنچه درین خنده و دل — بو ناهی قصیر نی سلطنی سجد لراست

از جمله ظرافات نقی است برادر او نقر در کنار ریزه ریزه نقرا خیار فی نخواهند در بن عنا

کیا اق نقر بار نخورده است بزرگی بسیار بسیار مطالعه ما تا نقی میگوید و تو انقدر نخوری چقدر

خواهی رسید در جواب میگوید گفتی حق است ... ازین مقوله ظرافات دارد که

تراب بیک باسم کشن کنه اصلش از تهاده عراق عجم است از وست

به حالم هر دم هزار بار دیده — نگاه گیت قاله سنگ در کهر

باب ثنیم

...

تخلص ... است و در زمان ...

تا جا به ... داده کرسنه کرده ام

و اشعار غلط است ... شو

... میکند و ... را از ...

بیرون ... و از اشعار خوانی

و تمام ... که ... از ... محل

به ... ارباب ... کنند

و در شعر ... خوب ... منند

باب الثاء المقدم

ثنائی مشهدی یکی از جمله عرفا و شعرای مشهور خراسان است و العارفین بیار کرم از وست

فلک بمهر و کینه دشمن و دلدار مستغنی — مرا بر آرزوهای ثنائی خنده می آید

دیگر

خوش آنکه زرای من از ناز نکشیطر حرکی — باین بهانه در آشنا خشی دگر دیدی

رباعی

عاشق همه دم فکر رخ جانان کند — معشوق کرشمه را که چون کند

ما جرم و گنه کنیم و او لطف و عطا — هرکس هر چه لایق اوست کند

مقدم

ثبات اسمش میر عظیم از اخلاف میر محمد فضل ساجبان ... است و این شعر مشهور رسیده از وست

دل را نو بیرا آمدی او دمی دهم — ز تبسم گاهی خوش کمر ... دگر مرا

باب الجیم المقدم

جمالای بهبهانی اصلش از اله آباد مولد طبع بسیار سلامتی داشته اگرچه صاحب کمال شعر و دیوان نبود از بسکه [illegible]

از شعرای معصوم می‌بود و شعر او دیوان نیز از او است دو گرگ بوریا و یوسف کی

ولہ

دیگر پر زور دو در سنگی ابقدر بس بود جمالی را

این کرا از بر بلد ابابیل را

مقدم

جوهری زرگر بخارا در اصول مستغرق و حکم [illegible]

که است داعا رسی چیزی زرده کباب سیکه مستی جنس کی بخش ایکان فیرا

و کجی بند ادلیس وجن دکو دستار بس این بار نقرمان سلیمان بودی

ولہ

سید هم دهر کنون جای سلیمان بربار جنس صبح بر که علم سبز بر بیان

با هر کسی سیه راتب عنبرت بر آسمان تا جوهری زرگر جام شراب بر

نه ساله باز محقق بزم خدا انگیان

مقدم

سید جلال عضد یزدی از کبار شعرای [illegible]

دل پیماز صبح خوشی دارد ملح چه نور او است سا قیا خبر دیا بران آتش رنگ امیر را

ولہ

ای حریف مع شیرین کار زور از تخیر را ار غضب ان لب چه بر زبان گرفت

ولہ

ترک شهم بشه بر جان گرفت در مجلس وعظ بقیم بس که میب

ولہ

روز نی وه بود اسرد بود روز شراب است عاشقان از اول قدم بر هر دو عالم میزنند

عبرا ازین در کوی عشق از عاشقی دم میزنند عقل کی بس عشق سکو بر دو بر من رحم کن

روز منزل بیخوید از فتاده کار کم میزنند جنبش کو کس در صف در آسته بیوی هم

[illegible]

برو بس فخر می‌بود هر که که بر هم مرتبه — ز ... شنیدم خط بر آب نوشته
ابیات خوب مرا آفتاب نوشته — هجر کشیدیم تا وصلت رسیده‌ایم
دیگر
نامه رحمت بس از عذرت نوشته — دیگه از روی چه میگویی مرا از ...
دیگر
با عذر مستی کند با مصطفی اسرار نهانی

مقدم **مولوی جامی** از مشاهیر علمات و دواوین ... دوری ... مشهور در هرات مدفون است در ... اعتقاد ... [illegible]

رخ حضرت قار کرم ... — ز عاشقان غمزده رخ جام غمزدا
دیگر
ز رشتم تا نو میسر ... — بی تو اگر زنستیم ... از دوست
دیگر
ای رخت مهرهای مهر دل ها فرخ — دهنت همچنان الضحی نحن ...
دیگر
لذت قوت ... ای ... عزه ... — ریزان با بر کرانی پشت ...
دیگر
عمرم تا تو چنان است اگر دست ... — نگرام ... دورانی نجات دگران
دیگر
در نسخه شمار ازین مطلب گوهر مقصود — کاملا صدف ... کف ...
دیگر
بودم امروز درین ... — کر نه از نازکی ...
قطعه
هر آن آخ کز آخوت ... بردم — دوش ... عیش ...
... — ...

مقدم **جلال‌الدین** عبدالرزاق ... [illegible]

سفر کردم ... رنج سفر — دیگر — بکار کاس ... عیب ...
این ... خنس ... — مرا ... خنس ... غرب
دیگر
با دوست ... از کرم خوش ... — ... انصاف تو ... خدم
دیگر
درین ... — مرا ... چه بایر ...
ز ... ستاره درین ... — ... درین ...
... کریم ... — ... کریم ... عدم ...
چو کرم ... طمع دارند — اگر ... بر ... تو د
دیگر
ده ... — ... از شعر ... بوی ...
قطعه
بزم ... سرد ... بود — همه ... کار دل ...
... — ... دستم تهی بود
ز ذوق ... الله و اکبر — ... سماع ... بود
گهی ... دگهی رقص — چه گویم ... گو تهی بود

مقدم **جوهری** از کبار شعرات ... ... جوهری ... [illegible]
... غم ... — دیگر — ... غم ...
... — ... دستبر ... زاد

جمال الدین محمد از فحول شعرای ... صاحب تذکره لب الالباب ... الملک گوید

ای در غم تو گشته مرا چشمه سار چشم | تا خون نه می چراست ترا در کنار چشم

خونم همه ز دل بسیلاب های خون | ... هر زمان ... ز کنار چشم

دادی به وصل وعده ولیکن ازین طمع | چندین ... عاشق تو ز انتظار چشم

گر وعده وصال تو ... روا نشد | باری مرا ... از انتظار چشم

گر تیره گشته چشم ... دادم ... | بردی تو ... از ... چشم

... چراست ... هر روز ... | روشن ... طلعت ... چشم

میرزا اجلال از ... | با گرفتاری گران ... در ...

سر و نازم ... فارغ آمد از ... | از نگاه ... [illegible]

... در ... | رود رو ... [illegible]

... داغ آرزوی ... | ... دل ... [illegible]

سینه ... یار ... | **جامی** ... [illegible]

... رسم ... | ... [illegible]

ملا ... ... | ... بر ... داد

... در ... دارم | **جنابی** ... [illegible]

اکرم

ای کرشمه قدت ... رفتاری | لب ... گاری

میر جعفر اصلش ... | آب چشم تازه ... گلستان ...

... شبنم ... | **محمد جعفر** اصلش از ...

... | ... نکته

... این است | ... مردم عالم ... بار

جامی ... [illegible]

... خط مشکبوی تو | حاشا که ... بردی تو

جوهری از ... در ... کلام معروف ... [illegible]

... | ... انور ...

مولانا سید جعفر ... سید ... قاسم ... [illegible]

... [illegible]

سید ... [illegible]

... | ... آب زلال خضر ...

مولانا جلال الدین ... ... [illegible]

... [illegible]

مشهور گشته بود در علم جفر مهارت تمام داشته است روزی یکی از خطباء که روزها اداء دعوی داشته بخدمت مولانا
جلال الدین یوسف را بخطی نوشته بحضور بعضی فرستاده خواجه مقصود شکلی بر کف دست خود نقش کرده بود
که دست خود را در برابر خطیب که از وی نگاه میکرد خطیب در حال بی‌ضبطه حضار کنار برده و ادب
حضور رو گشته از ترس بر خواجه مقصود متعرض شد مولانا حکم نقش خواجه مقصود نوشته و از دستگاه خود بلا
کشیدن بعد از حکم مولانا را سلطان یعقوب و در سلطانیه شد از خواجه مقصود کرده مولانا جلال الدین
مشهور است در یک ادبیات از قضا پر چنین بیان‌ها از درد چشم خواجه مقصود جان را بکمال از سیم
العلم عند الله از امیر المؤمنین در باره ایشان بسیار مذکور است اعتقاد راسخ که العهده الاولی از ایشان است

درد خمار دارم و درمان می است — دیگر — ای خواجه می ز بهر مداوا حرام نیست

بهار است و گلشن پر از غنچه‌ها — دیگر — نعلین عمد جلال دو دانه

خورشید کمالات نبی ماه ولی — دیگر — اسلام محمد است و ایمان علی

گر بنیه درین سخن مطلبی — بنگر ز نجات امانت طلبی

جلالی سید الاسلام ... بسیار بیک از چاپکه خلق ان ایام روزها و اطفال هوا را نقشه بر سر خر
باعتبار از هر جای در نکته معطله مشهور بود گویند که جناب سید مولانا جامی بکتاب میفرموده اکثر معانی اشعار را
میدزدد مولانا گفته که از دزد نیست و دیوانش نامه معنی است چنانچه مشهور بود گفته و الله این شعر را
دیوان جامی این قطعه را ... اصفی بر ... گفته ام — قطعه — اصفی بیکلف دزد آن معانی که از

هرکجا در شعر من یک معنی خوش دیده اند — چون بدیدیم شعرهایش را یکایک معنی رست
راست میگویم بغیر از شعرهایش را دزدیده اند — خلاصه جناب شیخ الاسلامی در شعر نکته معطله
بود هرگاه در روز بیکار بر در سلطان ابراهیم ادهم آمیز چنانچه شعرا از ... لطف بود

مخوان نصیحه ای زاهد حسود مرا — برین میسر کوچه و سر سجود مرا

کعبه بطوار دی دیدار روی تو — دیگر — قبله و محراب من ابروی تو

روی مهرویان ندارد دیگر — هرکه چو من چشم بر ابروی تو

بر دل جان مست خیال خود تو — دست حمایل دو گیسوی تو

بر قد دلم راست قبای غمت است — دیگر — ساغر دلم باده جام غمت است

گر است تو دردی برای دل هاست — در هست مراد دل برای غمت است

جناب امیر میرزا ... در ... طبعش از ... معلوم باشد غضب ... اشعار در خوش

شعر را ... بر دهد گرد ادراست — دیگر — اگر زخم حبیب ازو دست آن نگار است

شهد چو غنچه زخون دلم نگار است — بر آید از رگ من ناله گر نگار است

مران شانه بر مطرب زلف نگار است

هرکجا در

باب الجیم

المعاصر

میرزا جانی از سادات عالیه درجات شیراز مشهور به فانی از اولاد میر غیاث الدین منصور است

~~گل رو بجز همنفس خار چو دیدیم — از غنچه آزرده بعینه جگر خویش~~

لیک لطف کرم بخت بفرمان شده است — از گنه عهد بتان پشیمان شده است

بجز زلف بتان خاطر آشفته ما — تا جمع نغمه پریشان شده است

معاصر

جلال یزدی اسمش آقا علیرضا بسیار طبع خوب و احوال مرغوب دارد که در یزد است

رقیب را که بکلی بسازد در ره خاک مزار — در تربه بر سر کوی تو باز آرد غبارم را

دوستی را که عمری با غنای کرده ام — رخصت نظاره ام در رخنه دیوار نیست

معاصر

چاقو از ارامنه است و خوش از نو مسلمانان پیوسته جلاقی بر روش و ناز از ... و کرچه ... مسلمان است

مردم چشم مرا ز هجر تا بنگریست — دست و پا بستی در آب انداختی

معاصر

جامع شیرازی بسیار خوش اخلاق و فقیر مشرب است و مدتی از جمله مداحان ... است

زنجیر زلف موی پریشانم و برادر — دیوانه زنجیر گسل بسته بموئی است

گفت زاهد که حرام آمده حرامت آزردگی — گر خانه خرابی فرو در بیرون ... نکاری

معاصر

جواد باسم کفش سکینه زردها از اصفهان است طبع خوش دارد ساکن ... است

آن حلقه زلف بر سر دوشش — من حلقه بندگیش بر گوشش

بر آنم سر زعشق جوانی چنان شدم — کافر جهان فسانه پیر و جوان شدم

جلیس اسمش محمود دلداریست از خاوند بیت معاصر تازه طبعی دارد و این اشعار از وست

صبا به بیت ابروی کج ناز پرورم را — دیگر — در کنج قفس ماند نقش پر و بالی
دانم ز پس سر نگرد تا ابرو را — چون قصه زلف توام شب بر سر خوابی

جاوید اسمش محمد شفیع و این شعر از وست معاصر — فسرده ... بنشین ... تو جاوید
از ... گشته هیچ حاصل — معاصر جهان میرزا یکی از میرزادگان کبار است

دیار به جهان گشتی ... در جهان و در جهان باز کار دارد و این شعر از وی است

جهان جانانه ... بی تکوی ... — دیگر — ... جان جهان ...
گفتم جهان ... در جهان را — ... به زلف ... حلقه‌ها

چاکر اسمش میرزا محمد ... معاصر ... در عاقبت ... زبان ... را
... این شعر از وست ... ذوق ... دام ... جانی
مرغ دل از دام تو ... — دیگر — چشم کرشمه ساز تو ... مژه
... سیاه ... مو بکند — معاصر چشمه اسمش رضا قلی خان ... امراء ...
... است ... از آب و دانه ... در ... از وست

برم ... محرم صبا را — دیگر — ... خویش ... ما را
دعا کردم و دشنام شنیدم — اثر این ... دعا را

شیخ جابر اصلش از قصبه کاظمین علیهما السلام کشیده اکثر اوقات را در عراق عجم گذرانیده طبع خوشی دارد در عربی نیز تسلطی دارد و در فارسی نیز شعر بر ... است و این از وست

ما را بدوست ... امید شنیدیم — ... ز لبان ... برسنیم
... ز لب ... نام ... — چشم ... نور تو ... بار ... ستیم

باب الحاء

خواجه حافظ اشعار [illegible] اشعار ایشان [illegible] لازم نیست [illegible] خرابات [illegible] بکرات تخلیع
شهرت و تمام است و در انتخاب اشعار ایشان با عشاق فن از یکدیگر [illegible] آنچه به تتبع منقول از
غزلهای ایشان نوشته شد در بیرون دروازه شیراز مدفون‌اند مکرر شبها و دران مکان [illegible] برده

غلام نرگس مست تو تاجدارانند — خراب باده لعل تو هوشیارانند
نه من بران گل عارض غزل سرایم و بس — که عندلیب تو در هر چمن هزارانند
گذار کن چو صبا بر بنفشه‌زار و ببین — که از تطاول زلفت چه سوگوارانند
ز زیر زلف دوتا چون گذر کنی بنگر — که از یمین و یسارت چه بیقرارانند
ترا صبا و مرا آب دیده شد غماز — وگرنه عاشق و معشوق رازدارانند
نصیب ماست بهشت ای خداشناس برو — که مستحق کرامت گناهکارانند
بیا به میکده و چهره ارغوانی کن — مرو به صومعه کانجا سیاهکارانند
تو دستگیر شو ای خضر پی خجسته که من — پیاده میروم و همرهان سوارانند
خلاص حافظ از آن زلف تابدار مباد — که بستگان کمند تو رستگارانند

آقا حسین خونساری عالم گرانمایه و فاضلی بود به تصانیف ایشان مشهور است [illegible]

ای باد صبا طرب فزا می‌آئی — از طرف کدام کف پا می‌آئی
از کوی که برخاسته‌ای راست بگو — ای گرد بچشم آشنا می‌آئی

تقدم
حکیم حنظله بادغیسی
یارم سپند اگرچه بر آتش همی فگند — از بهر چشم تا نرسد مر ورا گزند
او را سپند و آتش ناید همی بکار — با روی همچو آتش و با خال چون سپند

تقدم
حسن [illegible] الدیلمی الکاتب
[illegible]

امیر حسینی سادات از اکابر اولیا و عظام و اعاظم سادات کرام نظم و نثر انشا منیف ایشان مشهور و در [illegible]
دوازده [illegible] بهرات مدفون [illegible]

در راه تو ای غریب دلتنگ	بردن ز رهت هیچ فرسنگ
از هیچ رهی نجو برای راه	از دوری رهگذر است آگاه
آه این چه ترانه میزنم من	عمریست و جان همی کنم من
از خویشتنم خبر نیاید	جز بکیدم سرود بر نیاید
بسیار دویدم از چپ و راست	حاصل نشد آنچه دل همی خواست
هر طایفه را بیازمودم	که پیر و گهی مرید بودم
با هر که دلم زد این نفس را	آنجا که نیافت هیچکس را
با هیچکسان نه هیچ کاریم	از هیچ کمیم اگر شماریم
گو نیز غمان مخور چه تابی	گم شو چه کم شوی بیابی
این نکته نبود نا صوابم	چون کم شوم الهی چه یابم
تا یافته را کسی چه جوید	گم گشته زیافتن چه گوید
تا که طلبم درین ره اورا	این چیست که گم کنم من او را
میسوزم و زهره نفس نیست	در دامن چشم و دست رس نیست

میرزا [illegible] شاعر مشهوری است اوراست

گفت که کودک چه بود [illegible]

یار زمان و در دل آنجا [illegible]

تا کلبه‌ش رفته [illegible] یار [illegible]

میرزا حمزه [illegible] از شعرای خوش طبع است اوراست

رخت نظاره [illegible] عاشق حیران

ظهور حسن [illegible] لعل لبش [illegible] وصلم

در خوابگه جهان من [illegible]

چرم [illegible] درد [illegible]

ملا حسین واعظ کاملی را [illegible]

سنبل تاب داده [illegible]

هر که آمد غم کم عمری گل خورد باغ

~~قاسم بیگ [illegible]~~

تو چشم [illegible] بیمار داشت

از بسکه رفو زدیم و شد چاک کفن

گفتم که غمزه تو مرا کشت رحم کن

در چمن [illegible] سحر [illegible]

حسن قمی بسیار خوش مزه [illegible] اوراست

کاکله کلک را چو [illegible] یار [illegible]

[illegible] از حجاب آورده [illegible]

ملا محمد طبسی [illegible] اوراست

در رخت اول چو خواهم [illegible]

چشمی [illegible] از [illegible] سینه [illegible]

من [illegible] خواب [illegible] از [illegible]

سبز خط [illegible]

قاسم بیگ [illegible] اوراست

هیچکس رحم [illegible] گرفتار نکرد

تا [illegible] چشم [illegible] بیمار داشت

حیاتی گیلانی [illegible] اوراست

این سینه همه [illegible] رفت

حسن ... از غزل سرایان ... است ازوست — مقدم — ... (crossed out)

... آمد و دل دیوانه ... — ... اگر ... کار ... دل ... چیست (crossed out)

... چیست — ... آتش ... (crossed out)

ای ... عاشقان ... چیست — مقدم — ملا حیدر ... از ... شاه جهان آباد ... ازوست

ای ... ز دشمن دل آزاری چیست — خوی تو ... ستمگاری چیست

چشم تو بخت ... در خواب ... — بخت تو چشم ... بیداری چیست

ملا حیدر ... از ... طبع ... ازوست — مقدم — ... گم کرده ام چه ...

در ... — مقدم — حسن بیگ طبعش ... غزل ... ازوست

ای ... ز ... آمیز — مقدم — ای برده دل ... زلف ... خیز

... — ان زلف ... و دل زلف ...

حکیم حاذق ... ازوست — مقدم — ز ... اسرار ...

... کلاه ... — ملا حسین ... از ...

... — تا ابد ...

... — لا فتی الا علی لا سیف الا ذو الفقار

صائب صاحب دیوان است و ازوست — مقدم — ...

عشق بهوایش سر دیوانه ... — حرف در آمد کارست ...

نقش ... نشنید همه کس زاد است — مقدم — حاضر ... ازوست

در حجره ... ز شراب — بو میوه ... آفتاب

حامدی از شاعران سخنور ... ازوست — مقدم — ... هلال ... آفتاب گیرد نور

بهر کجا ... سمنه تورا — سحر ز ...

... ورد ... تورا — مقدم — حاجب ... ازوست

صحبت با صبا کرده اثر در نفس — و صبا ... همه ... است

خواهی ... وصف ... — زان میان دل را ... کار است

... روی ... — ... تو رخسار است

محمد حسین یزدی طبع ... ازوست — مقدم — زلف ... چشم ...

سیاه ... — مقدم — محمد حسین نجفی ... ازوست

ای ... کعبه لب ... زمزم — بوسه ... کعبه اسم اعظم

بر صفحه والضحی ز کاتب صنع — واللیل ز میم چشم ... کرد رقم

حزین اسمش شیخ محمد علی ... ازوست

ای ... سینه ... آتشکده — دل شمع رخسار تو ... پروانه

هرچند مست و بیخودم فارغ ز یار نیستم / ای نغمه تسبیح تو با هر لب پیمانه

مجنون صفت با وحشتم دامان صحرا تنگ بود / روزی که سنم داشتم با خود دل دیوانه

عاشق چنانی دور و دراز خورد گنهکار کنه / چشم و رازه کردی خدا که پیمانه

ساقی اگر رنجیده ای باز از حزین و نیش / شوید غبار خاطرت از گریه مستانه

رازی اسمش محمد ابوطالب یادگار کتاب رهنمات رحمتش از جهان و از اساتید کاشانی او راست

شهره شد باز عشقی است در برادر / نهاله تاج خلافت رسول بر برادر

حکیم از اکابر قزوین است در علوم معقول و منقول شاگرد اسمش غیاث الدین در مدح حاکم خلقدان او راست

اگه گاه افاده در تعلیم / عقل فعال را قران باشد

آنچه در خاطری خطور کند / سر بر نزده او عیان باشد

شبی با خویشتن در خواب ای ... / مگر در خواب بینم بار دیگر آنچه دیدم

حیدر کلیچه از اهل هرات است و بواسطه کلیچه‌پزی مشهور باین اسم شعر بسیار آورده او راست

عاشقان را چه بلاها و غم هم نخورند / خوبان اگر از محنت عاشق بی غمند

هر کس خبر گردیده آفت دلم جانب / بیگانه گرفته ز غم مردم دشمنی کم کن

بار رخت آیینه دل در مقابل داشتیم / در مقابل صورت جرم و در دل داشتیم

چنان طوطی صفت حیران آن آیینه رویم / که میگویم سخن اما نمیدانم چه میگویم

محب اسمش میر خسرو از سادات علوی است در علو طبعش سخن نیست در شرح احوال خود را خود شده از
بزرگانش بر نفیض نشسته خدای ارغوانی است دیوانش قریب ده هزار بیت است او راست

آزرده کرد کژدم غربت دگر مرا / گویی زبون نیافت ز گیتی بجز مرا

آیا چه بود تا به تبه زمانه کرد / چرخ چند جا چه هیچ یاد کرد مرا

گر در کمال و فضل بود مرد را خطر / چون خاک روز زار کرد پس این خطر مرا

گر زآنکه بس فضل بکشتن ندارد اثر / جز بر مقر ماه نبودی مقر مرا

چون بس من خدای رسیده ببر / گرچه دراز مانم رفته شمر مرا

روزی به پر طاعت دین گشته حبه / بر فرق پریده کبر چو مرغ به پر مرا

گفت برفتن روز و شب چند گذار گذاد / کوی مرغ مانده روز و روز و رفتن مانده است

باز جهان پر ز پر وحش شکار است / باز جهان را جز از شکار چکار است

قافله هرگز نخورد دو راه نزد باز / باز جهان رهزن است و قافله خوار است

زر خوران شکر خورداد و مر داد / تو نه داد و داد مارا مجلس داد

کمال انسان جلیس هنهات بهات / کسر دیده رو داد دلش داد آه خورداد

رهبر آنکه تا در دامنت زر آه / چو مرغان مر تو را خورداد خورداد

گرا خورداد گیتی مرد با بر / ز رزان آمده پس خورداد مرداد

جو

گر از خورداد کسی مرد باید بس / از آن آید پس خورداد مرداد

دیگر

ای خوانده بسی علم و جهان گشته سراسر / تو بر زمی و از زبر این چرخ مدور

تا کی تو به پیش بر خوری از نعمت دنیا / ملحد بگمان از نعم دانش بر خور

بیدار شو از خواب خوش ای خفته چه ... / بنگر به زیارت تا نه کسی در ...

دیگر

پیشم تو چو نصب ... و ... عشقش / تا در رسم مگر به وصل ... عشقش

دیگر

چه بود این چرخ که ... را که دیگر ... / به بستان جامه ز ریغ ... برید ... باش

نقش چو مهتاب ... را کشان ... پوشید ... / فرو شست از نگار ... نقش ... مهر ... آتش

بیگ گرانده گوهر رشته از دریا ... / و جگر کا ... مروارید ... گوهر ... کاش

بعد ... از در ... چو بر عالم ... / بیارد آتش ... از میان کام ... آتش

از آن ... شیر ... / ... چشم خون بارید در ... آتش

خواجه حسن اصلا ... از ولایت گرگ(?)... یکی از محلات ... ماورد ... خواجه ... خواجه ابو نصر ... خواجه ... ادست از جمله مشاهیر فضلا ... بسیار ... مشکور ... ... آمد ... بارت ... آید از دل / ... نقشی ... خجالت ... در ... آید ... جسم

حاکم دیار بکر ... امیر ... خان از حکومت ... معزول شد این ... از ...

شاها ... کشور ... سهو ... / دادی ... بخشش ... مردی ... زنی

... کار چو آفتاب ... کشتم / ... زنا چه شمشیر زنی

مولانا حسن دهلوی یکی از ... شعرای روزگار بود ... بسیار ... داشته معاصر امیر خسرو دهلوی

... این ... اشعار خود را ... دائم در جواب ... خسرو را

... بسیار ... مستحسن ... و بعضی ... گفته و خسرو را ... حسن ... آن ...

بعبارت رفت با فخر ... / ... چه بیش ... دل سرگشته ما را

دیگر

... با تو کار ... دل غمناک ... / ... عاشق ... مرا ... چاک ...

انکه میگویند عاشق ره ... / ای ... عاشقان ای روی ... چه

دیگر

... ره ... دیدم ... گل ... بهار ... / لبهای ... آنکه نرگس ... خمار ... از

دیگر

... در سینه ... / شکر ... و ... ... غم ...

دیگر

... لعل ... عقیق ... این / عقیق ... نگار ... جگر ... این

دیگر

جگرم ... بی تو کباب است و تو هم میدانی / دل دیوانه خراب است و تو هم میدانی

از حسن این ... سوال است ... / ای ... چه جواب است تو هم میدانی

حمدی یکی از فضلای ... بوده ... قاضی ... حاشیه ... ...

... دیگر

از ... تخت و ملک ... تو ... / سرهای دشمنان تو بازار ... دار

دارم در ... سینه ... / ... رقیب ... ... سرار

بود عجب ز دود دل ماه آتشین | تا چرخ قطره با نم نکر سر راه ر

مردیم از فراق تو وصلت نزاد دست | تا بر یم باب حجاب تو در اله زار زار

غیر از غم تو نیست کسی دست گیر ما | ای غم غمین تو با کس و هستی همیشه یار

مردم همه شکار کنند آهوان دشت | آهوی چشم تو همه مردم کند شکار

دست دلم برآمد زلف عنبرین | راز دو فتاله آسته بپای غم استوار

یاری است جان که درد درد عشق تست | یارب نگاه دارش از نظر زهر بار

تا رشته روز من چو شب از فراق تو | زان طره معنبر و زان جعد تار تار

زان اشک رخ چشم من از دیدن رخت | وز نسان کرافتاب … چشم اشکبار

خواهم روان نگار بگیرم کنار خویش | از خون دل برخ غمان یار ز اشکبار

رنجیدن از فراق تو منزل بادۀ خوی | آخر کهی … خسته کن گذار

هر یک ز چشم دلبری راف دلبند | آن یک … مپیر دوی یک نگار

با سه دلم چو گیسوی جانان سیه دلی | این گشته پاره پاره وان گشته تار تار

مقدم

حلوائی از شعرای مشهور بوده و کلامش خالی از چاشنی حلاوتی نیست این غزل از وی است

ای غمزه تو بر دل عشاق تیغ تیز | پیوسته ابروی تو میان بسته بهر جنگ

ماند چنگ گشته قد خم دلی نشسته | تاری ز زلف پر خم تابت مرا بچنگ

بحرانه

یک ذره هیچ نیست برابر دهان تو | از هیچ هیچ سخن کم آید دلم چه تنگ

روز سفید من شد سیه چو شام تا سحر | از طالع من است نه از چرخ تیز رنگ

حوا(نه) از شوق تو … شد چه بانگ | دیوانه تا نکند فکر نام و ننگ

مقدم

حاجب اسمش یار کار از شهر شیراز بوده و … در روزگار … دیوان … گذار

دیگر

هرگز که زاهد ما را گذشت نیست | نگذرد اگر چه از سر دنیا … گذشت

دیگر

خمخانه چو ز پیاله تهی گشت توبه کرد | حاجت اگر گذشت ز صهبا چنین گذشت

این زخمی که می کشم از نگاه نفس | کفران نعمتی است … وردوام کرده ام

بس نشسته ام از من … راه | ادعائی اگر از … دامن کردم

مقدم

حمیدالدین اصلش از بلخ و بحکم قضای … درد … امانه چو دیوان شیخ مشهور

از عهد استش نزدیک ده … کاهی ترتیب نظمی … لیکن …

… کلامشان … نمی توان است … گاه …

هم

هیچ سرو دلشه از باد … ز بور تو | … از خواب در … تو

دیگر

ار … دل دم نزدم دوری تو | تا نگر از دو قلاده گوهر تو

~~حسن دست … | طوطی دل و طوطی لب و طوطی …~~

~~سبزی … که … | … در سبزه کم …~~

حزنی از قم بعینه وان یک شعر او است   مقدم   در فراق همسایه آخر از ما خبری نیست

هر که رفت از هستی ما یاره ای همراه نیست   مقدم   مولانا حریفی ساوجی راست

من آنم این گل خورده چه رنگ شده بود داند   در مذهب هر چمن گفتگوی او دارد

باب الحاء [?]

المعاصر

حاجی محمد حسن از اهل یزد جانشین میرزا ابوالقاسم قطب الاقطاب گردیده در دستان [?]
و نعمت شیخ یک السابقه است ارادت بران حاجی عبدالوهاب نایینی بعد از عقای آن شیخ
در شیراز در مراجعه میرزا ابوالقاسم از حج بیت الله راست واقف دقایق بیاد غیر مصفاه [?]
از آنچه خوش گفتی بعضی سر میبرد و صحبت ایشان اتفاق افتاده تفصیل احوال ایشان مشهور است این ابیات

ای جان فدای کعبه کان کعبه را حاجی فتیم ‌‌ — ‌‌ در من نشست آن قافله کش برگ تا راجی قتیم

حسینی اسم شریفش حاجی محمد حسین متخلص به الصدوق حاجی محمد حسن مجتهد قزوینی و خلیفه قطب الاقطاب
میرزا ابوالقاسم درویش شیرازی است صحبت ایشان مکرر اتفاق افتاده الحال در شیراز است از ایشان است

من چه کسم غمزده ‌‌ — ‌‌ بیکسی ‌‌ — ‌‌ بر سر گرداب حادث ‌‌ — ‌‌ خسی

آنکه دلم برده دوش ‌‌ — ‌‌ کاش ‌‌ — ‌‌ گرد غمت آنچه تو میخواه ‌‌ — ‌‌ بسی

قطب اقطاب دین ابوالقاسم ‌‌ — ‌‌ آن زحق فانی بحق قائم

ساقی باده های رنگ رنگ و کیف ‌‌ — ‌‌ وه بر باده نسبت او حیف

مطرب نغمه های چه و چون ‌‌ — ‌‌ وه ز هر نغمه شور او فزون

آقا محمد حسین از اهل ایران است و در زمان مشهور است گاهی این شعر از او است

خوبرویان بکس وفا نکنند ‌‌ — ‌‌ گرچه منهم زخیل ایشانم

جناب میر حسین مشهور بکوچک یکی از بزرگان علمای محققین از هر علمی بهره وافی دارند ایشان راست

به عمری رو رنگ تو خوردم تیری — انهم از طالع برگشته من کاری نیست

حسرت از ... دار که شاعران ... و صاحب دیوان ... معاصر

در حرم امن تو از چاک گریبان — دیگر — دیده است ... جان را [illegible]

ده چه امن ... خط رسته بر ده چمن — دیگر — خط ... چمن حسن می پرورد

تا ... چین زلفش ... — ... زلف نافه ... پرورد

افزایم ... لبهای شکر — دیگر — لب ... ترکرد ... تر

دی ... مرا تو به ... — دیگر — دیدمش خرقه ... میخانه کرد

کسی ... کار دل ... نفکند — مثنوی — سرد کار کسی با دل نیفتد

بهر گل ... دل — ... دل

حسرت شیرازی اسمش ... معاصر

... — دیگر — ای ... دهان ... به تنگی

افسانه ... دل ... — دیگر — وقت کس کردن ... بستان ... بارها

میتوان ... بر بال ... — دیگر — گفتم ... دل ... ولستان ...

بر سر دل ... جان ... — حاجب قاجار از ... روش ...

... بر ده ... منصب ... که در حضرت ... و پس از ... سلطان ... معاصر

والا ... ایشان راست — ... کاروان ...

دل ... کاروان ... — معاصر — حسینی اسمش ... است و در ...

برده ... دامن ... — ... کلزار است

... چشم خار است — دیگر — ... نقش ... چمن

باز ... رسته ... آزادم کن — معاصر — حسرت اسمش ... اصفهان

دل ... کز ... ادا ... — دیگر — ... زیر ... من

با ... پیمانه ... — ... ظهور ... آشنا

... از پر تو ... — ... میگساره ...

این یک ... مجنون ... — معاصر — حیران ... اسمش خان ... میرزا ...

از ... سادات و معتبرین علمای دار العباده یزد است صحبتش ... ایشان است

... رفته ... بار تو ... مرا

در هر ... مرغ دلم آشیانه ... — دیگر — ... داده ... خزان ... بهانه ...

میر محمد حسین اصلش از اصفهان ... متولد ... هندوستان ... شعر او ... معاصر

درین بازار ... کساد هم — دیگر — ... چند است

... قدم ... عشق — ... گذشته ... طرف ...

~~قمری اسم شریفش ... میرزا ... معاصر ... گاهی شعری میگوید این را است~~

~~صبح و این دل ... شهره ... گشت~~ | ~~تا دادن زلف ... دیوانه ... است~~

حریف از سادات جندق است او راست | معاصر نهان از ... اگر باده ... در میان روی

چه بود اسب بردی غیران ... دیده تنها | حریف از ... گردی رام ... کردم ... را

غزال وحشی من رام گردید از رمیدنها | معاصر حیاتی زن ... عاشه و درویش

معروف ... و در ملاحت گفتار می‌نمود | دلها شده خاک ... کوب

اگه نه از حساب دلها | جانی ... دارد از تو حیاتی تعارف

جانا بیا و در قدرت میکنم فدا | افکنده زهر طرف کمندی

گیسوی تو از برای دلها | معاصر حسینقلی خان خلف امیر الامرا ... خان

و الا سنه ... در عربیت مربوط و در فنون ادبیت ... ضبط ... شرب در خوت

آه عنبر نام خواجه او راست | آه از ضعف جان پرور آه عنبر

اوج از نطق گهر گستر آه عنبر | برد ... حرم از ... سیاه

نا ... سیاه ... بر آه عنبر | معاصر ملا حسین از سادات ... است

... مشهور گاهی شعری میگوید این را است

... آمد ... خم ... | چه بودی ...

ملا حسن یکی از فضلای ... معاصر ... ای رفقا آمد کمی ...

با مقتضی کاکل خویش از قفا | معاصر حشمت اسمش ... میرزا

~~... ... ...~~

~~... و این اشعار ازو است~~ | ~~در ... طلب ...~~

ادوار طلب ... | معاصر حیرت اسمش زین العابدین اصلش

از نهاوند است ... مانند ... گاهی شعری میگوید این دو شعر از او است

عشق اگر خیمه در اکنون ... هر گز | اینهمه کوکبه حسن جهانگیر نبود

درد دل تو در بر دلدار شمردم | دیگر ... سخن من ... پیش جان بسپردم

حیرانی اسمش ... معاصر ... در معنی ... شعر او است

دلبرم دی سخن گفت نهانی در گوشم | کاش هنگام سخن بود دهانی در گوشم

معاصر حقیر اسمش میرزا حسین اصلش ...

نیست چو ... | دیگر ... از جوانت فلک ... مقدم

از ... تو ... از ... | چشم مست ... میکند ...

معاصر میرزا حسینی نام ... که اصلش ... است و در هنگام ...

در ... این شعر او است | دیگر خاک ... را اگر ... کنی

میرک مریضی را می‌نخجه شفا — دیگر — اینک حنا پا بست از خون عاشقان است

با میرزا جان که سش پیر تو در میان است — مولا حسینی که از فحول علمای ماوراءالنهر است استاد است

باز دمساز رنجه بو قصد هلاک ما — تو هم بیا [illegible] فلک ما

[illegible] رخم [illegible] — دیگر — چه بلبلی که [illegible] بسوی [illegible]

میرزا حسین اصلش از [illegible] ماوراءالنهر [illegible] است

سنبل از طره محبوب برادر بچین — لاله از عارض معشوق [illegible] در باغ

حیدری [illegible] که از [illegible] مکه [illegible] در طبع [illegible] است

می‌گریزد [illegible] از اوج آفتاب — دیگر — زین شاه [illegible] دوران [illegible]

خواهم که آب [illegible] بنیم [illegible] — چون آب [illegible] از گردش [illegible]

[illegible] دیده [illegible] — دیگر — قدم [illegible] عقاب

[illegible] بهرام [illegible] — [illegible] زین

[illegible] — دیگر — [illegible] نقش

[illegible] ماه — [illegible] ماه

[illegible] مصر — دیگر — [illegible] برگاه

[illegible] کرده — دیگر — [illegible] تاراج کرده

جهان را [illegible] — زمین [illegible]

باب الخاء

المعجمه

خواجوی کرمانی [illegible] است در [illegible] است

[illegible] است — پیش صاحب نظران [illegible] سلیمان [illegible]

[illegible] سلیمان [illegible] — آنکه [illegible] برخاک [illegible] است

[illegible] — خیمه [illegible] کهنه رباط

[illegible] — دل [illegible] عشوه [illegible]

[illegible] — [illegible] لاله [illegible]

[illegible] لاله [illegible] — [illegible] غم زجهان [illegible]

[illegible] زجهان [illegible] — دیگر — دلم [illegible] تماشا کند

[illegible] بالا کند — دیگر — [illegible] ماه

[illegible] — **خان خانان** [illegible]

[illegible] — [illegible] برد [illegible]

[illegible] را — [illegible] برد [illegible]

خبازی [illegible] کلام [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] امروز [illegible]

حکیم عمر خیام نیشابوری حکایت او با نظام الملک و حسن صباح مشهور است یکبار از گفته رموزش جهان [illegible]
در نیشابور در گورستان [illegible] امام [illegible] محمد محروق مدفون است بجز باغ [illegible]

این رباعی را زبان نیشابوری گفته است — له
عید آمد و کارها نکو خواهد کرد
ساقی می گلگون به سبو خواهد کرد
افسار نماز و پوزبند روزه
عید از سر این خران فرو خواهد کرد

له
ما افسر خوان و تاج کی نفروشیم
دستار قصب به بانگ نی نفروشیم
تسبیح که پیک لشکر تزویر است
ناگاه به یک جرعه می بفروشیم

له
روزی بسری مرا دو دست افتاده
در پای تو سر زنانه بت افتاده
در حلقهٔ زلف بت پرست افتاده
دستار ز سر فرح ز دست افتاده

خاقانی شروانی از مشاهیر شعرای [illegible] [illegible]
دارالسلطان شروان است و بسیاری آن در قصیده برای کمر بسته است اوراست

خونریز به تیر غمزه ریزی — هم شکر تو در ریزی نو لب
معشوقه چه گویی که چون من تر — بردت تو آفرین نو لب

دیگر
می رفت به ازلش فرو رفت — خورشید بنه از رخش بر آمد

دیگر
هر نیم شب رکوی خار بر در او — نغمه های درد آیم بغیرت داده

دیگر
عشق بیانگ چند گفت و فنا — سحر عزیز است غم جان تو جان داد

[illegible]

[illegible]

یارب از دور چشم خونریزش چه خواب است اینهمه — بر سر زلف هلالی ابرویش چه تاب است اینهمه
نیخته عشق شیوع از عالم جانها گرفت — جای دیگر نیست و میدانم خراب است اینهمه

دیگر
هر که غم جهان خورد کی رخت برد تو — رو تو غم جهان مخور تا رخت بروزی

امیر خسرو دهلوی از امرای بزرگ است و در اولیا [illegible] هندوستان نظیر نداشته از مریدان شیخ نظام اولیا

زاهد نه خیال تو زنم و باغ عرض — قصاب به پیش نه که بغند [illegible]

دیگر
ای نکهت خواب من نبود ز چشم نیم خواب — در سراسر نیم تاب من زلف نیم تاب
تاب زلفت بر سر آنکه خون من است — گر نخواهی ریخت خونم زلف را چندین متاب

دیگر
غم تو هرگز نه و هنوزم جان ز می سرایست — خون تو خوردن خواهی دل گر زرد تا برست
نالهٔ زنجیر مجنون از غم عاشق است — ذوق صبح او داوره ز کوس [illegible]
پاره کو خون ریزد تیغ کو گردن زنان — بهر جانبی ترک خوبان مذهب اصحاب رست
هان دهان ای عقل از غمخواری من در گذر — کاندرین جا بهتر از دیوانگی اسباب نیست
گفته بودی خسروا در خواب رخ [illegible] — این سخن بیگانه را گو کاشنا را خواب نیست

دیگر
برو در چشم مگو کان چو گشت خانگی است — وه از این تدبیر دریاب جهان افتاده است

دیگر
در دنم پر از دست کشته و هنوز — در ز نشوه یار است بیگانگیست

دیگر
من گرد به خوابی [illegible] دارم — گر یار کسیم یار کار است

هر جا که گریزد دل سودا زده من | بار کس به سر زلف پریشان تو بیند

خرفاک مزارم ز پس مرگ به بیزند | زنگار گرفته همه پیکان تو بیند

زلفش به رو ما شکسته رفت | گز سر و عنبری او شکسته است

میر خلیل خوش زبانی [illegible] | نه همچو غنچه تنگدلم نه چو لاله داغ

ای سرو در توانی قد و قامت خرام باغ | **خواجه** [illegible] طبع [illegible]

منه از کوی جانان [illegible] | در بایه که گشتی صید [illegible]

خواجه کس [illegible] | زلفش [illegible] که بر آن روی نقاب [illegible]

بخت [illegible] داد حجاب [illegible] | **خلیل** [illegible] در قطعه [illegible]

یاد دارم [illegible] در حمام گفت | [illegible]

جست [illegible] در حمام [illegible] | بر دل [illegible]

کفر [illegible] | غیر [illegible]

خلیفه [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible] لطف

[illegible] لطف [illegible] | خلیفه [illegible] مباش

[illegible] | **خلیل بیگ** [illegible]

اوحدی

از حسرت کعبه ما نخجه کردم سیر | نه بتکده ای بود در آن سوده و نه دیر

افسانه این خانه به جز رمزی نیست | یعنی به میان ما نمی گنجد غیر

خیالی [illegible] | زره حلقهای [illegible]

بار کس هزار درد داد | **خسروی** [illegible]

[illegible] از اولاد [illegible]

زلفش [illegible] گرفتم | [illegible] گرفتم

خاوری از شهر سمرقند است و [illegible] | [illegible] بر دل کردم

عمر گذشت و ندانم که چه حاصل کردم | **مولانا** [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] | **سید** [illegible] **شاه** [illegible]

[illegible]

[illegible] | [illegible]

حشمی [illegible]

مرا [illegible] جانان | [illegible] جان [illegible]

خالصی اصلش از حصار شادمان است چندی [illegible] خالدین [illegible] کرده است

مترس از این فلک بوقت کشتن من | اگر تیغ تو کردی رسته گردن من

خدادادی یکی از مشایخ جلیل و با انواع فضل و کمال آراسته و بزیور [illegible] پیراسته در
سنه [illegible] زاده روم اندر است | معنی مملکت [illegible] جیبی

آنکه با شه ز سر غیب آگاه | قرة العین خویش را سنست
چونکه گردان امین سر الله | بهر تاریخ سنتش گفتم
این سنت رسول الله | هم گفته وفات مفتی [illegible] کرده
پی تاریخ آن گل در گلستان | بحسرت گفت بلبل وای [illegible]

به اسلام [illegible] رفته دور دکن [illegible] عاشق گشته [illegible] در عشق [illegible] فلک کشته است

خواهم از عشق بتی شعله [illegible] | تا رخ [illegible] من دیوانه خبر دار [illegible]
تا که ای غنچه شکفته بر غم من زار | همچو گل خنده زنان همنفس خار [illegible]

خاموشی [illegible] خواجه [illegible] است

عالم از فتنه [illegible] نکره است | [illegible] کنج قارون [illegible] فلکش بر است

خاقان صاحبقران اعلیحضرت شهنشاه فتحعلی شاه قاجار [illegible] سلطنت [illegible]
آنکه دور [illegible] عراقات [illegible]
[illegible]
[illegible]

دلم هر شب تنگ شد [illegible] | خدا نکرده غمت از دلم برون برود
بر سر راه نشینم [illegible] | یار هر جا که رود [illegible]

خسروی قاجار اسم شریفش [illegible] محمد قلی میرزا [illegible]
[illegible]
ترقی [illegible] | دل من مضطرب است در خم زلف پریشش
چو [illegible] | چنان لرزد [illegible] زلف سیاه او
و از بیم [illegible]

خرم بسرادی [illegible]

[illegible] | چنان [illegible] آتش منزل

خرم شهری اسمش آقا عبد المجید [illegible]

زاهد و به [illegible] منبر | تا پای خم از مسجد جامع [illegible] آمد
نه سجده [illegible] اندر کف زاهد | [illegible]

آتش بسوخت از چه پر مرغ نامه بر / کو پای بسته نامه ما را به پر بسوز

خسته اسمش میرزا حسن خلف میرزا عظام العلی [illegible] از نامزدان و دیگر اوقات را [illegible] در فارس [illegible] بجای [illegible] وزارت [illegible] فرمانفرمای فارس [illegible] وزارت [illegible] با [illegible] در حالتیکه از منصب [illegible] صحبت [illegible]

بهای بوسه جانان خضر عمر گرامی کن / بدل بگیر آب زندگانی عمر فانی را

دیگر

گرم برداز از این خانه شوم شد و شراب / آخر ای قوم برسید و فرخ خانه کباب

با همه خلق با تیز بس و معلوم گشت / کاشنای که و بارکه و بیگانه کیست

دیگر

با لب لعل تو نوشیدن می را نبود قدر / به ز صوم رمضان و عمل استسقاح

خاوری اسمش [illegible] در بچه ای دختر در اسما اوست — مطلع

زن آن آقا و [illegible] / [illegible] غ

چکد نیستش جوانی در رنگ / سنگ به موی او مبادا [illegible]

هرگز از مرغ تازه نغمه گنگ

خاور قاجار اسم شریفش نواب [illegible] — مطلع

از کبار [illegible] علاوه بر [illegible] ایشان نسب [illegible]

نیز هست صاحب دیوانند ایشان راست / با سر زلف تو [illegible] کار [illegible]

حزین برادر [illegible] — مطلع

کار دل [illegible] و چه دل [illegible] / [illegible]

صفحه روی تو چنین است دو چشم [illegible] / جنبش زلف تو داده است زمه بر سامان

خادم [illegible] — مطلع

گفتم این خال سیه بر رخ گندم گون چیست / گفت خادم به آدم [illegible] دانه زر [illegible]

همه گر نیست و خادم بچه بازی نکند / بچه بازی نکند پس بچه بازی بکند

مولانا خالد [illegible] — مطلع

[illegible] از فحول علمای سنت است و ظهور پس [illegible] در [illegible] و ترکستان [illegible] عظیم دارد ادوات

دادم بگو چشم [illegible] جان [illegible] تورا / [illegible] دادم [illegible] تو را

چشم [illegible] نور [illegible] / [illegible]

دیگر

ما از هلم [illegible] / ما [illegible] برابر است

خاوری اسمش میرزا معصوم جوانی است معصوم [illegible] — مطلع

نقش [illegible] / [illegible] جان [illegible]

[illegible] دل [illegible] / چنانکه از [illegible] حور العین

خاوری [illegible] اسمش میرزا [illegible] فارس است [illegible] — مطلع

[illegible] / در فن [illegible] از این صید که [illegible]

دیگر

دست [illegible] / چشمه [illegible] ز چشم خون [illegible] خاوری

چشمه [illegible] چشم بر هم [illegible] / بر گردن [illegible]

مثنوی

تا خون [illegible] در گردن [illegible] / چشم تو چو پیاله نوش [illegible]

آهو نشنیده ام قدح قفس | چشمان تو آهوانی طناز
در جرگه شیر صید اندز | آهو بچه کجا ز شیر دردی
آهوی شیر گیر دردی | دردی پس عاشقان هوس
آهوی تو را که خورده خونش | خانی اصلش از قم است طبع نکته دارد (مطلع)
تا در پرده حجاب تو نهان خواهد بود | چشمک بهار در صحبت پیمان خواهد بود

خسرو خان از جمله امرای ایران و صاحب جیش بسیار سینه داردولان کاهی شعری گوید او راست (مطلع)

سرو آزاده هر دانه طرفه چمن است | شور لب گلرخان بیا زار از ان شیمش است
بی گل عمر تو از رشته زر سبز گی پیرهن | چه توان با سر زلف و شکن در چمن است

خادم کابلی چون تیز گوییه طبع هوش دارد (مطلع)
زین بیش کنج دهن گر نزنم زنگ دل | تا چند همچو چشمه کنم رنگی گر ز سنگ دل

خرم شیرازی اسمش میرزا لطف الله کیش مشهور (مطلع)
طفلی و از فن پرورش آموخت در آمیختگی | چهره بیایان بست در آخر بها کم
زخم دل لب باز کرد از نه پیکان دگر | تا که دارد از خدنگت او لبی افسانه

خرم اصفهانی اسمش میرزا هاشم شاعرست کهنه در او اندک نیز مشهور و صاحب دیوان او راست (مطلع)
دلم را در غمت کردم زهر ویرانه ویران تر | چه دیدم حسرت میرزا و دولت لعل روان تر
از خون دلم بسته حنا قاتلم امروز | آورده بدست از پس عمری دلم امروز

کفش گشت زار زیر قسم در قسم | زین گفته لبخندان نشود گفته ام در قسم

خرد اسمش میرزا جواد و با علوم و اوجوان با خردیت دکا از زمانی مجلس راجع چند لعل ایشان در رونگار (مطلع)
ای اسیران قفس تازه بدام آمده ام | ناله در خانه صیاد کنم یا نکنم

خاور اسمش محمود خان پسر مشهور و دنیا است و با اکنجید در خوی و سلمان از اکنون میخود ازو پیدا کن حکمران و ولات امرای ایران است در حضرت منظرانی بر گنجی خاص است از ده (مطلع)
است دار علوم متعارفه اکثری بهره و در شعر نیز طبع صافی دارد آنچه کا خاطر بوده این است
پریشان بر روی گل در باد سنبل | چو گیسوی معشوق از آه عاشق (دیگر)
بر دل داغ جبل فرد کشت از لبی | چمن ریشه از ار غوان و شقایق (دیگر)
و گیسوی بحر از در نگر از در جنگ | بر غنچه بیات و که بحر و کر آن انگ
آسمان و شهاب تو هم افت هوش | آفتاب شعاع تو هم آتش همگ
شعله ها تو بر خرمن جان تو دمکن | خرمن تو و بر کردن جان باده هنگ
از رو تیغ غزلش دهه و لوه و ریزگان | از رو تیغ خنجش وصه رازنده در شعب از دست (غزل)
خوش آنکه در دوم مرگم تو زیبا ریها | اگرم خنده دهی کرم جان سپارها (دیگر)
گرکش خاور گفته نشیمنی | بود که ده جانا بجز از این نشیمن

خسرد اسمش خسرو از غلامان گرجی حاجی ابراهیم اعتمادالدوله است طبع وارد دارد او را

دل از غنچه تنگ‌تر ز مجروح کشت ویرانم / زهرهم را باد کار شیشهٔ شکسته

دیگر

از حسرت وصل و هجرت ای ماه / مردیم و نشد دل تو آگاه

خرم اسمش آقا بابا از اصفهان است متاخر و این اشعار از اوست

روی آتشینش خال اگر نیست عجب نبود / و باشد در جهان آتش پرستی هندو

خرم اسمش محمد تقی متاخر اصلش از شیراز و مدتی در دارالسلطنه طهران عمر را بسر برده جوانی است خرم دل و

افسرده است روزگار را به غم و همیشه با مهوشان و شاهدان تران است چنین شعر را از او به نظر بود

این دهان را نقطه گفتند وهم عام را / تا فتاد این راز بسر مبهم گفتگوست

دیگر

تا ز زلف تو چنبه است بر سر از دل من / گر چنبر است آگاه نبود ز مردانی

هم زلفین تو چوگان و هم نخدان گوی / پیچش کی در دل مگویند حیفی چوگانی

باب الدال

درویش دهکی المتقدم دهکی از محلات قزوین است درویش مذکور ابتدا به جولایی اشتغال داشته بعد از ان

داد از مطلع در مجلس سلطان یعقوب رسانده یافته / نغمه به ناله لیلی و سکینه خاری

دیگر کار را غمزه از رخسار مجنون است / نخل عاشق که نخل هست تخم بدای فتن

خنجر بر در کس از غمزه فرهاد بود / کوهکن در کوه شیرین گفت دل خون کش

تا رسید بار دگر از دل ز سر غمش کوش / سینه چاک و در کرده است سر از لعل میگون کش

بخت ما گردون است از آنکه در گردن بود خوشتر / **دولت محمد خان** متقدم از نبیره دو خوانین است از اوست

دل کس است مرا زلف یار خواهد رخسار / ولی سنبل و گل بجز زلف و عارض یار

نگه بر آید در رخسار شاهد گل چپ / و رسید به خبر از شاهدان گل رخسار

رنگ ره رنجه شکوه چون گلگشت نشود روی / و دل کوکب این شب است و این شمار

درویش از مشهورات دهبین درویش کمش متقدم گرده از علوم بسیار آگاه است از اوست

تا از رخ چون ماه گشودی نقاب را / تا بی نیازی پیش رخت آفتاب را

دقیقی سمرقندی متقدم از شعرای سابق آل سامانست اشعار بسیاری گفته لکن بنا بر تاریخ گشتید رفته مقدار هزار و دو کری

از اشعار او در شاهنامه در مقدمه از جانب برجاست اگرچه اشعار او خوب گفته لکن بنام بی مال است او راست

برافکند ای صنم ابر بهشتی

دیگر

جهان را خلعت اردی بهشتی

جهان مانده گوئی از مرد و زن شک / نشان گل بر صحرا نوشتی

زکلبن روی گلاب آید بران ن / وز مهر آن گل از آن گل سر کشی
دقیقی چار خصلت برگزیده است / بگیتی از همه خوبی و زشتی
لب یاقوت رنگ و نغمهٔ چنگ / می چون زنگ و دین زردهشتی

دهقانی اصلش از طهران تعلیم اطفال مشغول داشته برمرض جوع الکلب مبتلا بوده است
لعل لب تو جام باده پر زلاله / یارب بود که بنهم لب بر لبش نهاله

دیوانه نقاش از شهر تبریز است و در حضرت سلطان یعقوب منصب بزرگ داشته او راست
غلط کرده طلب کردیم جاه و سربلندی را / دریغا ما ندانستیم قدر دردمندی را

خواجه درویش در خط و ظرافت رود کار بود شعر
چنان ضعیف شدم در غمش من درویش / که سایه را شوانم کشیدن از پی خویش

درویش منصور اصلش از سبزوار است بسیار متقی و پرهیزگار و رادقات را در بهرات گذرانیده و در عروض استاد بوده امیر علیشیر در عروض از شاگردان او است گاهی منصور و گاهی درویش تخلص میکرده مطلع این شعر از او است
بس که بودم در هوای وصلت یار / کس ندیدم آشنای این کار

دیوانه حسن بوان حسینی این شعر از او است / طوطی مثال سرو دی ز شمار خانی
من وصف قامت تو چگویم قیامتی

مولانا درویش اصلش مشهدی بود و سخن بسیار بر زبان میراند از رسانی مردمان در زبان با وجود اخلاق ذمیمه شعر را نیکو گفته او راست

آنکه از زر بدی او دیده ام از عیدانی / هست سال از عیدانی بادمزار از م حری

دیوانه اسمش خواجه عبدالله پریشان روزگار ولی شعر نیکو میگفت این شعر او راست
ای مسکین سرکوی تو هر چند دیدم / خبر از یای در پستی ز دل دیده دیدم

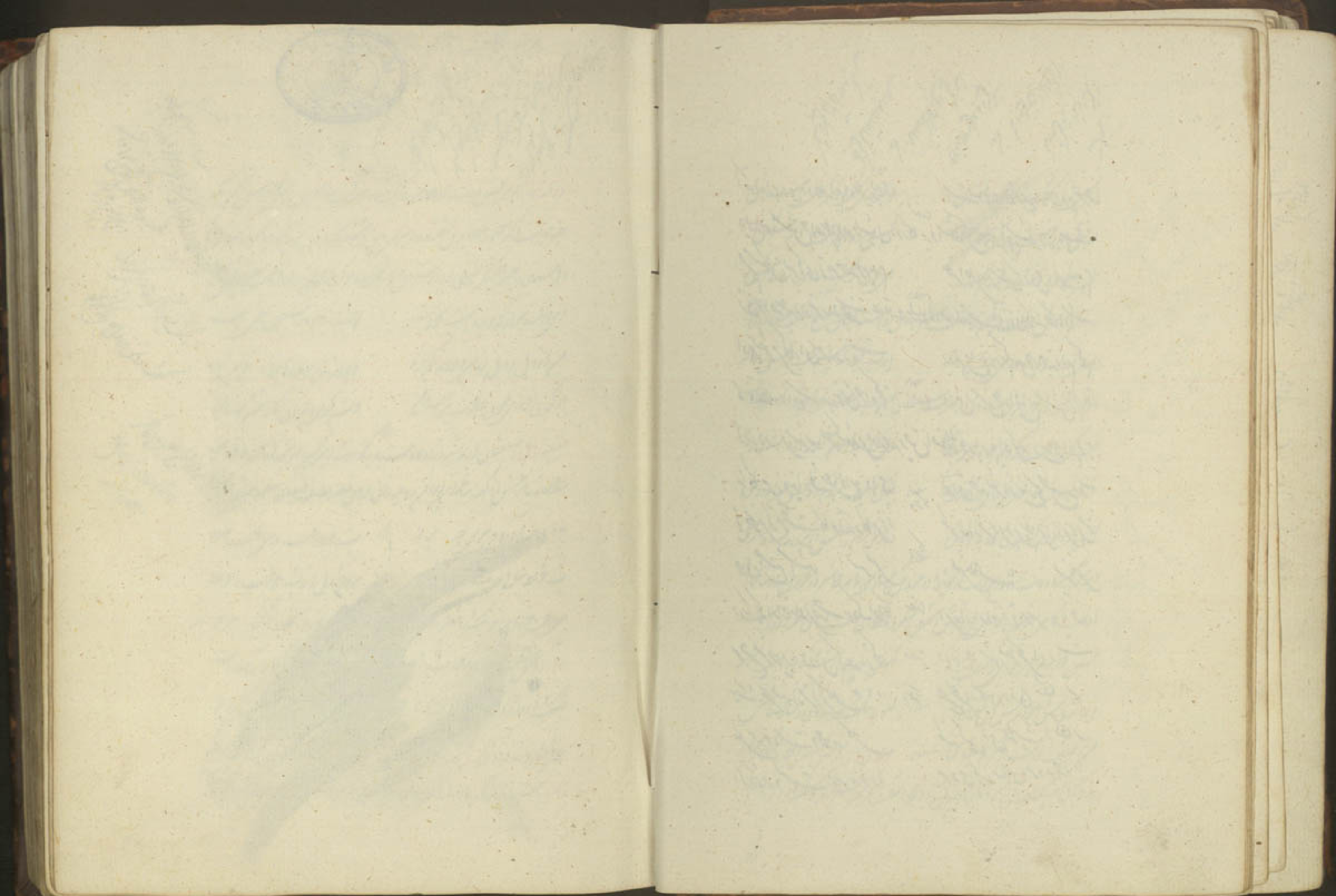
زن خواجه عبدالله نیز ز ند سلیقه عاقله در پیش خواجه بود چون آن زن گوینده نگاه داشته او نیز شعر میگفته این شعر از او است
که با نظاره ای نه رو خویش حرام کنم / روم بیاغ و ز نرگس چو دیده دام کنم

دامی اسمش عبدالواسع اصلش از همدان گوینده دربار سنبر سنبر غزلی گفتند مقدم رفیق اصفهانی در باره او گفته و مدح او بوده
بیا کا هر زر نیا رفت عبدالواسع دامی / و ان چنه شعر از نیابت طبع او است
تو مجو مرکز مرحمت گاه آورد گاه برد / مکنوبه از من بوی و ز نیغا ما را از دی بوی

حال همه آشفته سنبر سر / با همین حالت یار سنبر سر

دهکی یکی از فضلای صاحب مدرک بوده است
ای را از یار آمده پی سر ز بان / پر فن نیم جوره از زان کوچه یار که

دهقان علی مشهور بتلخی او راست
بیک تلخی شنوا زبان ازکل خورد / از تلخ زبانی ز دل مکار
کل همه مردمست و مردم گل / کمتر کس من چو خوب تر انگار
اگر از مردمیست بهره تو را / مردمی کن مباش مردم خوار

باب الاول

دولتشاه اسم شریفش نواب محمدعلی میرزا اکبر اولاد حضرت صاحبقران است بهمین جهت اکبر بعد
بهمه جهات اکبر جمهور عقلا برین معتقدند امیری باین آراستگی در این روزگارها پا بعرصه ضبط ننهاده
در استان دهر و عسکر شاهان بوده در سفری که با قیصر بوده حرکت نموده ... در معرکه ...

ای دولت بیدار که دیده است بخواب … کاید بدلم یار شبی چون غم یار
من از دل و دل از من دیوانه گریزد … دیوانه ندیدم که ز دیوانه گریزد
از کجی های ابروی مجنون عادت تیر انداختن … دست گیری دلبران کار شمشیر انداختن

سید داعی اصلش از شوشتر از اولاد سید برکه مرشد امیر کبیر امیر تیمور گورکان از اطراف
سادات بر غش آنکه شغل از ایران و وجه نان او این قطعه لطف طبعش معلوم میشود

جوانی چه آورده بود پیری چه برد … شب خفته سالی در سال خورد
شب خفته سالی و یک دیدنش … بروز از دل اندیشه خوب دخورد
مریان خوردی و یک قطره اش … مرد آنکه خورد نخورد آنکه مرد

دارا اسمش سید رضا از سادات رفیع القدر جابلسار است طبعش دارد و ...

خشک اندر ره از ناله چنگ و دف و نی … رونق صومعه و اوراق سحرات بریم
... دادی ... … دست گیرمش و در کوی خرابات بریم

دانش اسمش ... بزرگ زادهای اصفهان و در فن موزونان ... ازین اشعار

یارا ز رشک مینی زمین آزرده شد دلش / ما را زکار باز گذارد زبان ما

کارم از طعنه رسانیده است بجائی دانش / ای بام رخ او درد بلا دست گرو بش

درویش قلندر اسم شریفش عبدالله بیگ است از جمله ملک زادگان [illegible]

در علوم شعریه مربوط و افکارش منضبط در وقتی زوال [illegible] مصنف [illegible]

ای از جلال کبریائی که [illegible] / آهسته نه قدم چو دل در راه

بندی چو میان نقش عشاق / جز خون منت معلوم یار را

دل دار نظر بر رهروان کوی او / چو دانیست نمره کرد رسید کاروان را

دارم هوس آنکه دست یابم / اما چکنم دارم دست

طفل دبیرستان است که [illegible] / ره از [illegible] دوات [illegible]

درویش ادهم از ولایت [illegible] در ترکی و فارسی اشعار نیکو دارد [illegible]

در مقام [illegible] [illegible] [illegible] رفته بودیم [illegible]

[illegible] سلام کرده گفت [illegible] اگر [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] در هرات [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] بودیم اگر [illegible]

عمری [illegible] زلف سیاهم / [illegible] و بیابان [illegible]

درویش علی از قدیمی جماعت است اسم کلش مکتبی است اگرچه [illegible] طبع خوشی دارد و از اوست

یارای شرح عشق ندارد زبان ما / ای همنشین مپرس ز ما داستان ما

در نسخه وصف لب تو را بیان کنم / جان در میان نهم و ورق را نشان کنم

درویش کاظم از اهل قزوین [illegible] این رباعی [illegible] نتیجه طبع لطیف او میگوید

لیلی روی تو ما همچون / آواره مزاری / [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]

دیر اسمش غیاث الله از اهل تفرش است [illegible] [illegible]

بدل خویش نهادیم غم جانان را / جا بویرانه مراد است که مهمان را

نه دلبر در بر و نه دل بر ما / ندانم تا چه آید بر سر ما

گذر از دل بکوی دلبر افتاد / همین کم گشته آخر رهبر افتاد

درویش مشهور به درویش علی [illegible] از شهر کاشان [illegible]

اسدالله الغالب امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام مشهور [illegible] لقب [illegible]

[illegible] / [illegible]

دانش [illegible] [illegible] [illegible] دیوان است در

فارسی [illegible] [illegible] [illegible]

از ضعف عشقم در جهان بی نشه ضعیف بی نشان | یکبار من آمد گران بر آنی آزموده بارها

باب الذال

ذوقی اردستانی از مشاهیر شعرای کهن است | هر روز برهم زن نگارخانهٔ عیش و طرب

وارث جمعه بر که ز رمضان نشسته | هر صبح هر اداوس بر باد [illegible]

دوردست تو را حالت دگر باشد | از نخستم بوم رمیده رسیده شود

گر عنب تم در رخت گل سپید شود | بر کلبهٔ تار ما نیفشد پرتو

گر جرم فلک تمام خورشید شود | ای نعمه خیالی تو مرا خواب از چشم

بجوای تو رام گشته سیلاب از چشم | در فرقت تو کمنم خالی است

خاک از سر رو آتش از دل آب از چشم | سید ذوالفقار اصفهانی از سروان دراز

شعرای شیرین زبان اشعارش پاکیزه است | در رنگ دانه رش دانه در دل و در چشم من

خار و صبر و درد و رنج و غم را بهم افتاد اتفاق | رنج دارد جای غم و درد دارد جای روح

عشق دارد جای صبر دارد تب دارد جای خون | در شهر فلک [illegible] بگوی تو گر قشار

گفتا هر این روزگار که گذشت | گفتم به دو چشم مست او کف که زنهار

مستان قرابه برد تا گم شده است | ذیلی اهل شاه جهان آباد [illegible] است

چشم از ناز غنج باز نگردی هرگز | نظری بسوی من از ناز نگردی هرگز

بجز بر رو فراغ شکست بر سر دست | لب چو با من بسخن باز نگردی هرگز

ذوالمناقب [illegible] از نهرگت دیگر از فحول شعرای قدیم است اشعارش پاکیزه است

چنانچه بعضی از اشعار رب و اخص نسبت بعمادی غزنوی میدهند از آنجمله همین غزل که در همین اوراق ضبط است و نسبت بعمادی میدادند من در تذکره و در ایام امیر علیشیر نوائی که جیب الامرا ایشان نوشته دیده بود و در مصنف کتاب چند از ایام عمادی تالیف کرده بود باسم حکیم و الله اعلم بالصواب

جرم دگر مخور همی نکات این غزل را تو هم ادا | دیگر | یارم از کمینی یار دگر ندارم

تا در غمم تو جان دل از تو بر ندارم | دل بر ندارم از تو بر دل بخز نگویم

زان دل بخز چه گویم کز وی خبر ندارم | دارم غم تو دایم با جان و دل برابر

زیرا که جز غم تو چیزی دگر ندارم | هر ساعتی در چشم دل را بعشوه تو

گویی که عشوه تو زینت به بر ندارم | گفتی که صبر بر تا کام دل برآید

صبر از جهان جدا شد نشگفت اگر ندارم | صبرم چگونه باشد از روی خوب رویت

کان هر زمانه کس را زرد و بستر ندارم

خراب جابر این جزو اخیر را از هر مقوله و خرخشات خود سیاه میکنم و دریغ از جنبه کاغذ

خدایا اجر صاحبان خرمن را | دیگر | زخوشه چینی دهقیدم ترحمی من را

کو تمکشت بر آتای مقرازی غرق | تهی کیسه حریفان زمی دل دون را

دلم زخوی خود از سان کرف خراب | بگو حکایت ترسابچگان لشکری را

دیگر

دیده دریا شد و سیلاب بر سرم بگذشت | تا برفت از نظران گوهر یکدانه ما

رفت عیسی و پس بچه بعارف گفته | کف بید بچه با ساقی میخانه ما

عطا انزر در اولاک و مهرش در دل | همچو گنجست در تا میکی بویرانه ما

دیگر

دمی ز چشم ساقی افزون مست ما | حسرت بر سر مستان بر [illegible]

بهر زکات دیده بخجلت بر مستان | آخر نگار را امداین شکر [illegible] ما

دیگر

گر بحجره من از رخ بر انداز و نقاب | پر نور دیس زند آتش بطوبار حجاب

رو در آب آر جهان آدم کجا مراد از نه | رهبران نرگان غار نگر بر خال جواب

دیگر

از تو هر بیروان نرگس رمانه از شفت | نار شکفت چه جنگ آمد و بر سینه بیزن

دیگر

لعل لب لنگر خدا و جنت | تا همه خلق برآمده و در فتار برب

چادر نقش مرد از نار برب | مطلع زنگار ابار بر ب

مژه در شام هجرت کرد چشم | ره سیل روان از رخسار برب

فریب نرگس مستت ز هر سو — ره میخانه بر خمار بربست

بیار حلقه از زلف دزدست — برآورد گرد عنبر زنار بربست

فغان من ز هجرانت دلیلی — ز کلک تا شه جبرا منقار بربست

چو در زلفت حزین افتاد از دور — دیگر — متاع زندگی را بار بربست

چو یاد من ز نه عارضش نقاب کرد — ز ابر پرده ای از خجلت آفتاب کرد

چه خواست بر فرس دلبری سوار شود — سوار ناشده پیش او رکاب کرد

به پیچ و تاب در آمد دلم چو مار فقه — چو عقرب سر زلفش بپیچ و تاب کرد

خیال شربت کوثر چرا کند آنکس — که بوسه از لب لعل تو کامیاب کرد

به پیر میکده گفتم هزار دست مرا — خیال طاعت و تقوی رهم خراب کرد

وه که از دل غم این درد برون آمد — دیگر — واو آخ او آخ هدکو ره خراب کرد

وصل تو نصیب هیچکس نیست — عیشی است و هیچ در دسترس نیست

مردیم ز بیوفائی تو — ای بیهوشی هنوز بس نیست

حال دل زار ما بپرسید — جز کشته و زهره نفس نیست

چون همره کاروان دل ما نیست — محتاج بناله جرس نیست

از تابش لعل او بسلا گو — شهد است که در خور مگس نیست

با تا جان مهسم در راه ابروت — دیگر — و جان ما آن آنکه براه جفت بیکوت

مرا این بس که بین بس خلق کوچه — بره افتاده او کشته دوست

دیگر — گر ملک روم مردم ایران زمین مرنج — ترک دهم تو را او تاش و لعل در گنج

ترک چگونه ترک کند اگر پرده بر درد — یوسف هزار بار بر او از کف ترنج

گفتم نهفت کردم از مهر مهوشان — بشکفت زانکه رسم نه بی خواب و رنج

از جد و جهد و کوشش بیجا چه فایده — راحت که در چه جلد کوسی کار رنج

مانم و آستانه باب آنکه دگر — دیگر — راحت اگر دو باشی در تنگ

با دل خیال چشم تو بیهوشی آورد — لعل لبت هوای قدح نوشی آورد

از بس لطیف هست بنا گوش آن نگار — دل را مدام میل بنا گوش آورد

عمری ست ای خجسته ... دل حزن — دیگر — جز نقش دوست هر چه فراموشی آورد

ز عشق ما تو را باور نباشد — مگر روزی ره یار در سر نباشد

بهشتی روی من با به نخواهم — بهشتی چون تو گر دلبر نباشد

نخواهم بر دو پا زد بکام این سوده — اگر فیض تو ام رهبر نباشد

جهان فیض سیه کاظم قطب — دیگر — و مثلش در جهان دیگر نباشد

مرا گلگون بکام باید کرد — ترک ناموس و نام باید کرد

پیوسته بابر بود و از لب یار
سازد روزه سی روزه را خلق
شمار سبحه را از زلف نهالم
بحمدالله و میناها لب [illegible]
خراب آخر چنان اطفال [illegible]
پریشان زلف جانان را بنازم
پریشان بود تا دلها کند جمع
خراب از حکمت و تجربه کم گوی
خوش منزه در کنج خرابات
صد تیر ملامت نقطه دارد
کیرم و بر افکنه ز رخ پرده
دل برده ز ما بغمزه اما
با فتنه ز خجالتی کنه تقصیر
قد سرو روان و هیچکه کو سرو
لب حقه لعل و هیچکه کو لعل

نقد عیش تمام باید کرد

وله

بجای می ربین در میخانه کردیم
حدیث از طره جانانه کردیم
ز تار خنجها مستانه کردیم
بنام دو روزش افسانه کردیم

وله

دو در جنبش و نکته تانی [illegible] دارد
دل کارش پریشانی [illegible] زد
چو کیسی میده و بانی [illegible] دارد
خبر از بانی و فانی [illegible] دارد

وله

نو غمزه چو موی [illegible] کمر دارد
انگشت و تاب لمحظ دارد
از غمزه کرشمه بیشتر دارد
کفر بکه از دلم خبر دارد
از ناز و لیموی [illegible] بر دارد
در حقه نهفته [illegible] شکر دارد

هر خواهی و از زمستی خراب کو
هر دست قتیله ز خجالت [illegible] در
از رنگ مشک خال تو آهو [illegible] ریخت
از رشک کز حجاب تو در سینه کو چشم
هر تیر نادکه و جهیه از کمان ناز
سر خوش ای لب ما [illegible] ز ریه
چو نکه جانی جلوه اش بپرده [illegible]
چند از بیه دل برای تا بنده زلف
اینجم از همت پیر مغان در میکده
طفل هیچ نا رفته در مکتب چنان [illegible] خراب
لنگر با پیر مغان راه [illegible] دارد
چشم بیمار تو دلیل طبیب [illegible]
با خراب اینهمه تشنیع [illegible] تا چند
نازم سخن میکده را چون نظر کنی
از زلف تا [illegible] صید دل خراب

وله

چشمان نیم مست [illegible] کامیاب کو
[illegible] خون دل [illegible] خضاب کو
[illegible] مشک ناب کو
[illegible] سینه [illegible] کو

وله

ابروی [illegible] خراب کو
پرده را برداشت از رخ [illegible]
مردمان دیده ما [illegible]
از خیال سنبل [illegible] تاب [illegible]
جام [illegible] زبان [illegible] ابو [illegible]

وله

[illegible] منبع [illegible]
غم [illegible] راه [illegible] دارد
که [illegible] اشارات [illegible] دارد

وله

آخر [illegible] صدائی دارد
خاکی [illegible] سر افراز [illegible] بود
[illegible] خسرو [illegible] رباب بود

یار زلف تو اگر گردد دلم عیب مکن … زانکه حب وطن از شرط مسلمانی بود

دیگر

شانه و بیچاره دستش تنگ بود از چه رو … قسمت ما خال دار دیگران لب زیر شه

دیگر

زلف طرارت اگر خواهد گرفتار دگر … ما گرفتاران نمی‌خواهیم طره‌ای دگر

مار گیسوی زلفش بکجا زهر تریاقم دهم … زهر دیگر از آن دارم زان مار دگر

گر هم آوردم تو را هر روز هیچ ای پیر … گردن تسلیم ننهیم بهر بیگار دگر

دیگر

شیخ رهی می دهد دستار و میگو خوب … رهی می مرد آدمی گر بود دستار دگر

تا که آن سرو خرامان رکنادم بر حواست … اشکم از دیده خونین نه نشیند هرگز

دیگر

آه سردم نکند در دل سنگش اثری … تیر در جگر رودش نه نشیند هرگز

احمله زموی تو برده ست سگی خویش … داغ زر سنگش جای دل همچو منی خویش

مرغوله زلفت برای صفحه عارض … تا سنبل تر ز لخیه بر یا سخن خویش

محتاج بگلگونه نباشد رخ گلگون … عیسی نبود دارد عریان به زر خویش

دیگر

دلها برد از خلق لب شیرین و چرب … این نظم خراب ار گذرد بر دهن خویش

درد آنکه فقر و خوش است نمی دارد … نبات نیست در دیوان کسی ار دردش

دیگر

دلا مثال زنجیر و مشاطه در دستی … نشانه آنکه بنالد ز زردی کم و بیش

شیشه نام را زدم بر سنگ … اهل دل را خوش آمد این آهنگ

اه طوفه

ره مقصود که برد رهبر د … گر نه بر سر زد ادبی و فرهنگ

در خرابات وه دلی مست و خراب … در خم می شنیدم این آهنگ

دیگر

حیف انگشت جهان چو خراب … دل نه بندد بدین کرنچه تنگ

تا چه به بخت خوکنی جنگ … این نبت ولد طریق فرهنگ

کو میه بهر کاروان کاش … راه راست دراز دارد پا لنگ

گیر ز راه جهان بر بریم آه … ازما تیر صد هزار فرسنگ

مرغ دل ما ست عنه لیسی … کو رات فضای این جهان تنگ

دیگر

گشتم خراب در گلستان … از نغمه بلبل خوش آهنگ

جان که سوی باغ گلرنگ … لیک با نای زار و ناله چنگ

خیزد جهان فراق نو سا ق … آتش دل ز آب آتش رنگ

خوش را آید ز نخن با ردی … از گلوی صراحیم آهنگ

قر دو روش زلفینان … گاه جراره اند که خرچنگ

انجه زلف ادکنه نکنند … چند جرار شاه در که جنگ

شاه عبدالمجید خان و بود … منبع هوش و دانش و فرهنگ

دل بکو خربا بر بنه حزاب … دلربایان شوخ و شنگ و فرنگ

هر که نشنیده لب لعل شکر خند غزال — طعنه بر شکر بنگاله زند از قند غزال

دیگر

دوش پرسیدم از احوال دل زار خراب — کعبه خونریز نه خم طره دلبند غزال

دیگر

محرم عاشق زار ما نزد ره است — اجر یکش قامتی فزون از حد تسنیم

دیگر

عرض حالا اگر از بهر مکافات بریم — نجم ار در ان قبله حاجات بریم

بیقراری دل ما را نبود از اضطراب — کز مقام تو مگر پی بمقامات بریم

ماهان مست شبانگاه ز رخ نجوم — سر ما ان بار اگر نام عبادات بریم

برد خانه ان مغبچه با به فردوس — بار خود را به تماشای مرادات بریم

مدعی گر ز سر زلف توام منع کند — بحث این مسئله کریم ره باثبات بریم

پیر میخانه ایا مغبچه در رقص آید — این غزل را ز خرابات ار بخرابات بریم

دیگر

دارم اگر د اگر ندارم — جز داغ [illegible] دیگر ندارم

غربت خراب من خبر باز — از این دل در بدر ندارم

دیگر

حد شکر و انجا [illegible] خوانم — کز حال دلم [illegible] خبر ندارم

پنهان مرکوی کسی از دست مده جام مرا — وجهان تب تحرکیم دانم زنبدم

دیدار جام صبوحی ز می ناب خراب — دلخسته کعبه ور انفاس مسیح مریم

دیگر

کر چاه دل مسلمانی [illegible] — کافرم غیر از تو گر [illegible] دیگر کنم

اگر بودی تو

اگر بودی تو روزی در صد نظاره کنم — بجان خواجه ره خواهم نظر دو باره کنم

دیگر

برای گفتگوی سر نهفت دل سو — ز چاک سینه بر آرم هزار پاره کنم

حسنت دمی که شعله خوبی بلند کرد — زلف سیه چهره کعب دمی دود آسمان

دیگر

در رخ به تنگ سوزدم از گرد ها رخت — ای اه چه تعبیه کرده ما مردود آسمان

ما ز غم چنین خالت بگذارد بکشیدم — کی لیسه دو بهجران تو تنها باشیم

وعده وصل با صبح ما ان شکر لف — با که چون ادهمه آشفته و شیدا باشیم

وصل و هجر تو مزارد بر عاشق فرقی — چون خرابیم چه اینجا و چه انجا باشیم

دیگر

بر سر کوی تو امید گدائی دارش — بهوا [illegible] بر سر هوای یار تمنائی دارش

تا جنه ما را چوک اکه می کو بهر — [illegible] آستانی دارش

خانه خالی ما رسائی می لب خوش عکان — در چمن [illegible] رسائی دارش

درمیان چشم ما و چشم اندلبر حجاب — [illegible] خوابی دارش

دیگر

بسکه با یک زلفش در کشمکش — کر [illegible] ماهیانی دارش

چو دیدم ان تن از چاک گریبان — گریبان چاک کردم تا بدامان

دما نی بسوی ان چشم براشفت — بنخوت کس نمان از باشتان

جان تن تمجمی را نه کرده — [illegible] موی میان لاغر میان

[illegible]

تو با نکوکی در خاطر آید — رخان سمنه با تو لاغی

دیگر

خراب از کاکلش ما آرد وزان زلف — سنبلان تیره از ما تیره روز نی

دانه چه خوش بود مستان — می خواهم بموسم زمستان

ساغر جامی اگر سبکی — گر سبد هیم بهار و بستان

دیگر

گردیم خراب آخر عمر — در عشق تو کودک دلستان

دیگر

مرده که روزگاران خواهد کز ساقی — کاتار با نابه بی بروزگاران

دیگر

تا دیر تار زلف سیاهکش دلم گرفت — از آن گزیده تار بتر سه زر لیسان

تا که کلان کشیده نشینی بگیر من — سلطان مجرا فنه من تا زنین من

دیگر

اگر گشته کاکلی سلیمان حسن سو — خاتم زلعه اهرمن از کین من

بس دلکش است جانا روی نکوی تو — از کاکلی همچو روی تو شبو دخوی تو

هر چشمه حیات زلعت ترکی — عطر گل بهشت شمیم زبوی تو

تا جسته از تو هیچ نشان چو کشنه — ذرات هر دو کون لبی جستجوی تو

با ما بگه بگو جهان می تواز گنه — ای کیمیای عشق کسی گفتگوی تو

دیگر

میکده با خراب دورکوم عاقبت — جان میدهی دلا که گذشت دلوی تو

تا ج کادوس کو دمکت کی حرد — بس روز ازن خلاف بنزد و برد چه

ورزم بازال

ورزم بازال فلک هاکی مرگی کرکیه بوار — سپر از جرم قمر دارد و تیغ از مه نو

دیگر

چشم بر دوردان حسن خداداد خراب — ورخلان جهان بخیره برده است کرو

ان زلف گرکی بهش شکسته — دلها و دران شکسته بسته

بازی که نبود صید دلها — در حلقه ان کمند جسته

جز وصل تو تب داروی ما — زان دسو کز هجران گشته ام خسته

در صحن چمن بهار جنت — نرگس رو شیده دسته دسته

رخ خود دانه در دل ما — جز یار نهان تو نرسته

یکره خبری ز حال دل پرس — عمر بیت و بر دوست گسسته

دیگر

از قصر جو میری خراب — شکر خند لبی زن زلسته

صبحه بنفشی تا بنفشه زار زده — سحر شکوفه ده بنفشه زار زده

مرا حضور نازان ده طره طرار — نگار نوبین و نیک از لب ربعه

پیاده آیدم از کهنه اشیانه خوشی — چو ماره سنبلم رخ لب خمار زده

مگو بیت مستان ده جام صاحبرا — کرم کنه بمن جهوده خمار زده

دیگر

برانم دست بر سنم سپه نظاره خراب — چو لبیله ده خدنگیش شهوار زده

دانم مجنو گرچه سزاوار مدینه — جانم بغداد ورد دیوار مدینه

نگر برده‌ام قد افراخته　دیگر　وه کوکو سرا ابر دگر فاخته
بپا تو تا خاکپای تو بود　که با مردم دیده‌ها ساخته
نظر کن به جرعه کار سبو　وه پیر مغانی جهان ساخته
بیکدست بگرفته جام شراب　دگر دست دستار انداخته
ز اغیار تا چند پرسیده کبت　دیگر　خراب است دلداده دل باخته
بالای مشکبوی مرتبه　دیدی هر صبح روی مرتبه
در خطا بس مشکها ریزد کاک　بنفشه دار بوی موی مرتبه
ز آسمان مرئی گمشی افتاب　دیدی از ایران روی مرتبه
جا گرفتها در سینه و دل ساختم　دیگر　بهر یک تا روی مرتبه
از نجومی مه و ستاره　دلدار ز من کنه کناره
یکبار نشسته و نشینم بسر　دیگر　هر روز تو چه شدم دو باره
بعارضی طره مشکین فام داری　عجب صبح و شام داری
تو را هر مفتی جواهر ناهمی　نزدیکم کدامین نام داری
ز نعمت هیکلی هو نشسته نشسته　مرا خون جگر در جام داری
تو را در پرده بس اغیار با رند　مرا رسوای خاص و عام داری

[illegible]

[illegible]

ز هر سو عاشقانت صد هزارند　دیگر　بدلگو را چبو بر نام داری
در دلم عکس رخ دلدار یار　آتش بانه دررا آشیانه‌ئی
چنه میبری را احوال خراب　دیگر　زانسانان جگلک بیگانه‌ئی
در رفقا ز یاران اشتیاق　خوشا گلعذاران اشتیاق
جان دل ربانیه از یک نگاه　زها دلربایان اشتیاق
ز هجر تو از چه یا دم سرشک　چو ابر بهاران اشتیاق
که یارب رسانه زحال خراب　دیگر　بیابی چاران اشتیاق
کرد ستمگر ز من کناره نکردی　نام دل خوش بس سنگ چاره نکوی
روی تو دیده محجه گشت دیگر کس　جان نسبدیست اگر نظاره نکوی
وه که چه بیچاره کرده تو لبرا　لیک بیکار زن جانه چاره نکوی
ریخت لب را بود خراب و دل گو　دیگر　اخراز ابر دکس یک باره نکوی
غنچه راخن مرا ست از لب مسکو کسی　سرورا پای ... قدمو دکسی
صد خم جام خرابم شراب کو نه　انچه از نیم نگه نرگس مخمور کسی
هر خونی دیده خونریزی دلها برخاست　هاش ازآنه رحال دل پرخون کسی
دل مرا مانگرنده است ز لفش کو ته　و دردم نگنه هیچ اثر افسون کسی

[illegible]

که غمزه پنهان تو باشد ورنه / هیچ عاشق نشود بیهوده مجنون کسی

چون نباید دل ما را کسی همه عمر / شاد گردد چو به سینه دل مجروح کسی

دیگر

بنشینم و تا شد از غم ایام سر تن / چون دور ما رسید بده جام یکمنی

دیگر

خاری و یاری ز دلبران قرار روزگار / تو جهان یار من گوئی خلاف روزگاری

دیگر

یکبار که از یار برد عمر بهشتم / هر که بگذرم بگیر ز چشم خاری

دیگر

جز یار تو از [illegible] نیازم همه عمر / زیرا که مرا خوشتر از این نیست خیال

دیگر

خورشید عمر مرا بر باد دادی / تا زخم زدی کمان تا رد بودی

دشمنها از تو بس [illegible] آزمودم / تا تو از ما در سینهها آزمودی

دیگر

چون مرا از [illegible] نقاب [illegible] چراغ / تا گذشت [illegible] ز چشم حسودی

از چنین ترک دل آزاری [illegible] / لحظه لطف نه در خواب و نه در بیداری

چون چنین خیز [illegible] بیشمر خدای / بیشمرا از خیل ردیف محمدی

قطعه

فغان و باز مرا گر [illegible] مینا / برای [illegible] نای بهر دراندازد

قطعه

نه هیچ دانا ز [illegible] دیده / نه هیچ عاقل زود [illegible] براندازد

صاحب [illegible] اقا [illegible] / کس نکرده [illegible] از جبر است

چون به تحقیق بنگری [illegible] / کر فرود [illegible] زر [illegible] است

غمزه دل

غمزه دلکش نگار جفا جنبر راست
کشتی این جفا جنبر [illegible]
راست رو [illegible] که می‌زند
تار گیسوی نگار خط طلعتی
آه ازین [illegible] وارد [illegible] راست
من ز الطاف قیصری گفتم
از جفای وزیر که حکایت
زر [illegible] من [illegible]
بیر [illegible] ستم اوراق [illegible] است
چو سنجیدم بمیزان تحقیق
لب [illegible] در سینه ماست
ور [illegible] دشمنی [illegible] کردم
[illegible] زود آمد
مجو است طلب چنینه اما چون دید
در حق [illegible] سر ای مشکل

قطعه

بود دست [illegible] میراخور
چون روی در حرم میراخور

قطعه

غمزه [illegible] میراخور
[illegible] نهادم
کس [illegible] زادم
از [illegible] اززدم
[illegible] دادم
[illegible] فرجام

قطعه

اگرچه زر [illegible] از مجد است
[illegible] سینه است

تاریخ

دل [illegible] گنجینه ماست
[illegible]

دیگر

از خانه [illegible] ستاره آمد
در هر گذری [illegible] آمد

دیگر

[illegible] مشکل

دیگر قطعه
[illegible]

دیگر قطعه
[illegible]

دیگر قطعه
[illegible]

حق گفتن او دلسا ... اما دانم | دیگر اسمان ماه از رخش جدا نگر

دیدم زلفی چو سنبل تر رسته | بر برگ سمن نقطه عنبر بسته

در هر خم او هزار جان خوابیده | دیگر در هر شکنش هزار جان بشکسته

گنجینه اگر منع کنش کسی | مشهور خلایق از برابش کسی

آخر ز طواف کعبه اگر گردد خراب | محروم شد از بهشت کسی

حکایت بسم الله الرحمن الرحیم

یکماه پیکر بطلعت بود | از بسکه و خورشید پیش رخش مات بود

تعالی تبارک ز رنگ رخ نگار | ز گفتن ز رخت بری از کار

فرستی سرو نازت ز رعنا | اگر سرو آزاده لیموی بر

تن چون گلش خوش یاسمن | بگفتار چون در باشد اکنون

شیرین لبش جان داده کس | **حکایت** چو بود لعلش جان بری مکس

پری پیکری بود در قندهار | و شیرین لبش داشت از شکر عار

نگاه سخن رنگ بنگاله بود | مه عارضش چارده ساله بود

فرس با چو طاووس چون بهشت | تو گوئی خداش ز رخ بهشت سرشت

بهر خوبرو کس فزون گفت بود | **حکایت** مه ماه صد پاره با هر حبیب بود

بکم روز دو رگشت بهر فراه | یکی هندوی با دو زلف سیاه

ما گوهر ادا

باب الف

جناب ملا احمد زانجی المرحوم رهرو شبستانی دقایق عرفان مظهر الطاف ملک سبحان از زمره مجتهدین و نخبه محققین این زمره باکمال صلاح رعایت مشرب را از دست نداده و حال آنکه بکمال صلاح آن بارده ... گاهی شعری میگفتند مطلعی گویند ... در ...

... | اشک ریزی را ... ریخت بکار ...

قحبه مسجد آنکه طفلی ... زاده را | دیگر انصاف گرچه ... بیرون کرده

... دارد ... کده ... | دیگر ... نشده ... اکنون ... ایم

... نشده اکنون ... ایم | دیگر ... درد ... مبتلا کرد

... عالم را ... | روزی جناب ... در مجلس ... از او ...

دیگر از اینهای چند ... حضور ... اشعار خود را که تازه ... بود ... خواندند

عاشق خسته ... نگاهی بکند | دیگر ... بیچاره ... بکند

من ... رخصت ... دادم | بوسه را ... اذن ... گاهی بکند

یاران زبان بتعریف گشودند میرزا ... که از جمله ادبا است سکوت داشت جناب ... میرزا

... سکوت ... میرزا ... گفت ... کار کردی ... بگم

اعضای ... دیدم | دیگر در هر رگ ... بود

... دل از عشق ... | دیگر ... سلامی ...

میرزا ابو القاسم ... از سادات ... معاصر ... درویش ...

[illegible]

مشق کرده است جمعی معتقدند و گشته مجلدار از درویش نوشته این باعو رادراله ترکی گفته او راست

ترک [illegible] بدام او دلم در بند است | خاطر بغم عشق دیم خرسند است
پیوسته نوید وعده شام و پگاه | آن ترک بغارتی ندانم چند است

بگذشت یار و بر من از نیاز رفتنش | آری نمیتوان ز پای عمر رفته رفت

کفر و اسلام عجب را بر پا کن | از بهر مرست علامه پیدا کن
شیخا بتر تو کنی جلالت عظیم | چشم من تو هم از سر این جلوه دارا کن

[illegible] اسمش آقا [illegible] اشرف از [illegible] [illegible] از خواص میرزا ابو القاسم درویش او راست

اگر بدادن جانم اشاره فرمایی | بکان [illegible] و ما بنده ایم فرمان ز [illegible]

غم دیده کان عشق تو را شادی آورد | امانه اسفیده و غم از دل ببرد رهد

ای دلبر خاک گشتی دیرینه من | هرچند گرفته بدل کینه من
راضی شدم و بکس نسپردم | آن درد که از تو بود در سینه من

الفت [illegible] اسمش محمود خان در جوانی بسیار خوش صورت [illegible] [illegible] از راه [illegible] [illegible] این شعر را در کمال گفته

نه پائی و کامی خرامم بصحرا | نه دستی و بر فرق گشتم خاری از پا
تماشای گل چون کشی بر فغان گلشن | و لب بسته مانده نظر از تماشا

الکمار خوقندی از جمله علمای خوقند است و اسمش [illegible] در املا [illegible] خط نستعلیق را خوش نوشته و در علم موسیقی [illegible]

در مرثیه محمد امین خان پسر ناربوته خان گوید

محمد امین خان جنت مکان | زمانه و بر بست رخت از جهان
خرد گفت تاریخ آن ذو فنون | ز اقلیم فرغانه شد شه برون

انیس اسمش آقا صادق از [illegible] اصفهان ادا است معاصر

جان نثار سینه از درد هجران انیس | مقصد با [illegible] چند [illegible] بیکار است

انیس اسمش میرزا یوسف [illegible] معاصر

نرگس شهلا زلف تو دیدار | بیا که
و نیامد سوی ما و لبته کان یار صباحی

الفت کاشی اسمش میرزا محمد [illegible] معاصر

اشرف و [illegible] | خدا ز من [illegible] آورد [illegible] چمن گرد
و تکرار [illegible] | آرزو زار الفت [illegible]
هم پیاده [illegible] از یاد کس

ارزان [illegible] اوش از [illegible] معاصر
اوقات به طبابت [illegible] در علم [illegible] [illegible] او راست

از سینه تو [illegible] صافست | پیداست نشان کینه ما

میتوان در راست [illegible] | لیک از این ره نمیتوان بر خاست

ای جرس [illegible] فریاد و [illegible] | شکر ها کن [illegible] جای [illegible] دارد

تو را در چه جا کردم چه کردم | بمردم آشنا کردم چه کردم

پروبالم شکسته است ولیکن نکرده است ذوق صدای قفس آرزوی پرواز بجاست

اختر اسمش احمد بیگ از خوانین شفقه کالی از احباب است شاعر بلند پایه است از اوست

من در سماع از آن که حدیث تو میرود ناصح نهایی خیال که گوشم به پند اوست

خلاف آن کند هر کار گفتم بارها با او خموش و دانسته ام این بار میدانم چه میگوید

بجوی خون مرو از خونم در این چمن ومنی اختر خزان رسیده بهارم سموم چیده گیاهم

نه یادم کردی و نه رفتی از یادم چه خوش بودی چه اگر یا خود بودی اگر میرفتی از یادم

بپایان شد حدیث دل زبس گفتیم و نشنیدی سرآمد رشته الفت زبس بستیم و بگسستی

اختر زن و مرد ما بس از خود دور است ابری است بانند که نفس زر دشت

تا زین ره دشت سیده باید گاه تا زین کله مرغ میرود باید گشت

افسر قاجار اسم شریفش محمد رضا میرزا از احفاد شاهزادگان ایرانی است چند روز میگوید ~~خواست و میگوید~~ نخوت

وبازمی برداری کلاه از سرگشت نخوت اینان آنت دل چو کبوترم باز بجای می آشنا شد

بقفس چو کودکانم و کبوترم رها شد ظلم است با غبانش که آرا چنین براند

مرغ مرده ام شعری پرش خوش آشیانه در پرده ام هر روز هر لحظه در آن رفته

فغان از خود که تو از پرده در آید

اِزْوَر اسمش آقا محمد حسن یزدی است و منبع از جمله عارف عالی در آن

بایرش گنج زلف تاجه و گلها به خار دارد گلعذاری را که او از یاری من خار دارد

آتش اسمش محمد از نجبای سالار از اصفهان است از اوست بر کوی تو گذری مشغم

دشمن زخون من خضاب است درین بهار نه چو ناله ام قرار دگر

دست قسم از ناله به بهار دگر

اثر اسمش میرزا اسمعیل از دو اناست و هم در فن

مسکن در شکایت جهانگیر میرزا که به جهان بکنند مرا چاره نی را

با شد دشمن جانش جهانگیر

امید از جانکی تا او از اصفهان است از اوست

خوشم به شکستگی دل با خیال بود تو وقتی شمع برد در شکسته منزل

انوری اسمش ابراهیم خان ابن الکریم خان زنگنه از امرای شاه شهید آقا محمد خان از جمله اهل ادب است از اوست

از راحت جان که جان ز دل باید رفت در آتش دل و صید دل است

با اینهمه میرادوار آوردم زنده هستند جانکه دارم وی از جانب ده دل است

امید نهاوندی اسمش لطفعلی و از دو ادرات لب بنهم بر لب وی دیده بر زلفت وزنم

ژده دارم و سلم بر لب وی چشم به لب آ

ادیب اسمش ملا محمد شهور بعارف بود و نقش است از او

کمان غمزه بر او آراسته کرده چین حلقه یاد کمند زلف سیه تاب داده چنین طراز

اشرف اردکانی اسمش محمد حسین بیگ ارشیخ الاسلام شفقه کاران است و از اوست

گفتش ز سر تا او لب و جانم لب تا آن گفت شعبه برد از طبع آخر که چه سود

در پیضه علی کردم بکشند و گلستان این جگر تم بدل عاجزانه تو بهار دیگر

دمی بر آن بود دستی بر آسمان | دستی دگر به بت و خاکی بر کنم
آن دو کمان ابروی تو نظاره کیش ابروی تو | رفت آنکه رکوب بکمال عجمی

آفتاب بیگ زوجی طبیعتی دارد آزاد ادرا شعر | گر سایه آنکه به سر افسرد قائمم
فارغ کند رکی ز روز قیامتم شعر

آنجلی اسمش حضرت ایشان از جمله معقولین ایشان است از اوان به دانش بی دانش پرده پیدایی کوه فرا آورده بود بر بردن براو است و بعزم تسخیر شهر از قضا به عزم ... دره عظماء والا سلطنت است و مهد عدس ... میرزا از احوالی ... به دوره جاریه بقیه رسید ... هرات و مکلا نیز رسید است ... چنانچه رای ... دیوان ... مرتب اول ... ترک گفتار ... ایشان ... بشعر که از شعر ایشان است

نبات شد چه عاشق بغیر از خانه دیران | بود از غبار مشان ول دیوانه زار بیکس

دعلم کاراجی اسمش دلا میرزا عبدالرحمن از جمله فضلای سکنه را دارد از اکثر علماء ... اوست سعر
چه حیرم که به بردبار گردی مجموع از حسرت | ولی فرقه قلب خندان دیدار بالیبسی

انسر اجتهادی اسمش میرزا عبدالرزاق است عرب ... و در فن طب ماهر ... بیاض شعر
شنیدیم که دوری از او دارد یه همه را | همیشه بر همچنین زرد دل که از زلف ...
ز برای زلف شکن رنگین حیری به جبین | که همه جهان دلتنگ گشته و ما ...
د ضعیفم ... مر دان موی میان | من ز حکایت جفا او گر ... سرین

اقبال

اقبال قاجار اسمش اسکندر آقا است میرزا از صنف ویلخ ... پدر و مادر و مرا که بر از دست
خط گشته از ... به مرتبه وفور حال کسب کمال کرده گاهی شعری گوید ایشان راست
نیست رکی عیر پار بیا رب این شبها مرا | از چه بار ب بی اثر گردیده پار بهار مرا
در فراق ای به ماهان شبهای هجر | است بدولان را چشم کو کجا مرا

ادیب اسمش میرزا ابوالقاسم اکنی ... از اولاد ... است چنین یاد ... خوش ...
نیفرد ادراک شعرای عجم بوده دیوان چند شهور است ... این چند شعر از او است ... طرز ...
دلگشا ای چرخ غزالان شده طاقت تار | دیگر: کاتک از گوشه ابروان شده ز نگار
با غزالان ری چگر نشکن پر جم | با هر زمان فوری پنجه چنین ادبار
بیغد در بیغد گشاید همه خفاجین | تو ده در توده لب بند همه مشک تتار
گاه داد ز بیان زلف نافه همه غالیه بیز | خاک ها ز مرشان زلف مشک همه عنبر بار
دیده غماز جفا شان که نگردیده است | جلوه طناز جفا شان دیگر جلوه یار
لبری چه خوش گفت بوزر جمهر | دیگر: که تا نیخواند کفی مرد سبهر
مبادا کسی کینه در زد دلت | دیگر: عزیزان دلی تا نیرزد دلت
یکی از اسیران شکیری نفس | تیر آمد در بزم از بخت مگس
که چون گیرد از راه فی گردان | مبادا دهد رخت بگذرانم

اسیر اسمش محمد حسین از کدخدایان اردلان است معاصر رازی نهفته گفت که بخور باده گفتمش
استغفرالله این گنه فاش کی کنم معاصر **آزاد** اسمش الماس خان ... رنگ و
رنگ کافوریکه از فلان جناب ... سید محمد صاحب است ... را
ازان تو ... صاحب جمال ... بالاخره ... عشق
... عارض ... ادا
حال من در شب هجران نتوان گردانم دیگر در زیندا کسی روز سیاهی و آرد
رو که ما که ... ستمگر دارم شمع خونریز تو داند که چه بر سر دارم
ادزی ... معاصر نفس ... حق
... جان ... معاصر **اقبال** ... شعر ... است
... دل خسته معاصر ... دردم آورد ... آهسته
اکبر اسمش ... اکبر ... از جزیره خارک ... ادا است
... دیگر ... قدمی از پی او رفت
... نامه ... معاصر ... دارای ... بر در زدم
امید اسمش ... از ... عراق عجم است ... گرفتار ... دارد
... گرفت ... گرفت

احمد قاجار

احمد قاجار اسمش ... احمد علی میرزا ... معاصر ... در علم طب ... الله
... اکرم
... شعر ... ایات است
... دیگر
... معاصر **اقبال** اسمش میرزا ...
...
... دیگر ... کرد آمد
... دل ... آید
اختر ... معاصر ... ادا است
آن ... بودم دیگر ... دادن ...
انصاف اسمش ... معاصر ... انصاف ...
... است
ابروی ... به ... گیسوی ... به ...
... دل ... ابروی ... به ...
... دیگر ... خواهم ... میخواهم

باب الباء

بایزید بسطامی هو سلطان العارفین و برهان [illegible] مشهور محتاج به شرح حال نیست در کلمات [illegible]

ای عشق تو کشته عارف و عامی را
سودای تو گم کرده نکونامی را

ذوق لب میگون تو آورده برون
از صومعه بایزید بسطامی را

بابا [illegible] صاحب کشف و کرامات و از اجله فضلا در مشهد مقدس [illegible] حضرت رضا [illegible]
مدفون است [illegible] مشهور است [illegible] اشعار اوست

یکدم که با خود آیی چه کسی
از چه داری و باکه هم نفسی

ای هوس باز [illegible]
[illegible] برسی

[illegible] نفس
تا کجا [illegible] در هوسی

ساقیا مژده جامی [illegible] شراب روحانی
تا دمی [illegible] آیم زین حجاب جسمانی

وین دل [illegible] چون با چشم [illegible]
در قمار عشق [illegible] بود پشیمانی

ما زدست [illegible] مطلبی [illegible]
[illegible] بتوانی

ما [illegible] زد [illegible] زد
بر دل [illegible] بتوانی

باقی [illegible] از اجله [illegible] اشعار اوست
تا پای [illegible] آید [illegible] کنان

در [illegible] نگرد
[illegible]

گر [illegible]
[illegible] مرا

ازان نهفته رخ در چاک پیرهن داری مقدم شاه بداغ بیگ ... [illegible]

چو دور از نگه غیر گرفتم ره سوختم — جان ... سپند وقع گرمی که می سوخت

بسحق اطعمه شیرازی دیوانش مشتمل بر ... [illegible] ... ازوست

افسوس ازان دنبه پرواره که بگداخت — در دود عزایش همه در مطبخ ... نشستیم

لنگر چو برآورد سر از خار چنین گفت — خرما بخوران خود ازین خار که کشتیم

با مغز کله گفتم که قوت دل منی — زین بعد از تو ... خواهم کشیدن

مغز از سر اسلوب گوش نهاد گفت — زان ... اشارها ... بیرون

ببر بر کشیده از حریر زرد — بیرون از شیر ... کرده

بایسنقر میرزا از سلاطین ... [illegible] ... بسیار نیکو نوشتی

... [illegible] ...

از قرآن و ... بایسنقر میرزا ... [illegible] ... آورده و ... بیان

... [illegible] ... تمام ... — ای کوی ... بایسنقر

... [illegible] ... است مقدم برهان ... [illegible]

در کنار ... [illegible] — ... [illegible]

... [illegible] ...

محمد خان ... [illegible] ... از ... نقش ... ازوست

... [illegible] ... یار است — فرصت ... [illegible] ...

... [illegible] ... دل — ... [illegible] ... دل

... [illegible] ... — ... [illegible] ... دل

... [illegible] ... — ... [illegible] ... دل

... [illegible] ... — ... [illegible] ...

پیر ... [illegible] ... ازوست مقدم ... [illegible] ...

... [illegible] ... — ... [illegible] ...

... [illegible] ... — ... [illegible] ... آتش

... [illegible] ... آتش — ... [illegible] ...

... [illegible] ... آتش

پیر ... [illegible] ... ازوست مقدم ... [illegible] ...

... [illegible] ... — ... [illegible] ...

... [illegible] ... — ... [illegible] ...

پیر ... [illegible] ... ازوست مقدم ... [illegible] ... داری

دل ... [illegible] ... مقدم ... [illegible] ...

همه شب طینت چو شمع اداعی | همه کج طبعیت چو دم عقارب

دیگر
پرفن بساز خانه ورق امید و صبر | هیهات زدیده باد که چو پوی آورد آب

دیگر
کاش از دل شکسته من یار دم نهد | در خانه شکسته کسی پای چون نهد

دیگر
هر بره کز نه حسد من کند دلم ز جهر رود | چو دیده یار دو رو تو ببیند دل اضطراب کند

مقدم
بزمی نیز رباعی ... او را است
دل آتش غم ... تخته چه | در کار تو صد شور زخم رنجه چه

در زلف تو ورق تا پای طلبه | اکنون که در چمن خواد و بخچه چه

هر دم که جای کنکی کنند | وصف سبز زلف مشکبوی کنند

از عشق کردم منی اسواد مبارک | همیشه سواد یار روی تو کنند

مقدم
مجد خبابی دائم در... عشق ... او را است
کاکل کنه نس نقاب ... دم | دارم عمرگاه وقت جبش

آسمان بخچه زجوی کنندم | تا چو نه نفس در برابر

مقدم
بهرام حیلی زاده در صفت خضر ... او را است
شهره نکبر و داده ... با برادر | اگر عندم ... خاک برابر او

محبت به مردان محو زبان ... | وادیت عنبر کرده است پای مادرد

مقدم
بایرزمان صنعو ... او را است
راست ... کار من این سراسر کار رنج | زلف کج ابرو کج و مژگان کج و دستار کج

بیکانه

بیکانه چام بستان و تا قامت | دل خویش را تسلیم بهان نگاه دارم

خواهم و نام کردم دو تیش ردان نرم | شاعر بین و سینه باد و هم زبان نرم

مقدم
میرزا ... رباعی ... او را است
در راه چشم نمودار است خال ابر چاپ | لبان ... بالا ... توام حیران ... مار

لعلم ... خنده زده گفت ... | لعلم و چه ... دل گفت ... شتم

مقدم
میر ربان ... او را است
زخش تاب ... برفروخته است | و خال برخ او چمن سینه سوخته است

دیگر
نو شسته و در زیر نگین است ... | در خانه ... ورق زرنگین است

دیگر
آنانکه ... تو زجام پرس کنند | فرصت مبارکشان همه ... کنند

ان جلیلم ... گرفتار زیستم | هر جا کشند نقش مرا ... کشند

میر ... دائم رباعی ... او را است
الحق عنای ... خویش محو زر | از خوان فلک قرص جوی ... محو زر

خون دل ... ... محو زر | در نعمت ... شهان دست ...

مقدم
برهان الدین از شعرای ... او را است
بر عارض ... نگ ... | ... صنعت آورده ...

دانست ... چو ... برد | از ... سینه ... بر پای

مقدم
سید جاجرم از کهنه شاعران است و این رباعی را بجهة شمس الدین محمد صاحب دیوان گفته او را است

... کرده ...

در حاشیه:
مقدم
برهان الدین او را است ...
بر عارض ... او را است
... صنعت آورده ...
دیگر
دانست ...
از ... سینه ...

چنانچه محیط است و کف خواجه نقطه — پیوسته بگرد نقطه میگردد خط

پرورده او که دمه دوری دو وسط — دلش نه بغیر ازکسی را نقطه

گویند خواجه شمس الدین محمد قلمدان طلبیده در پشت رقعه برای بابی را جواب نوشت

بیضه بره سفید چون بیضه بط — کردار سیاهی بنوعی نقطه

ارکله خواهی به از جای غلط — چو یابی به پیر برت ازینه خط

مشهور است و چون برات امضا نوشته بود از جای غلط مراد او که نه ارکله خواهی خود مراد اوست

ملاهی است بعد از رسیدن بسمع خواجه از ادراک جاه این نکته را بر پایه چنان شفقت

سید باقر از سادات سمنان است و او راست مقدم — غنچه آهسته زلعل لب جانان دم زد

شد شکسته باد صبا بر دهنش محکم زد

پانی اسمش خواجه شهاب الدین عبدالله از کبار امرا مقدم و حکام قصبه عراقین ممتاز بود در غرر فواید سلطان ابو سعید میرزا است که در کتابی پدر شغل او راست

حسن از زمانه که خط کرد آن عذار ظریف — میان حسن تو و عشق من غبار ضعیف

مرا ز دان گل روی تو خار خار رود تو را — هنوز نرود از گل مستبدی خار ضعیف

چو یافته دلم مه داران ابروی شکست — پرواز کرده ز قوس و قزح رنگ

برجسی از علمای جرجان است و او را در فضل و هنر شهره در جرجان مرتبه میرزا الغ بیگ بعید او راست

ای زلف ز سیاهی تو رو دو بر آفتاب — از شب که چهره سایه و افتاده بر آفتاب

بریعی اسمش میرزا یوسف مقدم صاحبش از اعاظم جان و از ادوات را در سمرقند کرد از انجا دکنو منظر و بعید اوراست

گر بوی آب و هوا کوی تو ... نگهم — نی زلال خضر بامید دم روح اللهم

بدیع الزمان میرزا مقدم از ابناء سلاطین زمان خود بوده انواع کمال سوی بدیع کمال داشته بعد از دیگر

شاه اسمعیل صفوی انارالله برهانه جلوس کرده جانب میرزا او در تبریز نگاه داشته پس از تسخیر سلطان

سلیم خان خواندکار روم تبریز را انهزام شاه اسمعیل بدیع الزمان میرزا را به اسلام بول برده

با آن حالت تحیه بزی و موروث اوست از شاه اسمعیل باز ستاند و بعد از ... انتقال

از ضحاک امر حلول اجل رسیده و لطیفه ... خوش بزودم گرفتار دعا که ... مشغول کرد ایشان راست

عمری ز صلاح می سپردم خود را — در شیوه زهد می ستودم خود را

چون عشق آمد گرام و زهد چه صلاح — المنة لله از مودم خود را

شیخ جوری مقدم اصلش از باخرز خراسان و لکن سیر با سمر وطن کرده از اولیا و کبار عصر خود است و او راست

با مردان بای ده با جوانی ... جوانی بری — مردی بکنی که وداران نرسد کوی

در بر آینه چیکار کم ... بشکافد بوی — زنهار که از رکن خود ... دوری

امام بغوی مقدم در فنون علوم مسلم بوده چنانچه در هر علم از ... ستعینی داشته در فن حدیث نام او امام محیی

السنه است و در فن تفسیر نام او امام مسلم است و در معالم التنزیل تفسیر اوست فی الوقع تحدید

معانی قرآن و در اوشر کرده است در کشاف و غیره نیست که بغیر اوکونه ایشان راست

دلدار ز ما گرانه میطلبد	در کوی فراق خانه میطلبد
با دل گفتم چه کرده‌ای راست بگو	گفتا چه کنم بهانه میطلبد

شیخ کمال اصلش از نجف آباد [illegible] قزوین است لیکن در [illegible] سکنی گرفته مشهور [illegible] دو در کار [illegible] بعد از [illegible] از [illegible] کمال [illegible] اشعار [illegible] اوست

با چرخ ستیزه با فلک جنگ کنم	در رزم [illegible] جنگ کنم
در خاک گریزد و در آب دریا گوهر	ضایع [illegible] دل تنگ کنم

سلطان بابر یکی از [illegible] سلطان زاده‌های گورکان [illegible] در اکثر [illegible] طبع مستقیمی داشته این از اوست

[illegible] در [illegible] جهان [illegible]
از گوشه‌اش دود دل خلق [illegible]	این [illegible] زکند [illegible]
دارد گذر [illegible] هر گز [illegible]	با [illegible] رسید [illegible] یار
لیلی وقوف یافت و مجنون در [illegible]

میر عبدالباقی ولد شاه نعمت الله [illegible] ولی است [illegible] در زمان شاه اسمعیل صفوی [illegible] جنگ شاه [illegible] با سلطان سلیم خان خوندکار شهید گشته [illegible] این شعر از اوست

در عالم محبوب دل [illegible]	خرم دل [illegible] عالمی [illegible]

پرتوی شیرازی [illegible] در علم نجوم ماهر [illegible] احکام صادق [illegible]

جوانه

جنگ شاه اسمعیل صفوی با سلطان سلیم خان خوندکار روم و منهزم شدن و تسخیر آذربایجان سلطان سلیم خان [illegible] حکم کرده [illegible] لشکر [illegible] و تغییر سکه و خطبه در تبریز نمود چنانچه [illegible] سلطان سلیم خان تبریز را گرفت [illegible] خراب بود [illegible] طبع [illegible] در فنون شاعری [illegible] از استادان [illegible] است این اشعار [illegible]

[illegible] همه یک [illegible]	[illegible] خاک [illegible]
به هر طرف نظر از چشم خوابناک کنی	[illegible] مرا هلاک کنی

میر جانی [illegible] راست

گه بو که سر زلف تو در چنگ زنم	صد [illegible] کلوخ [illegible] زنم
در [illegible] گنج [illegible] همه زر	در پیش تو آن نگار بر سنگ زنم

شاهزاده [illegible] بدیع الزمان میرزا [illegible]

[illegible] جانب او	شه جانا [illegible] رسوای من

ملا باقر هروی راست

هر جا که رهی [illegible] کاکلش همه خون است	[illegible] اسیرانش
در هر قدمی سرو قدش شمع مزار	[illegible]

میر برهان ابرقوئی راست

داغ عشق از دل دیوانه مجنون همه جا	با دل سوخته‌ام [illegible] آمد آن
ای شمع کف صبح [illegible] دلدار	وه آفتاب گشته است شمع سر دار

سلطان سنجارا که معاصر بابر میرزا و گورکان و مقدم بجمله طفلی جبان چو قسا بر

جبان سگربن تا جبان اورزوی دیگر جبان تو که جانم جبان اوروی

باب الباء

بیدوا اسم شریفش جناب میرزا داود خلف الصدق المرحوم مرحوم میرزا مهدی مشهدی مشهور بشهید ثالث که

بضرب تار میرزای قاجار شربت شهادت چشیده در مقام توحید شعر الله ... نهایت الف ... بین

بجمع ... خوش را ادراک کرده جامع کمالات ظاهری و باطنی ... سبار ادراک جبا کاهی شعری میفرماید ازانجمله است

برم از لطف یار آمد بهر آهش رقیب | با اجل آمد پس از عمری بیالینم طبیب

باغ خرم با جبان بادم و ما بی آشیان | عمر کل که ده در وصف کم فلک بی اعتبار

بهار اسمش میرزا محمد صالح شیخ الاسلام دار الخلافه ... بسیار ظریف و خوش طبع چنانچه در دور رضا ... خان

شیخ الاسلامی جناب ... از کتاب دفترخانه تعلق رفته بود و ... جناب معتمد الدوله ...

ابداد ... و شرط شیخ الاسلامی در ... بیر موجود است تعلق ... اثار ازانجمله است

بیزار گشتم که آمد آتش غم رود و دل | همراه غیر آمد در دم فرو رفت

شیخ تو دوش ... گشته | یکشعله دکوه کوه ها سیزم

با خالم درکه تو گفتم | یعنی که این غنبه طارم

خال کنج لب بیا طره مشک فام ما | دار کجا مرغ دل دانه بیاد دام ما

بهار اسمش آقا حسین از اهالی شیراز است و ... شلاقی دارد و این چند شعر از وست

رسکم کند مرجا که او در محفلی ساغر زند | ... در تیم از خطا بر ... خنجر زند

گر نه تو راست ... خون کنی از جفا دلم | همره ... آمده ... لم

[illegible]

آقا محمد پاچی از اهالی شیراز است عمری مجذوب در بیکجا ... کاهی شوری شکفته ... شعر او راست

کاش در بازار رسوائی گذاری داشتم | یا بکوی نیک نامی اعتباری داشتم

پریشان اسمش میرزا محمد علا از اهالی دار العلم یزد است معلوم از جمله مداحان بوده شعرش بی‌مزه و خالی است در هجو

دختر دار آن کش مخروط دارد به چو پیری بیگانه او دارد | کش اور او اوقات دیر دو پای است

همه قصایلکی ان که رسم فروردین است | خایه را گفتم دوای در آن باب یکی یافت

انجمن یا محرم آن از رشک در انجمن است | این شنیده از من و گفت پنهان و پنهان چه گوی

ز جبه ما بی ... گردکان برکنده است | در تعریف بچه درویش هرو مسمی ... است

در ره و دعای نیک نامی گفته | با دختر رز مدام هر جا خفته

از نظر صیرفی شخص خود | در بیت خلیفه و لیکن سفته

در تعریف ملک که بد | آن آرزو بجواره کانی ... گشته از دوی ناز

گفتی این کلنج را ماننده نور چهره | طفلیشان هر دو انگیز کرده و ... کرده

دختر رز تا دم نور قیامت باکره | پروانه‌ای اسمش ... در تعریف گل ... است

از شاخ تو ما همچو شاخ طوبی دوکس | مانند گل بهشت اوراق تو جوش

از غنچه چو بقراط نتوان دم زد | ما همچو عبیرش نهی بر آتش

پروانه اسمش میرزا محمد ... از اهالی ... است | هر دو بیتشان فاش ... لطیف

باب الذال

ذوفنون اسمش محمد امین خان از خوانین سلسله کاتبان است ادیب بوده در عروض و قوافی و شعر استادی تمام داشت و درویش بوده و در شعر از اصحاب حضور او راست

برا دود از ... ما شمعی | مرا نم ... دارم

چو چشم ... شب نظر | ... نقش تصویر

او صورت معنی جالب از آن | هرگز نشود صورت معنی تصویر

ذوق اسمش میرزا فتح الله ... از عرب ... بوده سلطان ... غزل ... ایران ... است
معاصرین ... در عرب ... شعر او راست

بهار خرمی از حد مشکبار تو شد | چو شاخ عارض دلبر زرد بهار تو شد

بنفشه برگل سوری اگر ... | ای دیده بسوی بنفشه زار تو شد

کسی ... نوار ... | چه جای ... مدور تو شد

چو صفحه ... دلبران ... | یکا زره هدم ... تو شد

چو ... لعبت ... | ... شرر نگار تو شد

چو بر سر ... دلبران ... | ... تو شد

مرا ... دل ... | ... زار تو شد

... وظیفه عشق | زهی شکفته ... زار تو شد

گناه کار سپه روی در فکنده بود — به قصد جان بنهاد ما سپاه کار تیغ

گناه کار چنان خود نست و بهانه چو — سپه سپه عدل بنهد در تیغ

جهان عدل ملا کو شد اگه ملکش کیف — و بر سریر جهانبانی افتخار تیغ

اگر ملک بنازند سلطه کان ملوک — ولیکن نازد و از ملک روزگار تیغ

گویا شخص را مدحی گفته بود و در ازای صله یازده غازی روم بخشیده او را از آن دانشمند نمود قطعه را

گفته و باد چه مذکور بخته ممدوح پس فرستاد — قطعه — خواجه را مدحی گفتم و بر چنین رخ را

با چنین نظم دری مدح بی سازی نبود — یازده غازی صلت بخشید و دادم باز پس

تا بداند شعر دوق یازده غازی نبود

ذره — مصرع — اسمش میرزا جبار الله عراق است در سلک ... استادان

حسن لیلی دل من وا آن ... نگاه — همچو صیدی که بحسرت نگرد ناوک شاه

ذهنی — اسمش میرزا جعفر از سادات ... است جوانی عاشق پیشه ... ذکیر ... نفس ... ادب است — مطلع

ذهنی را نفس ساز د شراب تازه ... — ساز خم و دانه بالله اگر ... بی

جان بیوی یار سود ا میکند — لیکن این سودا نه با ما میکند

باب الراء المهمله

حکیم رودکی — استاد سخنوران و پیش دار شاعران زمان رودکی یکی از محالات ... ... است دیگر

و استاد کرام ... و ... نوازش ... شعر ... گفته شهور که ... استاد کرام از مادر اکمه متولد کرده

و این غایت عجیب است زیرا که اعمار سخن و ... در ... اکمه ... بعد از ... انقدر ... اکمل

اکمه است نهایت تعریف را ... — دیگر — چار ما بر ... آفتاب کش چه خوری

زلف ... و از رخان بر آید زهد — ای دل از آتب ... و دل ... ...

عهد بسته ... ما برده — تا فراق تو خبر نبود ... ...

فرصت شوق تو ... گشت ... خبر — نه بر ... مراد ... ...

و ... کرده ... ضرار ... — از ... شوق ... کردی

... زدرد ... دجان ... نگار — اکنون تو ... ...

... آتش ... رود کار — ... ... جهان ...

از ... بر ... — ... ... جهان ...

از ... که جهان کرد ... — بر بار ... ... گل

روی و ... همیشه گل بر بار — ... ... چشم از باغ ... ...

زلفش تو ... ... سحر ... — ... ... نرگس ... ...

وان نرگس چشم ... ... — نرگس ... ...

بیاراست سبزه نرگس و بنفشه و بیدار | گلنار بیک آشفته است بر بار به بستان

تو لاله جب داری و گلنار برخسار | از ضمیران زنگار پدید آید لاله

از لاله تو زر بار پدید آید زنگار | و دیگر | و از نوبهار پدید آید اندر اول ماه

ز فصل سال و ز هفت سبع سیاره چهار | ازین بهار شده سیم بار فصل بهار

ازان بهار رسیده مشک بر بار اشناف | ازین بهار بر از اندرست خورد و بزرگ

ازان بهار رنگ اندرست رنگ و نقال | ازین بهار گل و غنچه لب گشته ادیب

ازان بهار همه داد آفتاب گشته جمال | ازین بهار گشته ... بهار بهم

و بهره دشمن ناله و بهره دشمن نال | یکی برادر گوهر لسان حاتم طی

یکی برادر گوهر لسان رستم زال | یکی به تیغ فرود آورد ز کوه پلنگ

یکی به تیر برون آورد ز دریا وال | شکار همت او چشم به شکار چو سیل

شکار حمله این چشم به شکار چو نال | یکی به تیغ ز عالم ببرده نام نبرد

یکی بگو ز گیتی سترد نام سؤال | سخای او به زمین اندر آورد سیلان

و عطای او به زمین اندر آورد زلزال | نه آن دشمن کرده که نبرد ستره

نه آن ز سائل کرد که نوال جدل | همیشه تا نبود روز بر شب آن

همیشه تا نبود بخشش بال بر یکی حال | بقای اوستادان پیش ایام باد

بساط نعمت ان پیش باد ایاب باد | و دیگر | منم غلام صنم اوند زلف غالیه گون

خم شده چو سر زلف او ز بون و گون | ز تاب زلف تو بر روزه چه بود ان

یکی به اذر ماند یکی به اذر گون | چگونه باید چشم من از آتش دل

چگونه باید چشم ز آب چه سکون | ز بس که از دل پر خون بر آید جوش

ز بس ز دیده بجوید من بر دو خون | ز چشم چون من رست لاله در صحرا

زلف ... دل خوار ... | فروغ لاله چو عنبر را بکوه و دشت

خورد کس ار چو سیل بکوه مجنون | هر انچه بست میان ارم بهم شداد

هر انچه کرد به زر زمین نهان قارون | نسیم باد پراکنده کرد در بستان

... ابر ... کرد در ... | همی بپرورد شاخ ... بهار

چو چشم خصم ز تیغ ... فزون | زبان مهتر ... مدح او کرد ان

روان حافظ ... | اگر بیاد به ... گشته

دگر ز تیغ تو ... در جیحون | بسان کرده ز ... روان ... کشتی

بسان کشتی ... روان ... | همیشه تا به ... نسرین

همیشه تا به کانون ... | خجسته باد ... نوروز ... و عید

هزار روز ... | مقدم | ردیف ... کعب ...

گویند برادر رودکی حکیم است که در مجلس ابونصر سامانی این غزل او را خواند و سلطان
استماع را اراده دیگر کرده که ای صاحب فن شعر بود در عشق است رودکی به پای خود از سلطان
عرض کرد که شعر خود هر این جوان نیست و استاد دعاش جوانی است که تخلصش نیز برادر داده
ازو تا که آن فارسی لهجه زبان خود از می رسید است پس از استماع این حکایت بر وجه وقف
شتافته و خواهر خود را در حرم کرده و بسیار از ده گشته تا یکجا روح و خود از تن بیرون
لشده وفات یافت اگر قصد کس نکرده بود معلوم می شد این چند شعر او راست

عشق او باز اندر آوردم به بند — کوشش بسیار نامد سودمند
توسنی کردم ندانستم همی — کز کشیدن سخت تر گردد کمند
زشت باید دید و انگارید خوب — زهر باید خورد و انگارید قند

رفیقی اصفهانی چنان از چند کس گرفته صاحب دیوان است در غزل برای اشان طبع معانی دارد این از اوست

لب تشنه ایم و افغان سوی قفس لب رود آر — آب حیات داده و در لب تشنه میکند
بر خطا گل از دل بستیم آه از حسرت مرغی — که دیدار این گلی بر شاخ گلبن آشیان بیند
جان ار دو زبر گردید از من — وان بر گشته مژگان افکنیدند
بود عجب از خمیده قدم — عمریست و بار غم کشیده
در رخنه بیرون گلستان — در چاک قبا بهار دارد

رشید الدین وطواط از مشاهیر شعرای ترکستان و از اجله استادان باستان در مداح آتسز خوارزمشاه در صنایع
شعریه کتابی مسمی به حدائق السحر در کمال فصاحت و شعرا اندر رباعی بر شعر او ابرند کار است این از اوست

آنچه چون معشوق می آرد به کار باید گرفت — با غم جانان سبک رطل گران باید گرفت
گاه از زلف و گه از عارض و گه از رخت — لب شفقه که سخن گه از عذارش باید گرفت
عاشقان را از کف تو جام می باید ستد — بیدلان را از لب نوشت جان باید گرفت
از برای دعا شعر او در قرین یار شمرد — پس ترا در دلبر صاحب قران باید گرفت

بی تو از زلف بیقرار دلم گشت بیقرار — زان چشم پر خمار سرم هست پر خمار
هر پر خمار چشم تر دل بیقرار به — زان چشم پر خمار و از آن زلف بیقرار

ای صورت بر نجوم جلال — وی مشتری بر زر سموم کمال
بوستان غیب صورت تو ز نعیم — آسمان هیبت قدر تو ز جلال
خدمت تو مول دولت — حضرت تو معدن اقبال
نزه بس فضای تو نجوم — خیره بس شمای تو سال
در کرامت تو را نجه نظیر — در مهمات تو را نجه همال

جانا دلم بعشق گرفتار میکنی — جان مرا نشانه تیمار میکنی
بس از آنکه میل تو سوی وفا و ما — اندر جفا تکلف بسیار میکنی

بر زمین همچو چرخ ستمگار برکند | تا او قمر از جسم ستمکار میکند
داری دهان چو نقطه پرکار در غمت | بر من جهان چو نقطه پرکار میکند
شکرشکن بمشکر جوار که کشند | ایمها و تو لطره طرار میکند
عشق است با رخ تو بگر وار ما را | باد نسیمه ظلم بگر وار میکند
خوار از شاه انکه برد کر بوف عرب | تشبیه او بحیدر کرار میکند
شاه رو خصم ملک زمردیش جا جواست | خورشید خسروان جهان شاه اسمعیل است

رفیع الدین نائینی از کبار شعرای زمان آل عثمان داد بیرجیان حکیم رودکی از حلیه مپس عاری العبد است
اشعارش بسیار کم است او راست | پشتم دو تا شده از غم و هم بیت جای اکنون
دستم نیابد بر زلف او تا رسد | محمل برار است ربانی شدی کم با کاروان
منزل میری گرفتی محمت باین بتری بران
حسن بیک رفیع اشعارش خوب است او راست
خطی برد کیست لب جا بر رخ کز گلگونش | خضر جهان گشت دمنزل بر سیاه کند خش
رفیع ... او راست | دوری ده محبت ز سیدیم بر دی
خواجه رستم خوریانی ...
جنون ... ذکر صاحب دردی
از خرکه ماه من دامن کشان بر خرم زد | دو دوام عاشقان از آسمان بر فرق زد
میرزا فرهاد ...

مگر برقع از آن رخ برگرفته است | که خوف در جهان کمتر گرفته است
صدای زاهدان پر شور رندان | و این آتش بجنگ در گرفته است
حیف اوقات من تمام هبا شد | عمر گرانمایه صرف چون و چرا شد
دین و دل دادشیم و خاطر جمعی | زلف پریشان و چشم مست بلا شد
آموخت مارا از زلف دگر دن | زنار لسش بت سجده کردن
برگردن اردان مار گیسو | هرکس و بسته خویش بگردن
بابا چه حاصل از عقل کعش | ما را چه لازم دیوانه کردن
ای جلاکه چشمت من نا سنجیده مخموری | وی اسیر زلف من تا بکار پریشانی
این صفت بر زرد هر این وفا برادر دلگی | لس تو چه می باشد تو کس چیز با نی
حکیم رکنا حکیم دانشور و فصحا سخنور است | اشعارش ... این چه خورد است
ای که دل زد مجبوری از ما نیز رخ خاک زده | در تر از دل ... جانم برانست
صبحگاه مرغان ... | نفس بهشت ... هم
هر زمان تو ... رام | ... رم
خواهیم کرد با یار سودای ... | یار است ... جانانی
ما دی ... در جان ذخیره | شاه ... هر روز کار دانی

ای سینه پاره داد و فریاد دهیم — فریاد و فغان به بلبلان یاد دهیم
یک شعله ز آه خود فرستیم به چرخ — خاکستر آفتاب بر باد دهیم

راجه هندو یکی از امرای هندوستانست و چون طوطی در این لسان شیرین زبان بوده است

ای صبا ای صبا ز یار ز یار — نکهتی نکهتی بیار بیار
از کرم از کرم شراب شراب — ساقیا ساقیا بیار بیار
بردم بردم ز لطف ز لطف — مرهمی مرهمی گذار گذار

~~زخمی دارم قصه کنم ز چشم سیاه یک — [illegible]~~

امیر رضائی از سادات صفوی [illegible] است — یک نظر از رخ چشم تو بیمار گشته ام
خواب نرگس مست یک نظر شده ام

رضی از ذهن شوخش [illegible] دارد

هر بیگانه شعور کس حسن آشنائی را — [illegible] بیره بیجان روشنائی را
ز به جوهری بنگر [illegible] — و بر طاق جبینش [illegible] پیوند خدائی را
گر چون نی [illegible] — اگر خواهی درست آری مقام بی نوائی را

شیخ روزبهان از جمله اولیای عظام [illegible] کاه [illegible] بوده است

باران کجا رود در گلستان — که بلبل در دهن بیضه فرو برد
بلکه حسن [illegible] سر آمد است از لطف — و در [illegible] آفتاب رسد

رفعت علی طبعش [illegible] شعر [illegible] — دل در شکن زلف تو [illegible]
عمریست [illegible] — در عقب زلف تو چون نظر کرد [illegible]
[illegible] — [illegible]

رکن الدین [illegible] — [illegible]
[illegible] در حلقه زلف [illegible] — کار خود چون [illegible] زلف تو [illegible]
[illegible] — [illegible]

ریاضی [illegible] است اورا — ای دل [illegible] عشق [illegible] هوس
[illegible] عشق [illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

رضائی [illegible] است اورا
[illegible] — [illegible]

~~**رشیدی** [illegible] است اورا~~ — [illegible]
[illegible] — [illegible]

راقم [illegible]
راقم [illegible] — [illegible]

محمد رضا [illegible] است اورا — هر که [illegible] زلف [illegible] زدم
[illegible] — [illegible]

چون داغ لاله غوطه بگرداب خون زدم — مقدم — **رجائی** اسمش خواجه سیف الدین اصفهانی از اصفهان

شیرین لهجه مشهور بود کلامش بسیار بلند است این لقب استدراک می توان کرد و از وست

صنوبر قدمن زه ماز نیست بجو بر — بر دل بسته ام دل چو بار صنوبر

مقدم **رافع** مشهور به امام رافعی اصفهانی از قزوین از اکابر اولیات مشهور است در تصانیف بخور اصفهانی

همی دوسته انگشتانی بخور ربوی رو دستانی می افزوده و مشغول درس و خوان لهجه العلم جهان اوست

رخت دلم بر چه بود عشق بغارت برد — دیگر — صبر به رواست خار عشق نگارت خورد

بار جفاهای ز کوه برازکشیده — حلقه زلفش یار باز نیارد شمرد

وصف شده دیگر ماه ز آه دل غم عشق — خار به برین رسیده مکن بجوانه ببرد

مقدم **رنگ رز** جوانی لهجه است رنگین و کلامش متین دور سعی سلیقه خوب داشته رنگ رز کلش نگرده و از اوست

خوبان که ز جام حسن مستند همه — تا کی — هر عهد که بسته اند شکسته اند همه

با عاشق خویش آشنائی نکنند — بیگانه و بیگانه پرستند همه

مقدم **رضا قلی میرزا** اکبر اولاد نادر شاه افشار است شروع احوالش در تواریخ مسطور است از گذاری کاش شعر می گفت و از اوست

انشوخ در ار کلبه من پای کشید — تا کی — سر رفت و هر آنچه سعی کردم نشنید

کلفتم و بیان بکلبه ام گفت بشب — مقدم — در کلبه بی کس شاه خورشید

حکیم روحی اصلش از ملک سمرقند است و یکی از مشاهیر فصحای شعرای قدیم لهجه این اشعار از اوست

ای بیاد نرگس تو داده ماه گلرخ از اضطراب — دیگر — سروشکلین طره ی او گلبن سیمین قبا

آسمانی به بهران سیما بگون بهی کمر — آفتابی به بهران زنگار رنگین پوش قبا

تا تو از زاری چو خور شیدست ما را چاره — دیگر — هیچو نیلوفر در آب جبه گون آشنا

ای نور ما گوش تو خندان بقمر بر — طوطی بکف یاقوت چه پوشی پر زر بر

از رشک تو در جبه خورشید ام خاک — دیگر — تا سایه تو با تو بیاید باشد بر

گرچه اوده من زمن برنگیسه — دل چو جانش تنگ دریر سکینه

در ترازو دی بهانه نازاد — تیک سخن ز دیار ها بر مکینه

مقدم **رفیع الدین لنبانی** از فحول شعرای قدیم لهجه و اشعارش بسیار کم است و این چند شعر و از اوست

جان شیرین اگر قبا نه بود — لب آن خوش پسر ترانه بود

دهنش این اگر ز بری است هیچ — پسته تنگ شکر ترا نه بود

دل من خوبترینت کجاست — بر آن جسم بر قبانه بود

باب الراء

مرکار رنگین [illegible] اسمش رفیع [illegible] مشهور از اکابر [illegible] [illegible] درسان [illegible] کان

بود [illegible] و [illegible] مشهور که [illegible] شعر [illegible] این بیت شعر از [illegible] است

دل تنگم از زمانه [illegible] رسم را | ره [illegible] دردم [illegible] خیال [illegible]

راوی اسمش [illegible] اصلش از طایفه کرد [illegible] [illegible] قصص [illegible] [illegible]

[illegible] ذکره [illegible] این شعر از [illegible]

از [illegible] در [illegible] سردار کبیر محمد حسن خان [illegible] [illegible] است [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

با نجه از او بهار عشرت ادراست | دل دیوانه کی بنه [illegible] کمر [illegible]

شکر نقد تبسم کنم زندان [illegible] | شاید [illegible] دیده [illegible] [illegible]

هر که بشنید نظر آن دهن خندان را | و له [illegible] زلف بر رخ [illegible] شکسته

چند دل [illegible] شکسته | [illegible] [illegible] [illegible]

که ایمان جمیع را [illegible] شکسته | رفیقی [illegible] [illegible] میرزا [illegible]

مصداق [illegible] اسمش رفیقی [illegible] ادراست | [illegible] [illegible] عاشق [illegible]

و [illegible] زلف [illegible] دیوانه خواهم [illegible] | و له [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] اگر [illegible] عیسی [illegible] | شاعر روشن اسمش میرزا محمد حسین از [illegible] است

~~[illegible]~~

اگر کشتیم مبادا پشیمان شود دلت
آن به که جستجو نکنی از خطای ما

در پیش تو زان شکوه سر لب نگشایم
کز لعل لبت بشنوم افسانه خود را

رهی کرمانی اسمش آقا علی حسن [illegible] از مداحان در عشق [illegible] این شعر از او است

زین پیش وزه تاب و دم را زده برد
کار دل شکسته اسفند رو نه نمود

رشحه دختر آقا سید احمد هاتف است که زنان [illegible] طبع او [illegible] این شعر از او است

جان داد دل به رقص که از دست او نگه می‌برد
عشوه‌ات جان می‌ستاند غمزه‌ات دل می‌برد

سخن نگفته و مردم [illegible] دل
نگه نکرده و مردم [illegible] از [illegible]

راهب اسمش شیخ [illegible] اصلش از [illegible] از [illegible] شعرای [illegible] طبع آورده

و [illegible] با اسم علی رضا [illegible] دیوانی [illegible] این چند شعر از او است

اگر خواهی [illegible] هر [illegible]
دیگر
[illegible] روی [illegible] که [illegible]

هر چند جان [illegible] دیر [illegible]
دیگر
چرا [illegible] مرغ اسیر [illegible]

[illegible] در روز [illegible]
دیگر
[illegible] چو [illegible] سیم [illegible]

[illegible] از ابروی [illegible] است
قطعه
[illegible] زعفران

[illegible] در وقت کار
[illegible] ضعف دل [illegible] زعفران

[illegible] روش [illegible] روزی [illegible] در مجلس [illegible] او این بود

[illegible] شعر [illegible] احوال او [illegible]
[illegible] جان [illegible] بود

این [illegible] از [illegible] بود
رهی اسمش آقا [illegible] ابراهیم [illegible] از او است

نرگس [illegible] کرده [illegible] آتشی
غنچه [illegible] آشنا

رضا [illegible] است در [illegible] برادر [illegible] این [illegible]

[illegible] آمده [illegible] از او است
خوش [illegible] فصل بهاران

باران [illegible] چو [illegible]
[illegible] گلستان [illegible]

زند بر سینه سنگ [illegible] ران
رونق اسمش [illegible] از او است

[illegible] کمال [illegible] در [illegible] دارد [illegible] است

[illegible] رخ [illegible]
[illegible] بوسه [illegible] شده است

طوفان [illegible] چشم تر مرا
[illegible] عرق [illegible] آتشم

[illegible] اسمش [illegible] از [illegible] شغل [illegible]

[illegible] روم [illegible] عراق [illegible]

[illegible] از [illegible] و اشعار [illegible]

[illegible] گلستان [illegible] از [illegible]

چنان به سر این بود [illegible] خراب [illegible] این ابیات از اوست

عشق گاهی جلوه گر در عاشق است | ظاهر از مرآت قیس و وامق است
گاه در معشوق پیدا می‌شود | ظاهر از لیلی و عذرا می‌شود
شمس عشق برقع پوشد ز غم | قرص او در [illegible] توم
همه چون دعوت ذات احدی | لیک احمد [illegible] سرمدی
گاه واحد می‌شود گاهی احد | که صنم میگردد گاهی صمد
[illegible] ادب [illegible] پرستی کار ماست | روی او دین است موی او زنار ماست

رفیع [illegible] از [illegible] عراق عجم است [illegible] اوقات [illegible]
[illegible] طبعش خالی از ذوقی نیست این از اوست

همچون جرس مدام در ناله [illegible] | ما را تمام عمر به آه و فغان گذشت

حاجی محمد رضا از [illegible] همدان [illegible]
صحبتش مکرر اتفاق افتاده [illegible] | [illegible] ملکه [illegible] راه
[illegible] راه [illegible]

باب الواو

[illegible] زرکش [illegible] این از اوست

همدم [illegible] غم | [illegible] غم
[illegible] | [illegible]
[illegible] غم | [illegible]

[illegible] از [illegible] این از اوست

[illegible] | [illegible]
دل [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] میکند
[illegible] | سینه استقبال [illegible] میکند

[illegible] از [illegible] این از اوست

[illegible] | [illegible]

[illegible] از [illegible] | [illegible]

[illegible] آفتاب | [illegible]

میرزا [illegible] [illegible] این از اوست

[illegible] | [illegible]

[illegible] شیرازی از [illegible] این از اوست

[illegible] | [illegible]

زلالی اصلش از دار السلطنه هرات و قصیده سرائی طبعش از اقسام شعر بیشتر بود این بیت از اوست

بر فکرم نه هرزه با کاغذی پروردن برود | همچو انگار رخ بات انفعش از بیکاری

شعر فضلت شد عرا آمد فضل او هیچ طبع | لازم شوکت پیرامن شعر و سخن عری

مولانا زاهد ادیبی رند و لا ابالی بود و بابا امیر خسرو در اخوات گفته و در مدرسه می بود این بیت از اوست

زهره در چنگ یا رب به کرد آمد | لعل در سنگ یا رب رب که برد آمد

رضا از قصبه حصار است چنین مسموع شد مرحوم الآن میرزا ابو تراب تخلص کرده این بیت از اوست

تا به چند هر که کم شد سوز دل را زدم | مگر از رخسار رنگین تو برای آتش دل زدم

زیبائی کیوز پیاکسی بود از اوست | قامت تو شیوه رفتار چو پیدا کند

سر در ابروی خود سازد و دارد رگ | مقدم رازی اصلش از اصفهان است و این از اوست

بیمار عشقست در درد بی دوا ترا | بر نگردم از این لب عاشق بیمار ام

مقدم زکی کاشغری از شعرای مقدم است و اشعارش فصیح و دلچسب و استادانه گفته این چند از وست

یا رب چه ظریف و با هر در ترکستان | کز فکر خیره لب ترکستان

کر بوته شستی برد از رنگ سیستان | دان گاه بستان و با که آن ترکستان

مقدم زین الدین قرشی در تقاضای بره گوید

چشم ذات تو موصوف بعلم و عمل | بد تو زکرم به انتظار روا است

از وعده ذات امید نهی است

باب الزاء

المعاصر

زکی همدانی اصلش از همدان از شعرای ... خلاصه حکمت تخلصش از ... حالات و درد نگارش

پس از فوت سلطان ... در محروسه دمشق شام سکنی گزیده و از آنجا بخطه ... را کرده بازار معالجه رواجی داشت

در جمع فاضل و عالم شام گشته شهر ... شد دستش خالی بود و در این دو شعر گفته

هر موی حبشی سوار بر نگار فرزند | در دل هر موی ... ای ضیاء السلطنه

هر دو کالی را که کالا حسن و شاکرد است باز | او ستادان دو کالی ای ضیاء السلطنه

زهرا خانم بیگم از نسوان موزونان شیراز است دارا ... و قوی بواسطه طبع ممتاز او دوست

شبها به رنج از خون خواهم خفت | نه زین دل عطیه تکون خواهم خفت

زین گونه دلبسته به رکت خواب مرا | در گور بخیزیم و چنین خواهم خفت

ای از تو دوا دو همه ... نایاب | بر دی تو لذت از جوانی نایاب

وصل تو حیات جاودانی لیکن | مانند آب زنده کانی نایاب

زبانه اصلش میرزا ابو القاسم اصلش از اصفهان گفتگی عمر در غزل زده در کار بیشتر در است

در سینه ام آه تو گرمی بود چه شد | در جان و دماغ رخ خوشی بود چه شد

طور دلم از تجلی عشق هراست | در وادی ایمن آتشی بود چه شد

~~زکی کاشغری از شعرای مقدم بود این~~ ~~یا رب چه ظریف و با هر در ترکستان~~

~~کز فکر خیره لب ترکستان~~ ~~کر بوته شستی برد از رنگ سیستان~~

زرگر اصفهانی از ... زرگر ... شاه ... کامران میرزای ... است در مدح ... گوید

خورشید نور مسکنه از روی [illegible] | [illegible] صفت ... [illegible]

صبح ره ... نزاع چه غفلت است | کای ... ره [illegible]

باب السین

حکیم سنائی هو حکیم الفاضل ابوالمجد مجدود بن آدم السنائی الغزنوی ... درویش ... [illegible] ... [illegible] ... در روزگار سلطان محمود غزنوی [illegible] ... اشعار بسیار دارد ... [illegible] ... کتاب ... [illegible]

ای ... [illegible] | [illegible]

[illegible] ... | [illegible] ... ورد

هر لحظه ... عیسی از نقطه ... | [illegible] ... نقاب ...

[illegible] ... زلف ... | [illegible] ... زلف ...

از زلف ... | ... خطر ...

[illegible] ... زلف ... | [illegible] ...

[illegible] ... | [illegible] ...

[illegible] ... | [illegible] ...

[illegible] ... | هم شاه و هم ... سنائی ...

[illegible] ... آب و آتش را | با صفوت ... خاک پای تو

[illegible] ... فرو زند | از سایه کاف کبریای تو

[illegible] ... | [illegible] ... تو

بهرت از جرم ثریا رشته گوهر شود / بردوم گاو سپهر از تیر ناکه بر نشغ

در دوم ماهی بدوزی در دهان شاخ بره / کرسنانی روز کین بر چرخ پهنا در زنخ

بیت

هر جا در آیت خصم آیینه باشد / هر جا دراخت عاشق سینه باشد

هرگز بر آیم پیش لب سوغش / ایام بر او رسد آدینه باشد

دیگر

در عشق تو سینه بحرانه خورشید / جان ذره بود از تو باشد خورشید

و آتش زهره دگر نه سه ماه بدوش / میراد که یک لحظه تو باشد خورشید

دیگر

انم که قبا دوستم دو شنه / یعنی که مرا چنانچه باشتم دو اشنه

از بسکه به آفتاب رویت گرمم / هم آتش او خورشید پرستم دو شنه

دیگر

بر جان من آتش بت دمی و بسوزی / در عشق کسی تو به بین بد روزی

فردیه

بر وصل تو ای بت دمی فیروزی / آه از من مستمند هجران روزی

داشت نقاش یکی گرچه جنگ / چون نگوکاه ای و سینه جنگ

بوالفضول سؤال کرد از وی / جهت اینجانه نیست وسته پای

بادوم سر و چشم گرفتن بر / گفت هر الیس بوت کثیر

مقدمه

[illegible] از فصحا المتکلمین کلیاتش مشهور روزگار که در اول دوران حسن استیعاب [illegible]
و از [illegible] الکرد [illegible] و بعد از شیخ عبداللطیف [illegible] کرده [illegible] در شیراز است

دیگر

با غصه‌اش دوستان معجزه است آن / صورت زخیم غایب و اضطراب درانظر

دیوار در حجاب و معانی برابر است / در دیده بار عشق بر آتش نهاده اند

دیگر

با خود دوران رخ بزرقه خاک عنبر است / از ساحل چشم کمال کرار مگن

با چار روشنه جهان بها انجام خوردن آن / بوی بهشت میگیرد با نسیم باغ

دیگر

با نکهت دهان تو یا بوی لادن آن / [illegible] لعبتان سیمین

دیگر

افزود ادمی به [illegible] دست / آفرین گفتن دو شنام شنیدن [illegible]

چراند [illegible] مرا با تو [illegible] / [illegible] زر که و [illegible] ز پیاله

دیگر

خورشید ای لحظه و در [illegible] / سر دوران آتش [illegible] معظم

دیگر

[illegible] / [illegible] دوام از آدم

دیگر

پا ایام [illegible] دوام تو [illegible] / [illegible] کار [illegible] میزی

جهان در میان لشکر منصور رو [illegible] / من [illegible] لطف تو خواهم [illegible]

فرد

فردا که هر کسی [illegible] / [illegible] بنده دل بسوخت

[illegible] / [illegible] از من به [illegible]

مقدمه

مرا خواهد [illegible] کسی

سلمان ساوجی از زمره شعرای مشهور و
مداح [illegible] و دو شاه [illegible] بعد دیوانش منظر [illegible] این [illegible] است

در شرح پراکنده کی باشد دگر نه — زلف ز بهر چه در کوشش تو دارد
ز آتش غنچه‌ات در زهر شرسه — انکس که بهوا لب غنچه دهنش دارد
دارا بجز خیالت فکر دگر نباشد — در سر بجز خیالت زین خوبتر نباشد
کآب روان کوثر از ذره بیرون — عکسی ز شمع رویت بازار مهر نباشد
در کوی عشق جان باز باشد خطر اگر چه — جان‌داده عشق باشد جان باز از خطر نباشد
دانم که آه ما را باشد بسی اثرها — لیکن چه سود دل گر ما را اثر نباشد
دل رسید سحرگاه در مقام حضور — نوای رباب و سنتور و زیر و بم عطور
عصیر دار بردن آرزوست تا گفته — جفای عصیر تو را پیاله چون انگور
که باغ این قصب شکری تعابت نخ — که درخت این عجب خرقه بر قد زنبور
درون بچه برای تو روز و شب روز — به خانه نیا عنبر و دگر کا فور
زنجیر بند زلف تو حلقه بر در دل — چنین خیال خال ورد ما جز حال
سودای مشک خالش اگر داری ای صبا — مگذر ز چین زلفش و فکر خطا مکن
در کیس و دوزد و زلفت می خورد کابلی — زان حلقه حاصل از درد او بجز ...

حکیم بوزند از [illegible] سمرقند و کلامش شیرین از قندست دیوانش [illegible] شده اکثر اشعارش [illegible] به این چند شعر اکتفا کرده است

زیش رخ ابوالعباس باشی — نشسته بر بساط آل عباس
فر کنج نمود خود را دفع کردم — علی نسوا کم یا ایها الناس
ای ری بجوم بجمله هیچون شیرا — در گاه مصاف شیر چون شمیرا
اکنون حرکت نشکند تا دیرا — واو بله و ا مصیبتا وا دیرا

سراج الدین مجیر از کبار شعرات و سراج سلطان ابوسعید گورکانست و در ظرافت نیز از نجبه فقرات خاص و یکی از خواص سلطان بود روزی بر بین زنخ صفیه نام و بر بهره و ملاعبات و خارق عادات شهرت رفت در پی عذرخواهی فقرات خاتون تحفه چیزی شفا خواسته از بیم خوف بسیار صفیه کردی سراج الدین گفت اگر شوهر از غیرت باشد من تمام خلعه بسیار دادم بیادم و سفارش شیر خواجه نیز از اشیوه ظرافات عجیبه از کار و سلطان را رو داده است

ای آب روان سرو بر آوردنه ست — وی سرو چون چمن سر افکنده ست
از باغ عروس غنچه در پرده — ای باد صبا این چه آورده ست

سلطان یعقوب اصلش از ... خط شکسته را بغایت نیکو نوشته است

هر شد دل پاره پاره — مردیم دیگر و چاره کار
گردد گفت گریه کاهی از دل ما میرود — سیل مرکوه غبار خاطر دیرانه را
از خواب نیمکشیم منزلم آمد بیاد — دست دریا کم کرده دیدیم دلم آمد بیاد

غم گر مرهم ز در شکر غزالان بکشند — غنچه [illegible] قائم آمد بیار

سراج الدین از اراذل و اوباش قسم در زمانه برین اراذل و اوباش اکابر نیست او راست

هر که او از ره جهل از سر می برخیزد — همه بر بالا بود [illegible] گند باهیچ حباب

سهراب از تبریز است و قلندرش [illegible] — هر که او در عشق بخشش [illegible] دل

است سیاه ز [illegible] هم خطا — زلف خصال عشق اکنون ما [illegible]

تا که فسرده و اعضا [illegible] شنوند — فرو رفت خویش [illegible] چشم

خصم عزیزی را انکار با چشم — چون [illegible] بر بخت هیچ فسرد

قائم چو کمان شده [illegible] برد

[illegible] از ظرفای [illegible] ادراک [illegible] با [illegible]

اسلام [illegible] و از جمله عرفای [illegible] حرام کرد یا که [illegible] همه مشغوف گشت [illegible] خود درین باب گوید

پوشید لباس هر که اعیسی [illegible] — با عیسیان [illegible] لباس [illegible] داد

در [illegible] نقش [illegible] اثبات [illegible] سوال کرد [illegible]

جواب گفت [illegible] گرم و به اثبات [illegible] شریعت [illegible]

سیاوش [illegible] که [illegible] مرتبه [illegible] شنیده [illegible]

از [illegible] که خانه [illegible] او راست

همچو [illegible] کار [illegible] — دست [illegible] خوش [illegible]

در سلخ عشق چو نکو رد کشند — لاغر صفتان زشت خو را نکشند

گر عاشق صادقی ز کشتن مگریز — مردار بود هر آنچه او را نکشند

خواجه سهراب برادر ملا [illegible] است چنین ضبط این رو دقیق و داشته او راست

من چه کردم که سوار نظر انداخته — برده دل ز من و باد گران ساخته

سلام الله از اراذل کاشان است و در آن دیار به تقصیر اشتعال داشته او راست

تشنه گشتن زیر تیغ [illegible] تو دلدار [illegible] — زنده بودن در جهان بهر [illegible]

خواجه بهمنی از ظرفای کاشان و در آن دیار [illegible] و [illegible] حسن مشهور این شعر از او راست

خال مشکین و بر رخساره [illegible] — جان من تا [illegible] سپند [illegible] که بر آتش [illegible]

سعید خان ترمه از فحول [illegible] است و او راست

تا محبت [illegible] بهم [illegible] — [illegible]

چون [illegible] دل [illegible] — در [illegible] شبنم [illegible]

تا زبر [illegible] گره [illegible] — [illegible]

محمد قاسم از [illegible] او راست

زنده [illegible] — [illegible] آفتاب

[illegible] — چون آفتاب [illegible] او راست

[illegible] — [illegible] ریاست

دشمنی [illegible] — [illegible] خون [illegible]

سید شاه نعمت الله از فحول اولیای عظام و سر حلقه اذکیای کرام مزار مولانا در قصبه ماهان
کرمان در دو منزلی ... بماهان است مستقیم و شکرانی ... مستعد ... این
مست شده سر کوی محبت دلم | روز رست و رخم گرچه لبی بجنبه

بهر طرف و نظر میکنم و منظوری | که چه بار جنبش فانوس در خیال مستور

حال مرا زان سنبل جانانه طلب کن | راز دلم از نرگس مستانه طلب کن

چشمت همه نرگس است و نرگس همه خواب | زلفت همه سنبل است و سنبل همه تاب

رویت همه لاله است و لاله همه رنگ | لعلت همه آتش است و آتش همه آب

ما عادت خود بهانه جویی نکنیم | جز راست روی و نیک خویی نکنیم

با آنکه بجای ما بدیها کردند | کردند و بجز نکو نکوئی نکنیم

سعد الدین ... از اعیان کاشغر است ... از اوست
~~دل ... دهم از ... حسن ... کمان~~
~~... از ... بیت~~
~~... آمدن ... ~~

دل اگر زنم بپایه نگذرم غم بنا بس | رخ شو به کسم زلب حقی نیز زد

میرزا ... بیگ از اعیان قزوین است از اوست
مرزکی کنارم و یاری دهم | چه پاره های جگر در کنار داشتم

میر سراج الدین ... از ... خوارزم ... این رباعی از اشعار ایشان است

شعر ... | پوشیده ز آتش ... میکرد
... | ... از رقص ... میکرد

... از ... است از اوست
... | ... خونم ...

ملا ... از ... است از اوست
در دلم ... | ...
خرم دل آنکه ... سپید | صبح آمد و شام از جهان رفت
... اظهار محبت | ... عشق ... نشد

ملا ... از ... کاشان است از اوست
... | روشن ... زلف ...
... در شام | با صبا ... چشم ...

سیفی ... از شعرای مشهور ... است
... در دل ... | ...
مطلع از قصاید مشهور است و در هر مصراع الزام نسیم و ... کرده است
ای ... سنبل ... | ... نسیم ...

امیر سنجر ... از اوست
غم از ... | الهی سینه ... آشنا ده
... | دلی ... ده
... | شنیدستم ... مناجات
... | ... بهشتم

تو خوش نشسته [illegible] در سرم نشستم — مقدم — **مولانا [illegible]** از هرات [illegible]

به برداری نگارم ره ماه تابان کوی — دلم را که سر زلف او چو چوگان گوی

سراج الدین قمری شاعر [illegible] از [illegible] اصفهان [illegible]

فرح می [illegible] بر چه منه — تو چه دانی که [illegible] از جور جهان گریان

اب [illegible] دل شادان [illegible] — فرح [illegible] تو [illegible] های [illegible]

خاک [illegible] در چشم کس [illegible] — ریزه ریزه است [illegible]

شکرین [illegible] — لب شکر [illegible] لب شکر [illegible]

میرزا [illegible] از وزرای [illegible]

[illegible] — گردن [illegible]

حسینی [illegible] اصلش [illegible] هرات [illegible]

[illegible] — [illegible] پرواز [illegible]

[illegible] [illegible] — [illegible]

[illegible] — **سیف الدین [illegible]** [illegible]

[illegible]

سیمی اصلش از [illegible] مشهد [illegible]

[illegible] — سیمی [illegible]

این [illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

سلیمی [illegible]

در [illegible] سلیم [illegible]

جان به صورت ای آفتاب حیرانم — [illegible] اگر [illegible] چشم [illegible]

سوسنی اصلش از هرات [illegible]

[illegible] — [illegible]

مولانا سعید [illegible]

[illegible] — [illegible]

سعد [illegible] — [illegible]

[illegible] — **سلطان [illegible]**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

از جمله شاعران سلطنت شاه اسمعیل صفوی بوده [illegible]

[illegible]

تا خرقه در نجاکه ام از زر دوزی چند / خواهم ظرف سکیده [illegible] قرص چند

۲ دارالطایفه [illegible] است و در روزی [illegible] خواجه مهدی نام مشهور [illegible]

در غایت لطافت [illegible] است

ای ماه عالم فدای تو گشت / عقد چراغ نرگس مست

مهر بار در زلف مشکبار گشت / ماه تا مهر نگونسار گشت

[illegible] / که بسیار زنده جانی [illegible]

دم از محبت زلف [illegible] / دل [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

سامی اسمش [illegible] میرزا از [illegible] ترکمان [illegible] مشهور [illegible]

ایشان [illegible] مقبول [illegible] لیکن [illegible] اسیار [illegible] جمع آوری

[illegible] است [illegible] شاه [illegible] دارد [illegible] است

بلبل [illegible] است [illegible] / [illegible] چاره [illegible] آخر کار

رخسار [illegible] چند [illegible] / [illegible] اظهار

[illegible] / [illegible] اقرار

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

سالم اسمش [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] / [illegible]

سعد [illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

ایام [illegible] / [illegible]

زرد چون هشته و رنگ زده زار زار است | دارم هوات آنکه تو میگوئی هوس است
دیگ هوات آنکه تو میگوئی هوس است | زنهار ربعه کار فی در خفق دل است
دل در هوای سینه و خفقان اگر است | مقدم | عالم بنگ کاه التخشن لب بر دری راز است
بر زلف دراز شکم پنجه کنگ | دیگر | این چه دیر است درگاه عود در شانه بود
شمع ما گلشن گلهای گل شکسته است | دیگر | این نهایت در کس پر پروانه بود
بان پنبه کو کنده است در عشق | مقدم | وه شوان کس آتش را نشتر
مولانا سوری ساوجی گوید | هیچ تو نیست کس زخم دکو شد
دل بود آنمن چمن که بر بر مرغ | مقدم | سر آید بانند و دشتافی راست
از آداده تو اه از قیدش بر آید | از تو است که بانند از بر بهر بر آید
سعدای نقشبند راست | مقدم | کس بت وخادم ز دل زلش بر آرد
این قدر کرد لش از خوش بر آرد

باب الشین المعجمه

سحاب آتش است سید محمد حنیف الصدیق لاسیه اصفهانی ناقف ابحی ع شرع شیرازیان در صحبت اوراد
این چه شور از آفکار رسیدن اینچه بکار بود یگانگ | بکمال باک تا دل و کینه و فای ما
محکم تر است از همه هنر می چپاری | دیگر | کعم و کو ام آب شهباد غم دل
بچه عشق نباید چمن با رفت مدعی را | دیگر | راز دل قدم از پای رفتام از این بس
ما در ره عشق تو چه ایم ابر ما | دیگر | فرخ درسان منم و ساست انجمن
من منفعل از حضیم شیخ رطل آت | از پای زنم ما عیش و بسته و یکبار
سالک شو آنده که نه طی مقامات | دیگر | تا مرغ دل از راه دگر دید مراست
کار دی اگر است وران کو نشه دار است | دیگر | دار نه و داشت تو به من تا نگاه بانست
چند گفته از سبو می گلگون بکام رفت | دیگر | من کمان بی انکار چه و با بنده خویش
گردد اگر هر ستم از بند که آزاد نگرد | دیگر | تب و صبرت دمی نالم و شادم چرخ برآرد
در آب هم است با هجر است دو در آزاد چابکر | دیگر | خلقت دمیده آمد از عشک دل
دفتر با مدره بلای نگار دل | دیگر | از دل دیوانه ام دیوانه تر دارد
سکه دایم در علاج این دل دیوانه ام | دیگر | اگر چه بی اسیری بعهد تو ما
این خرقه نیم و ناله نبود در دلشم | دیگر | قوت باز دست از حال کبر بود کاش
تا زیکجان تو بر دل با کاری داشتم | دیگر | بکو کیش رفتم و از ضعف شمانم و باز آیم

تو لاله عذار آمده مراد نباشم | دیگر | دلا ز وحشت آنچه تو دیده وحشت طور

از کوی او حکایتی از روی او آیتی | سالک | اسمش آقا ... اصفهانی از فضلای فارس است

زشم رفته رفته زکویش مهر امید | دیگر | کاید کسی ز جانب او در تقاضای

تحریر غیر دشمنی ز دیگران دوی | دیگر | ای یک حرف ... بجا ... کار است

زلف هزار عقده بهر عقده صد گره | دیگر | در هر گره او دل عشاق بسته

جمعی بیا دمیده دگر در پی دنیا | دیگر | بیچاره تو ... آن ده ادنی

هست در دور عمر ... | دیگر | چو چشم خوبان ... جفتی

مرام در ره ... چه بازم | نه دنیای دگر دارم نه دینی

سبزه اسمش اسمعیل خان از ارباب کاغذی از اعیان ... است

ز کوی مشکل ز لب چنان ... بردم | دیگر | مرا که زلف بتی کشته است ...

یا رخ بر ماه رخ زلف ... | گر شمع ... عاشقان چه ...

سها اسمش ... از ... فضلای ... است

اگر شمع ... | دیگر | رخش ... آرام ...

بعد ازان جان و فدای تو گردیده | صد شکر که من از این غم ... کردم

ساغر اسمش حاجی ... از زمرهٔ علمای فارس است ...

مرا غم شد ز هجرت کرد ما ... | تو را دیوانه کرد ...

اگر صحبت در دوستان کناره کنم | ... دگر نظاره کنم

سیفی اسمش محمد ... خان ... در حضرت ... از ... است

شعر انجمن بود از اکثر ... شود | ... نگاه ...

سید اصلش از همدان و سید ... در مدح ... است

غره شوال ورود عید صیام است | دیگر | ... روزه ... است

موسم ... و کردش تسبیح | گاه ... گردش جام است

سبحه ... گر چه ... است | ... گرچه ... است

ساغر ... تازه ... | حاصل ... روزه ... است

خیز از هر طرف ... | ... عام است

ساقی ... چه ... | ... مدام است

جام ... بیار مجلس ... | ... نظام است

ساغر اصلش از اصفهان ... است

... جوانی ... | دیگر | جوانی ... گیرد

ساقی ... بیار جام ... | دیگر | مطرب ... نغمه ... داد

سلطانی اسمش میرزا محمد از نوادهٔ اعتمادالدوله وزیر فارس این شعر از وست

محو رخ بس است بی تو ما را | این عمر بس است بی تو ما را

مالک اسمش میرزا عبدالوهاب اصلش از دارالسلطنه اصفهان جوان است صاحب سلیقه مستعد از همصحبتان فقیر در جواب رباعی مولوی که بر مولوی زلفی گفته بودیم بدیهه گفته چون مناسب مقام اعتذار ابراز عجز خود را کرده و تسکین و تزکیه رباعی مالک درست معلوم نبود همین است

این طره به شب نه بگردن قمرش | میخواست کند رخنه در برج که پیش

شانه به مقراض ابریش بریده گفت | در دوات وکر قسم در برم بس بیش

سالک راست و دایم شمشیر جهان سوز نهد | زلفی ز رخ بود که ش جهانی نفس تش

ای شاه جهان نمک ز نعل تیش | شانه به مقراض ابریش سر اکر

با تیغ جهان سوز چراکین و دنش | از نزار ابروی دایم او بخت آور بود که

شهزاده بلاکوه فلک چاکر اوست | شیرهای دلیران همه در خنجر اوست

خاقان جم احتشام توران داور | امروز خور مهر بخت آور اوست

این شعر از بیت بخواهی داد آید | نه نه سنه رکعبه نیاز سال ها

این صد هزار به رنگین اشتیاه ها

مرد دش اسمش میرزا رحیم از اهل اصفهان در شعر تراز بس دو دیوان دوکس نگارد جهان دار شاگرد و درویش محمد طالقانی است هر دو درست بود از آن

چه خواهد شد دگر خواهد بود ار قفس بند | چه بس با نالش چه محضر چه زند

سیف اسمش جناب میرزا محمد از اجله و مقرابان حضرت خان اجل رحیم در دفتر در دارالخلافه طهران تشریف داشته

و چون در ایام دولت روسیه محاربه بود جناب مزکور در عالی گوشه دو بود عدد شخص حکیم برادران

و سر بردار عسکر روسیه سمی که شنیده بود کرده و صورت صاحبقرانی و ستاره اتفاقا در میان آن

در جناب مزکور متقرر داشته لیفه سرکار نشته سر آن گرد آورده و از اینگونه کار ها از آن بزرگ در اینان آن

مردیست و مردی نبود از جمله مردان | تو مردی و مردی نبود مرد مسلمان

زیرا که مرا بود مسلمان انگه نبود فرق | ما بین ابو جهل خجسته و مسلمان

ستری اسمش میرزا رفیع از اهل شیراز است دلبا زبان طاهر مرد و او در است

در دل کس هیچ سوخته کم دهنش زند | در غار طمع به هم کس نیش زند

بهتر ز هزار تحفه بر جنه خویش | یک تحفه اگر بر دهن خویش زند

سیری اسمش آقا بزرگ اصلش طهرانی است لیکن مقام عمر او اسطه کرمان به سر طفولیت ایام اصل او در دیوانی

بود دلبری کم محفل دوران | خواست که ظاهر کند خود را عیان

حسن خود را آئینه ظاهر نمود | آئینه به حسن روی تو نمود

سپهر اسمش میرزا محمد تقی از ارباب ایران عجم است در نحو کردن در عرب و عجم مسلم است در حوزه خوان

کمتر کسی نشسته بنوبت خطیب اوراق ایشان کلام در ترتیب الفاظ را داد شاعری که در دو روز خوان

~~بحوری آن را بحر این است قطعه حال بحر ... که طرز نبوده شیخ ... قطعه ... اورده است~~

از ستاره ... در زمانه ... / عقل نیست کاری ... بر لب ...

دیگر

... بیکسی ... در ... / ... انو لیسی ... زنار ...

هم ... غنچه ... ات زبانه / هم ... پوشیده ...

... کنه ... کرزه ... / خانه ات کنه در ملک خانم سلیمانی

سرور اسم شریفش طهماسب میرزا خلف دولتشاه ... میرزا الحق ادیبی
بی مانند دور زمره ملک ... شاعری با ... و سلاطین
با ... غنچه دار ... این فقیر ... کاری ... اشعار است

... ز ... / دیگر ... از ... اشنان

دل در سر کوی او مقیم است / دیگر خوش ... کار رسی

سر در ... / دیگر ان ... زلف ... رسی

میرزا ابوالفضل ان جهان ... / دیگر فضل ... میانه ...

سرور اسمش جناب میرزا ابوالفضل اصلش از طهران الحق ... دوستان
~~ابا ... اوصاف ... معلم ... کرمان ... قبول~~

و مادر این فقیر هم کمال مهربانی ... دل میرزا ... این ... که طرز ... شد

ز غم زردی ... / آیین وفا و رسم دلداری است

از غم تو دی اگر مردم امروز / میمیرم ازین غم ... کاری است

ساغر اسمش میرزا جعفر اصلش از قصبه قصر اللصوص مشهور ... در است اورات

... / اسعد ... نیست ...

دیگر

قوزنی ... / غباری از راستان شاه ... آوردی

ساحل اسمش رشید اصلش از نهاوند عراق عجم و طبع ... دارد ... است

... کردم / دیگر ... در کوی جانان ...

وعده وصلم ... / دیگر مدت ...

دیوانه ... / دیگر داریم یک خانه ویرانه ...

بصحرا ... همراه ... / دیگر ... برگردید ...

سخا اسمش محمد زمان خان ولد حاجی حسین خان نظام الدوله ...
~~... شرح ... کار ... است~~

... قبول / ...

سرور اصلش از خوانسار عراق عجم ... جوانی ... است

گناه کار شدم راه راست کردم طی | دگر | کنون مرا چه خطرها ز هر سه راه ز پی

عجب چه سود به دلها که بود مادام غم | بره فدای تو بستم پیاله پی در پی

در چشم مست تو در عالم هوشیار نشد | بجا بردن ز خود نشد دار طبیب می

ز غال شبه دست ابروی که رهزن باشد چه | ز چشم جادویت ای مست دلبری تا کی

معاصر
میرزا سلیمان اصلش جناب از دار العباده یزد و صیت فضلش در نزد دور و نزدیک دور و دراز
غایت ظهور چون شمس در وسط السماء و دیها و هم شأن سایه فلکی در هر هوا خواه آن
و معنی بر دو شاه از شخش ان کرده شد و در ذکر شده و حالا هم حسن آن معنی در مصطبه دار
التدریس نشسته جمهور را ممکنت هر روز از رئیس بود بید و هم از احکام منشیش بگونه
با این فقیر برخی مرافه را در هنگام توقف دار العباده یزد معمول می داشته
گاهی در تعزیه گلگون کفن دشت کربلا جناب لا هو الله صلوة الله علیه این کفته من جمله این ابیات

رود تیشه در زمینی بلا جستن کربلا | نخل در در سقیفه شد از آثار گرفت

معاصر
سنگلاخ ایشان میرزا محمد اصلش از خراسان الحق از خان فرمان داد بنیاد میکند
صیت خوان فضلش گسترده بود و بی شک مسند ساخت و فاعت محمد الله عنه کرد لا بعض
و القاعده رئیس الغرباء در میان شعر که شد و حلاوت از زر در احسنها چون گنج در کنج
استقرار دارد اما بنای روزگار بیعار بر در ارباب سپرده بنا چه نشینی دو خواجه که بر آیه

بهیچم از الف

بهیچم من الف بحرف دو ادم از آن نحو فهم بیچ صلال و شرح ساحت و احوال خود نوشته و چند
خیال سنگم و درست نزد در روزه مادری میرزا محمد یکان است کلمه از او بودن برجیع در جمع
و نیخ و جناس و مراعات النظیر و در هر کلمه مراعات چیزی کرده خطش از آنجمله است
که از ابتدای دیبا باین نکتی و قوت کسی ننوشته اگر نخر از خطش رهد بجز بیر عالی از دیگران حرف در
در میان نیست الحق باین خط را بجائی گذرانیده اند و درت همکس برد بخواهر سه حال تحریر این الف
و در دار الخلافه قسطنطنیه هستم آن بین هر در خطاط کس مسلم شده و بخش بر خط خطش را یک یک را داده

تحمد الله که تا حال در تعریف خطش گویم | علم امروز نقطه دان نقطه در مشعار است

چو نکته سر بر خط نهد آن نقطه زیر باشی | سلسله موبان خطش در سینه حبه دارد

دیده مجنونش بکفا خوشتر از لیلای | در میدان نخجوانی فرخون استاد است

قرم ترکستان از چین رود که داده از طبعش عالی در از معاصر بر وصال است ایرانیان

هما از جور دین گوز است کبود | دگر | همی بردم هر زمان و فری

چو تاریخ تیار خواهد نوشت | جهان از دل فرگنه مسطری

ز نی صرف کردد همه رنجها | منم رنجها را در فکر مرصدری

جدا مراد حیز روزگار | بر او به همی هر زمان ما داری

حوادث ز نی نکسد زانکه است | نگار را سر امروز دم دیگری

نخورده یکی ساغر از غم تمام | دمادم فرستاد دردم ساغری
مرا چرخ صد شربت زهر داد | که ننهادم اندر دهان شکری
میان شکنجه که بگماشت چرخ | ز چشمم نمی آید از دل آذری
زمانه نزارد به از من بسی | نهانم چه دارد چو بر دختری
تن از رشته سیم جسمی نزار تر | مرا دور از زمانه است چنین خنجری
اگر شعر من جوهری کس نبود | مرا کو به بین شعر من جوهری
شگفت آنکه با اینهمه زنده ام | توانم چنین زیست جانا دری

باب الشین

شهید اصل جناب او از ام البلاد بلخ لیکن از ثقات شنوده که در ماوراءالنهر نشو و نما یافته و از استادان کهن فن شعر است صاحب بیان بر رودکی تقدم دارد و در رودکی را به او استادی و اعتقادی دارد و اشعار او بسیار کمیاب است رودکی در حق او گوید شاعر شهید و شهره فرالاوی این چه شعر او در است

اگر غم را چو آتش دود بودی | جهان تاریک بودی جاودانه

شهاب الدین سهروردی از اجله عرفاست لیکن طبع عالی دارد قرار او در شهر بغداد است از اوست

در گذر زین عالم گندم نمای جو فروش | کز جفای او دل احرار اندر روزنست
هر چه جنت کسی پوشد ورا مرد کش از سوز | تن چو تار ریسمان و دل چو چشم سوزن است

ای ز روان رفته تو باز آر داربن | دی ماه چین ز سیاه زلف تو تا چین
ساق و سرین و سینه و بنیاد ساعدت | سیماب و سیم و درّ و نسرین و نسترن
ره کم کنم که دورم ور نشد ان میان | پا بگیلد که ره داد از دره ان دهن
بر چشم من نشین و قدم بر زمین منه | تا نا امید نرگسها بر کمر شکن

شیدا از خوش نوایان غزل سرایان روزگار خوش لهجه اشعارش بسیار کم است از اوست

هر جا که دلی است بر زلف تو اسیر است | این خانه نشینها را همه یک بار گرفت است

حکیم شغور از اولاد عمر خیام است در علم استیفا رساله که جوهری از اوست مداح سلطان محمد تکش لیکن از فحول علمای سلفی و جناب است با ظهیرالدین فاریابی معاصر لیکن از اوست

پیکان میدکند با همه کهر سختی | اگر ابِ تو بت خدایگان را شد

ای پر شکر زبان توام استیکان جان | هیچ [illegible] کهر زنج من دامن جهان

هم زان شکر ریانه تو انزر مرز دل | هم زین کهر فتاده من ابر زر جانک جان

سر رخت هیچ نکته تو زر لب مرا و جسم | ننگت هیچ نکته مرا دل تو زر او ها ن

تا کی حقه بخشم چین ریخ در نیام | از من بخت وصف و چنین تر از کمان

شاهزاده بت طبع چست داشته ابتدا سخن بعد قبض دم از تشبیع میزده در معشق امیر الکوش کو به

اینه در جمله خشم جیبه زلفو ن | تا نقشه تخیم من خاک را پای

از اشتیاق زنده بودم درمیان گور | کربیا نهم همی نهیم بر مزار پای

بر بام قدر او دو زد فلک بر ز است | هرگز نکرده است خرد را گذر پای

شاه بخت و از بیا آسایش جهان | بر قص رغهود ز نهند روزگار پای

لب شیرین شکر خنده داری | زقند هیچ هرچه شکر خنده داری

شتاب از زلف را بهر دل من | ور زلبها معتقد خنده داری

چو دل در بند جان است شاهی | چه شکر از کسی کوی چنه داری

سکراتی از طوایف ترکست و سخنی شیرین میگوید چون نبات و شکر اشعار بسیار بر گم است

حالی ز نبهر توان خورد به تنهای لیک | نتوان با همه کس دانست لشکر برد ن

شوکت از شعرای مشهور است در مقام عبور از فرزانه ارباب ذوق اهل فسرده سخن بعد و دیگر

در اصل فراهی بعد عظمای جالب اشعارش در نظر اهل روم در گلستان خیالات قدرت کمند ایران

دلی مرضای بکار بسیار دارد ادراک | چو طوق ناخنه صفه جاشتم این عم

چه سرکش است این سرد جوش حرام مرا | رسید بالبه بغرباره نوایی من

کمان تاک کشیدم بزور سنیها | **امیر شاهی** اصلش از سبزوار داشتن امیر ایلک

از امرای بالیسنغری بعد و صاحب کمالات رحیمه و صاحب اخلاق حمیده او در است

عیسی دست بار و دلم با لقای از ده | ان به ره درد خویش بر از دم بیهان از ده

این مرتبه را از ما لیسر زادر برادر او در آن نعش را در را سیر ز را با لیسر زده کفته ام مرتبه دیگر گو

کو لیو ز بیر دو نیر از در ایستاده هم ز سرو دار | زانکه شهر باره بیا بیای سرا آید لنکار

مولانا شرف الدین علی اصلش از یزد و مولانا قطب روزگار خود بعد و ظفر نامه و صدای به او

ازو هکاری شاست میرزا ابراهیم بن امیر تیمور گورکان را بمولانا لطف جوانی بعد در شعر

بسر آمد روزگار بعد این مطلع ابیات از است | صورت مباش شکر ز دهان می بریست

کامر چا لب بر نور دی حبیب است | مشهور است و تعبیر انکه میرزا عبد اللطیف

ابرو کش میرزا الغ بیک لشکر کشیده و مرام سلطنت رسید الغ بیک فرزند خود جابه به بابت را

از نحو از کرده و کسی او را شناسنده از غضب را دردهی در طویله بسر بعد بجهت دفع ضرر سرما

پالان خری بر پشت خود کشید و این حکایت شهرت کرد مولانا و در این مواد قطعه گوید

اگر ابلق دهر در زین کشی | دگر خنگ چرخ جنیبت کند
دگر روضه عیش از خرمی | خط سبز در گرد جنت کند
مشو غره کاین دهر دون ناگهت | قلم بر حروف دولت کند
زمانه چو بادست و بار از نخست | نقاب از رخ گل بغارت کند
پس از هفته در میان چمن | قفس را کجا منزلت کند
گهت بر نشاند بر خش مراد | گهت زیر پالان نکبت کند
خلد خش ز دام شفقت مبار | که از بهر دنیا شفقت کند
خونابه بر دردی و پای و قار | شرف و پیش بالان عزلت کند

وله رباعی

گفتم ان جب فرن گفت وش گفتاری | گفتم دو مرا تو بسته داری گفتاری
گفتا و یار را آنچه زار دل اوست | گفتم چه بود حرف دوم گفت آری

استاد شفیعی از سادات است که در علم خط شکسته از نوادر روزگار و از بزرگان عالم
با شکایت روزگار ... و میرزا حسن کلانتر ... جعفر ... ابیات
رفو کاری کنید از ناوک مژگان ستمکارم | شفیعا خنجر آیم مرا بر سینه چاک کند
خون شیب بر ناوک مژگان ستمگر زدم | انقدر زخمی و دل میخواست ... خنجر کند

مولانا شکری جوانی درویش نهاد و پاک اعتقاد ... ازوست
چیزی از خط ... خوش نگو ... | چیزی با ... زلف ...

حکیم نغمی از نشاء ... حکمت و اشعار آبدار ... در ... و این ابیات ازوست
قسمت از زبان ... | ز روزنه خورشید تا ... گرفت
صد که از ... ره ... تا آخر ... | هر چه ... از زبان ... گرفت
شغلی آه ... بابانه ... رود است | و ... در دروازه ... رفته است
آسمان ... فرش کرده بود | ... گردی ... اختر ...
در خانه ... ایم ... جای ... گر جانی | صد ... یکبار ... برآمد
... می گنجید | ... نشین که به ... می گنجد
ما در دل ... برای همه کس | ... در دل ... کس ... گنجد
... مجب ... و تو | دل ... دجان ... هزار هزار
دارم سخن ... خواهم | دل ... و زبان ... هزار هزار
دادم ... دل آنچه که ... بار | ... دارم و ... دگر
عشق او در دل نهان می پرورم | ... می پرورم
از ... دل می ... لدم | از ... می پرورم

خاطرم از تو تسلی بنگاهی نشود دیگر چشم لطف از تو بهر باره حسرت دارم

~~مبر ازین خطا ... دیگر ... ~~

شهیدی از قم است گوینده دیوانه دارد ... مقدم ... حسینی ... این شعر از اوست

خضر و مسیح را بغبار رهش جان دهد ... مرده را دم این و آن دهد

شعبی در بیان احوال او ... حکایت کنند که روزی در کوفه نزد عبد الملک مروان

نشسته بودم گفت ای شعبی حکایتی گوی گفتم ای خلیفه از دیده گویم که درین قصر حالی عجیب دیده

کرده ام گفت چون است گفتم عبید الله زیاد را دیدم در همین قصر نشسته بود و سر ... حسین

حسین ابن علی را در طشتی نهاده در پیش او گذاشته بودند زمانی نگذشت که سر عبید الله زیاد را

را دیدم در طشتی نهاده در پیش مختار بن ابو عبیده زمانی نگذشت که سر مختار بن ابو عبیده را

در طشتی نهاده در پیش مصعب زبیر دیدم و اکنون زمانی نگذشته است که سر مصعب زبیر را

در همین قصر در طشتی نهاده در پیش تو میبینم و این شعر خود را از عبد الملک ...

اعتبر یا ایها المغرور بالعمر المدید این شعر را در این عالم ... القصر ...

شهاب اسمش مولانا ... از ... خراسان ... شعرای روزگار ... کار

چو پرده از رخ چون آفتاب بر داری بجای خود دل گندم ... خریداری

غلام غمزه خونریز چشم جادوی تست دیگر جهان بشعبده بازی فلک ... نگذاری

ز دو شان جم از زلف راه تو به گشنند سحر زنانه گرد صبا عطاری

جفا و جور تو از اندازه در گذشت مگر ز روزگار در آموختی جفاکاری

شاه قلی اصلش از محال عراق عجم و در صنعت معمایی ... این مطلع از اوست

از بس که داغ جنونم داغ بر سر می نهند دیگر داغ دل ... داغ دیگر ... نهند

مرهم ... طبیب و ... ز دور غم ... عدم

آقا شاهپور اصلش از طهران ... این شعر از اوست مقدم هر شام ... فلک ... را

... دوران ... امروز ... خنجر افسون زلیخا کار ... نکرد

آنکه دل درباخت دل ... دیگر در باد ... خار ... برکم

گر جا ... مرغی ... [illegible] مقدم **شاه میر بیک** ولد امیر الدین محمود ...

دیگر از ... سلاطین صفوی ... بود این از اوست مخمور ... درد دل ...

... از سینه بردن ... مقدم **میرزا اشرف** یکی از کبار شعرا ...

... [illegible] ... از رفت ...

از مرگ ... [illegible] دیگر سینه ... [illegible]

بردن ... از سینه ... غم ... مقدم **شفیعای طهرانی** طبع ... داشته این از اوست

بازشتی ... [illegible] ماتم ... خانه ... را

مولانا شمس تبریز از اجلهٔ عرفای ... و صیت کمالات و شیوع حالات ایشان از اظهر من
الشمس و ابین من الامس است حاجت باظهار ندارد اگرچه مذکور است در خاطر بعضی
جاگرفته و مشهور است و اشعاری را باسم ایشان می‌بندند از مولوی روم است و لیکن خود جناب
هم اشعار بسیار دارد و از آن جمله است

در دل و جان خانه کردی عاقبت
هر دو را دیوانه کردی عاقبت

وله

کردم از عشق سودای تو ویران [illegible]

وله

عقل در گوش دلم گفت و [illegible]
عشق خندید و [illegible] ای پسر

بند بگسل ره عیانست ای پسر
عقل بند و دل فریب و جان حجاب

ره ازین هر سه نهانست ای پسر
چون ز عقل و جان و دل برخاستی

این یقین هم در گمانست ای پسر
سینه خود را هدف کن پیش تیر

هین که تیرش در کمانست ای پسر
سینه‌ای کز زخم تیرش خسته شد

در جهانش صد نشانست ای پسر
عشق کار نازکان نرم نیست

عشق کار پهلوانست ای پسر
هر که او مر عاشقی را بنده شد

خسرو صاحبقرانست ای پسر

مولانا شهابی [illegible] آستان نظم را [illegible] و خط بطلان بر درج [illegible] کشیده و از این قطعه صدق اقوال [illegible]

روزی که شکوفه بهار [illegible]

وله

احباب و چو سبزه بر زند سر

آلوده کفن بخون و دل چاک
چون لاله برآورم سر از خاک

دامان تو [illegible] گیرم
در محشر [illegible] کنار گیرم

شمس الدین محمد یکی از شعرای قدیم است زیاده برین از اشعارش دیده نشد او راست

دلم بریخت [illegible]
بران طمع که ز لعل تو خونبها گیرد

رباعی

بر برگ گلت مورچه ره خواهد کرد
از لاله بنفشه تکیه‌گه خواهد کرد

از آتش رخ تو بر خواهد خواست
دودی که هزار دل سیه خواهد کرد

شهاب الدین غزنوی از کبار شعرای روزگار خود بوده و طبع عالی داشته او راست

ای یار [illegible]
[illegible] ز زلف تو [illegible]

ساق و بر و سینه و [illegible] و ساعد
سیماب و سیم و [illegible]

شریف از اهل تبریز است و این مطلع از اوست

بر سر کوی تو [illegible] آمدم

شاهی از شعرای مشهور است و این مطلع از اوست

ناله کردم [illegible]
هر ذره ز خاکستر من در کف [illegible]
چون سرمه [illegible]

شاپور از قزوین است و این شعر از اوست

هر منزل [illegible] و هر مرحله [illegible]

در وادی غم راه بتو [illegible]

شرف الدین شفروه اصلش از اصفهان و از
مشاهیر شعرای آن زمان و صاحب دیوان از اکثر شعرای ایام خود تفوق داشته او راست

پس سلطانند در فرمان بر سگ — آدمی و وحشی و دد بود و پرند

باد و خاک و آب و آتش پرورش — حاجب و دربان و پیک و لشکری

شعله مقدم اسمش میر [illegible] از سادات اصفهان است و مداح خاقان شهید آقا محمد خان قاجار [illegible]

معدن مرجان زمین از تابش لعل درفشش — [illegible] گردش [illegible] غبار

شعله در گردد نور در برد فشش [illegible] — جلوه گر گردد نور از کف شهاب شعله بار

گر [illegible] خضاب از [illegible] — در [illegible] نقاب این [illegible]

شمس الکفاه مقدم یکی از فحول استادان قدیم است دیوانش بسیار کم است

من نیستم آنکه غم بدل در گیرم — یکسو نهم از زود و زر بر گیرم

آنم و اگر شیب در بر گیرم — سرتا پا در زرد و زیور گیرم

شبلی مقدم که از مشایخ کرام و اولیاء عظام است شیخ ابو الحسن مشهور است کلامش [illegible]

ای خواجه عزیز و زهد بجز بد بستی — زیرا که زهد خود جفت و بد بستی

بر ریش تو زهد تو خواهم ریدن — چه آنکه تو بر ریش [illegible]

اصل تو ز نور [illegible] — رنگ رخ تو از [illegible]

چشم ازرق و ریش سرخ و مو سنجابی — [illegible] رنگ [illegible]

[illegible] فسون [illegible] تو — جسته [illegible] چون [illegible] تو

شهاب طلحه وی پسر طلحه است و مشهور است از شعرای معتبر است و اولش را [illegible]

عجوقی داکری از شعرای معتبر [illegible] — آن دل که بود [illegible]

هرگز کسی [illegible] — جانا تو بیک نظر جهان بربودی

[illegible] دل بودم — عالم همه از زلف تو بوی تو گرفت

دادار [illegible] تو گرفت — [illegible] تو [illegible]

[illegible] تو گرفت — **شمس** یکی از شعرای مقدم است و احوالش [illegible]

در عشق تو [illegible] مباد — [illegible] آگاه مباد

تا از دل من [illegible] — [illegible] زلف تو کوتاه مباد

شمس الدین مقدم معروف [illegible] غزنین

[illegible] — آنچه [illegible] خواجه گرفته

[illegible] — از [illegible] کس را

[illegible] — **شروان المرید البغدادی** مقدم

[illegible] — [illegible] تماشای [illegible]

[illegible] — آنچه [illegible] لوح [illegible]

شرف الدین مقدم [illegible] — هر که [illegible]

از جانان هر دم [illegible] — [illegible]

شهاب الدین مؤید بخشی راست
مقطع — دلگیر زرین عالم کنم خانه چو فردوس

گر جفا برد دل احرار روزی بود
دیگر — تن زند در سایه خورشید بی دردسر

زیر شمشیر زهره ای مسکین چه جای سخن است
هفته جنت کسی بود که وار ردش زنهر

تن چو تار زلیان و دل چو چشم تو است
~~هر کو راست آمل افتاده در کرد در عصر~~

کافرم گر زلف خوبرویت مسلمان الکلم
نیم ناخن هر زمان تا نیم جایی در دل آن

مولانا پر خشی گوید
مقطع — امروز مهران سینه از مهر تو پر است

مقطع — شرف تبریزی مشهور بیزدی راست
فردا همه از حسرت امروز که پنهان است

از چهره تحقیق گرفتم رو پوش
دیگر — آینه اگر ست چو آینه دو عالم چه پوش

در آینه اگر عکس دو عالم گردد
دیگر — آینه دهان کیست از صفاش پوش

از صحبت و طاعت ارباب جهان
از زد به کلاه پیر ده نقصان

آینه زنگ و بر نور عکس بر ز
اما صفایش ز نسیم زبان

سکونی خرقه دوز قاضی راست
مقطع — در سواد عنبرین آن دو زلف تیمار

راست بار از رب که کار بهر دو بهم
دیگر — همسن خوب نادر شهر عبادار دو داغ

تا کی دگر سر زلف بر پای گرده است
دیگر — حرم حرمت رها کرده کعبه طلبند

غربت چه عاده ها دو دیر راسلامت
دیگر — هشته بازار بخشی است پرسیدم جب

تمام شد اشعار ... بخشی

باب الشین

شکسته قاجار سرکار اشرف والا اسم مبارکشان حسنعلی میرزای شجاع السلطنه المعاصر

من بنده فقیر را دام الله مجده شرح احوالشان در تواریخ مذکور و مفصل بر این حقیر

در کنج انزوا صبر و شرح احوال و در درگاه رخصت داده نشده ام بیرون نگاشته... آن صفات

فطرت چه جای باز که خیال کمال در معانی و بدایع و تازگی سخن و در الفاظ و دقت

دلنوازی و ورود اشعار خسروی و حسن بر وجه احسن در لطایف سخنشان مجتمع آمده است اگرچه

بسیار کم از طبع مبارکشان تراوش می کند و لا آنچه منظور نظر عالی است زر داد و آن آنچه از ایشان

نگارنده یاد کار رهبر بزرگ و انشا نگاشت

نگارنده یاد کار رهبر بزرگ و انشا نگاشت	ای نامه شکسته بهم باب و بر ما
اندیشه مگر دهر زراه سحر ما	برای بار بر شکسته ز تو رحم
یارب که رسانه خبری از بر ما	در هنگامیکه خفقانی عارض بصره شده
درد تو در دل نهفته ایم و طبیبان	درد سر ما دهند گیر خفقان است
با زحمت زانیه بر دوش شکسته	میکنه این بار گر چه بار گران است

[illegible] ... ارجاع ... [illegible]

مرحوم

شرر اسم شریفشان جناب میرزا عسکری خلف مرحمت آثار میرزا ابوطالب ابن میرزا مهدی مشهور بشهید ثالث مشهدی و از صبیه نادر میرزای افشار زینت بخش حسب الحکم جوانیست با کمال حسن خلق و نیکوئی مشرب که آیه کریمه لقد خلقنا الانسان فی احسن التقویم در شأن ایشان نازل گشته و در ایام شرفیابی مشهد الرضا با کمال محبت و در اکثر اوقات بر الفت و مهربانی میافزود بعضی گاهی شعری میگفته اکنون که زیارت مشهد مقدس با ایشان است گاهی بیتی بر شعر ایشان ایراد این یک شعر از ایشان بخاطر بود که گفت

تا بکی شکوه ز بی مهری صیاد کنی | باشد از ره ز در کنج قفس یاد کنی

مرحوم

شایق از ولایت یزد است در علم ادب و رموز شاعری از جمهور ادبا فائق این ابیات

براه میکده گفتم بحجت ارزنی | دیگر | برادرت ز دو آب مرا شراب کن

خبری بار ده از دل عاشقان صبح دم | حرف ز زلف تو گفته بگوشش نسیم

مرحوم

شاپور قاجار اسم شریفش شجاع میرزا ملقب بشجاع الملک از کبار شهزادگان عراق و ضبط ملایر و مضافات بعهده کفایت ایشان بود در حین حیات اشعار او مشهور گردیده این ابیات از آن

برسید بخت از دل من | هر بر بستم که از گلها جست

عجب از حبس وفا آیم و طالع خویش | دیگر | و درین شهر گرفتار کسی خبر ز ره

آمدم تا که ز دام تو رهانم دل را | دیگر | از دام نگاه من نیز گرفتار شده ام

مرحوم

شهاب اسمش آقا محمد طاهر اصلش از اصفهان ولی بکربلا [illegible] طاهری از آستانه حضرت چندی بود در خدمت المعتز ابن علی شجاع میرزا والی بهبهان میرزا مشغول بکسب و کار بنام مشهور گردید این قطعه از او که بخاطر بود گفت

ماه خورشید لقا عید و لیه

دی کسان گوش القب دلکت | دیگر | می برد هوش ملک را اسلام

مرد گوش فلک را بعلیک

مرحوم

شایق اسمش هادی بیک شعر از ایلبیگی یزد طایفه فسی و خیلی در رموز شعریه صاحب سلیقه این چند شعر از او که بخاطر بود گفت

بار ها ز چشم بگوی بار ده دیدم بار رب | دیگر | باز میگویم ز رد کین با رقیب هر بار رب

بایدت شش داد قاصد گرده با مکتوب من | دیگر | آنچه دستم در فراقش با گریبان میکند

لیکن میرسد و با که سخن میگوید | دیگر | هر که از شوق تو از خانه بیاید بیرون

مرحوم

شیدا اسمش آقا محمد علی از اصفهان شرح احوالش از تخلص پیداست مرکز حالا از حالت نغمه و دوام آشفته و شیدا و مدهوش نغمه و از خیال آن آشنا نیاید اورا

مرا بیگانه کرد از آشنایان | دیگر | نیازم آن نگاه آشنا را

اسیر دام نشد تا دلم ز دام رستم | دیگر | بهشته بال مرغان رشته در پارا

از تو مهجورم و در عالم از این دلم | دیگر | هر نفس با تو سودای و جوابی دارد

نتوان یافت ذوق پرواز قفس من | دیگر | و حسرت مرغ گرفتار دارم

سوم **شهاب** [illegible] اسمش [illegible] دیگر [illegible]

[illegible] اسمش حسینعلی بیگ نواده حاجی لطفعلی بیگ آذر صاحب آتشکده است دیگر
کمالات انشا را دارد و از جمله شعرای روزگار [illegible] مطبوع [illegible] خیلی دارد [illegible]
این شعر از [illegible] اشعار ایشان [illegible] گرد مجمع اتفاق [illegible] آنچه به نظر رسیده است

سرگردانی [illegible] درین میکده ها / گرد پیمانه [illegible] دستاری است
برو خوب [illegible] ای زاهد [illegible] / خوشا [illegible] این [illegible] است
با ما [illegible] از زلف گذرنه / [illegible] عطار [illegible] عنبر [illegible]
رقص کنی [illegible] / از [illegible] که [illegible]
عکس [illegible] / [illegible] آشیانه [illegible]

شاکی یکی از شعرای [illegible] بلطافت طبع [illegible]
بی نظیر [illegible] / ساغر [illegible]
ده [illegible]

مشتاق اسمش آقا علی اصغر [illegible]
[illegible] / حیرت [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]

شوق مهدی اگرچه از [illegible]
[illegible] این چند شعر از او است

اول

زلف [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
هرکس [illegible] / [illegible]

شهاب اسمش میرزا عبدالله خان [illegible] [illegible] کلام [illegible]
[illegible]
[illegible]
هرات [illegible]
[illegible]

زلف [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]

زخم تیغ من بدان ماند که کس در روغن / مغفری بر سر نهد یا جوشنی در بر کند

کی تحمل حیف شد کمتر کرم از بیداد / شعر را که قبر ازین با خاک غم بر سر کند

شعر من با خامه در مجلس اگر نقد / شوی را زین چو سینه چاک با ارکنه

قطعه

بچه مرداخان نام عراقی کو به / عرق با اصفهان دگر چه میکردی

پا به پا شکر کشور خراسان را / شهرهای دگر چه بچه را بنهند

قطعه

کون شهر هری بر نهند مرداخان / بچه پیر دل خان س لو خان کو بد که

باصطلاح [illegible] / کلک [illegible] رحیم دل [illegible]

انکه به پیش طلعتش عجب است / میبه داد ادن بمغبنی [illegible]

قطعه

چلبه بچه رحیم دل است / داد ادن ادن رجب [illegible] عجب

عجب این است رجب کون [illegible] / ادن اورده [illegible]

قطعه

[illegible] رجب چون [illegible] / قحبه در حمام دیدم [illegible]

[illegible] / قبر کون [illegible]

[illegible] / [illegible]

[illegible] / [illegible]

روزگار [illegible]

شهدی اصلش از [illegible] مشغول

نعم [illegible] اعلاد [illegible] / دانی [illegible] ام منم

[illegible] منم / [illegible] رنگی [illegible] کشیدم

[illegible] شباب [illegible] خمیدم

شعرا اسمش [illegible] خان خلف جناب

[illegible] عبدالله خان اصلش از اصفهان [illegible] روزگار [illegible] در ولایت [illegible] در عهد حضرت

[illegible] خان [illegible] قبل از [illegible]

[illegible] و اطفال در [illegible] مشغول [illegible] خان و [illegible]

[illegible] دار [illegible] از حیله [illegible] شعر [illegible]

[illegible] شعر از ایشان [illegible]

[illegible]

[illegible] رساله در علم [illegible] الاصول [illegible] کرده [illegible]

[illegible]

[illegible] الاصول [illegible] شعر [illegible] کتاب [illegible] شعر [illegible]

[illegible] کرده [illegible] / [illegible] کشور [illegible]

شرار اسمش میرزا محمد حسین اصلش از اصفهان [illegible] خوش [illegible]

~~[illegible] عبدالله خان [illegible]~~ [illegible] شعر از ایشان [illegible]

بتره دل را اشکنی و دردی جانانی گم کرده‌ام | دیگر | محفه‌ای زنهاریان [illegible] گم کرده‌ام
تیر برد دیوانی [illegible] آن [illegible] | بر جراح افزایم این دل را که دیگر کم کرده‌ام
در بهار جنت از دریای گوهر [illegible] | خاک ره رسوائی [illegible] گم کرده‌ام

شحنه اسمش محمد [illegible] اصلش از [illegible] زمان [illegible] خود [illegible] کاشی [illegible]
بلاد [illegible] شیراز [illegible] اصفهان مشغول [illegible] شحنه تخلص می‌کند
طبع [illegible] دارد [illegible] کهنه [illegible] از [illegible] در
شیراز [illegible] این [illegible] گفته بود | [illegible] خانه می
کرده است باطل [illegible] | گر [illegible] پس دادی بما
در بهر [illegible] پس دادی [illegible] | با جمله این [illegible] بود [illegible]
زنده [illegible] کند مرده را | دیگر | محفه [illegible] اعجاز مسیحی [illegible]
انچه که گفتی انچه کردم با [illegible] | دیگر | [illegible] انچه کردی با دلم اظهار کن
[illegible] تو را لطف شرمنده کنم | [illegible] | شرمنده است [illegible] خنده کنم
گفتم [illegible] مرا گفت چه باک | قطعه | [illegible] که دگر تو را [illegible] کنم
خواجه گر بهر تو گرفته زنی | زن بر دکه حرام خواهد کرد
گفت [illegible] کس و [illegible] | زن جلب [illegible] خواهد کرد

شریف اسمش [illegible] شریف از [illegible] اطراف [illegible] و [illegible] طبع او [illegible] را [illegible]
خوبان حسن تو را [illegible] جمع | دیگر | آفتاب از دور [illegible] خوبی [illegible]
زخم [illegible] مرا بر جگر است از خم زلف | دیگر | با بوی [illegible] ز رخ زلف [illegible]
هر دلبر [illegible] عرقه از [illegible] کردی | دیگر | [illegible] است تو تقصیر نکردی
[illegible] درین [illegible] | دیگر | [illegible] زلف بر زنجیر نکردی
لیک ان [illegible] کردی [illegible] | ان جوان [illegible] نکردی
[illegible] صورت [illegible] | صورت [illegible] تو صورت تصویر نکردی

نوشگفتار اسمش [illegible] نواب محمد تقی میرزا [illegible]
[illegible] شعر [illegible] | [illegible]
[illegible] | **نوشگفتار** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]

چو گریه شمع در قفس اسیر آنی — دیگر — به بام [illegible] نمی‌توان کرد

[illegible] معاصرین در این کلیات ایراد کرده بودم که [illegible]

شیدا اسمش [illegible] از [illegible] عراق عجم است [illegible]

کو صبا [illegible] — با چنین جلوه [illegible] گرفتاری نیست

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] شنیده دوران [illegible] — [illegible] کسی از آشنائی

شیدا اسمش [illegible] عراق عجم [illegible]

ز چشم [illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — غزال رمیده دارم

[illegible] اسمش رضا [illegible] — معاصر — اگر [illegible]

[illegible] — معاصر — **شهرت** اسمش [illegible]

و در علم طب [illegible] شعرا [illegible]

مرا از الف [illegible] خواهد کرد دیوانم — دل [illegible] خواهم کرد دیوانم

باب الصاد

میرزا صائب [illegible] اوال [illegible]

[illegible]

[illegible] دیوان [illegible] شعر [illegible]

گفتگوی [illegible] — دیگر — خواب [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible] منزل [illegible]

دلم [illegible] دامان غنچه [illegible] — دیگر — و باغبان همه [illegible] بلبل [illegible]

هر چه [illegible] — دیگر — زلفش [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] دل [illegible] — دیگر — [illegible]

چشم [illegible] زلف [illegible] — دیگر — [illegible] دام [illegible]

خط گاه و لعل سیراب تورا کم گرفت	ولَه — مور را زدست سلیمان عاقبت خاتم گرفت
عشق از رخ گستر بار سحاب رنگ آسمان	این شرار از شوخ اول در دل آدم گرفت
از غرور آمد برون جلوه‌ای زد عالم گرفت	خاک را از بس ز بس تحقیر چشم کم گرفت
بیش ازین بیهده حرف عشق ای صائب مگو	از دم گرم تو آتش در همه عالم گرفت
تقدیر قطع رشته نه پر می کند	ولَه — تدبیر سالک لوح چه تقدیر بشکند
تو مرد صحبت دل نیستی چه می دانی	ولَه — و زیر تحیب کشیده عجب عالمی دارد
آب در سرچشمه صائب تیره گردد ز ...	ولَه — بالم را در رقانه خلاص می‌بار کشید
آتش عشق ز جیب زبانه بر آرد	از دل سنگ آه عاشقانه بر آرد
تا پیچ و تاب خوش کند دل عاشق	راز دهن تنگ صد بهانه بر آرد
مطرب آتش نوای خامه صائب	ولَه — از در و جهات جنگ ترانه بر آرد
این نسیم زنی به خنده مستانه میزند	ولَه — آخر زراب بر سر پیمانه میزند
با هر که حرف دوستی اظهار میکنیم	ولَه — خواهیم دشمن است و هموار میکنیم
روزی که چشم بر رخ او باز میکنیم	ولَه — بر خود زبان از همه کس باز میکنیم
خورد ب کسی زمین را چه پراز ب سربزه	گر تاب آب ... سربزه
چنگ شدی خوی تو رو فیک کرده	غزال ... چشم تو در گرداب سربزه

بجای ار رخت خشم بلند شسته	ولَه — چو فتنه که ز ارسی ... همه جا نشسته
شکار از رخ حق انس رو شد از بر داغ	ولَه — چو نخفته با ... عکس آب داده
دل را با بند دگر بر سر ما ناز آمده ای	ولَه — رزدل ما چه مکن مانع رها ناز آمدی

صوفی اردستانی مردی فقیر مسکین بوده از عرفای دارالدوله آتش در کوشه الحق کلامش نیکو بوده است — مقدم

مرا نه مانست فهم با هر رو در ردی ار نگر	نیست بی‌پروا از دو جهان دل و گو نه ...

شیخ صدرالدین از ولد مرید شیخ زین الدین مردی بوده است وابن شعر از وی است — مقدم

زین ار رخ عارض و صحبت مرا نور	همیشه از جانب چشم تر ...

صفائی اصفهانی از ولد اصفهان است والصفا ظاهر و باطن آراسته بوده است — مقدم

بسکه در سر هوس زلف تو دارد دیده	نیست بوی چمن در دو بوی تو ... دیده

صالحی از خراسان است وابن شعر از وی است — مقدم

دامن ... خواب گران ...	مقدم **صالحی اصفهانی** لیکن طبع صاف داشت ...
... چه ...	...
... ...	ولَه — ...
تا از دل ...	مقدم **صوفی** ... شعر از وی است
...	...

صبوحی از اقارب نزدیک امیر علیشیر نوائی بعهد و در میرزا مذکور را در فرزند خود می‌خواند

می‌است لعل تو یا شهد ناب آمیز کرده‌اند
خوی است بر رخ تو یا گلاب آمیز کرده‌اند

صفیه بانو اصلش از ترخان عورت لعبیه‌ای بود ماه عارضش چرخ خورشید درخشان در کون است
عبارت از آنکه امیر کبیر امیر تیمور گورکانی در روز چهارشنبه در تاریخ مرض سلطان مرده
جهانی ... و میرزا خلیل را ... از بنفشه کاری امیر کبیر بود کرده
بر جای امیر ... سلطنت ... دارد سمرقند ... امیر تیمور ... کرد او ... و هم
سلطنت ... قرار گرفت میرزا ... آتش عشق صفیه بانو در کانون سینه میرزا خلیل
در ... بود ... بنکاح خود در آورد ... سلطنت
... صفیه بانو ... امرا و کبرای
در ... تیمور
سمرقند ... میرزا خلیل را از امور ملک ...
سلطنت ... میرزا خلیل ... میرزا ... از امور ملک
میرزا ... صفیه بانو ...
از این جهت امرا ... میرزا را ... عالم ...
و ... میرزا ... جنازه میرزا را ... حرم سرا ...

آورده

آورده‌اند ... صفیه بانو ... در حرم میرزا ... که
... میرزا ... اگر ... زنده
... میرزا ... شروع است ... کرده
میرزا ... صفیه بانو ...
... کرده جنازه میرزا را در مکان ...
و صفیه بانو ... در آن مکان ... صفیه بانو ...
و جنازه ... میرزا ... میرزا ... کرده و ...
... میرزا ... صفیه
... تسلیم ... پس ...
... میرزا ...
... و میرزا خلیل ... صفیه بانو
سلطنت ... تصدیق کرده ...
... صفیه بانو ...

از حضر القدر حذر کردم | که از وطن روی در سفر کردم
آستین بود رویم از رنگ | ... باده ... سفر کردم

صدرالدین کاتبی که در فنون معما ماهر بوده چنانچه از برای نود و نه اسم حضرت
حق سبحانه تعالی معمی دارد که منبه بواسطه میل بخانه میر سید شریف مشهور او ثابت
شریف را نظر مرکوز نیامد بهر حال این معمی باسم حسن گفته [illegible] و درات

به رقص آمده مخلوط چوب — خوش آنک با چوب چشم ره رود

صفائی رباعی از اینکه از ادای [illegible] بوده آگاهی از [illegible] — بستر راحت چو اندازم بهر خواب [illegible]
ماکه جز دل و شمعی دار بر در پهلوی خفت

میر صبری شاعر مشهوریست و این شعر از
فارسی مشهور دارنگ ضبط در این نسخه [illegible] رنگینی می توان بجنبی شعر است [illegible]

ملاحظه مضمون خوش لیش رد کرده و دست — شکر عشق از سعادت عجب نیست
و هر مکافات این گناه برازد

شاه صبغ برادر شاه قوام الدین نور
بخش است و این عزل از آن — هرگز دل آنکس بیازارد صبغ
تا توانی دلی بدست آر صبغ — هر رشته [illegible] دگه مدار صبغ
زنهار صبغ هر روز زنهار صبغ

میرزا صبغ را هم این رباعی از عاشقی آگاهی نیست
قیامت خیز دارد هر جلوه اش سیر صدرنگی — رعونت اینقدر در عالم بالا نمی باشد

صباحی اسمش حاجی سلیمان از چند گلی فنون نواحی کاشانی حالی است و فرزند خود را بسیار گران
بیان دخش های بعضی از هم قسم شعری را می گفته اگرچه داخل مقدمین کاشانه لیکن چون صورت صحبتش

ادای شعری حاجی لطفعلی بیک صاحب تذکره آتشکده در ان نیز بسیار دردبار کرده بهر خصوصی
تمام تنها بعضه است فلا حظه آنچه بنظر بوده

در گلشن شمع لقا دل زلف فقار گرفت — باز از تبسم خنده گلزار گرفت
چهره لاله دل از دلبر فتنه خار گرفت — قطره نزاله صفای صف صدف گشت
از پیا جلوه چشمان نرگس بیمار گرفت — از پی خنده دهان غنچه نفس گشود
باغ از پرتو گل گونه گلزار گرفت — خاک از بوی سمن رایحه عنبر خست
سرو در رقص شده خنده فرمار گرفت — غنچه انگشت زده قمری بربط نواخت
چمن از دشمن نه رسید متکار گرفت — لرزه بر پیکر بید از شر باد شمال

غزل — از زیر قرین ناخته بات فسانی بود
از دل خرم شب ما و رجان بود — تو هم کشته اینم خون بهانیست
دیگر
وای آرزو دل قاتل بر آنم — میرم نفس بقهر از آنست و دریغ
دیگر
از حسرت ممکن که قرار پیرم — لعلی که زلم گر تو از تو عمری
قربان تو من که زرد که ر بیرم — اگرچه این بیت مشهور است لیکن چون [illegible]
دیگر
نقطی به پند گل اما کسی نزهره صباح — برگ دسته گلی بغرق سابه میدم

صهبا اسمش ارتم و اسمش این تغیر ارشاد گردید [illegible] شاکستان بوده طبع دانسته این چند بیت ازوست
از شبنم نگشم زنقابی تو آه و بار — در دل ز آه خود نجه ای سیار است

ملا آقا از [illegible] گردید [illegible] از آن [illegible]

ما را ز یاری نتوان برد — وله — از فرط ما نمی‌توان رفت

این نیم جان ز ما را ببو از وفا نبریدیم — وله — ما از جفا کشیدی تیغ از نیام نمی

صادق اسمش آقا محمد از سادات صحیح النسب مقدم طبعش لطیف با کمال عشق و صفا تبریزی الولد

ما در شاه وقف رحم کلیم او از حبیب بصیر عادی و بابرکه زمانی گه گم ملاقات هم رحیق رضا قلی میرزا

این ماجسته جوانی آنچه که خاطر بود از ... — وله — بعشوه قصه ان یار ز چون ... بیابد

دگر ز دوری او در ترسم جهانگیر — مقدم — میرزا صالح تبریزی بوده و ... راه داده

شیخ الاسلامی گم از آنشده و در اشعار ترکی مرحوم ... که ... فارسی ... گفته ... ارا

کسر ... واقعه من مرچه خواهی — مقدم — ... دلت ... صدائی ... هزار رد

صبغ الدوله والدین یزدی راست — وله — پیکار ز در وصل تو شان یافته ام

بیچاره ز شوق تو دامان یافته ام — نظری کوی ... ز ... بوخته دل

هر چه دارم من بیچاره ازان یافته ام — مقدم — سید رکن الدین مسعود صاحب قرمانی

ای رخ خط جمالت خورشید سر نهاده — دی از هوای لعلت ... جام باده

زلف تو راز ما را خواهم بباد دادن — تا در غم تو باشم عمری بباد داده

شیخ ... کبیری گوید — مقدم — بحال جیب ز طرف ... موجود شد

کعبه مشکل که کشته بود ... ...

باب الصاد و المعاصر

صبا اسمش فتحعلی خان اصلش از کاشان و در حضرت خاقان ملک الشعرائی سرافراز

و در معاصرین یکه تاز اسب ... و حکایت ... و در فن شعر در روزگار ... با ...

چنین فارس ... عرصه ... از هر مقوله شعر ... از خواجه در ... بغایت ...

نامه ... از کتاب ... ترددی این ... است و ... است خلاصه ...

نامه ... دولت حضرت رسالت و حضرت امیر در این ... از ... نامه

در جواب ... العراقی ... در ... دادن ... از قصاید و قطعه و غزل

از هر مقوله اشعار دارد ... از ... روزگار ... آنچه که خاطر بود از ... روشن

قصیده

دوش ... رداد ... سخن ... — گفت این قصه در ... جهان سپهر آن

کافتاب از طرف ... رخ افروخته گفت — کین ... چشم ... داد ... گران

لعل ... خون جگر پرورده ام — و ... دل از ... جگران

بکه لحظه ... دست گهر پرورد — ... گهر ... حجر است

رحم کن رحم ... بکار ای خسرو — ... زلف ... و ... است

وله

هر دو چو موج زن دریای اخضر — در دو کشتی ... باز ... بر

بود ان کشتی ... — کران کشتی ... آ ... لنگر

بر ... شنا در ... ماهی — درین دریا بود ماهی شنا در

دوان از رشته خط شعاعی | زمانک تیره تا خورشید انور

هزاران لعب و نیرنگش بهر گام | و وهم از ادوات حیرانی عقل مضطر

تعالی الله هزاران دل رسن باز | بتار طره آن ترک دلبر

سرایان کان بازی کالله اعلم | خروشان این بازی کالله واکبر

ولیکن خاقان ماه رسن باز | سرایان این نوای روح پرور

بدان فرخنده عید عالم آرا | مبارک باد بر فرخنده داور

دیگر

بسی از آسمان رو افراشت سکو چرخ جوشن | دلی را زمان یکتا و از دو زمین و آسمان روشن

همان عزت چتاره بر آرد دیده | برخ چون شمک پا خاره ... کرده

حسن شاه بهادر که در دریا و در باد چون | نهنگ ... دگر ... اندر ...

قطعه

بیا شاه را چهره و کلین با بدی | ... دریا بس و در دستیابی پری

دیگر قطعه

یکا چشمه زندگی را آب داد | دگر از دو تا پیچ گرداب داد

ای ابر نرم گنج و گوهر نثرم | زنفت شیخ در نور شاب است

جوی بتنش زر آب خضر پر است | چشمه چشمم هر که لب آب است

اگر باره ما بگردون سپهر | دگر فره ما چو تابنده مهر

کند چشمه و چار سیل و حصار | کند چشمه خور دریای قار

علی کفت کار شاه اینک منم | وینک پشه شیران در چشم

شیر ضرار ... کون سپر | نهان گردان آسمان بالای سر

وان اهرمن را نه تیغی چو رکب | بچه خرد و لیو از بر آفتاب

بر آورد لیس خنجر آب رنگ | چو دندان نرازو ها بر شرنگ

ای جوهر قدرت خدائی | ای زیب ردای کبریائی

ای مغز چهار و فرقه حق | ای حلقه نه رواق ازرق

ابروی تو کمر کش آتش تیز | از درهای غضب برانگیز

گر ز ره ها دگر دست باب | ترکیب شهاع ظهور و حاب

اینک خداد خروج کرده | با همش فلک عروج کرده

جو شیخ وران جوزن آنک | بر جوز آسمان گلده زرین

از کاهکشان بیت پایه | بر کاهکشان فکنده سایه

خرنک باران تباه حالان | بازار به تنگ با غزالان

آن لدنه خوارزم ما بسم دودم | دنباله رود خران هم بزم

اینکه زنا ماکیانش را رز | ز رخانه ماکیانش ساز

اکنون باهم جو رز رزینه | افسانه زچرخ و باز زرینه

آنکه یک قراضه قارون
وان در دل هفت خرقه مکنون

اینک قارون زر راستی از او
با صنعت سامری قرین از او

آنکه چراغ شان ستاره
دل گفته به نقش شان نظاره

اینک به قطره های بلور
افروخته شمعهای کافور

آنکه چو خس ز جنبش موج
گاهی به حضیض و گاه بر اوج

دریای جدل را گوهر فلک
سبحان الله مالک الملک

این است چنین گوهران را
مشهور به نام ما وران را

کز نام بزرگ شان نوازند
این طرفه که گنگ و زر نوازند

کو چند و نام او نوشته
یزدان به جریده فرشته

خطاب به شمشیر

ای تیغ نهفته مظفر
ای نایب ذوالفقار حیدر

ای اژدهای بهمن اوبار
ای مور تو مار را ز دم خوار

ای جوشن نیل بسته آرای
از نیل گهر فشان دوات ای

خطاب به خنجر

ای خنجر آبگون دارا
تا چند بری خشان مدارا

ای آتش طبع آب پیکر
ای گیوه ز آذر مهر پرور

ای کوه اثر بدم فشانی
ای بهرام ز بیم دردای

افغانی

مرغان بن سکندران را
مرهم نه ناز کینه دوران را

دهزاده ازه قضا نی
وندان رهای از دهای

ای ناخن بردن عظفر
ای نایب شرنگ آتی ازدر

اخوزنده

حبس ای گرانمایه فرزند
چو در دانه در گوش کشش نه پیوند

اگر سنگان اهن سنگ و خوانست
دگر آهن سنگ اهن ربا است

اگر ماهی ان ابر تار بستی
دگر ابر بار بهار بستی

غزل

همه شب در خیال زلف تو ام
عمر کوتاه بین و فکر دراز

خوشم گر تیره باشد روزگارم
وه و آوردن نشستی بار زلف یارم

با اینهمه گاهی در ذکر تو فامو شم
با اینهمه دانای در صف تو نادانم

دیگر

ای صبا گر گذری بر چمن زعفران
هر کجا جوش سبزه بینی چشمه زندران

ای بسنده صبا حسرت گو
آخر بر را نخواهدت خورد

صاحب احسان میرزا محمد تقی احسان از ... زادگان ... پور بزرگ زاده کاشان
... در حضرت صاحبقران ... در صاحب ... الحق سخنش سنج
او در کف در صفات ضمیمه ... صاحب اخلاق حمیده و صفات پسندیده اشعار او از نظر
... نظر شان ... اخفا ... مجلس ... امروز در معاصرین است

است از داده خدا داده برعمر ایشان برکت دهاد و زبان ایشان در جهان نظم و نثر یار کار ها باد
بیات کلام شکفته و اگر چون از رشته دقتی سر ایشان تاریخی مختصر بعد
در شرح آبا و اجداد و روزگار حضرت صاحبقران در عقب [illegible] نوشته
و با این فقیر هم کمال الفت و وداد دارد باد دارد از آنچه از [illegible] کاظم [illegible]

روزی وصول بوسی مخمور شوید | نفی که روز رزم سپهشاه بخت یار
ارزد کمان ز تیر زبان در دهان جنگ | لرزان زبان ... ز وا مزده‌ها ز [illegible]
یک حمله از سمند کس دیگر از همه راه | یک حمله از کمند کس و بعد از همه قطار

دیگر
فضایی شرح کتاب و شبهان خانی دیوانش | پیشم [illegible] تسلیم و رضا کس [illegible]

دیگر
المطالب [illegible] سجده از مرغ [illegible] | ای [illegible] ای [illegible] [illegible] ارشک
جان نهار [illegible] تو در ازل غنچه [illegible] | دل [illegible] تو زران غنچه و [illegible]
در طره طرار تو دل مرغ [illegible] | برگلبن رخسار تو جان مرغ [illegible]
دل غافل و در زلف تو [illegible] | جان فارغ و در چشم تو [illegible]

دیگر
در کشور تو امن و امان [illegible] | بر لشکر تو فتح و ظفر [illegible]
جهان طرفه [illegible] | همی [illegible] به سبب [illegible]
پس از [illegible] | چنان [illegible] را که [illegible]

[illegible]

میدانم چه [illegible] کو [illegible] می دانم | عود | و [illegible] جانش [illegible] خرد
[illegible] | [illegible] و [illegible] است
در [illegible] صاحبقران که | [illegible] دلکش است
جانانه و [illegible] کس است | در باره [illegible] حسنی [illegible] است
[illegible] حافظ و [illegible] است | این جهان [illegible] حسنی [illegible] است

معاصر
صارم اسمش [illegible] خان برادر امیر الامرای [illegible] خان بیگلربیگی [illegible]
و در [illegible] و [illegible] ممالک ایران از این [illegible]
در [illegible] [illegible] روانه بودیم از جانب برادر [illegible]
بود [illegible] [illegible] و [illegible] این جوان را در [illegible]
[illegible] و گاهی شعری [illegible] از آنجمله این [illegible] در این [illegible] غزل

و [illegible] | [illegible] و در [illegible] عشق
[illegible] | [illegible]

معاصر
صبری یکی از موزونان هرات [illegible]

سر [illegible] برآوردم نمی دانم چرا | [illegible] کردم [illegible]

معاصر
صحبت معاصر است و [illegible] روزی [illegible] از این شعر [illegible] او معلوم است
از لطف [illegible] آنجاه [illegible] | دیوانگان را [illegible] زندان

محمد صادق از اصفهان است و باسم کلش می کند (معاصر) در فن تاریخ گوئی مسلم است و چنین ادا در معمای
درین صنعت کم نیست و در کتیبه ایوان حضرت معصومه را قصیده گفته و هر مصراع آن
تاریخ است عجب تر آنکه لفظ نیست در هر بیت نیز تاریخ است رساله در علم تاریخ نیز ادا است

این قبر راست جای که پایه اش | از اوج ماه و مهر در خلد برتر آمده
دیگر
این قبر رفیع مرا جای رسانده قدر | گر قدر با سپهر برین همسر آمده
سلطان مهر چشمه شاه آن گرد | بستان ملک و گلشن جان را ابر آمده

صابر اسمش میرزا علینقی از اسیر زاده است و شغل کتابت می کند (معاصر) برسم قانع و صابر است اداست

صابر چو بیاد می تواند دم زیست | ما دمی تاب ز کنکیم للّٰه

میرزا صفی باسم کلش کند اصلش از کاشان است و تولدش در هندوستان زادو از اشعار اوست کلیه در میان ...

بهار زندگی ایام خوش است لیکن افسوس | در غصه زیبا رفت خزانی دارد
دیگر
نگذشت در چمن گل عمر و فردا برنیامد | نبود است و جان از غم او دیدم امروز

~~صفا اسمش احمد شهیر میرزا اصلش از شهرستان ... عمر را در در ... طهران ... زاده و ... بیک~~ (معاصر)
~~زاده کان ...~~ بعضه و ابضر اوقات را بر لب جانب حمایت در سبع المثانی روم
برده و با بزرگان آن مرز و بوم مربوط در حال تالیف این صفحات و در دارالخلافه
الاسلام بوم مقام است نبرد دان مرتبه طبیه است و با من هم کلام را تکلفی را دارم

رجب ۷۵

مطلع عالی از کنیسه و شعاع دار از قصاید تجدید رفتن باه پیام در مدح عیشی قصیری خلد الله ملکه

این روزها که غنچه بغداد جمله شعرا را زنی قصاید
دیگر
از ضعف روزه هیچو هلال آمدم نزار

از شرب نماز ترا از دیج دلفگار | زین روزه و نماز ندیدیم ما صله
جز ضعف قلب درد سر و دردی خمار | تا چند حرف مفت رود حفظ کنم کوش
بیهوده بشنویم صریحه جهیم و نار | دی چون ز صحن خانه به پا رویت هلال
رفتم به بام خانه بهر عجز در کنار | رو دوی زر زال چو شیخ عمر مرد کز کجوم
در ما نکش فرو خفته اصر شیخ بر نزار | من دو بیچه هلال برا اطراف آسمان
گاهی نگاه من همین دگه ز زیب ر | تا که ز گوشه افق در دو جانب جنوب
دیدم هلال عید چو ابرو بردی یار | عید آمده کنون در بینی نه با زمسله
تا زم بجسم مست تو دی ز کسی بیار | ساقی بیک قدح ده و زدای غم جهان
مطرب بیک غزل ره فرزانه غم نگار | زین پس من و رباب بیک مطرب ظریف
زین پس من و شراب دیگر یار غمگسار | مصحف اگر صبر در تحفه غبار زین ببا
خط غبار دو صفحه رخسار گلعذار | محراب مست آن خم ابرو بهر نماز
تسبیح مات سینه زلف تابدار | غیر از حدیث یار نگوییم هیچ خبر
جز شرح نوزها بر نگیریم هیچ کار | شاهنشهی که نام شریفش زند محمد

(حاشیه: ... ولادت ...)

۱۴۲

سعدا که علامه شهنشاه جم حشم

عبد المجید خان شه شاهان روزگار … برتر ز کش گیتی و بخت جمش زیر

گلشن زیور زر کش و بخت جهان خواز … معاصر صحبت اسمش جناب ملا محمد قاسم

از زهاد لار فارس دوران دیار امام جمعه و جماعت و با فضل و کمال اطلاعی با شعار

با بیرد اصحاب ذوق نیز با ستاریشان قائل این چند شعر از زبان معجزه طرازش گفته

هر لاله و ردیفه از گل ما … داغی است و نقطه درد دل ما

دیگر

در بیابان دیار ندیدیم یک غریب نواز … مگر غمت که غریب الغربا دارد

معاصر

صفی اسمش آقا محمد اصفهانی از اصفهان اخلاق حسن و خط شکسته را زر در خط

رد ما به صحبت خو کرده و در سوال رد بر ردی خو گشته از وقت با زکرش این ادات

ما غم بار دون هجران ترک سیم تن … دیگر گر آفتاب و ماه بود بار دارد دل

زان آفتاب و ماه پر از نقطه نقطه گشت … زان نقطه نقطه شکست پر از ضعف و شکن

زان حلقه درشکن چو همه بند و تاب رفت … زان بند و تاب دل چو حلقه حلقه شکن

معاصر

صادق اسمش طالب بیگ جان از مردم ولایت کاکه با مردم و خیالات مبانی دور کرد این شعر از او است

هر بیت موی تو آخر شد آخر شد … غبار ساست سیمین حقیقت است دراز

فدای خویش کن ار وصل او خواهی … که ناخن هم چه شد از کف بار شد و ساز

صفی اسمش میرزا مرتضی قمی است شعر دیگر طوری نوشته این دو شعر از او است

زلف سیاه کمند آیام لطف چمنی … بکمر درم در فردوس رضوان مانم

پرده بردارد و خورشید زرد روی چو گشت … تا قیامت سرای برنگ هجران مانم

معاصر

صادق اسمش میرزا جعفر از اصفهان است و دیوان پس از پریشان نشان بیگانه جبابت در

نقطه مولانا میرزا ابوالقاسم فندرسکی مرحوم گشت این غم نیز از اعتقاد و طبع ادای او است

یک تیر در دو کمان دو چه سینه‌ها هدف … نا خو کرد از غایت تیغ شصت در جوان

دیگر

بی جودی بهانه از بهر کشتنم … بهتر از آنکه بی تو بمیرم بهانه چیست

دیگر

حالت تنها کرده دل درد مندش … ترسم نگاه کشته در پایم ارزد

دیگر

فریاد که در کنج لب آن خال سیه را … دل دانه گمان کرد و مرا دست دام آ

دیگر

یک پیمانه ام دیوانه کردند … نمیدانم چه در پیمانه کردند

دیگر

بیک حرف تو دودن جمع با شمع … همین شمع دل پروانه کردند

دیگر

نه گرفتار شده هر که غمی دارد کو … ناله مرغ گرفتار تب دارد کو

دیگر

کو مرغ اگر کر حیران نگاه نکردی … نبود کس اجتیش نگاه

دیگر

در کشته یک تیر تو آزار درین … تا در دل مجروح که پیکان تو

دیگر

کس زمزم و در راه و نشینه یک … نشنیدم کسی بی سوه کسی بر خبر د

فرد غم و تحسر بهشت مرگ دس … چه کند ماند فردوس بحر جهنم

سیلاب غمت چنبد و بستی که تراست | بودای تو بو شمار دستی که تراست
ای آرزوی دل دوست دو کاهی غلط | دستی جل دو دلها مستی که تراست

صبوری اسمش میرزا مهر ... کاشان است دارای ... طبیعت ...
آمد از نوک کلکش نامه یار | روی کشتی چو نامه ارژنگ
سرخ بر عارضه روی لاله شوخ | سیب با به چشم نرگس شنگ

صافی اسمش ... درویش صافی یکی از صوفیان صاف ... دارالامان کرمان ... در دروازه
... مسجد است و شبهای جمعه ... فاتحه ...
... مرجع خاص و عام گشته بسیار ... لطیف است ... روزی ...
... حضور مولانا ... شیخ ... محبت ...
... جناب ... سؤال ... درویش عرض کرده ...
... چون ... جناب شیخ ...
... حکایت ...
... شیخ الاسلام ... در ... شیخ الاسلام
... کرده روزی ... بود ...
... بود ... جناب شیخ ...

...

... بودی است و شیخ الاسلام ... ار قرار ... حکم ... بودی داد
شیخ الاسلام چون ... شد ... حکم ... شیخ ...
... از خانه ... شیخ ... خانه ... جناب
... میرزا ... و در آن ... کار ...
شیخ الاسلام ... همراه ... چون جناب شیخ ...
... جناب شیخ ... سؤال
... شیخ ... و شیخ الاسلام ... خانه ...
لیکن ... غضب ... کرده ... خواهد گشت
... شیخ الاسلام ...
... درویش صافی ...
گفتم ... غمزه ات که از دل ما ... | گفتا ... اران ... کرد
... آرام ... | ... خواب ...
بی خونریزی عشاق ... از روزه یار | شمع ... زمیان ...

صفائی اسمش آقا محمد از کرمان است ... آقا محمد خان ...
... از میان رفت ... درمیانه ... است ... اردو است

نه نگاهی که برکویت دل غمناک نشست — هرکه آمد بسر کوی تو در خاک نشست

دیگر

ناله از چو غنچه سر در دل حسرت — چو او در چمن پای در گل نشسته

صبوحی مهاجر اسمش میرزا محمد رضا از دلبرانه کیان اصفهان است و در نواختن تار یگانه جهان بوده است

بلبل نه و چمن آمده از شوق ز جا جستم — دستی نه که چون غنچه جیبی در دامن اویزم

دیگر

آگاهی از غمش نه و در بندگی اوام — میراث زلیخا و خرید است غلام

صفائی مهاجر اسمش میرزا محمد رضا اصلش از یزد است و این شعر از او است — رباعی هوای عاشقی کار هر

مهر گیاه است خط دلکش او اما — مهر من الفت با این گیاه ندارد

صفا مهاجر اسمش میرزا محمد ابراهیم از سادات عالیه جناب سید ... از اعیان ... اداره است

زنجیر است دل از دل او طاق باز — سیلی درد نخورده است بدبخت بگیر

صفا مهاجر اسمش میرزا ابو الحسن از کبار علمای ... هم در آن دو بازار حکمتش گرم اداره است

شکفته در سر مصحف یار — این پای ز راه دل ... در گل ما

مجهول

بحر عطای تو چه طوفان کند — خاطر صد زخم پریشان کند

باب الضاد

ضمیری المقدم اصلش از اصفهان بلکه در شعرای سلسله مشهور است و این چند شعر از او طرح شده نشان

سیلی رسید بر رنگ از زر دادم بیرم آه — افراز گریه به جا سیلی این شه

دیگر

بخوان است ز شیخ ز عالم مراد درد — آن باغبان و زیب ... گرد

ذاتو نیم زبان نخواهم که بر کشتی — کنه تخریب از زر ... دهد بابا

ضیاء الکحی مقدم از شعرای شیخ قزم بلکه اداره است — چو نه مصحف روی تو آم غریب فال

خلقت ... در زلف شانه بر ... جال — **ضیاء** مقدم از نجبه است که به ... مستوفی الممالک بوده

ضیا بلکه بود مستوفی الممالک عهد — دیگر — اگر ... درد سر مهمان

همین بس است ... زنجیر ... باد — مرا که ... تو دمیده ... سر مهمان

میرزا ضیا مقدم از قوم است که گیر ... از پیران ... ضمیمه بلکه اداره است

لب است ابرو ... به جا بی ... باز — از ... بیمر ... ابروی خویش

دیگر

لکه ز ... خود ... پیر ... — صدای ... ابرو ... اداره

ضیاء الدین فارسی مقدم داراست

جام مراد دافع رنج خمار — دق صبوح است ... بیار ای نگار

دیگر

آنکه در این ... بوده هوشیار — هیچ ... که دیوانه نیست

این بیت را ... طاهر هم ضبط کرده است مصرع دوم بیت متعلق به کدام بیت است حسن مستوفی ۱۳۵۱-۳-۱۱

باب الضاد
المعاصر

ضیاء السلطنه که از بچه ‌شیان برادر حرم صاحبقران [illegible] حسن صورت و شیرین [illegible] و یگانه
آفاق و دیگر آراست امروز در شبستان صاحبقرانی موکول بأن خط نسخ را به طوری نویسد که [illegible]

بر در انس نویزم مهرها نه | ضیا با من فلک پرکین همی رشته
نهادی دست حسرت بر بناگوش | از این حسرت شدم با خنجر هم دوش

ضیاء اسمش درویش اسمعیل اصفهانی است در [illegible] قسطنطنیه او را
دیده قصیده‌ای در مدح [illegible] قیصری [illegible] گفته بود این شعر از آن قصیده است

بنزدیک حکم گران سنگ او | سبک همچو کاهی است کوه گران

باب الطاء المقدم

بابا طاهر اصلش از همدان و سه صد و زیر رجال اکثر عمر را برهنه در کوه الوند گذرانیدی و با کس کشتی و پروای کسش نبودی از مجذوبین روزگار رقعه جات چند دران ها عرفانیه

دلا راه تو پر خار و خسک بی
گذارت بر سر چرخ و فلک بی
گذار دشت چا بر پوت ازش بی
بفکن تا که بارت کمترک بی

بسیار شعری کلام بعبه است بغیر از رباعی از آن جز چیزی مشهور نیست از رباعیات اوست

تو را او شگرن و سمنت بر
مو را دل او دین و مو رژه تر
ازان ترسی در آغوشم درآئی
وسیم اوز گذرد از آب شکر

اگر الله تقطو دستم نگیرد
من از یاد و غیا ام ابلیس دیرم

طالب اسمش تسلیم طالب اصلش از آمل از رجال و صاحب دیوان و شعرش با ایشان راست

با مجبران زلف و دام بسته صادقت
با قبل تو تسلیم چو نیم و چوشه رزا

دلم با سینه زنجیر ا نمو ست
دماغ از بو ا تسلیم عنبرین ست

ز بس ضعف و بیچ مرح در دیا
نه ایر استخوانم دوربه بوست

حس دنیا ها ش دو راه کی ادبه لسینه
ایک دو بتغه هر یک کرده کرده که بعنه

عمر کوته پست خم انصاف ده ما روزگار
جمیع زنم ازرف مصاف ازم کلاز انم گمنه

تسلیم با یاران ابلیس جان
لمزده آشنا مژگان نرگان

هم آغوش سینه در عهده نگاهش — شکاف سینه و چاک گریبان

طغیانی اصلش از دار المرز گیلان رشت بسیار خوش طرز است عربی لهجه اشعارش بسیار محکم است اوراست

حرفه دارم بی سبب تا چند در هم بشکنی — ای اسیرت جان و دل عهد و پیمان بشکنم

دیگر

بی سر و سامانم از عشق دل از چشم و دل — جیب صبر دامن دارم برشان بشکنم

میرزا طاهر رباعیه رزین اوراق اخوانش ظاهر است

چون لالهٔ ما رنجه از انقلاب روزگار

دیگر

خانه صیاد عشرت گاه صید افکنان است — هر فکر کجم میگذارد که خاطر به غم خاص

دیگر

درین صحرا دل جمعی ندارد آخر چه چیز دارد — تا آرزوی آن لب بیکوی کند کسی

بسیار غنچه دار جگر خون کند کسی — منعم مکن ز وصل بگوئی تمیز سه

سعی زر در نصیحت مجنون کند کسی — خلقی هلاک تیغ کند در زمین که آه

از دل چگونه مهر تو بیرون کند کسی

مقدم **طوفانی** از جمله شعرای سخنگو الکلامی

داعیش از ما زبر رای و رنجیدنی داشته اگر اشعار در هجو است این چند شعر اوراست

من از دل پیش با درد یارم — و رسم بیمار و هم بیمار دارم

دیگر

عمدا بیجور از نه دمی هر دم نو قصد تو — با شعبده کرد حق را هم بجنون دم زنش

دیگر

شدم بی درد از دلم شادمانی — غم هر بی درد درد آرزوی جوانی

در هجو آن میرک هم پیش نماز مازندران گوید

در خانه میرک شبی خور ز زمان آن راحتم — ترسم و اشرف زر زمان از زمین بستان بگزرد

در خانه آتش از محمود زن تا کاده بکرم راحتم — از آتش جهنم ظاهر است انگاره طوفانی بگزرد

~~ای ز آتش عشق بر آمده نور را مرود — دی نوز تو بر جان غم امروز را مرود~~

~~گفتی ز کوچه رود روز بزم خوش — قربان سر تو گردم امروز را مرود~~

مقدم

طبعی اسمش غیاث الدین اصلش از اصفهان لعجه دار علوم رسمی آگاه طبیعی دارسته اوراست

بلد است کفر قرحسته با یار بنهادست — حرام آن قدح و قدحی قضای ار رفاست

مقدم

طالع رباعیه رزین از طلوع اخوانش آگاه است — زلف یارم را بسینه بگشم تحقیق کف

مقدم

هر که با خور شید بنشسته بسیه رومی گند — **طبیب** اسمش عبد الباقی اصلش از

اصفهان اد آخر حال در درگاه شاه سلطان حسین زاده جنت مکان صفویه بر هم حکیمی اوراست

هم و روز دل از من را سنان در پی — محبت ما ری جوهر ما ری برد است

دیگر

اگر از حال من پرسی بپرس از طره جانان — پریشان نکو دانسته احوال پریشانان

طالبای حکیم شغل روز کاری گرامیان اوراست — دل شکسته ما را تو شیشه لی است

دیگر

با زر لف را این کار ما میانی است — درد ما ز لنگی دیا بهر او اغوان گرد

مقدم **شاه طهماسب صفوی** راست

لو صلت وجران چاره ما تو از کجی — خراب کرده خرابی نمی شود معمور

عمارت دل را ام خراب کرده است

طوسی اسمش طاهر کاهی طاهر و کاهی طوسی تخلص میکرده طبع نیکی داشته از اوست

لاله بر روی چو مه زلف پریشان آرد — عاقبت بر سر این شهر بلا می آرد

عالمی را بسخن بر سر جنگ است مگر — این همه چرب زبانی ز کجا می آرد

دیگر

سحاب غم ابر دی تو دایم طوسی — روی اخلاص بمحراب دعا می آرد

دیگر

از فریب باغبان ایمن نبودای غنچه لب — پیش ازین منهم درین باغ آشنای داشتم

طبقی زمانه بر انکه ازو است آشکاره — لب و لگرد و چنان عام رسم رجا را

دیگر

رسید مهر با جنون مرغ مسیحی را — بسوی مصر نسیمی نیاید از کنعان

ره دو منزل ز نزد آتش زلیخا را

مقدم **طالب** از اصفهانست و شیخ مشهور بود از اوست

کاه جا در دیده سازد یار و کاهی در دلم — هیچ سودای پریشان کرده هر جا مباد

دیگر

فراموشم زیادش تا نیم گوید که ترک — که نخواهیک از درون سینه من جز یادش

طفیلی که از امرای معتبر سلطان حسین میرزای بایقرا بعضی از اشعار از اوست

نگه داشته و دیده و با قبالت غلال — بردن آمد کلم از رفتار رفتار و بازار گل

طالبی اصلش از مرقند بعضی از جمله طلاب بعضی عالی تخلص میکند این شعر از اوست

کس نخواهم و نبرد دل از جان پیر — هیچ صنوبر بردن حیفست این بار دل

طبری اسمش مهدی اصلش از اصفهان بعضی طبع خوبی داشته از اوست

جز ... پر باد اش کون — نه کار مقدم ... شکفته باشد

شاه طاهر انجدانی انجدان نام از قصبات عراق عجم است این شعر مشهور از اوست

بر سر لشکر دی صبح شبیخون آورد — شب چنان شکوه چو سپیده از دل

مقدم **ملا طبعی قزوینی** راست

خیال کشته ام ... ره روزی ... — زنیم عنبر ترا نمره کو حقیقی گوم

مقدم **طبعی قزوینی** راست

شکفته ... دایم دلش پر از ... — چو غنچه هرکه بخود کار تنگ میگیرد

طیب اصلش از قزوین لیکن عمر خود را در دیار روم بخدمت آل عثمان صرف کرده از اوست

دهان ... دردهای داری — دیگر — میان ... در میان داری

طاهر اسمش میر طاهر برادر میر ... از اوست

به کجا برد کسی مرغ ... پریده شو — جلوه زلف شاهی ... رسیده شو

دیگر

تا سبب ... جان عیب ... — خوش چه بود اگر ... [illegible]

باب الطاء المهمله

طغرل جلایر اسمش نواب ابراهیم خان و از بنی عم سلطنه که از حضرت صاحبقران دم حکمرانی دار الامان کرمان بود در طریقه سلوک شان اهل کرمان در زمان کامل شعری گوید فرخ و شوخ ایامی

فغان طغرل و صیاد جفا جو / مرا بگذاشت آنگه رها کرد

ولها

شوازه که مرغ دل غمزده ام / آشیان در سر زلف تو لب بار دل

طالع میرزا محمد فارسی از بزرگ سلسله کاشغر در دو منصب وا شغف الا بزرگ تیغ بخرد نوازد حکم ارث و پیشه اسمش از طایفه بابان کرد در مقام توقف دار السلام نبرد و ما را باب زکی کاف را کفایت بعد از علوم شعریه بر بار رضا بیشتر تحصیل علم بوده

در همه عمر فراغت بکجا دسته ز تو / کس نکرده است ز ارباب وفا کردم

ولها

تا کرد مرا آینه روی تو گویا / طوطی صفتم عمر همه صرف سخن شد

طلعت اسمش آقا محمد از اهل اصفهان است و صاحب دیوان فارسی را عرب ادای

لبخند لسته ز تو نیز دوان بر باش / عاقلی است که موزون بر بود دل ما

ولها

مرا حرف محبت یاد داد نه / بیاموز آنچه باید داد داده

ولها

مرا دیوانه کرد آن حلقه زلف / ورز زنجیر من دیوانه گیرد

ولها

براه محبت چو از پای خویش خار کشم / بریده هر قدم او را هزار بار کشم

طرب میرزا اسمش محمد رفیع خان از اولاد میرزاده کامی از اولاد است و لیارد طرب اکثر خوش شعر ادا

ساقی زر زرا آنکه در محفل تهی ز غیر / در حریم و بار برمراران حجاب چیست

وله

پس از چه ما فسرده دل نیست / گر عشق بتان اثر ندارد

طبیب اسمش جناب آقا عبدالله از نجبای شیراز و در آنجا متولد با اعزاز او هست ملکی
خصال و نیکو است آدمی شایسته در حکومت از حکمای حاذق روزگار و در نقش نفیس
زبانی فاروق دارد و خانه خانوادهٔ مرضیت و شفیق و آورده در قم [illegible] اشعار
نکات بخش و ماه والا اشعار و در حقیقه العالمین آورده فرشته است بصورت بشر
دلبریست فرشته اثر در هنگام نوشتن فارس بحمدالله از صحبت [illegible] در صحبت بودیم از آن

در سینه هر آنکس که دل زار ندارد / هرگز خبر از مرغ گرفتار ندارد

وله

زهرا الجنبه راهی نه خبر ز دیر دارم / برکافر و مسلمان ز چه باشد اعتبارم

مطلع

نگار در میانی تو در ضمیر خیالم / بر لوح دل نگارد اینجه صورت نگارم

طوطی اسمش ابوالفتح خان از بزرگ زاده کان طایفه جوان شیراز در کمال و معاملات
کوشش در نظم و نثر شیرین زبانی الکوئی زاده [illegible] در تألیف [illegible] مشغول بخر
این رقعه [illegible] میرزا محمدالله [illegible] هان ترکم زدم [illegible] اشعار

چون نور در دل تو پیش نگاهی / دل را ز حرف غیر مکش گناه کیست

وله

خون عشق نگر یا بمیردیم در آن کوی / زنجیر چه بر آن سنگ نباشیدم

مطلع

طبیب اسمش حاجی محمد حسن اصفهانی اسمش از قدیم است و با عرفا همنشین او را است

گر پیش جامه جان چاک کنم نیست عجب / چون مراد است بر آن چاک که چاک زنید

طرفه اسمش جلال الدین محمد اصفهانی از نهاده غرا عجم اوقات در آن دیار بطالب کیران

بگو هر چه میخواهم ز درد دل کس / در جنیم کو هر فشانند ما را

مطلع

طراز اسمش آقا عبدالوهاب یکی از موزونان دار العلم یزد است و نظر افضح
از اقرانش [illegible] از فوت حضرت [illegible] در ورود دار العلم یزد با شعرا گفته
بنوبت مرحوم صحبت [illegible] طراز قطعه گفته بود و دوبیت شعر از آن قطعه این است

نخجیر رفته لنگ کشان دو شم کس است / در نه ای لنگر ماده به بیم خبر که رست

قطعه از برای صدر اولاد و تقسیم وظیفه با صدر ایجه گفته ~~مطلع قطعه او که طراز~~

ما را خبر نیست از واضع وظیفه / مانند خلافت شده اجماع سقیفه

وله

امروز طراز است که بر سخن حق / گو لب نشنید از صدر خطابات عظیمه

وله

داور محشر چو طلب کند از ما / دین دو ای را که بعجه تو به بغوا

وله

ای امیر عرب ای کاینه غیب نمائی / بر سر افسر سلطان ازل طل جلالی
این مرح تو بود کس چو مه بخت ان / در عهد نبوی دلسر کسری و قلعه کشائی
ورپس بجه نهان بودی و توی بغلاد / صف ذوات تو نشاخته گفته صد آئی

[illegible] ای [illegible] بار رقیمه
[illegible] از [illegible] عظیمه
[illegible] وضع [illegible]
همین [illegible] بر سر [illegible] ببیمه
[illegible] تحقه و [illegible]
وعده [illegible] وظیفه
کو قافیه را بار [illegible] ببیمه

پس چگونه نزاییم از طبیعت دنیا | بچه بر دارای دوران که نه رستی بنمای

چه هیچ است ای آنکه تو هیچی دیگر | چه خاک کویست ای آنکه تو هیچ محض منی

سایر

طبیب اسمش میرزا [illegible] ابن [illegible] اصفهانی و از سادات [illegible] و در شعر [illegible] بوده [illegible]

بغیر از عهد منه دو غم نباشد | ز دوام عهد او [illegible] نباشد

سایر

طایر اسمش حسن خان برادر شعر حاجی ابراهیم خان اعتماد الدوله شیرازی در دوران خاقان شهید آقا محمد خان قاجار بود بهمین و در تواریخ مسطور است بعد از اتمام این سلسله [illegible] بیرون [illegible] پس از آن [illegible] در حضرت دولت شاه محمد علی میرزا ابن [illegible] مشغول [illegible] طایر فکرش بلند پرواز است چنانچه [illegible] را با ارباب فن گیرودار است آنچه از اشعارش که خاطر بود نگاشته شد

در آنکه نیار عاشق بیمار معشوقی | [illegible] جادو دلی [illegible]

دیگر

بر خاک نگار دو [illegible] دیگر | [illegible] از [illegible] دیرها

دیگر

زلبش [illegible] دل [illegible] سلام | از آنکه برق زده لبش [illegible]

دیگر

[illegible] دام [illegible] | چو دل [illegible] خواه [illegible]

دیگر

چو [illegible] کار است [illegible] محشر | چه [illegible] جرم [illegible] گناه [illegible]

دیگر

بر از روزه [illegible] روزه [illegible] | [illegible] عید رمضان [illegible]

[illegible]

هرکس چشم [illegible] دل ما | کافرین [illegible] کرد

دیگر

[illegible] دوام [illegible] دل [illegible] | همه [illegible] زیر [illegible]

دیگر

[illegible] صید دلم در کمند تو | از [illegible] رهائی [illegible] تو

سایر

طبیب اسمش میرزا احمد اصفهانی [illegible] در کردستان [illegible] اصفهانی [illegible] بسر برده علاوه [illegible] طبع خوش [illegible] زاله [illegible] کرد [illegible]

دیگر

[illegible] باله [illegible] | چمن اگر [illegible]

[illegible] اگر [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible]

سایر

طرب اسمش میرزا ابو [illegible] اصفهانی [illegible] در سال [illegible] [illegible] اسلامی [illegible] و اجداد او [illegible] [illegible] علوم رسمیه بهره [illegible] [illegible] است

امید دارد [illegible] جان داد در فراق | تا کامیاب [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible] آن [illegible] آشنا [illegible]

سایر

طبیب اسمش میرزا محمد اصفهانی [illegible] عمر را در [illegible] بسر برده [illegible]

بجای سرو گل [illegible] | [illegible] گریه [illegible]

باب الظاء المعجم

ظهیر فاریابی نام او طاهر بن محمد است، فضل و ادب او بیشتر از آن است که در حیز تحریر گنجد

رباعی

شاها ز تو کار ملک و دین با نسق است | در عهد تو جان فتنه در زیر تن است
در عهد تو در رقص و مستی با هم | گر خیز مرا رقص در بکمر حق است

خلاصه بسیاری که بر استادان روزگار رقعه داغ الحق سخنش کیفیت دلکش دارد چنانچه کمال الدین

جوانی حسن عالی در روزگار هنوز | خراب می‌کند بارگاه کسری را

دیگر

~~زان زلف عنبرین که رخ بر نهاده | صد گونه داغ بر دل عنبر نهاده~~

دیگر

ای کرده ماه زینت خرمن | گریان ز حسرت تو چو باران من
آری دلیل قوت باران است | انجم که کرده ماه تیره خرمن
رخساره و زلف تو عجب کاریست | جان فرینه و تن از اهرمن
ای مهره دان زلف تو زرکش آهن | دی ماهوار مهر تو شیر اوژن
نشو بر خورده لب تو لاله | ارزان کرده رخ تو سوسن
نخجیر روی دعشق نظارت بر | بکمند زلف دلبر بهم برزن
می‌کش عشق سینه سپر کردم | تا دل بلطف رهاند ز دام من
لیکن یقین که ناوک عشق کش | تا بلغ نمی‌کشد سپر و جوشن

دیگر

دلم حکایت زنجیر زلف تو بشنید | بصد بهانه برآورد خویش مجنون

کنون ز هستی من پیش ازین چو دود نشانه
دلی چو چشمه سیم و دهنی چو حلقه نون

دیگر

زان زلف عنبرین و رخ دلبر نشانه
صد گونه داغ بر دل عنبر نهانه

از آن شکر لعل تبسم لبان
تا لب چه بوی ز شب سحر نهانه

خوار برای سوزه از بهر بر لب
تو جنگجوی غارت دل دیگر بهانه

دیگر

در بر گرفته دل همچو آهنی
از زلف چنبر زره راه بر سر نهانه

ای شاه سرو قد دلی سرو ماه داری
حسن تو با نغمه مرا چه نگاه کردی

دیگر

سنگم چو باد شد ز هوای تو دور است
بر سنگ سرو قامت و با سرو ماه داری

هر گلی تازه شکفته به گل رخساری
بر زخم شکفته از غم جگر گلزاری

عشق بازی بجهان کار چو من بیکار است
و خوانی کار بود زدم فن دمشکی کاری

همه آفاق در این حادثه یار نمیرا
دین محبت نرو در آفاق مرا دم یاری

تا بیا از عشق دست بسودا بردم
دامن استغنا بر سر هر بازاری

طره او زد چشم تحمیل آب بتب
دل ها به چه دادم تحمیل طراری

طاهری اصلش از هرات بوده و دیگر ملازمت ظاهری ار آراسته دارد اغارب امیر علیشیر نوائی و اکثر تحصیلات را نیز در خدمت امیر علیشیر کرده او راست

ساغر با تو و جان روشن از آتش مرا
موج آن صیقل آیینه جان است مرا

ظهوری

[illegible]

مولانا ظهوری از شعرای قدیم است و اشعارش بسیار کم این یک دو شعر مشهور و خوب گفته او راست

گو گنج زر زمین مشهور تر
گو ویرانه ز زمین معمور تر

دیگر

میروم زین در در زور مرحمی
سکه در رم پاره کو در بر تر

دیگر

عشق میورزی از جود بکر بر
دره میخواهی از او در کمر بر

می صحبت ز درد هر بر شم
از حریفان بی درد بگریز

دیگر

در راه و نیاله عقیده پر کردم
صد حاصل فرسنگ تا نزدیکی کردم

ظفری زمانه بر آنکه از شعرای قدیم است دیگر از احوالش آگاهی نیست او راست

از بوی گل دو هجری بار میکشد
در آتش است جبین و فریاد می کند

دیگر

سحر است رام کردن مرغ دل او را
رم از طپیدن دل صیاد می کند

ظهیر ترمذی در استادان کهن بعد اشعارش بسیار کم است بعد ز کار طرز او خطاست

باز آمدی و لب تو گلشن شد
تاریک در چشم من نور روشن شد

تا بجر مرا رخ جفا خواسته فن
وصف تو به پیش تیغ تو جوشن شد

دیگر

چون گرد گناه بار پر از به گل
وان جلوه مست گشت همسایه گل

با جای گر خوشی ای رخ مایه گل
روزی که شد لب ما در سایه گل

ظهیر الدین ابو نصیر بخاراست

نه عهد تو بسر بردی نه وعده وفا کردی

بس کشتم اگر گویم با من تو جفا گوئی
من با تو وفا کردم پاداش جفا دیدم

هان تا که چه چیزی تو با من ز جفا گوئی
دیگر
چه گویم به نازم کیان در بهاری

مرا داغ هجران بر دل بر نهادی
بگو تو که از [illegible] بود داد مستان

تو دکان را دست ما برتر نهادی
متقدم **ظفر خان** [illegible]

ز چشمم [illegible] بادر خورش آورده است
نو به فرخ منبر را چو کس آورده است

باب الظاء المعجمه

ظریف اسمش میرزا حسین از اعیان دارالسلطنه اصفهان و طبع ظریفی دارد و از اوست

دم مرگست خدا را نفسی جانان را
لب بیار به لب بیمار مجانان را

دیگر
رنجه بودی به روانی تا بگذارم نبود
ده با بر سر خرابات تا به مستور

دیگر
با من آمد در همه جا همره و من در طلبش
کور کورانه ازین خانه بآن خانه روم

ظفر اسمش میرزا کاظم خلف میرزا محمد تقی [illegible] که شرح احوالش رفت در فن طب مهارت تمام دارد و در هنگام توقف دارالامان کرمان از جمله خواص اطبای حضور [illegible] احوال او [illegible] حکایت والدش بارها [illegible] دارد و از اوست

ز بهر پریان بسم آشیان و سیر گلستان
دیگر
بردن آنکه ببزم ز تیغ زودم بریدم

بر آنکه کشتم بر بر مغان
بگو کشتم رسیه این هزاران میان

روز شیره مستی به آواز بیت
بخوانه این شعر غربت

شیره منم با له پیش لب
خم جام دست تهتنی بود

چو دلش برادم روان هرزه کرد
درین کوچه عشق باشی تو خراب

نهادار تهتن بقربوس زین
سر جنگجوئی به تیر گریب

زبر گفه ساقی از زهر کنار
کسنده صد هزاران تهتن نگار

باب الضاد
(المعجم)

ضمیری [illegible] از اجله اعاظم سادات [illegible] در روزگار رفعت مشهور
در کوچ سنگ دارالسلطنه هرات در دولان کوهی [illegible] نگار کاه است [illegible]
دارالکرمی [illegible] کور کامیه و صوفیه جا های عالی [illegible] از ترک مولانا [illegible]
در [illegible] صفات و این فقیر اکثر اوقات [illegible] هرات [illegible]
از ان [illegible] میکرده از [illegible] ان نوشش از [illegible] [illegible]

بار مرا ساکنان صومعه میبینه | مصحف من نیست باب [illegible] مینه

وله

عافیت است ار روزی فروع کمال است | عاشق دل عشق کس بخواب نه بینه
بوالعجبی میکنه بغمزه نگارم | لم لمه تا جهان خراب نه بینه
طره چین مشک ناب ادیشینه | تا همه آفاق چین ناب نه بینه

رباعی

هرکس بنشاط روزگار خویش است | سازان بخیال [illegible] رخ خویش است
مارا همه اندیشه یار خویش است | اندیشه یار خویش کار خویش است

رباعی

ان نرگس مست میپرست از مستی | دل بردد ر صبر شکست از مستی
لیک عربده ها میکنه مغرور است | گر ذی کنهی نشست است از مستی

رباعی

ای دل بهزار ناز بنواز چشم | آخر بهزار درد بگداز چشم
چون مهره بوالعجب همی با چشم | چون حلقه فرو ماندم برآید چشم

میرزا محمد [illegible] [illegible]
[illegible] دل [illegible] نبود
[illegible] خون [illegible] نبود
وله
دل [illegible] [illegible] [illegible] نبود
[illegible] [illegible] نبود
وله
[illegible] [illegible] [illegible] نبود
[illegible] [illegible] جواب نبود

عماد فقیه از اجلهٔ فقها و اصحاب الحجاب از کبار اکابر عصر خود در شیراز بسر برده و بطور فقر مشهور سلطان
فارس چنانچه مشهور است و گربه در خانقاه مولانا بعد از نماز در ایستادن به نماز مولانا گربه نیز در عقب شیخ
نماز می‌ایستاد که خواجه حافظ در این مراد گوید   ای کبک خوش خرام که خوش می‌روی بناز
غره مشو که گربه عابد نماز کرد   مقصود در اجتماع فقر و فقه زیاده مراد اعتدال است
و این ترجیع کسی اضطرار در جمع نکرده است شعر را نیز در کمال فصاحت سلیقه این اشعار از اوست

سنه هم خاک که در راه کسان زها کرد ی   در هان زما بخبر کسی کسیه که دهان زراه

دیگر

گر در نهان که در کمند محمد دوست   محتشم را چه تفاوت و گر او گرد دوست
تو در این شهر ز مظلوم برادر باب نظر   عاشق و دلشده هر جا بود و مغلوب است
طلب از دفا در زمی در عالم   زحمت مکن ای دل که زده معروف است
بس عاشق حرمت عقلای تو لازم است   تیر حکایت بر این طایفه مغبون است
ای دل از هر که موافق نبود با غم عشق   دیده بر او ز هر چه در منافق لوس است
بر عماد آیت سرو من شد روشن   گرچه بر دیده صاحب نظران مکنون است

دیگر

گر شاهد من نامی و بیگانه در آید   با هم زده و تو در کاش نه در آید
این نقد نه نقد است و در دست نیاید   این گنج که گنجیست بویرانه در آید
از دل شاکان صد رشک نخستین تو اوراق   گر بار دگر عقل به بویانه در آید

اینجا فراق جانان است با عزای غم جانان   ای آتش و ز کسی بر ما حرام گردد

دیگر

نه از نار است اگر بر فرش جسم کم آشنا گردد   نخل ز اول نفر آید گلشن لبها جدا گردد

دیگر

بیچاره خسته و زدور از لقای دین   فارور دیر سپرد تکلیفان ره نشین
از رنج راه و محنت بیمار شیح غم   از آنکه خضر بار دیگر لب قرین
بر لوح جان نوشته‌ام از گفته بر   رود از دل و ز تربت او باد عنبرین
کای طفل اگر صحبت افتاده‌ای   تو غرض مکن تحکیم حقارت درویش
بر شیر از آن نشسته که زمین برداری   کاهسته تر ز مور که نشسته بر زمین
گر در جهان دل ار تو خرم نمی‌شود   باری جهان کن و ز غم خاطر غنی
باری بجز خدا نتوان جوش عالم   با مستعان ز عزت ای پاک مستعین

عبدالعزیز خان از خوانین او زبک است   مقدم
در درو در حجاب تو را کلک آب می‌ریزد   عکس تو بهار است که اشاره کلاه است
میرزا عبدالقادر از متقدمین لوحه ادا است   مقدم
تو آن تجسم جهان محو مکث   مردم که مهر از حق نمک

عمارهٔ از فحول شعرای مقدم است و اشعار او بسیار کم مداح آل سامان بعضه   مقدم
در مقامات بوسعید ابوالخیر آورده است و در دو قوالی در منزل آن این شعر عماره را
از غزل خویش نهان خرام کن   تا بر لب تو به رنم چو نغمه بخوانی

معنوی ده شیخ پرسید از کیست این غزل قوال گفت از عماره شیخ با مریدان بسماع رفت

برخواسته در ما ... مراد ولا رباب رفته — ودیگر — ما راست فرح جهان و جهان جوی ما را گیر

از عالم کبیر ما بر آورد کین دمار — غره مشو از آنکه جهانت عزیز کرد

ای بس عزیز را که جهان زود کرد خار — ودیگر — جهان زرف اگرچه گاه سبزی بود

زیر دامنه و گرفت جای نعمه سیم — نگار خانه کشمیریان بوقت بهار

باغ گرد و همه نقش خویش تسلیم — مقدم **میرزا غیاث الله** از اصفهان نعمه است

و همه با مهوشان اشتغال این شعر از دوست — نگلی چگونه رسته وقت سحر این گلشن

ز کوثر چو بر لالان با عنبران برسته — مقدم **عارف** اسمش امیر علا اصلش از طهران نعمه

بلکه در هند و دستان عمر را صرف کرده و این رباعی ... اگر تر کرها باسم طوفان بهر درچه ... کرام

می در ترکره گفته و پیچیدن یک قبیر از تو له طوفان قصه شکار بود با اسم این پیاره جوم ...

ای رازش عشقت مرهم سوز امروز — دی سوز تو در جان عجم امروز امروز

کعبی و کو چه روز زیر بزم خوش — قربان سر تو گردم امروز امروز

مقدم

عیسی اصلش از هرات و جنیم و چراغ صاحب کمالات عهد جهانگیر نعمه این شعر از دوست

لکنه رحمت عام تو درا مرزش ما — ایقدر صبر و از گنه پشیمان نشویم

مقدم

عماد کاتب از فحول کاتبان و شاعران روزگار خود نعمه صاحب دیوانست اورا است

نوذهرانی

نوذهران نوخسته ما شناسد — ودیگر — آنکه خوکرد بدرد تو دوا نشناسد

مبر ای عشق ره دیگر کنم جور و جفا — باکسی کوی نگار راه تو را نشناسد

در رخش صنع خدا دید عماد کاتب — هرکه این صنع نه دید است خدا نشناسد

مقدم

عنصری که از شاعران استادان سخن است در روزگار محمود غزنوی بعد کونیه بود سلطان

این رباعی سلطان محمود او را ملک الشعرای خود کرده مراد اعطا این و پیش از اینها میسر دارد که

تو آنشاه هر دو از شرق و در غرب — جهود و گبر و ترسا و مسلمان

همی گوینه در تسبیح و تهلیل — الهی عاقبت محمود گردان

بهر حال دیوانی و اشعار زمانی غایت مشهور است آنچه بعد کاظم بعد ثبت است

ای در یغا کرین منور جانی — ودیگر — زیر خاک مغاک ما برفت

پاک ناکرده تن ز کرد گناه — پیش یزدان پاک ما برفت

با چنین خاطری جوانش درآب — یار ما بود و خاک ما برفت

تا جهان نعمه است کس بر پا الفاظ مده — ودیگر — زلف یارم هر بی بر پا الف کنه

عنود نسته بر ماه منور — ودیگر — خط و زلفی امنه زدی دلبر

نگار را سنبل تو رسته هالین — نگار را لاله خود زدی بستر

مرا بهره هر چیز آمد نگیتی — دل پاک و روان صبح گستر

دل بر مهر جانان وقف کردم — هم در مدح شاهنشاه کشور

دیگر

تا بو ندیدش زلف و تا نگاه در پیش چهره — تا بوسه ندیدش لعل و تا شکر قندم کنار

دیگر

درد و ما غم غالیه است در روی دلم عنبر افشان — درد ما هم انگشتی و در کنار هم لاله زار

ای شکسته زلف بازار لب تو دستان کنی — در دل دوست اگر با ما جلوه نمایان کنی

گاه بر ماه درهم می‌کشی مشک تاری برابر — گاه بر خورشید راه در غالیه پنهان کنی

بشکنی بر خویشتن تا زلف عنبر بشکنی — خویشتن لرزان کنی تا زلف مشک افشان کنی

دیگر

شیر دیوانه بر آتش چو فتیله همی — نیستی پروانه گرد شمع جز جولان کنی

چنانکه نیست نگاری چو تو دگر بخوبی — چو من صبور دگر در زمانه برنامی

دیگر

چو من رهی و چو تو خواجه دگر کهان — تجمل و صبر و سخاوت هر روز همی

گرت زمانه بیازارد به نظر شاه بر ارزنش — تو از خدای برجز زمانه را نظری

مقدم

عرفی اصفهانی از ارادت لهجه لیکن در انجمن دستان عمر را صرف کرده طبعش داشته است قرار وقت او بعضی اوراد از همه به نجف اشرف آورده به زیارت الله از رفقا قبل از وفات این مصراع را گفته بوده که با دگر مژده از همه تا نجف بردم لیکن این را جهت کرامات او میدانند بهر حال قصیده در مدح مولای متقیان مشهور دارد و در ایوان مبارک نقش آن دان چنین شعر او است رحمه الله

دیگر

تو یا گفته چشم التفات سیاه

کنگاهی تو چشمی که ارزو مند است — محبوم غرفه از غم این طفل جوانی

دیگر

معلوم ما نشد و بر این نهان چیست — عنبر هم بحر برابر زره جان جانان سوز

دیگر

از لب نام تو به کام دعا شنیده است — جهان بکشم دور دروازه هیچ بهره دیار

دیگر

یا قسم فردوسی نجف در بازار — شعار به کرده رستی هزار جای

دیگر

برادلی در پیچ از عطار قیاس — بادشمنی که چه لبان است

با دوست شاید دم دگر باز است — برابر از زنخ عید با زهر است

گر برار از آن نکس و بر مار نیست

مقدم **عماد الدین** از فحول شعرای معاصر القا خان لهجه و از جمله ندمای خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان خواجه در سخن بازی سطح با عماد الدین از سبیل مطایبه ای کون زنت فراخ لب است گفته عماد الدین این رباعی گفته

رباعی

هر چه سخنهای چو در ننگ است — بشنو از ره با عماد از حرف ننگ است

عیب تو همین است و از روی سطح — ای کون زنت فراخ بر ننگ است

لبرار دستماع خواجه رباعی را این لفظ زنگینه را کار موقوف داشته گفته

مقدم

میرزا عبد اللطیف پادشاهی بود مزاج لهجه بر رتبه و گونه خیال از جنونانه بجهه و عصیانی بر سر خود میرزا الغ بیگ را او بگیرد با عقل اعظم دلیل است

بر دل و جان صد جدا از بیگ نظر او در چشم — چون بگویم شکران یا رب سینه درد چشم

عمادی صدر انجاب را از غزنین گویند مشهور به ابوالفتح محمود خان است و از جمله [illegible]

و در دنیا با سمرات شکار همین است اشعار بالی بسیار کم است مرا نسخه بعضی از خطوط [illegible]

بکمرا که این اشعار را از آن نسخه است مداح سلطان طغرل و معاصر با نظامی [illegible] است

ای عشق تو مایه خطرها | دیگر | دلها ز غم تو در سفرها
از زخم کمان ابروی تو | بر تیر تو نشانه جگرها
آسایش جانم از نظر ده | کاسایش هاست در نظرها
از لطف تو جنس عمادی | در بیت رسیده دم بر رها
طبع تو و در دماغ [illegible] | دیگر | سودای تو در هزار سال است
بر یاد تو نخورم می ناب | هر می که جز این خوری حلال است
عشق تو زبان من فرو بست | یعنی که زبان عشق لال است
بر جان شدم ز عشق زلفت | از زلف بپرس کین چه حال است
گفتی بچه باز شدی درین غم | خود مشکل من همین سوال است
دستی که میان عشق بسته است | دیگر | در حلقه زلف تو شکسته است
بازی و کلاه صبر بر باد | دیگر | از دامن طره تو جسته است
از یاد تو صبر منتخب ساخت | بر دور تو عقل [illegible] دار رسید

[illegible]

[illegible] تو با دست پیاله گرفت | [illegible] تو پای پیاله در رسید
از ضعف [illegible] تو با دوان بجست | بر همه رد دل [illegible] را رسید
چون رخ تو امروز گریم دی | زلف تو را [illegible] بقرار رسید
وصل تو بجویم و بچاره [illegible] | دیگر | بر دو را ضعف [illegible] تمنا رسید
نگارم زهد با سیمین می نیاید | بر آن [illegible] گفتن می نیاید
کمند [illegible] زلفش [illegible] در حلقه او | هزاران دل [illegible] می نیاید
جفا می [illegible] بر دلم [illegible] | جفای است [illegible] می نیاید
همی گویم از عاشقش خبر ده | [illegible] زیر زمین می نیاید
چو در خواب [illegible] شب وصل [illegible] | دیگر | [illegible] خواب [illegible] می نیاید
دل و جانم بعشق تو سمر شد | همه عالم [illegible] در شد
زلف و روی و لبت [illegible] | هر [illegible] تر شد
تو [illegible] یار [illegible] در غم تو | همه آفاق [illegible] دیگر شد
ابروان چشم و غمزه تو | [illegible] مرغزار جان جگر شد
خورش طوطیان شکر باشد | دیگر | طوطیان لب تو خود شکر شد
ای زلف [illegible] | [illegible] روی و لبت [illegible] گوهر

بر هر ذره‌ای ز خاک پایت — شه دار الملک جان مقرر

خورشید ابر نمس باشد — آنجا که لب تو گشت شکر

از خنگ لب عماری اختر — بشنو غزلی چو چشم اندر

تا تازه کنم حکایت تو — در بارگه شه مظفر

سلطان سپهر قدر طغرل — کز قبهٔ درگهش است برتر

خاک در دولتش چرخ اعظم — ربع کف دولت بحر اخضر

ای غمزهٔ کافر تو بشارتی — ای درد دلبران ز تو توانگر

کاری کردی و هیچ دانا — بی دولت تو نگرد باور

دیگر

هیچ دگر است درمان — لبت دوانه نگرد بسر

ای غم تو جسم را جانی دگر — جان یابد از غم تو جانی دگر

نیست برات ایزدان عقل را — بهتر از تو هیچ برهانی دگر

گر به سینه روی خوب اهرمن — بی گمان کو برده یزدانی دگر

ای فرد بهر وصفت از طمع — هر دلی بهر وزرانی دگر

ای برادر درد غمت از هوس — هر کسی سرراز کریانی دگر

نیست بیمار غم عشق تو را — بهتر از درد تو درمانی دگر

روزی همی

دیگر

روزی همی گریستم خودی غزل کنف — جرم تو یا غزال خلالان میان صف

بیتی از آن اشتیاق کردم بر دو کف — فالجسم فی تحرک والقلب فی وقف

یعقوب گفت یا اسفا در غم فراق — من نیز در فراق همی گفتم الاسف

تا کی من از جدایی و شمعی ز بلا کشم — این آمد از جدایی و شمعی مرا کنف

در خدمت رکاب تو آیم سوی عراق — یا سید العراق ای ملک را شرف

دیگر

آخر مراد دل رسیدیم — خورشید تو را بجسم بدیدیم

از زلف تو ما فها کشودیم — در لعل تو شرابها چشیدیم

بی آنکه فراق همنفس بود — با تو نفسی بهار سیدیم

بر دوست تو نوبها نشستیم — در پیش تو جامها دریدیم

ما از تو بطمع دل ببردیم — راز تو بگوش جان شنیدیم

گر ما زبان رسم و عادت — زر تو در فرد حتی خریدیم

سر بر خط عهد تو نهادیم — خط گرد زمانه در کشیدیم

دیگر

در غم یار یار بایستی — یا غم را کنار بایستی

بر در حسرت یار ملک بست — بر در صبر یار بایستی

تا برانشستی ز دشمن حسرت — زنگانی چو یار بایستی

برگ رزست برگ دانش را / این چنین زر در بهار بابستی

دلم ایمان باز راه آمد / دل ایمان یار بابستی

عروه زمانه را که اسمش علی با قرار آمد — مقدم
اینقدر دانم و عمرم در گرفتاری گذشت / من نه آنم غم دارم این چنین ان بهار

در نماز منم ز چه عیان تا علم / گر نه قیامتم ز چه لبریز فتنه ام

عشقی از کبار شعرای قوم کمر بسته است — مقدم — از وی است

حسن یاد بای من بسر نکرد به خوب / هیچ زیبا صبح نقش بر برزد بر رب — دیگر

رفتی و آرام و خواب رفت زما تا دگر / خورده گاه چشم با تو که از یک خواب

مستی نام حیات کرد جهان جان تنگ / روز محشر دشمن مستی صد آفتاب — دیگر

رودست از حسن در جهان شهرتست / هم زلف لشکر قمرست

زان رخ تازه و آن لب شیرین / همه آفاق پر نمک و شکرست

آه های خط و زر بر سینه / اقبال لبش چو غنچه زیر پرست — دیگر

اقبال را نقاب نجود دل برد سینه / اقبال را چو قلب کنی ندانی

ملا عبدالغنی از قوم آل رسول و فضلا ادا — مقدم
طفلی تاری که کس خانه را گم کرده / است مردار برگشته بر زاده چشم من

عالم ماپیچ در چه نسبت بابی معلوم نیست از وی است — مقدم
عاشق گر به کام دل آن تو نخ گرفت / آری گر به کام دلی مستوران گرفت

از یک فریب وعده نشستم در انتظار / چندانکه مرغ بر سر من آشیان گرفت

عقیقی از کوه ... پنجره بردی ... شهر است — نصرآبادی می‌فرماید که از راه سمرقند و نسبه آن است از شمع
لیکن خط بسته است این عشقی است و سمرقند بیت صد صد اشعارش لطف کرم است استادان است

از خاک کف پایت هر گرد که برخیزد / جانها خوش فرو بارد دلها خوش فرو ریزد — دیگر

این برق سوزد عشقی از ابر غمت باشه / دان بوی و جان بخشد از خاک در برخیزد

بود آن توام در خاک سر و بست نخلها / بوی تو از خاکم بار دیوانه بر انگیزد

از تو برم صد ره چون عهد اکرم نوری / هیچ دلم آید با زور و دامنت آویزد

ای جان عقیقی که با عشق بر آمد عشق / با شاه کجی بار و هر سفله رسیزد

عاشق اسمش آقا مهر است اسمش از اصفهان — مقدم — اوقات را در آنجا نموده تخلص سکنه را از قبلی بطور
غزل پرداز و موافق خیز خرخ است از اصناف آن دیار و طبع شعر فهمی دارد چه دیوان است از وی است

گر بیرم شما چهره من رو رو صاف / حسرت روی تو خفته است و دل بجو — دیگر

هر بار مرهم نیاز من سر دهان چاره سازان / نیازم دست او دگر زخم بر او کلک حور زد — دیگر

کاران کنه و در روی تو تا دیده جان دهد / کاین روی نیست که تو زیج دو جان زد — دیگر

سر و قد تو سفر از منزل جانان نزدیک / چه کنگ پیر دلم از وصل بهجران نزدیک — دیگر

کاش با او در دور دوری ما تشنگان / انکه در بزم نشسته است بجان نزدیک

بگذر ای خرمن گل از تو چه کم شد آخر — دیگر — بگذار من ز تو خوشه خرمن کردم

رفتم و به بیگانه گلی نامی برآرم — دیگر — هر دل خوش از خود خام برآرم

ور نسبه اگر کم نکنی از غصه کسی — فریاد تو گر کرم طبیب هم برآرم

دریغا محروم در قسمت مردم جفای او — دیگر — بس که امید به زر لطف [illegible] کردم

ای پیر کهن و نام او باید فروشش — ناگاه — [illegible] من ز زردی و لاله [illegible]

خرقه و بردن نخواهم رفت زرکش — هوش ای جان آمد مرا [illegible]

مقدم
عبدی بیگ از بزرگ سلسله های تبریز بوده در حضرت سلاطین صفویه از جمله مستوفیان او است

گوئی که سرو پای صنوبر — دیگر — گشته مرغ زغوله و لاله [illegible]

لب از آب حیوان [illegible] — [illegible] خضر هم از وی خورد ار

بو [illegible] ز [illegible] نام — چه گفتم مو کجا بود [illegible]

مقدم
میر علی از امیرزاده های [illegible] است [illegible]

امیر تیمور گورکان [illegible] — دیگر — به بینی [illegible] شهید [illegible] گشته [illegible]

گر [illegible] دل و زنان [illegible] علم است — دیگر — چه جنس [illegible] صبوح [illegible] دل آرام

لب از قدح و دم در کشیدن — چو غنچه مرا [illegible]

بهم پیچیدن و دم در کشیدن — مقدم — **امیر عبدالباقی** پسر [illegible] مشهور [illegible] است

ساقی مطلب جانب میخانه ام امروز — کز خون جگر ریش بیچاره ام امروز

مقدم
عطائی از ارجمند شعرای معتبر است و از ابنای [illegible] خلف [illegible] طبع [illegible] معلوم خواهد شد

ای محرم چشم از نظر ما مرو آخر — دیگر — ای جان گرامی ز بر ما مرو آخر

ای جان عزیز از تن رنجور مهجور — ای سایه رحمت ز سر ما مرو آخر

ای شمع محبت ز رخ خون جگر ما — از دیده خون جگر ما مرو آخر

ای نقش جان خط غم پرور جان — از لوح سواد بصر ما مرو آخر

[illegible] ز اول تو [illegible] عطائی — اکنون چو سفینه ز خبر ما مرو آخر

مقدم
خواجه عصمت از بزرگ سلسله کان ماوراءالنهر بوده و از علو طبع از مهر [illegible]

دیوان سلطان خلیل [illegible] اشعارش بسیار کم است این دو شعر از او [illegible]

دل کباب است گر [illegible] — در [illegible] رنجه [illegible]

این [illegible] — دیگر — غواص عشق [illegible]

عالم بیگ [illegible] — [illegible] غنچه [illegible]

این [illegible] — مقدم — **شیخ [illegible]** از شعرای مشهور [illegible]

اگر بغیر تو [illegible] — دیگر — فدای [illegible]

لب تو [illegible] — بعهد [illegible] لب لعل تو [illegible]

عبدالوهاب اصحاب از شهر مقدس بوده در علوم ربطی داده داشته و شعر هم می‌گفته
ان از وی اوقات مشغول بوده در همه تسلط داشته این مطلع باسم شیخ است ازوست

جان از لب لعل تو دل از سر زلف | چون خضر آب خضر و عمر دراز است

عثمان بخاری یکی از شعرای گیلان از فحول او استادان سخن است در انواع کلام اوراقی دارد

مر تهنیت عید دهم چه خود را | ان روز ز هجران تو نسیم بلای
دیگر
از باکسی امروز میان شهری | مهمانم از آنکه در بیابانی
کامم من امروز جهان نبوی | در طبع نبوی سرشت لیمانی
انجیل آغاز کرد بلبل به گل | چمن زعفه بر بهر حالت رهبانی
لب همه لب کبک زعفران چو دار کوه | روز ز ارزان رود همه بخندد خندانی
بو گل شکفته برشق دل | بارچه شکفت گل به صفت جانی
آهو از لیس ره بر [illegible] عنطط | سبزه و سنبل چرد هم ز کف ارزانی
باغ چو میران آگنده شد از جوم | برگ و شکوفه باغ تخت سلیمانی
دامن چرخ برکشید سرو چو طیقس | کاب کمان رود آبگینه میدانی
دیگر
نرگسش زرد و دهان نگرد گل لعل | ناشته از بار دی آب چو بوستانی
انگور چون کمر خسته لعبت در شبه | نارنگ چرخ فرو خسته نارنگ بی دهانی

دانه در چشم نرگس پر زر چو است | در خواب دیده من دولت خدایگان

ملا خواجه علی اصلش از شهر مقدس بوده و در جبیک شعر و رباعی تعریف او در اراده است

در کنه گر جانب ما تو تقصیر شد | همچو دام در سرش کار او دست کمان گنه

عبدالقادر از خوان بعضی مطلع نو و سر بوده ازوست

مقدم
صد بار بری گرد بر دو جهان نرگس را | یکی چه بری دانسته یکبار نگردی

مقدم **عبدالکریم باده** اصلش از خوارزم است
بوده خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت و در اواخر جوانی در دماغش مستولی شده چنانکه در اواخر
قطعات خود گفته خدا او سی ازوست

همی که باغ شعر است هر مجردان را | توان است کاکه ره چیزی را
دیگر
نزار در دیده جا کردم وز ازو مرجوم نهان بی | مرا اشم ز انجام میان محفل آن یار

مقدم **عذری** اصلش از آسیا بیک برادر جامی
لطیفی بوده [illegible] که تخلص خود بر کره مختصر بنام خود تخلص جزئی است ازوست

بر فشانم نعلش گر چه اما میرم حسرت | بان کنج قفس که نگشش الم آن کار
دیگر
ملک شه از دو کفار از بجا در قفس | یار امروز ما بودیم نهاد در قفس
دیگر
است مه من گفت و ما در کنارها | ازوی نمی نگه ما چه گنه چشم ستاره‌ها
دیگر
ای آنکه ز حسرت تو مجمه لبی | از حسرتان یار نگردی نفسی
شیر تو به کره فسر یار رسی | هر گز رسه کسی نفیار کسی

عبدالواسع جبلی از شعرای مشهور و این شعر وی بغایت شهرت دارد و هر کس در جواب این است

مصنوع مشهور است در معهود شده دفتا | زین [illegible] نام [illegible] چو سیمرغ و کیمیا

در غایت خوبی مضمون این شعر مصنوع گفته شد خلاصه از استادان سخن است آن این است

چار چیز است آنکه هر چار گوهر را دهند | کز جهان برپا بماند از نقصان ارکان اضطراب

مادر اعراض و کان و آب و باد لطف صفا | خاک را صلب و ز نگ و بار آتش را شتاب

ز آن لبش باتو بودم یکجا و دگاه گشتنم | از ضمیر او نگه پیچیدم در خواب گاه گاهت

چون بر آن گشتم جان و چنین ماه و تر زارم | رو زان فرو سیم بر دست نتوان [illegible]

ز آن چشم پر خمارش [illegible] را | لب و لبش او [illegible] سراب [illegible]

بنی دارد دل از آن مکتر دهن دارد | رو ز بز کانی فرو [illegible] سخن دارد

گرده است و چه جان و دل در چه مرا | هجران تو که بر در ره و خرد دلش بر

چون نگرم در دست کرار از عشق تو | ما عاشقم بر آن لب شکر در دلش بر

ما زیب چو دارد میان نرداد و زرد | ما دست و هر دو عالم باش لبش اد و غبار

از چه نمک جای نهی بر سر حباب | در چه نمک جای کنی در [illegible] کجا بر

از ظرف این در افکندت و در آن آن | و ز [illegible] برادر دست چو ره در نگار

و این قصیده را جبلی عبدالواسع است و از ابتدا الی انتها در منوال مضموع هر کس نتوان [illegible]

رخ و زلفین سیاه و لب و هجران دلبر | یک لاله است در عنبر یک لؤلؤ و در شکر

چه لاله لاله نعمان چه عنبر عنبر سارا | چه لؤلؤ لؤلؤ دریا چه شکر شکر عسکر

لبان چشمه و در روضه مثال حلقه و نقطه | دهان و عارض و در زلفین و خطان آن پیکر

چه حلقه حلقه سوسن چه نقطه نقطه نسرین | چه روضه روضه جنت چه چشمه چشمه کوثر

فرین محنت و حسرت شدم در عشق آن رخ | عدیم ناله و زاری شدم در هجران دلبر

چه محنت محنت فرقت چه حسرت حسرت رخصت | چه ناله ناله زاری چه زاری زاری بیمر

چرا تو و از من طالب آنکه بر نیست | چشم تو از دور کار خونریز نیست

طبع تو از آتش کفاست برنیست | خال تو زنشتر من دل دو دیوانه است

مقدم

عاقل دا در طاق فردوس لبه [illegible] سوادست | گر ز دو زمرمه فشنیتی تو ز ادوش تلف

دیگر

گر سینه [illegible] چها بر روز کار گرده | گر کتاب خوانش باز اندر آن است بر در

مقدم

آنجه با آینه هنگام تو ش گرده | عقیل از بلادست مجرا از نعمه او در آن است

دیگر

شنیدم [illegible] نی | الطلبش [illegible] سازد و آسیاب

مردش ناله خاناگ کشته ی | بر نغمه بر شاخی جمیدی

چوان غنچه جناک میساد | برای آن پریشان کشف ابار

صنعت دامن کشان بر دو ی کمر کرد | اساس کعبه آتش ایزد زبر کرد

چنان زد بربط مجلس نشسته و بانی / و هر خانا که اود قمار جانی

عمعق از کبار شعرای ماوراءالنهر بوده و اکثر به استادی او قایل‌اند از اشعارش از معانی رفته اوراست

جزای آن بت بهشتی آن جام می بیار / گردی بهشت کرد جهان را بهار دار

ان الله ببین بهشته و در آب چشم یار / کز چه وجه جهانی عشق است بر عذار

مارا چو روزگار ز مجلس کرده‌ای / جانا که تاب از تو کنم با روزگار

دیگر

در مرتبه برادر خود گوید / هنگام آنکه گل دمد از طرف بوستان

رفت آن گل شکفته و در خاک شد نهان / هنگام آنکه شاخ شجر نم کشد ز ابر

بارید کنت نرگس آن ره هم بیان / دیده عمعق در حق حکیم سوزنی که

هجو

گفتی ز خواب بر سر آدم را / دست خدا کرفته امر دن

کفتش سوزنی چیزی نیست / گفت خدا بشنو طلاق از زن

رباعی

بر رخ گل و قدح گلاب است مگر / یا قوت کداخته در آب است مگر

در درج جواهر لعل نابست مگر / مهتاب حجاب آفتاب است مگر

میرزا عبدالقادر اصلش از نوشت تحکه کند از چشم نرگس میرزا ما کم او در قعه گلاب گسترد کو

رباعی

از نرگس از رخ چشم و ابرش برده‌ام / صد حیف از زلفی رفت و با آتش برده‌ام

در مجلس و هر جا گلی خوش بوئی / بشکفت تعلیقه گل کشش برده‌ام

عبدالقهار اصلش از دارالسلطنه هرات است فاضل و دانشمند بوده و از سلطه اشتغال حبیب تالله کرده‌ام بوده‌اش

او در بچه کرکرده بپای عاقبت جان در سر کیمیا بنهاد و در هرات در پهلوی امام فخر رازی مدفون شد الحق

رسکم آه که دیگه برد اما ضرر نکرد / بر زر ز غیر او زد بر دل می کار کرد

عبید زاکانی از شعرای مشهور است و مسخرگی او در نزد ... رخود را که دروغ بجا خویش گفته

ای خواجه مکن تا توانی طلب علم / کاندر طلب راتب هر روزه بمانی

رو مسخره‌گی پیشه کن و مطربی آموز / تا داد خود از کهتر و مهتر بستانی

گویند خواجه امین الدین وزیر شاه ابواسحق جهان خاتون نامی را به نکاح خود در آورده

عبید این قطعه را گفته عرض خواجه رسانید / وزیرا جهان قحبه بی وفاست

تو را از چنین قحبه ننگ نیست / برو کس فراخی دگر را بجوی

خدای جهان را جهان تنگ نیست / برای چنان رخساره خوش باست

مولانا علی اصلش از قم بوده شعر او راست

رعنای نا بیرم چشم تو یک چشم زدن / کس خواهم به پیدا شدن خود رسته است

مولانا عیسی کوری این دو شعر او راست

سر بسر تیغ رخ ... بیگر با کس است / بر دل آشنه خاطر من از نگ نشسته

دیگر

مقدم **عهدی** اصلش از ... از عراق عجم بوده او راست

رودی ره خمار مهرم ل از ناز کم رسیدی / چه گلی که ... زن که راه تو از آن بیاوردی

پیچید به خاطرم از خاطر ما سپاردی

شیخ عراقی از متحلّین عرفای کرام بجهه و در دقایق شعر به نزیک سبکی تمیه اسمه انچه از اشعار او بسمع پیوست

بسیار مختار است مزار مولانا در یکی از جزایر است بحر احمر و مسمی بکیا مزار است و در ملک

محبوب است و در انجا است یک بار راه و در هنگام سفر مکه گریه و زان کنار جزیره عبور

خصوص که به فاتحه مزار مولانا از سفینه فرود آمده و فاتحه خوانده و این چند شعر او را که در انجا

نخستین باده کاندر جام کردند — ز چشم مست ساقی وام کردند

(دیگر) منم کز انجا که بزانم و فرمنم — خود را به حجره خم خرابات افکنم

بوسته بجو سنیم بود دم از اب — شاید و یکجانی زانا انجمن دم زنم

(دیگر) ازین چراغ آفتاب در آینه افتد — کو پیر از آینه و همه مهر از دل شکنم

از صفای می و لطافت جام — درهم آمیخت رنگ جام و مدام

همه جام است و نیست گویی می — یا مدام است و نیست گویی جام

عالم وارایجردی از شعرای مشهور است (مقدم) بشنو این بیت از لطف او افتاده بود

انچه بر نیستم عمری بس با افتاده بود

(مقدم) عبدالغفار به یادش این شعر از او شنیده اکار هر

امشب ره بکوی یار میگیرم — (دیگر) دانی ز پی چه کار میگیرم

قربان خلاف وعده این نگشم — کر دلبر انتظار میگیرم

مولانا عبدالله اصلش از همدان و در خدمت بقیه خواجه نصیرالدین طوسی گماهی کعبه ادا است

خرده بینم

خرده بینم سحر افروز و وقت سحر است — (دیگر) رفتن سرخ در عارض کف از پهلو است

در جام چو عکس قمر از نور دل آب — در کشی از آنکه دل خسته را از فراق

شیخ عطار از اجله اکابر روم بود و (مقدم) بعضی شعر عشق را عطار گفت

ما هنوز از این غم یک کو چه ایم حکایت مهارت بر بست مشغول و سر خود را بر در کشی

دلجمعی مرفق کاه رفتن مشهور است از اتفاقات در برخی دروازه شهر بود

در یک فرسخی مدفون آخر روزی را بجهه فاتحه مزار مولانا رفته بودم در این رفتن

صحبتی از مولانا در میان آمد یکی از مصحبان زبان نسبت بجانب مولانا اغفاری نمود لفظا

رنگینه دادم گرد بس از فاتحه مزار مولانا چون ملکانی سطح است حکم کوی بخشی دو کان

نو خشی رفت همان حرف به حوض نسبت بمولانا کرده بود از اب افتاده دا

شبهه ای در سیاه این واقعه در زبان با اتفاق از نظر نطقی حق بر کرامت مولانا کرد

هم اتفاق و هم کرامت مزار اختلاف میرود خلاصه اشعار او بسیار از ان چند شعر فقط نه

شد بانگ کس نزد از سینه کفر و کیش هنوز — (دیگر) سینه خفقت و سینه در بکش نبود ان

از جمله فرق همه جهان جیست — (دیگر) در سیج نیم نزار این فغان جیست

چون زنده بکیان نیم تعشقم — (دیگر) بس زحمت جان ودین بیان جیست

تا نه حکم زبان کر بر شد تو نه — قطار جمعه ایام بکشند چهار

بموی زلف کافر تو | غارتگر صد هزار دین دار
چون زلف بباز برفشانی | صد سبحه گرد شود زنار
در عشق تو کار خویش هر روز | از سر گیرم ز نیست دگر کار
گر کلاه عشق خواهی سر ببر | از خود و هر دو جهان یکسر ببر
این کلاه بی سرانست ای پسر | گه دهندت تا نوی از تن ببر
چشم جلادش بخونها تشنه | ذوالفقار از غمزه او دشنه
چشمه حیوان ز لعلش منفعل | غمزه در دزدیهای ناریکا حجب
از میانش بعه دل در پیچ و بس | دزدها نش روح در ضیق النفس
از دهانش خود سخن گفتن خطاست | زانکه انجا گنجا در تنگنانست
از تکبر اتش سخن چرا لااست | زانکه انجا گوی سر گردانست
هرگز ز زبان خویش دل آزرده نه | در حرف نگو کسی مرا از پس نه
کجراست زبان خویش بخشیده داد | هرچند کرم شد در دلش نه
دی آینه خویش بصیقل دادم | چون زردیش شد بس خودش بنهادم
در آینه عیب خویش چیزی دیدم | از عیب کسان هیچ نیامد یادم
از کبر هزار هیچ در سر بودی | از کبر کجائی نرسیده است کسی

چون زلف

چون زلف بتان شکسته حاصل کن | تا صید کنی هزار دل در نفسی

شاه عمر از شهر نگار است و اگرچه در فطرت طالب ظاهر بود این شعر از او را می گویند
خلاصه این دو شعر از اوست | غیر یاد روی تو در دل نداریم هیچ ما
از نبرد ننگ غم دنیا فراموشیم ما | همچنین یاد آوری یارب مرا مرگ نگرد
از نسیه نحس ز هر خاطر فراموشیم ما

قاضی عبدالله عیسی طبعک خوش داشت و از اوست
میکیم دامن ز گرد نام و ننگ افشانده | شهره شهری ز شهر ننگ نامی را نده
زاهدم از کعبه راه دیر برهمن دیده‌ام | میکیم اکنون ازو ابن راه بره زانکه مانده

استاد عسجدی از مشاهیر استادانست در روزگار سلطان محمود سبکتگین بغزنه بوده
این پادشاه مثنوی را نخبه حکایت او و فردوسی نوشته مشهور است اشعارش بسیار کم است
کرشمش در عشق را دوری باز دهیم | هر روز ز زلف خم ابرو باز دهیم
از جان جهان دگر سر فرو آری | تا قصه خویش را بسر باز دهیم
این شب و روز را دلش داده بکف | عهد بداد نام من از یار به کف
این طرفه نگر و باد بر دوس من آن | دانکه سخن دفای او یار بکف
در عشق تو گرچه نام در ننگ زدیم | گاهی در صلح دگه در جنگ زدیم
از تو سیدی هرگزی جنگ زدیم | دی شیشه نام و ننگ بر سنگ زدیم

بار آمد و کرد چاک پیراهن گل — آن به که زنیم خیمه بر دامن گل

گل با تو همی خوش آید ای خرمن گل — دست من و دامن تو و دامن گل

عیوقی اسمش محمد و از جمله استادان قدیم است کتابی جمع کرده است موسوم [illegible] رباعی

و در هر موضعی مناسب نقل از اشعار رسیده [illegible] نوشته نقل بسیار خوش [illegible] و از اوست

گفتم که برخ برمنه آن زلفین را — گفتا نه زبهر گوی باشد چوگان

گفتم و سر زلف در آید بدهان — گفتا نه زبهر غالیت غالیه‌دان

هر کس نگهی بسوی او همه جو شم بود — گاه گاه شوم مشک در او چو شم بود

هر بوسه و هر لبش بغم تو شم بود — در عمر لبی بکام دل [illegible] بود

در خوردن باده از پی بالا بهاست — در بند غم و تفکر از زاد و بهاست

آن به که نوی مست و خراب از می ناب — زیرا که درین خرابه آباد نهاست

عطا ملک در شعر بسیار قدیم [illegible] است و اشعارش بسیار کم است و این چند بیت از شعر او [illegible]

ساقی چو میم دهی بلب [illegible] کن — وان لذت نوش خویش در آغوشم کن

چون می بخورم دست در آغوشم کن — ته بوسه بره مراد بیهوشم کن

با لاله شکفته چو گل شکفته من و تو — نشسته بکنج نهفته من و تو

[illegible] غم [illegible] بگفته من و تو — دل کرده تهی ز خوش بخفته من و تو

علم

عباسی از احوالاتش آگاهی نیست همین قدر مشخص است که از استادان قدیم است و از اوست

این زلف نگر چگونه بر دوش آن است — گوئی که زمکر رستم دستان است

پاینده بر آن زلف پسر و سلسلات — دشنه و بران [illegible] رسته دست آن است

زلفینت آن را به بر تو بپرد مشک — [illegible] برد تو از آن [illegible] دامن مشک

کز زلف تو نیست این صنم دامن مشک — بر باد همی چه سود دهد خرمن مشک

عزتی اسمش میرزا جانی از قدیم است و از اوست — دلم از [illegible] ساغر [illegible] سر انجم

در خلال از لب او [illegible] بر روی دارد — **عطایی** اسمش [illegible] از توابع مشهد مقدس و از اوست

محفل ما دانی بود بر آسمان اعتماد — با [illegible] ساغر [illegible] میخورد

عشقی اشعارش بسیار کم است و از اوست — [illegible] سینه [illegible] درد و [illegible]

[illegible] عالم را [illegible] میتوانم [illegible] — **عزالدین شروانی راست**

در شمع چو فلک [illegible] بکوی تو [illegible] — گفتا که درین روز [illegible] که گفته است

گفتم [illegible] چشم خوش او [illegible] — مستان خرابه برد [illegible]

عمادی شهریاری راست — چه گفته ام [illegible] آنچه است

چه گفته ام [illegible] فرمایش — چه بهتر است [illegible] لب [illegible]

چه کمتر است جان [illegible] بر لب [illegible] — [illegible] دیده در [illegible] بر

بصر ز نور تو بر تو ظفر نمی یابم | ز تو چگونه خبر شد دل مرا که ز لطف
طراز مهر ز تو جز نمی یابم | ... هشیار ... حکمت
بکش دو عشق نهوس بایر بود | نگار واردی چنین و بار دارم
ربه دیدار با تو کار دارم | سزای من بود به یار بودن
اگر چون تو دلبری را یار دارم | تو امروزی به ازدی صبه کردی
فراسای تیر از یار دارم | محتاج نان در آب تیم ز رکوی ...
غم جانی نان در آب گرفت درغم | ز ... آتان کمر لعل کرد می
گر زاده ... دیده باغری برا همم | ... جوع ... روزگار
خون شبه رنگ ... درد غمم | برآن ... غم بر دل فرو کاری
نی از غم بترسم ... چه داری | ننالم ز غم گر چه بسیار باشد
دلیکن ننالم زند عشق ... ری | بسوکند گفتی ... برزم
ز سوکند بگذر ... اسواری | عجب میکرار دو دل ... سنگت
وز نیک مراد در جهان میگذاری | **عثمان بن احمد هروی راست**
در گفتمش ای شسته دل از عشق تو خون | ز سیب ... نقطه غالیه گون
گفتا رطا ... سیب ... | ان دانه ... مشک بر ...

عریان ... طاهر ... از همدان ... جهان ... کوه ...
که ... در ... بنوی ... روزگار ... چنانچه ...

دلارا ... تو ... خنک بی | گرارزت ... دفک بی
گرا ... پاپه ... ارزن | ... تا که ... بی
بسیار ... کیسه ... آنکه ... جهانی ...
تر ... سیمت بر | هورا ... دل ... موزه تر
ارزانی ... خوشم ... | ... آب ... شکر
اگر ... دارم ... زم | دگر ... ببوسازم
هر آن دردی که دارم ... دلم نه | ... بسوزم ... سازم
اگر ... نظر ... نگیرد | من از ... دیرم
آن طاهر برادر ... راست | ... زلف ... دل ...
... مرغ ... را | ... اگر ...
... جانی ... را

باب العین المهمله

عندلیب اسمش محمد حسین خان خلف الصدق فتحعلی خان ملک الشعرای صباست از اکثر کمالات با نصیب الحق پیرایش پیراسته و در فنون شاعری بحال سبک را پیسپر آنچه بخاطر بود از اشعارش نوشت

دیگر

ساخته خیر و مسک ز چهره و خال تو بهم | مسک تو روز بود از جعد تو شام صبحدم
ای تشنگی قسمت هستی کجای جهان | ای بت شگفت آوری ماه منیر از غم
چه عجب ار جهان همه بنده چشم دار بت | ای بت خدنگ آرش ابرو کمان رستمم
دفتر عقلت ای صنم بسته بر گچ دل | از پی مدح داد کرد نامه که فهم و علم

دیگر

مصحف سینه هر برادر که براده و دین بعید | رونق ملک عرب زینت کشور عجم
در رای سلطاب و در روی احباب | در موی مشکناب و در خوی خندیان
در حجبه عروس | در باز خیمه کف
در روش زرنگاه | در آور در جهان
ای عندلیب خفر | کمبا ای خوش
در راه خسروی | بر نطر فصل بستان
در این شکر فشکر | در این شکر فکر
هم در مدیح شاه | کلک آورم بیان
حس چه در جهان | سه تا رو دیگ دوکن
حس چه در جهانی | کمار و رود بیان
دانی چه پاسبان | من نبلار قلم
دانی چه پاسبان | من نبلار اجان

غزل

سکه بچشم حسنی است ملک دارا | چون دو چشم خانی توام مدارا

دیگر

نکهتی از سر زلف توام آورد نسیم | باز غنچه شد مرا بر سر سودای قدیم

عالی اسمش میرزا محمد حسن [illegible] از میرزاده‌های [illegible] از جمله رؤسای [illegible] بوده
سعی او در کسب دانش مصروف و در اکثر کمالات بهره‌ای دارد طبعش عالی است [illegible] خط او درست

بگشا [illegible] از همه رقمی
رنگ‌گشای برنزارم [illegible] را

دیگر
ای به عارض طره‌ات [illegible]
سنبلت آتش است و لاله‌ات عنبر نقاب

دیگر
هر کس رسید از [illegible] احوالم
انجمن یار تو کمتر ز فرد [illegible]

دیگر
[illegible] آهم گرد در خانه [illegible] کرد
بار از [illegible] آتش غافلان

دیگر
[illegible] نظر از خار ستم قسمت [illegible]
گر نخفت محنت [illegible]

دیگر
یاد آن [illegible] سید [illegible]
رفتی پنهان کرد [illegible]

دیگر
کرد نور [illegible] چشم ثابت سیار
زرد [illegible] خنده [illegible]

دیگر
رخسار [illegible] جستن [illegible]
[illegible]

دیگر
ابری ز لخت قطره [illegible] باغ [illegible] برق [illegible]
آتش زد [illegible] آشیانه‌ام

دیگر
در حیرتم از طالع [illegible]
حرامم [illegible]

دیگر
هرگز [illegible] فراق [illegible]
از خاک [illegible]

دیگر
داری ای [illegible]
آه از [illegible]

دیگر
چند [illegible] نظاره [illegible]
هر نفسی [illegible] گذاری

در کشور فارس [illegible]
دیگر
عیب [illegible] منع [illegible]

[illegible]
علم [illegible]

عارف اسمش [illegible] از بازرگانان دار السلطنه اصفهان [illegible] دیوانی [illegible] است
از [illegible]
روز [illegible] خون [illegible]

عفت [illegible] از [illegible]
مشغول [illegible]
[illegible]

مردان [illegible]
خورشید [illegible]

دیگر
ز اضطراب [illegible]
جز [illegible] طوفان

نفس [illegible] در نظر [illegible]
غرق [illegible]

دیگر
جای تو [illegible] چشم [illegible]
محتسب [illegible]

از چه [illegible]
در [illegible]

در وسط حوض آب [illegible]

[illegible] دل
[illegible] محفل

دل [illegible] طلوع آفتاب [illegible]
[illegible] برج آبی منزل

معاصر
عاصی اسمش حاجی حسین بقال کفش‌دوزی عاصی است و از رعیت‌زادهای قزوین است

شیرین لبی از آنچه شیرین شوان بود / شیرین‌تر و خوبی مکرر از شیره جان بود

ودیگر

من آن فرخ کش مستم بپای خم چو بنشستم / نه از زاهد حیا کردم خبر نه از شیخ اندیشم

معاصر
عزیز اسمش میرزا یوسف اصلش از ری است و در خدمت ... از جمله ... کاران ...

دستی ... باب ... در ... که ...

ناکامش گذشت خلاصه این اشعار از اوست / عزیزانا توانی عشق آموز

ودیگر

ره بادیه عشق و عالم جمله فلان است / بنیادم ... آن چرخ ... این ...

نشسته کاه ... دل در شکنج زلف دلداده / معاصر عارف اسمش ... جعفر ... فردوس

ودیگر

... این ... سر ... / زوده کمتر آید ... ای

وردی عالم آرای تو باشد / ولی ... در حال مستی

ور ... صهبای تو باشد / معاصر عشرت اسمش میرزا مهدی اصلش از ...

عراق عجم است و در خدمت ... الکتاب ... در این ...

... بسته در ... خسته ... / در ... پروانه ...

ودیگر

زلف افکنده ... دلبر افکنده ... / ... دلبرها ...

معاصر
عارض اسمش آقا بابا از اهل اصفهان است و در غزل طبعی دارد از اوست

ودیگر

بود کباب فرخ چشم و بوی عنبر کاکلت / خرابم این که ارزانت نباید چشم سیاهت

ودیگر

روز غم ... در سودای عالمیم / فریاد از این زمان ... راز

معاصر
عزت ... اسمش میرزا محمد کرام ... سلیمان خان قاجار ... که در ... سپه ... و شرح

روزگارش در تواریخ ... این ... ضبط است گاهی شعری که ... شعر ... از اوست

من بوده و بیم جانی ... / از ... لب تو بر لب آه

ودیگر

هر کار ... روان بود / دل ... بهره این کار ... بود

معاصر
عارف اسمش ... کار ... سر ... است و اسم ... و ... این ... دارد از اوست

در ... یک لحظه ... صحبت ... / آنچه در ... صاحب ...

ودیگر

این رسم قدیم است و در میکده عشق / جز ... دل ... غم ... کس

معاصر
عیسی اسمش میرزا رضا اصلش از اصفهان ... سال ... ها در هندوستان ... از اوست

... چنین ... سر کردم / سپردم جان و شرح ... مختصر کردم

معاصر
عالم اسمش ... اصلش از ... عراق عجم است و از ... معتبر ... از اوست

... ام از ... / رنجش ... همه ... تکرار ...

معاصر
عشرت ... طبع ... از اوست / ... بی تو ... آب چشم

... بی تو این است / معاصر عابد ... اسمش ... داشتم

بارسم موافق جلاء العیون مجلسی علیه الرحمه را بنظم درآورده و از جمله ادیبزادگان
دار السلطنه اصفهانست و بشیخ و ربیت ... در آستان امام ... صاحب ... الآن

موزون چند اران قد و قامت — بقد قامت بماند تا قیامت

دیگر

سیاهیش همه از تاب شام فراق — درازیش همه قایم مقام روز قیام

مرا حشی بقضا ... چو وحشی از رمند — مرادی بسوادش چو طایری در دام

دیگر

صد حلقه دام از زلف ... — با اینهمه صیادی ... برام ...

رباعی

تو ... هر گوشه دلی خون دارد — دلها همه جمع ... ... دارد
دیوانه عشق او نیم من تنها — ... دلش من هزار مجنون دارد

مصرع

عاصی اصفهانی ملا ... از ... شعرای عجم است در ... آگاهی ... اوست

دیگر

حسرت درد بی درمان نخورد — همیشه خوخو میگوید این دل
چنان در شوق ... از ... — ... درای ... کاردانم

باب الغین المعجمه المقدم

مولانا امام غزالی از جمله اولیای کرام بلعه و در قانون شعر ... شعرش ... این است
مشهور بلعه

عجب پیچ و تاب افتاده زلف ... — ... رضا ... در ...

دیگر

بسکه ... دل گرم ... — هر طرف موج عرق ... زره

دیگر

... — درد ... شد ... کرده ...

رباعی

همواره تو دل رنجه ... مغروری — ... بلعه مغروری
... — تو ... تو ... بلعه مغروری

مقدم

غیاث حلوائی ... خالی از ظرافت و شهرتی در شعرای مشهور است ...

خواهم ... محشر ... — ... آسمان ... خورد

دیگر

تا قیامت تخم عیش ... — دانه‌ها از ... زیر خاک ...

دیگر

هر ... — با ... بود ... کام دگر

دیگر

گل ... — ... دل ... نشینم

مقدم

شاه طهماسب میرزا یکی از سلاطین نیکوکار صفویه بلعه و از کمالات ظاهری بهره تمام داشت

بازم ... جان غم ان ... پاره ... — ای ... مریض ... ...

مقدم

غیاث قافیه وجه تسمیه قافیه ... در شعر ... قافیه ... استعداد ...
... از هرات ... طور ... بلعه است این شعر از اوست

طعنها دارد زمی بر دردمندان باه آخر دمن / دردها دارم که آن سینه از دردمن

غیرتی اصلش از ابرار بلخ بوده است (مقدم) مهری از رفته جفا با غیر و مهر بر سر وداد

رفته رفته پا برداشته ذوق میرود دل را (دیگر) خاکترش بر در جز آتش نشان نزاد

از او در فراق تو دل آتش یکان گرد (مقدم) **غازی قلندر** در دو لیس بر وی زاده بوده است

بودم چیغا ره مویی چند اداره در ناتش / از هم و داری برست کردم و جایی پیرهن

در جسم تو هیچ جایی در هیچ کرست (دیگر) از دوست سینه ام و پیدا بان آتش آن

غم کردن زنده در افغان تو فارغ / (دیگر) فرازین دست در آغوش که خواهی کرد

غیاث اصلش از تون خوبان مردی در رویش نیک رعیت بوده این شعر و دست و الم (مقدم)

مضمون نیست که برای فقیر را زیر کنبه از سالها است رحمه الله علیه

وقت رفتنم هیچ ضعف بروز نبود است / می دهیم جواب از علی بن ابی طالب

غزالی اصلش از زاده زمین طالب خوبان خراسان از فحول او ستادان بوستان بوده است (مقدم)

اگر مراد بگاه از نوبت و جاه و مال (دیگر) مراد بی وجه بینی مراد در انه جهان

صواب کرده میرد کرد هر دو جهان / یگانه ای زده و داد بی نظیر و مال

دگرنه هر دو به بخشش بود روز عطا / امید نیک شو نز با یزد متعال

در آن زمان و وصف کرد او بر آن کنیز / فیض با زکنه کام زاده های رفاه

یکی کار یا بیرون صبح تا ز ازرد / زر دوی مرد میارز بتوک یکان خال

غیرتی اصلش از همدان بوده است (مقدم) دل چو بردی زر من منع مرا زکریه مکن

محروم آب زنهای سفر میر بریز (دیگر) دل از آزرده هر سخن نشنیدم و ما

زلف را هم نتوانیم پریشان چون (دیگر) بنده تاراج خط کردم و آخر که

اشعار عشق باران راز خوبان مو بمو (مقدم) **غیاث آصف** رباعی از زهد وای اکاهی بود

دل ز زلفش می برد جانب / مرغ در شب نمی کند پرواز

غیاث الدین احمد اصلش از تب و از بلخ عمر را و قضای مرات صرف نمود که نیاد او فخر کوه را (مقدم)

سامی کرد است لیکن شعر و سامی کشف و در او مرا از سال شنیده ملا کا لپ ر ضدین بوده است

ای در دولت در طاق همچو چرخ از دارها / رنجیده از زمین کسان امانه اسفندارها

غیری اصلش از کشمیر در آن شعر و دیر است (مقدم) تا بود گفتگو سخنم تا تمام بود

نازم بکجا مستی و سخن را تمام کرد (دیگر) سحر و لب سبک داشت بیاله صبا و

مانند آتش او بدرزیم خواب نکرد (مقدم) **حکیم غضایری** راست

بالمی داد کر لطف و کفتم / جام من داد لیک با سرازهات

گفتم هست گفت با همه زاده است / گفتم هست گفت جهلش بر در د

غضنفر جبار مشهور راست (مقدم) / زان نوک مگان کم در کار بر شه زنت تو

امروز خوابیده و گردیده است شیخ شهر را — دیگر — که دل دهم که جان ان شوخ شنه خورا

هر دم در هنه چیزی ضعف بهانه جو را — دیگر — دم بر اتش چشم پر اب شد بر ما

دو خانه دهقه ز کردم خواب شد پرها

باب الالف
المعاصر

میرزا غنی اصلش از تبریز است بتخلص مشهور جوانی قابلیست و اکثر اشعارش در تعزیه خانیست آل علی علیه التحیه و الثنا است در زمره در عروج روزگاری گذرانده اورات

به بر میکده بستم دو باره پیمان را — بیک پیاله می تازه کردم ایمان را

المعاصر

عزت اسمش میرزا جعفر از سادات عظیم الدرجات است طبع خوشی دارد و دارد

پهلوی رسد تو جانت مارا — جائی به از این کجاست مارا

دیگر

افسوس بر نا بوی گلی بلبلی نشن — صیاد یاد بخت بلبلی قفس

دیگر

مرغ در قفس زندون اسیری تو ان نسیج — صیاد را گلان و گلستان از اوست

دیگر

کرکار طبیب از در میخانه طلب — راستان بهر کسی کار کسی نمکنه

دیگر

علام او ضراد و ران حسن انه — تعالی الله ازین حسن خداداده

دیگر

بعد آتش طور از آن ستاری — ان شعله و برق خرمنم سه

المعاصر

غزال اصلش از طهران و اسمش شیخ حسینی و زیبائی صورت و خوبی اخلاق تعایه گذران

مشغول کسب است و این اشعار در او است — کشتیم صبر است دود عشق و داش با خدا

دیگر

مرد رهرا کاه نه بنشستن و کشی با پرسی — تخوانده طوطی دل تکرش که غفور نفس

دیگر

زروش چنانکه نیست هیچ گزنده مار عالم — کسی میگیره جرم بتی شراب بغه

حلال بدوم کافر نیست افکار بغه

[illegible]

باب الفاء
المعجم

حکیم ابوالقاسم فردوسی اصلش از طوس از نوادر روزگار بوده جلیس سلطان محمود سبکتگین بوده مشهورات جلیلش در شاهنامه و ظرافتش در بحر متقارب منحصر بفرد بوده این اشعار از آن است

قطعه

جهاندار کسری چو خورشید بود ... سپاهی درش هم دامنه بود

برین سان رهوار آفتاب سپهر ... بگیرند تیغ و بگیرند مهر

قطعه

کجا دختری داشت خاقان چو ماه ... کجا ماه دارد دو زلف سیاه

هر آن جشنش پیدا خاک بود ... ز چشم چو نوشش هم هر آب بود

قطعه

فرامرز گفت اگر سرکش است ... به فولاد دارد دل بر آتش است

چو نادرد با سنگ خارا کند ... ز دل راز خویش آشکارا کند

نه پیسی ز آتش جدا گرد حق ... جهانی چو پیش ایدش نوح حق

قطعه

چو بر تو منصور بالای دار ... چنین گفت با مردم با برار

که در کودکی در رهی از زنی ... شنیدم زبانی سخن گفتنی

بنظاره دیدم بنالد دلیر ... بکفاره می بستم اکنون بزیر

دیگر

آفتاب از رشک عکس روی او ... زردتر از عاشقان در کوی او

دیگر

چو از غالیه بر گل انگشتری ... همه زیر انگشتری مشتری

دیگر

نخوا کوه آهن چو دریای آب ... اگر بشنود نام افراسیاب

بر ورق گر بر اسکندر می　　دیگر　　سر از فخر بر آسمان سود می

قلم در کف تیز بشکستمی　　کلاه از سر مهر بربودمی

بقدر از بهر جیغ تخم شکستمی [?]　　به پای فرق کیوان تغر سودمی [?]

به بیچاره گان رحمت آوردمی　　بر زمانده گان نیز بخشودمی

فصیحی اصلش از دار السلطنه هرات مداح حسن خان شاملو حاکم خراسان [?] ...

گشته دان از هر مقوله شعر فصیحی بسیار دارد [?] ... و میرزا ... [?]

... بسیار ... [?]

در اشعار راضیم ... [?] ... خلاصه آنچه بخاطر بود [?]

هزار بار قسم خورده ام بنام تو را　　طلب نیاورم اما قسم بنام تو بود

دیگر　　چو روز شب در فرح آباد ما غم است　　گر قحط سالان کشند تکاف ازین گشته [?]

دیگر　　قیمت دست و عده جنت دار ... [?]　　از آن خلاف وعده که بیان خاص کشته [?]

سیل اشکم که غم را بار می هموار کرد　　های های گریه در تارم موار کار کرد [?]

دیگر　　از دل ... عاشق ... [?]　　کاروان صبر عمری رسید که از اینجا بار کرد

دیگر　　هیچ است دار گریه دگل خنده [?]　　امشب مگر دعای قدح مستجاب شد [?]

قسمت نظامی کشور جان　　تاج سر سروران حسن خان

بسم الله که کتاب آورد　　دیباچه مصحف خلد افلاک

از نور جمال کامیاب است　　گوئی قمر از آفتاب است

آموخته است از ملک خوی　　یا تحفه ... است از آدمی روی [?]

کوچک سن و خود بزرگ است　　از آتش ... [?] ... گرگ است [?]

قطعه در جواب ... میرزا ... حسن خان ... [?]

قالی حسن ... [?]　　... [?]

روز ... [?]　　... [?]

سامیان کاس کنه ... [?]　　... [?]

مقدم

فرخی اصلش از ... [?] ... مداح محمود ... [?]

... [?]

در سخنوری ... [?]

... غزل ... [?]

آنچه ... [?]

قسطنطنیه ... [?]

... آرام کودکی سیمین بری بجان [?]　　هر کجا ... [?]

بابرین های سپید کوه چون تن سمن — با سیاهی های زره در چمن تار قصب

گر چون تو بترکستان انبوه نگارست — هر روز بترکستان یک تازه بهارست

از تهر بسته تو بسته مرا بر تو وظیفه است — هر روز مرا با تو دگرگونه شمارست

سه بوسه مرا بر تو وظیفه است و دلیلش — آنگاه نه کز بیش هر بوسه کنارست

بر دوست خالسته بهر کام نهد پای — از آنکه وگر گذارد مرد زبانی خوارست

ای آمدن از گریه نگرداند از عار — کز شیب و گلگشای پراکنده قطارست

دیگر

ای زینهار خوار بدین روزگار — با یار خویش هر خورد زینهار

بلبل های جزنه کونز آهوان — باشیر ده با گوزن پلنگ مرغزار

شاخ بنفشه بخش مرا زان دو زلف — تا دارم ای بنفشه ز نو یادگار

دیگر

تا بر نه بنگلون بر روی تو به مرغزار — بر پای بنفشه رنگ ... یادگار

دیگر

تا بر آمد جامه های سرخ گل زشاخ گل — بنها چون دست مغموم بر فرق کردار

دیگر

امیر جنگجو ایاز ابلاق — دل و ... خبر در ... نگار

دیگر

ای ابر بهمنی نه بچشم من اندری — تن از زبانه ... و پاهای دیگری

همراد کرد دل من گواهی — و بانشه مرادار تو روز جدایی

جانا بچه خواهد رسیدن نبردم — هر زمانی دل ... گواهی

چرا نه کهوان ... بودم و لیکن — بخیر انکه ... آشنایی

برین زهی از ... گسستی — نگارا زین زهی سیری چه بودی

دریغا دریغا که آگه نبودم — از تو بوده در جفا تا کی ستایی

همی دشمنی جستم از تو و لیکن — گویم و هر گسستی ...

دیگر

هم گرد بخت خفته ... زاغ — دی ... آمده آورده بار زاغ

هم بر سرو آتش تو ... یار زاغ — جادو بر ... هزاران کار زاغ

دیگر

قصه دل ز تو را خبر می نشود — وز دیده بجز خون جگر می نشود

گفتم که مگر بی تو بسر خواهد شد — تو جان منی بی تو بسر می نشود

دیگر

آن بند در باغ که گشاد بخت — وان ... گل که داده بر باد بخت

بر پرده تو ... دست و نهال بخت — مردان مردانست که تو را کار ... بخت

قاضی اسمش مولانا یحیی از جمله علمای ... است و صاحب تصنیف کتاب شب ... خان ... در ... ساقه کلش ... آخر ... در ... گذشته ...

اکنون ز لاله ساغر خالی ... — رفت عمر ... داغ حسرت ...

همچو بلبلهای ... خواهد برید — مرغ روح از شاخ عمر ...

فرائی از سادات ... استرآباد است و ... امیر عبادالله ...

نه جوهرست تیغ تو نه پیچ و تاب تو | برای کشتن ما تشنهها بر آب تو

قومی — شمس فوق الدین اصفهانی از ولایة العالیه یزد است در سفر هندوستان رفته صاحب دیوان است و در هر بحر شعر دارد شعر نیز دارد تمام در مطایبه و هزل است و الفاظ دیگر بسیار دارد بر خود لازم کرده است که در هر شعر لفظ مطایبه را داخل نماید

حقه انبه تا نی در زیر ما | دیگر | مجلد از دو ن آب از زیر ما
میز بر جنبه صد لنگ و کمر | دیگر | سنگان ابر کش کیر ما
برف در برف و در و دیوار در فقل | | ای درنی کو می لعل و نگار غنچه لب
در کتاب شرح نحو از زمین سر مین صدام | دیگر | نیک جوشن در شب آدینه با غنچه
پیاله نوش دیده کون دهان و فقه مجاز | | و مرغ از دنه دارنی در می عنبر است
صدای ناله است از چه ز کون ام | دیگر | بلمش بنده به از صد رساله عربست
ایرم بکون آن بت یگانه آشناست | | مانند اژدها و دیوانه آشناست
دفعه است کو ز کون خدایان است | | بر ریش اهل ریده و بالش نه آسمانست
ریدم بکلی اگه سبب نام تو برد | دیگر | قربان ان لیم و به سیانه آسمانست
السلام ای اهل ایکون بنده ریدم مجمعا | دیگر | همچو گوز از مقعد کسی بر دم مجمعا
ایرم اسب مست عشرت بود کیرم در ... | | خوابی عکس است مرسیم کبر کردد جار

بهرام گفت

بهرام گفت که ما ریده ایم | دیگر | حضرت اسفندیم خار ریده ایم
سنگان آسمان هم را آفتاب | | منقطع دار بردم حسن بار ریده ایم
در جهان فصل و حرام ترک | | چار حد بلستان بار ریده ایم
بار دیها یافت و بهر منع می | | سنگان محتسب جا ریده ایم
کار آب فر قدیس ز بار ناگر | | همچو جنیم بار بیمار ریده ایم
از قحط شربی در مغار شتر که | دیگر | یارم بس از ین در خانه مانم
عزیزان ایر نخواهم جوانم

مقدم فیضی اصفهانی از دکن هندوستان در آن ولا تولیش مقبول دیوانش دیده شده این اشعار در منتخب اوست

بچار وزن خوانده می شود | | مفتعلن مفتعلن فاعلن
فاعلات فعلات فعلن | | فاعلات فاعلات فاعلن
فاعلات مفاعلن فعلن | دیگر | ای خم ابروی تو تیغ جفا
حلقه گیسوی تو دام بلا | | خنجر پهلوی تو تیغ اجل
غمزه جادوی تو تیر قضا | | بسته بازوی تو ترک ختن
کشته آهوی تو شیر خطا | | در رخ نیکوی تو نور ازل
در لب جانبخش تو سر خدا | | خسته هندوی تو فیضی زار

تشنه دارآدی تو بهر ... / دیگر / گر خانه با بنت مهر و دوا کنی ...

من با نهان پر متعید نشستم اینهم خس است / دیگر / خوش عتاب آموز ... مهر پیوندی بود

هم عشوه را منع کنم هم غمزه را پندی ... / تا کی ز بالا دام ترک عمری ... نکند

گر سینه لب بسته را داده شکر خنده ... / جوی / دارم ز نی دیدم ... است

آتشکده گاه عشق در دست / مقدم / **وفا** زنانه برین اشعار از او ... است

عشقاد خانه نکوبت ... است / دیگر / عمری چاه ... نهرت ... است

طوفان نوح راه بویرانه ام برد / از بس بر و ... کرد در ... است

زچاک سینه‌ام دل ... / دیگر / چو کنج ... طفل ... دیوار ...

صبح ... نشاخته / دیگر / ... خنده ... نشاخته

... بر دار ... جهانم ... / دسعتی کاش ... صحرا نشاخته

وقت ... ز برق نگاه ... / آستین ... نشاخته

فرصت در کنج خرابات ... / ... نشاخته

بابا فغانی مقدم اصلش از شیراز و از شعرای مشهور است دیوانش دیده شده است

ادب از ... / دیگر / ... جام جم ...

... / دیگر / ... مسوخت

الهی ... / دیگر / این ... کرده است

... دل ... / چو ... کرده ...

... / ... در ...

دل ... داد ... چشم / دیگر / چشم ... دل شده دل ... چشم

... / دیگر / ... روی ... رفتم

... / ... رفتم

... هرکه ... / ... رفتم

دلم ... آسمان ... / چو آب چشم ... رفتم

دلی ... / ... رفتم

... / دیگر / ... خوردم ...

فیض مقدم ... از حکمای ... است ... اوصاف ایشان در کتب

حکمیه ... کاهی ... نظر ... دارد ... است

... / ... فیض ...

فیضی مقدم اصلش از ... و یکی از شعرای فصیح ... است

... / هر چه آمد ... همه ... باشد

فخرالدین اسمش علی خلف الصدق حسین واعظ مشهور است و خود نیز لفظ و اکثر مشغول [illegible] است

تو بخت که ما که مه من است در آیه　　زلفش کشم و لب ببرد است در آیه

فراغ نوربخش مرد والا در لیحه او داشت　　صبحدم [illegible] مجبوری رسید از میکده

آنچه دید از کعبه زاهد رند دید از میکده　　مقدم　**شیخ فتح** خالش فاضل کاملی بوده از

طرف مادر فرزند جلال الدین محمد دوانی است در روم اوقات را گذرانیده

در بروسه و یکی از شهرهای روم و ته منزل قسطنطنیه است مرض طاعون در گذشت مولانا

ما تقی و اسمش یار علی تبریزی بشیخ فتح را در خواب دید پرسید و نقل کرد است

شیخ فتح در جواب این شعر گفتش بدرد خواند　　چو ملخ گرد دهکان برف [illegible]

بخورد اجب دگر خبری نداشت　　[illegible] فضیر بر چه فکر گردد این جواب را بطلب

سوال نفهمید خلاصه مزاق خوشی داشته ام از این بیت شعر معلوم خواهد شد

حیران بدر میکده اردم که قسم　　کافر زکف پیر مغان جام گرفتم

فضولی اصلش از بغداد و در ترکی دیوان ترکی اش بغایت مشهور است و حقیقت در ترکی

لسانی ادم بی نظیر است در ترکی مجادله بنگ و تریاک دارد و کتاب شرح چهار عنصر در جواب

و سوال مجادله از چهار خلط دم و صفرا و بلغم و سودا می گفته نیز دارد فارسی را نیز تراشیده

آنکه گر بار بهر قال و اهست　　شعر　　کز خاک تو نیست همه رسی [illegible]

ابوالوفا

بر میز رزم و سبحه اکس می سازند　　میگردانند کش از ظرف و در بست

میرزا فضل الله از قوم است نجیب و علی [illegible]　　مقدم　　هیچ صیلی عمر همه را بخکم

دین خود دولت که را بخکم　　کیرم و رزو رخ به بهشتم رو دهم

شرمنده که ردی سینه را بخکم　　مقدم　**فایق** اصلش از بغداد و بخه او است

لب سیمم است موقوف لبیمی تار هم زرد　　رضا و شیخه دارد در شیخ [illegible]

فغانی از خواف و نواد بابا افضل خواف بین مشهور است این شعر از دو است

هر که بخش صورت چین صحرای تو کشاد　　چشم نگرفته تماشای تو بر بستم نهاد

فروغی اسمش میرزا محمد اصلش از اصفهان بوده بیک عمر را در هرات بسر برده و مداحی

مشهور است و افغان را نمخه او است　　شمع دگر را چمن فرق نگرکر سیم بیرم

گاه بلبل تا آرم گهی پروانه را　　دیگر　　بر سر زلف فروغی را کش

ناله میکرد غم ز تنهائی　　مقدم　**فهمی** اصلش از کاشان و شاعر قدیم بوده او را است

آنگه رو ده ام دلم را بر فرقش شنید　　دیگر　　آخر میانه من و چشم نگو که کشیده

فالع [illegible] نمکدان است هم از دو میدان رو کش　　رباعی　　بر آن پا میگذرم از سر کوکش

دل بر [illegible] تو صفای می کردم　　لعل زنخت و ماجرا می کردم

هر دم سر زلفت نزول کرهی　　از گوشه ابروی تو دعا می کردم

فخر بناکتی از فحول شعراست و از جمله استادان بوده و در فن سخن یگانه عهد است لیکن نقطه گیر
را نیز در کلیش آورده با عقاید من خالی از کلام نیست بهر صورت ابیاتش اینست

بیمار عشق جان از دهان تو می‌برد | دیگر | حکیم جان محبوب اوراد است گوش
هر شام در بت هم آید بنسیم زلفش | | همراز و همدم او باد صبا است گوش
فخر بناکتی را زر ندان چه فردوسی | | ای خواجه رادکانی بی خصم است گوش

فرج الله از زاد میرزادگان شوشتر بوده و در است | مقدم | سینه ام زمنع گریه مطلب چیست ناصح را
دل از من چه از من است آن گنه [illegible] | مقدم | فایق اکابر خیوانی از راحولس [illegible] بود است
صبا آورده گیا از گلستان نکهت بو | دیگر | وگل آشفتگی دو غنچه دارد خبر از رخ
ز خبر آوردی اشرف دل را مشک اخته | | میخواهد شکست شیشه با زور با رخ
به طرف گلش دو طرف چو خواهم ای گل [illegible] | | و من با چشم تر هر جا نشستم شد لب جو

فیاض از شعرای [illegible] بوده و است | مقدم | زبون رخم باکش پیدا بود دل می‌خواهد
دل [illegible] کار کرد | مقدم | فریبی اسمش میرزا حبیب الله اصلش از
طهران بوده [illegible] در [illegible] میرزا حبیب الله [illegible] شعر دارد است
سپهر [illegible] هواس نه آرام | | تا شیر گردم کوکب آمد
قدسی [illegible] اکابر [illegible] است | مقدم | دارم در کفه [illegible] عیار [illegible]

فکرت اسمش سید نعمت الله اصلش از الداریان [illegible] شیخ الاسلامی گرد [illegible]
چو گفته با خورشیده کار دل ز زار ه | دیگر | بر سر بازی شده است با دل زار او
فکرم همه است [illegible] با تو جانانم | دیگر | تا خود چه لطف فکر تو فکرت نهد است
خواهم [illegible] با تو برده آرام [illegible] | | انجاه دور [illegible] رخت [illegible]

فنا اسمش میرزا عبدالرسول از نجباء خوی است از اکثر علوم با بهره است چنانچه
در اکثر بلاد [illegible] در حضرت علامه [illegible] شیخ احمد زین الدین و جناب قطب المحققین حاجی سید کاظم
رشتی [illegible] تحصیل کرده اشعار این است | | جهان نیم است تو بیهوشی او را دهد
خمیازه است خاک هم آغوش آورده | | در وجود [illegible] با [illegible] جام [illegible]
ازمن [illegible] رساند بجام | | دانگاه بگوی به عزازیل تمام
کای سید ها [illegible] | | در شهر حلال است [illegible] حرام
ازمن بر خیام رساند پیام | | دانگاه بگو به [illegible] خیام
من که گفتم [illegible] است ولی | | بر بچه حلال است و حرام است
با عقاید من اگر چه [illegible] مصراع [illegible] رود اقرار [illegible] بهتر [illegible]

فغفار اسمش میرزا [illegible] سادات [illegible] خط نستعلیق را نیز نیکو نوشته [illegible]
گنج خلوتی با ناز [illegible] | | نمکش ساغر چه دنیا جه دمی

ستاند عمر و جان تخته رنگینی نمکینی | چو بر جگر دو چو خندند زبانی

فطرت (معاصر) اسمش محمد امین اصلش از رستاق کرمانشاهان ولی مجاور هندوستان است

نگاهی کن که بشاد دم باز | مرا از چشم تو افتادم باز

(دیگر)

برنخیزد کسی از بستر عشق | نکنه بر خواستم افتادم باز

فایض (معاصر) اسمش محمد امین خلف الصدق داعلا میر باقی رودی کشمش جنبد و ذکرش رفت الحال امروز در مملکت فرغانه که در ما وراء النهر واقع است توزجیها بهتر از این پیدا دیر او می است و لفظ و اعلاه مصطلح ترکستانیها کم می است جز ملحض تصحیح داعرات و تقویم را

وا تماشای درد انجام خلاصه آن است | زر عوض چمن دهد شکفت غنچه چار

بظهور رفت دو کلی معروف همه از خویش بروجه | هزار رنگ نافه ما داری جو انسم کل کنده

(دیگر)

همه لاله رویی و یا سخن پیش که از برنجش | بهشت گردش افلاک بر بزم

ازخم لب کباب نمک سوخت آتشم

فدا (معاصر) اسمش میرزا محمد سعید اصلش از اردستان عراق عجم است داد از زمره فضلای زمان بر دامنی که دیوانی دارد از اخفاد حکیم الملک

ما را او جا بکنج قفس خوش لب چه غم | گر باغبان بباد دهد آشیان ما

(دیگر)

بگریه کهنش از حسب ناتوانی من | بخنده کهف و از چشم ناتوانی راست

(دیگر)

نفس گل ستم با غبان گذر و | هان درخت و بر خاکش آشیانه ماست

فنا

فنا اسمش حاجی عبدالله مشهور به درویش اصلش از اصفهان است (معاصر) و از جمله ارباب حال خط نسخ را نیکو نوشته و در کار و هوادار

قانعش فانی داده است و مصداق نقش خاتم شسته با جمله ادمی است ادنی نفس او در است

عمر دنیای جهان حیات خیال موهوم | سازد محروم نتوان نه بجای مهم

(ولّه)

هرکه خواهد بر مراد خویش دلبر داشتن | بایدش دل از مراد خویش برداشتن

(ولّه)

می نشینم از عطش فرزانه | از این پس من در راه دیوانگی

نه بیگانه را آشنائی بود | نه در آشنا رسم بیگانگی

(دیگر)

عاشق همه رخنه که بر روی بستر | کآخر مقام عشق بود کوی نیستی

درویش را که تکیه که بستر قناعت | ملک بقا گرفته به نیروی نیستی

بنشین که بر زمحنت دنیا و همراه | خرگاه از زد فقر بپهلوی نیستی

سر پنجه مخالف خویش تاب | ای پهلوان بقوت بازوی نیستی

الکعبه دل فنا شده در چار سوی فقر | سنجیده خویش را به ترازوی نیستی

فردی (معاصر) اسمش آقا محمد جعفر از نجبای دار العباده یزد است بلیغ عمر را در زیر ارادت سرکار را محترم اکرم فنا فغانی بسر برده و در سلک فردیان از کار محجوب شده کلفت خور او ابتدا سالک بود بر کرد اتحاد فردی کرد لهذا اکثر علوم با بهره خاصه نجوم دارد

صبح چو سند لبش فرح کن اوراست | دیگر | افسرش از طرف شرق گشت نمایان

آمدم از خانه با دو یار سراغش | جانب باغی پر از شکوفه الوان

باغی سرودش چنانکه قامت دلبر | باغی و در وی کس چنانکه عارض جانان

دیده نرگس بدله آمده و دله | چشم شقایق به بستری شده حیران

صحن چمن مشکبو ز نفحه سنبل | روی هوا عطرسا ز خوی ریحان

معاصر

فردوس اسمش میرزا ابوالحسن از سادات رفیع الدرجات شیراز است و در آن

رنج ساقی چراغی پیش ره گیر | دیگر | و مستان کم ره میخانه کردند

نگران جای که بر راهش گشودند | وز آن بوی گلم دیوانه کردند

معاصر

فروغ اسمش آقا محمد جعفر اصلش از شیراز است و این یک شعر از وست

هندوی خال تو با سینه ز آتش | چشم سیاه تو با که سحر سیاه است

معاصر

فطرت اسمش [illegible] علی خان ابا عجمیدا آذر بزرگ شغل کاری بود فراخاطر بارمزان [illegible]

ابر دنه و سر دو دمیده | که هر طرف از صبا خمیده

معاصر

فسنع اسمش امیرالامرا آقا [illegible] خان پسر علیمراد خان زند از طرف مادر نبیره سردار اعظم [illegible]

محمد حسن خان قاجار [illegible] بهره دور علم ادب بهره [illegible]

عاشق

عاشق علی [illegible] از رستم خان در [illegible] میرزا کار [illegible] در [illegible] است

بو چشم [illegible] چو عکس [illegible] در [illegible] است | آب نه زن در [illegible] چشم آتش افکن در [illegible]

مانند چو حلقه سر [illegible] تو را کف | دیگر | بازی [illegible] ورزد [illegible] است

[illegible] ول جام جهان بین [illegible] | دیگر | مکرر [illegible] غم ایام غباری گیرد

[illegible] ساقی [illegible] ای [illegible] | ناظر | از گردش چشم [illegible] ای ساقی

جام دگرم بده هوای تو شوم | از عشق تو ام چو خم [illegible] ای ساقی

معاصر

نگار اسمش آقا لطفعلی از [illegible] علمای فارس [illegible] در [illegible] را [illegible]

در [illegible] شعر [illegible] است | [illegible] چشم نظر [illegible] هر چه [illegible]

دگر به غمزه [illegible] راه [illegible] | دیگر | [illegible] مرغ [illegible] هر [illegible]

در هر [illegible] نرگس [illegible] | [illegible]

معاصر

فروغ اسمش قاسم خان خلف ملک الشعرا

[illegible] صبا [illegible] شعر [illegible] است | [illegible] کاسه [illegible] گیرد [illegible]

دست [illegible] دور [illegible] | معاصر | **فردی** اسمش [illegible] از [illegible]

زاده های زند است دختر وزری سرکان عراق عجم حاکم بعضه هر ضحی حصه رنش نخور را رسیده
دور بردن و بازار با اطفال خوب های کشتی داد قات را دیوانه دار گرز را نبودی گرست

گفتم از دم و چشمت بیمار نخواهی شد از آن / گفت مو زلف دگرها ببینی و زر خود دارد آن

دیگر

هوای گلشن صحرا و دیدن باغ ندارم / بغیر از آنکه گلی بو کنم دماغ ندارم

دیگر

ز رنگ لب تو چشم چو گشتم آه شد / ز نسیم سحری باز گشته غنچه دهن

غمزه با ناوک مژگان نبود همره نرگس / ناز با مجموع چشم تو یکی پیراهن

دیگر

روزی خلاف خوبان زیر علاقی نظر کن / تا از تو تازه با هر کسی بود زر کان

دیگر

سبغه داری دهل داری از عود بو داری / دگر برای چه آهنگ گلستان داری

المقدم

باب القاف

شاه قاسم انوار یکی از کبار اولیای اعظم نجیب است مزارش در الکاه جام سکان است مقام عبور ارض

مقدم

مگر رقعا که رفته و دستم او حجبه ایشان راست / درد تو که سرمایه ملک و جهان است

دیگر

الحمد لله که مرا ابر دل و جان است / شهری همه بر آتش عشق تو کباب است

نه غیر برادم و همه شهر بر آن است / در حلقه گیسوی تو کان مایه سود است

هر جان و جوی قسمت خود دیده گران است / یک لمعه ز رخسار تو در خانه کعبه است

یک تار سر زلف تو در دیر مغان است / راز ز دست و دلشان همه پیک و نقره است

زین نوبت را انجا همه از توب جهان است / گفتم که به هر حال و هر جه که دیدیم

چون ماه لب چارده رخ تو عیان است / یک غمزه ز دو ناز دهن کیف که قاسم

دیگر

آنجا که عیان است چه حاجت به بیان است / کیشم همه عشق است و دنیا همه ضعف است

تیر ره مرا بر دل از آن کیش رسیده است / زانش دو جهانی را بجا کرده فراموش

دیگر

تا بر دل من لذت از آن نیش رسیده است / در آن زمان که برانداز دو جمال نقاب

دیگر

بیا دارد دل ما لذت تماشا پرس / عاشق یارم بغیر یار ندارم

در دو جهان یار و غمگسار ندارم / خاک وجودم بباد داد و لیکن

بر دل از آن دلستان غبار ندارم / جز دل قاسم ز خط او خون نشد

طاقت یک لحظه انتظار ندارم

مقدم آقا قاضی زین الدین قزوینی در تقاضا بر ره گوید

چون ذات تو موصوف بعلم و عمل است | لایق ز کرم نه بمقدار و دولت
از وعده بریده دست امید تهی است | زین روی مگر صفت شان عجلت

حکیم قطران از اجلهٔ شعراست اشعارش بسیار کم است

کم از غم وعده دیدن تو | کنم با دل خویش دایم مدارا
تو از عهد من مگردان یار باری | مگر مهربانی بباشد شمار را

دیگر
بافت زین دریا دگر بار ابر گوهر بار بار | باغ و بستان یافت دیگر ز ابر گوهر بار بار
هر کجا گلزار بود از وی جهان گلزار شد | مرغ شبگیر این نوایی بر گلزار زار
باد بفشاند همی سنبر و عنبر عبیر | ابر بفشاند همی بر لاله گلنار نار

دیگر
ز بالا به پائین قضای الهی | ز پائین ببالا دعای پیمبر

دیگر
روز کین از دام هر کس را زره دارد نگاه | روز کین با شه نگهدارد زره اندام تو
ز شیح کرد روح از لطف اندام

قطران تبریزی ... او راست

چو شبنم ریزه بر گلهای بادام | میان چون موی لاغر ز دیدن
سرین یکقطره موقوف چکیدن | برادر رنگ سرین ناکرده دوش
گرفته نازک تنگش در آغوش | سرین را با کمر پیوند کرده
بوده خوش ... بسته کرده

مقدم ... قدسی ... راست

نگه داشت رزی کس که صندوق رسید است | برگرد رقیبی که نتوان گشت همین است

دیگر
گفتگوی عشق را با زم و چنج انجام یار | هر لبالب سر را که میدود ز برد رخنه است

مولانا قبولی اصلش از هرات مردی درویش نهاد پاک اعتقاد بوده این راست

اگر قبول تو باشم قبولیم ور نه | بهرزه کون چو من نا قبول نتوان یافت

قانعی اصلش از خویشان خراسان ... عمر را در دستر بابا بسر برده او راست

انجم باره نمک محتسب سنگسار کرد | با ماه میکده آخر نمک حرام کرده

قبولی از دهی قند ز ترکستان بقصبه ... آمده و دماغ او مختلط گشته در صف ... خو کرده

خانه ای عاشق چه کار آید ز مزدور انه را | چون نمیدانم ز دیوانه را خانه را

قرشی از قرشی ماوراءالنهر بقصبه ... در روم او قات را گذرانید او راست

نه هر زخم دلم پیکان آن ابرو کمان دارد | که هر زخم دیگر آب حسرت در دهان دارد

قلیچ خان از امرای طایفه ... او راست | چه دل چه مهر و محبت چه دوستی چه وفا

دیگر
دلا که دوستی او حیف و شرم جانست | بیک کرشمه که از دوی ... دیگر کو
میانه مرغ دل قطع آشنائی کو

میرزا ... قزوینی از امرای صفویه است او راست

خیال خال او مرغ دلم را قوت میکرده | جسم ز دلش چون آب در یا قوت میکرده
بیرون نتوان کرد چو بیدم ز گلستان | با رخنه نگذارم ... باغم

قاضی لاهیجی جامع کمالات صوری و معنوی بوده و در آن ولایت به قضا اشتغال داشته مسلمین ... ایشان راست

نبودی روح در آینه دیپهان شهر از من || مریم خویش سوزان دم که رود کردان شهر از من

سید قافیه اصلش از شیراز بوده به هری رفته چندی در آن دیار گذرانیده عاقبت کارش به گدائی رسیده

و به رتبه‌ای رسیده که جمهور ناس را به واسطه حرکات خلاف ادب او آزار و به سبب رسیدن به گدایی

دل آزار کرد بنابراین جهت از هری به طرف سمرقند رفته و در آنجا وفات یافته و این راست

دگران قصد شنیدن که زد لاله شمع بزم در گیرد || لعل رنگ شراب لعل گون در جام زر گیرد

قانع کوسفندی راست

زمین شکفته چنان شد که تا فلک بالد

بهار اگر ز رشک بنفشه ... || زهی ز سطوت عدل شهنشه غزال

به تیغ خویش کشد ... زد بر دل || ای خضر تشنه لب را لب چشمه رسان

این هنرت ... خود رخی و ... || قیصری ترکمان راست

لعلت یار ... جامی دگر لب بده || هوای ... نشد و آفتاب نشست

قدری اسمش نور الدین محمد برادر حکیم ابوالفتح نسبتی به طبابت داشته او راست

مردم از ... شام و ... از ... || چه جان کندم امید داران ...

در باغ و گلها همه داغ نهفته بود || خور را همه در خون دل ما نهفته بود

مستان تو آنچه کرده‌اند مگو ... || دختر لب را ز ... نهفته بوده

پر خون دلیست ما را صد پاره از جدائی || ما حاصل از ... این است از آشنائی

قصاب اصلش از تبریز است بسیار شیرین ... بوده او راست || ای نظر با نکهت هم سرو هم میخانه

نرگس چشم تو هم ساغر و هم پیمانه || تو که هم شمع و هم گل ... باشد دگر

ای دو دل ... هم بلبل و هم پروانه || هم مسلمان ز تو ... هم کافر

طاق ابروی تو هم کعبه و هم بتخانه || کشت قصاب تو دیوانه شد ... عاشق

ای ... تو هم عاقل و هم دیوانه || قوام برادر شیخ نظام گنجه‌ای

ز باده ... آب از باده || شیخ کمر بود ... خضر

... ساغر یار ... لب ... || چنان ... جمشید در ساغر

قاضی عیسی در زمان دولت سلطان یعقوب از اکابر علما بوده اصلش از ساوه عراق عجم بوده

جمهور ناس به واسطه احکام او با قوام او در شهر ... ناس محفوظ بوده ... قاضی

مذکور را چون عیسی ع بر دار زدند ... به واسطه او را زنده جاوید ... و آیه شریفه و ما قتلوه

و ما صلبوه ... ذکر ... خلیل بیک ...

گرفتار طبع خوش داشته این راست || میرم برای یاری کز بهر او توان مرد

جانم فدای ناکس ... || هر کس ... خویش

ما دو ... چو غنچه گرفتار خویش || قادری ...

از ناله روی چرخ کهن او در عرق نشست — دیگر — ای آه جدا کنه ز گلو آتش طلب بسوز

از رنگ جسم خود در رنج ضعیف کم کینه — دیگر — مو میانی سود عز هر زر آسمان افتاده را

در زنجیر دفا از زادیم نیست — چو میلان مینه خو بر آتش دارم

مقدم
قاسمی از قاضی زاده کان جنابد خوش الحان است و در زهد و ورع مشهور جهان و دیوان است

بر آ ای جان زتن هر چند اکنون که یار آمد — دیگر — اگر در عاشقی روزی مرا خواهی بکار آمد

قاسم بیک قیصی تخلص افشار — مقدم — مرا از بخت زبون [illegible] مطلب است

من نبوده تو را نیز پروا نگفته — مقدم — قاسمی اردستانی راست

چرا ستم نمائی تو را در مقدور است — دیگر — بیک کرشمه تلافی [illegible] جفا کوشی

مقدم
امیر قاسب اصلش اصفهانی بوده [illegible] در شیراز نشو و نما یافته در خدمت شیرازیان که

شهر شیراز پر از مردم آدم خوار است — میروم من هم از این شهر که آدم خوار است

مقدم
قاضی نعمه الله [illegible] خلف قاضی شیخ کبیر مشهور است در خراسان بس جامع جمیع اخلاق حمیده
و محاسن جمیله بوده و در روز جنگ سلطان سلیم خان قیصر روم با شاه اسمعیل صفوی قاضی شده
اسیر [illegible] گردیده کشته شد از اطلاع قیصری بر وقایع حال قاضی زاده در طلب [illegible] فرستاده
مورد بود [illegible] قیصری آمده و قاضی نعمه را با خود بروم برده بعد از فتح حلب و شام قضای
را با مور بحکومت حلب و شام فرموده تاریخ سلطان سلیم خان [illegible] است [illegible]

نشد آخر

نشد آخر [illegible] فراز [illegible] — هر دو [illegible] سرا فراز [illegible]

سحر ز خیمه برون رفت و سایه زد بچمن — دیگر — لبان ز خیمه گل سرو سایه پرور من

چو خیمه کاکل او سایه بان شده بر گل — چو سایه خیمه زده سنبلش بر دوش سمن

دلا چو سایه مسوز زیر خیمه گردون — ملبس ز خیمه گردون و سایه آتش دامن

بزیر سایه دل کرده خیمه نیست ز نور — سری چو سایه فرد بزیر خیمه تن

مرو بسایه خیمه و در شکوفه باغ — درخت خیمه شده و سایه کوه بر گلشن

آه از این دور چرخ محروم [illegible] — دیگر — رنگ زده [illegible] کج رفتار

بو فای چو روزگار [illegible] — کینه جوی [illegible] دلی

با که گفته قصه جانی [illegible] نمود — [illegible] تعجب [illegible] بود

مقدم
قمر الدین محمد از اسکوی [illegible] تبریز بوده است طبع رنگینی داشته دیوان

[illegible] تو مراد دل جگر آید — دیگر — من منتظر استاده [illegible] تیر دگر آید

مقدم
قاضی محمد از سادات [illegible] در ان [illegible] قاضی [illegible] داشته دیوان

در صحبت [illegible] گذر رفتار — دیگر — خالی ز زر [illegible] بود مرا [illegible]

مقدم
قوام الدین اسمش شیخ حسن از اصفهان بوده و هم در ان [illegible] اشعار دلکش دارد

چون خیال [illegible] بر کرم از پیش نظر — دیگر — [illegible] صورت [illegible] جان [illegible]

محمد قاسم نقاش رات (مقدم)

لبش بمکیدم و خود هوش از آزردیم کرد

کبودی لب او سرمه در گلویم کرد — (دیگر) کر به جو غنیمت قند بر دو کار

همه غمهای من دل درد و بار — (مقدم) **قدسی** اصفهانی از طوس طلبکار گشته او راست

وزان چه فرح و در کنارم شکست — (دیگر) در دل رگ کرده ام دل و خارم شکست

میخانه تهی شد و سرم گرم نشد — صد توبه شکستم و خارم شکست

عشق این تیغ با بر دو زه یک شکر آن — (دیگر) کاش کل غنچه بود تا دل ما باز نشد

دلم خون شد چو دیدم حسن غنچه حیف گریبانش — (دیگر) گمان کردم و هر رشک چشم حیران برد

(مقدم) **قدسی** زاهد رفیق ما را حواس آگاه بست — دل داشت ذوق صحبت پیکان و لاچه بود

تا ما و کفت بسینه رسید از قفا کشت — (مقدم) **قبض** اصفهانی از تبق و لا در طبعش کتابی گرد آورد او راست

دق بست و زنگ پیره واستاد دهم — (دیگر) اهو خشها زده همه بر باد دهم

با جام بزم ساله در میکده ها — ما توس هزار ساله بر باد دهم

(مقدم) **قالی** اصفهانی پهلوان محمد مشهور به بیه ریانی و تا در قوت مشهور آفاق چنانچه حال او را هم صاحب قوتان نیجه نتیج در هنگام ضرورت اسم او را مصرع صاحب قوت ظاهر و جانی فرو از کمال او را نام بجه او راست

لیتم و چیز بر خانه بست ما — (دیگر) بر چرخ زنند نوبت شوکت ما

گر شیر فلک زند الله آمد بر ما — در یوزه کند چو مور از نعمت ما

باب القاف

(المعاصر) **قایم مقام** اسمش میرزا عیسی مشهور بمیرزا بزرگ از وزرای ایران اصلش از فراهان عراق عجم او راست

شهنشاه جهان فتحعلی شه خسرو گیتی — (دیگر) و رحمت از دو جهان بیش به سینه داور دیگر

زغیرت او در بیگرفت خسرو چین و روم — زجاه او دو جهان بیفزود زیب و زیور دیگر

بجای کاخ بلند رفیع اوست کز علو بنای او — فرو زند فلک زر شد فروزان اختر دیگر

بران چون اندر آینه که بود و این بنای او — (دیگر) زمهر آینه مهر اثر اسکندر دگر

اشتیاق دیدم از هم رنجه — یادم آمد زر شهر زین خویش

(معاصر) **قایم مقام** اسمش میرزا ابو القاسم ولد میرزا عیسی است آنچه او در بی کمال است از ذکر زنگار دست مشهور به بوزرجمهر مقام شمرد و گفتگو نوشته نظم را خوب از عهده برآید مخصوص او را

در آنجا کرده بود تبرد عکس در کمال بلاغت در عشق ختم کنند این چند شعر از او راست

روز کار است آنکه که عزت دهد که خار داد — (دیگر) چرخ باز بگرداند این بازیچها بسیار دارد

که تخت از کسی در دریچه ستان و کی سر — گاه از سر منگ و در سر جنب دار و سر دار دارد

که کرد این چه از آنجا بر چیزها حاصل نبود — (دیگر) که بود این چیز از و نیک بر سر این بار دارد

حسن جوانی آمدان خسرو خوبان — مر خورده و دو بی گرده و دختران دوغ بخوان

جانهای عزیزان همه در چاه زنخدان — (دیگر) دلهای پریشان همه در زلف پریشان

مرا زمین ترتب خبر است و لیک از آن که او لبرا — چه داد زیان کان از فلک آن روزی که جان وا دارم

نوبهار است بیا تا طرب از سر گیریم / عشق نو با رخ غم کهنه ز دل بر گیریم

چون ربیع در رمضان هر دو بیکبار آمد / روزه گیریم دمی در مه دیگر گیریم

سبحه گر باید از آن زلف مسلسل سازیم / مصحف ار باید از آن خط معنبر گیریم

چون گل حمرا ز گلبن خضرا بشکفت / از جبین ساقیه لطف باده احمر گیریم

دیگر

جنت باغ از چهرهٔ ساقی بینیم / شربت کوثر در چشمهٔ ساغر گیریم

دو چشم تو شاق آمد آن خسرو خوبان / هر غمزه دو خون کرده و خنده ز دو غمخواران

جانهای عزیزان همه در چاه زنخدان / دلهای پریشان همه در زلف پریشان

خورشید خرد در آتش در بیغهٔ ظلمت / در آتش سوزان سر چشمهٔ حیوان

گنج پری در شده در کسوت آدم / گوهر ملک آمده در صورت انسان

آویخته از سرو سهی دستهٔ سنبل / آمیخته با سبزهٔ تر لالهٔ نعمان

افکنده بسر دام بلا در ره جانها / افتاده بسر خون دل از دیده بدامان

آشفته دلی دیدم در حلقهٔ زلف / چون گوی رود سرگشته بود در خم چوگان

گفتم نه تویی آن مه آهو برود گفت / انصاف بده جز دل تو کیست پریشان

گفتم چه گنه کرده‌ای امروز که بینم / هم بسته بزنجیر و هم خسته بزندان

گفتا این گنه از دست تو جز تو نشنیدم / برانده سرانجه و کرده ز پی طفلان

به ...

دیگر

چو عشق باشی و معدوم باشی از آن وجودی آ / ره خوار گاه باده گاه بر همچون زغ چمنی

بیا مرغ ادا بنوش ببین شود شگفته گل نو / هر که بنی عمر باری زیار خویش چمنی

نه مرغ خانه که بهره بر آب و آتش دانه / لهی چو در زن دگاه بر جفای یار بی زنی

ارشد چون تلک کهسار در رسته زخم دل گاه / ز آتش تیزرانی به ناز دست بر زن چنی

دیگر

سگان کوچه را شب به دو قم در بر آیم / گمان نبرد رود از جبهه خو سر بر زن چنی

زاهد چه بلطف تو که وای رشته تسبیح / از دست تو گوهر ز لب دراج گریزد

دیگر

حرف ذاد دین نشست بر بنیان دجهٔ تیر / با تیر که از نعره نقاخ گریزد

ای داور دین پرور عادل که زعدلت / کبک دری از انصاف ز شهباز ستانند

ظلم تو جهانیست که گر نافه گرد د / از چشم بتان غمزهٔ غماز ستانند

جز حاکم بیدادگر بوم و بر ما / کو لقمه بحرص از دهن از ستانند

ور تیغ عشش گر برنه برجبین قاف / از ناب و پر عنقا پر دار ستانند

برو ده نچه مرا بود دگر جز دل که بغارت / از طرهٔ آن لعبت طناز ستانند

معاصر

قاضی هرات امیر ... مصطفی ابا ... مشهور با کمالات ... مشغول در / هنگام ... منصب ... بوده ... / حدیث علی ... سوال کو فقیهی

دیگر

خبر ... و این ... جواب ...

قطره اسمش آقا عبدالوهاب اصلش از دار السلطنه اصفهان است طبع شعرش بد نداره او راست معاصر

بگردن زلف مشکین فام داری دیگر تو ام چون مرغ بی‌چون دام داری

نیازی نیست یک لحظه گویا تو ام خوی بد ایام داری

بکام دیگران نوشی و صد نیش برای قطره هم کام و داری

دیگر بیا لیلی امروز بغیر جا با خسته جو را اجل را همره خود بر سر بیمار آوردی

قضائی اسمش آقا عبدالرحیم اصلش از دار العباده یزد است طبع محکمی دارد و از کهنه شعرای معاصر

ایران است دقتی در مدح گران قصیده گفته و شعرا از آن قصیده‌ها را با هرچه متفرقه

بخاطر بود نوشته شد دیگر خزانه و خم هر جا کجا هر نگری

نخست بر خرابات بوجه معارض زبسکه چشم خمارش برد تماشائی

نشاط شبنه مستان زجعبه باز رسی دیگر ره بمقصود دار نبردم در طلب غنوه عجب

رهنمای خویش کردم این دل گمراه را دیگر همه برای ... اگر بود یار را

چه می‌شود ... برت از دل ما را دیگر داد از ... خوشم

ناوک برآرم از غمت دیگر ما ... زلفش ایدل

نه دام تو ... دیگر فارغ ... غم در آشیان دل

تا چیده‌ام این خانه را پیوسته ... دیگر ... روزگار عمر

برای تو چون بهشت است کوی میخواران دیگر زاهد تقیات انکار است

زاهد منی و بار بسانی تو معاصر قاآنی اسمش میرزا حبیب ولد میرزا

گلشن است اصلش از طایفه زنگنه ولیکن پدرش و خودش متولد شیراز است و در شهرها بکبه

سرکار نواب والا شجاع السلطنه از خراسان بعزم رسیدن خدمت سرکار عم امجد

خاقانی ... بردند میرزای مزبور در حالی که در سن پانزده شانزده سالگی بود قصیده

در ... خوب معروض سرکار والا نموده مورد التفات آمده در زمره اصحاب حضور

محسوب گشت و مجزربان آمده قاآنی تخلص داده و در ... کوشیدند و عطا قرار البته

در تربیت ایشان مایه بردن آنچه بطور تغزل سراید ترکستان را ملک از شعرای

ایران شمرد ... از عهده تواند برآمد ... ازعلوم عربیه دادیه نیز

آگاه است کتابی مسمی به پریشان نوشته خالی از لطافتی نیست و شعر از قصیده که

در فتح حضرت والا النظم لشکر قزاغ را گفته بود با آنچه متفرقه بخاطر بود در این اوراق

نگاشته از شکست خیره سر ترکان قزاغ دیگر کله‌داران قاجاریه قزاقی کله برسر

هو نه کالبدش آهن هوادث دم ... دیگر ... و مرد استعداد ...

قامت سرو ... بر کنار جو بار از غم آن ... قامت جو بار آرم کنار

ضحاک دار گشته لبی ... بر روی ... ماه سیاه ...

ما را دلیست در بر و مملکت شاه عشق | در این فضای تنگ رود بارگاه شه

وقفست کز نطاق دل از لطف شه چو | الحمد لله که لشکر [illegible] شاه شو

دیگر

دی در سر خس دیدی کز حله سیاهیست | یکقوم خواجه در بند بکشد بنده ورزد او

دیگر

قامت سرو و چشم نرگس رخ چو نار | از غم آن سرو قامت چو ناز ارم کنار

دیگر

ای لب شیرین تو خرده در خوردن یکمنی | مویت آهوی ختن رویت نگارستان چین

دیگر

هر کس گفتا بر لبم هر دم انجم آرد مگس | لعلش از آن انجم آرد مگس بر دگنی

دل از چه دانسته دل بر ز توبه کرد مستان | بکشد خنده برون کرد جام مرز دل دلی

یکبار دو زنه خانه بر سر اجه نظر کن | به بین چگونه برقصند بام و خانه و درزنی

مخور چمانه چمانه قدح قدح خورد خم خم | مده پیاله پیاله سبو سبو ده و خم خم

دیگر

کمان و تیر چو باران فرو رسیده ز هر سو | بی معانقه با هم کشند دست بگردن

ای زلف نگار من از بس [illegible] پریشانی | سرتا بقدم ما ناسامان مرزا مانی

بجز [illegible] عریانی زد تو بر سخ بر او | در [illegible] بس [illegible] در ارزانی

دیگر

بیتابی دلها را ای زلف تو سنجی | در [illegible] رواد [illegible] چنین کفه میزانی

قورسه ملک ترک و دین تازی | زینهم بر [illegible] گو خان غازی

ملک [illegible] و شبی [illegible] کوی | تنبت چو بمرش کرد کازی

عقرب جراره دارد ماه من بر مشتری | دیگر | یار سنبل بر شقایق حلقه انگشتری

تو بعارض زهره و من مشتری از جان تورا | لیک کو آن زهره کایم بر وصالت رهبری

ساحران کرده مار از حبل و موسی از عصا | حبشیان رد فنون کلیم از معجز پیغمبری

دان [illegible] بر خور [illegible] | هر دو را [illegible] معجز توان [illegible] ساحری

هر که سحر از چه دست [illegible] | هر که معجز جز از به گشته افسونگری

یار زلف حلقه حلقه تست بر بوران دلم | ابحو فولادین زره بر کوره آهنگری

چون [illegible] و من لب در دارم ز خسرت [illegible] | ما تو را دو چون مگس برگرد قند عسکری

ای که خشم بس از این بر خود خنده بزنی | زانکس [illegible] تو میخندم تو بر خود میکری

قانع اسمش شیخ محمد [illegible] معاصر [illegible] آمده علاقه بهمرسانیده زاده [illegible]

باشد لبم نوش خرابات که عمر است | دیگر | چه شده زهر بته ام عنبر هزار است

مرا [illegible] قانع از لعلت چه بسته | [illegible] زبان کرده بد خواهوش

قایل اسمش حسینعلی خان پسر امیر الامرا محمد خان قاجار حاکم ایروان است معاصر [illegible]

از آه ما کرده زمهر او ماه ما | دیگر | دیگر چه کرده عاقبت کار آه ما

از دست ستمهای تو دارم گله بسیار | ما را گله بسیار و تو را حوصله بسیار

[illegible] آشفته از زلف دراز | دیوانه چو [illegible] در آن سلسله بسیار

صیاد از شوق در دام افکنند یکبار | وله | در کنج دام و آرام مرغ شکسته بال
قسمتی اسمش سید برهان اصلش از کلپایکان عراق عجم است و در حرب جلالت دیر است
این قافله روز زره باکوی سفر کرد | وله | با ناله هم کرد فلک بار جرس و
زنبر میکده آمده است رند که حرام است | | بعاشقان نگر از خون دل شراب وطعار

باب الکاف

کمال الدین اسمعیل خلاق المعانی او را گویند و معانی لطیفه در اشعار او بسیار است و در نحو شاعر
قادر بعضه رساله در نسبه او است و در اصفهان در ... مشغول گشته ... نوع ...
مشهور است که چند ... این رباعی را از خون خود بر دیوار ... نوشته است
العلم عند الله و رباعی این است | وله | دل خون شد و شرط جان گدازی این است
امروز دو هفته است با زی این است | | بادیه همه مرغ ... آرام کنف
شاید که ... بنده نوازی این است | | آنچه از اشعار ایشان بخاطر بود ...
امید لذت عیشی از ... مرادی ... | وله | کو دور دیار کرم تا ز آدمی دیار
... تو اگر ... بر زمانه ... | وله | قطار ... ایام ... چهار
ما منم ... و آنکه ... تعبیه است | وله | ... گو ... دیمان ...
... گر ز ... چرخ بود هم ... آن | | ... آینه ... گردن ... شقاف
~~... باد دم ... زد~~ | وله | ~~... قدر ... خم ... زد~~
~~... بسیار ... ی~~ | | ~~... عالمی ... زد~~
خشمت آمده ... تو را کفتم | وله | ... تو را ... شکفتم خطا کفتم
شاید در خون ... دلم ... | | با تو ... کفتم
این همه سرکشی تو را از ... | | ... این ... تو را کفتم

کفر از عشق جان نخواهی برد — من خرابی با تو بارها گفتم

دیگر

در دلش راه نفس در آینه نیست — دلخسته ترا است آنکه دلبسته ترا است

دیگر

اگر نبرد زد نظاره کن ره درد — هر سرو که سنگ ترا است برجسته ترا است

کفر و برگشت زهر دلکش نشد — چون پرسیدی با تو بگویم چون شد

دیگر

خونابه سودای تو بیخت دلم — چون جوش برآورد ره هر برفی شد

تا بود همیشه خون زدن بود از دل — دین پیشه توام زعنوان بود از دل

بر هر سر خار رصد نشان بود از دل — با لیفه عشق سرگران بود از دل

مقدم

کمال خجندی از فحول شعرا بوده با کمال را که از ملک فرغانه شهر ... نشده است بقول استادان در دوره شعر ایشان هست و مخصوص خود شان است مهر دهی ایشان این است

دیگر

~~بود همیشه جان من زهم تو به کنه کسی~~

دلم را که نفس دور ابروی تو نقاش — آسمان شوان خوب کسی دیدن دو چشمان تو

دیگر

نام نگو در ره تو موجب ننگ است — تو به در عشق تو آنکه به دل سنگ است

چهره زر دوم چو دید دگریه بر رخم — گفت در عشق ما هنوز در رنگ است

حرف خط در زلف دلکش با ما نکن — نامه دل ما نیز بر قافیه تنگ است

دیگر

از دوره منطق خط کشتن آموخت — در دل باز بر رخ تو لب دل فریب

اول که

از دل که برد نو نگاه از تو ... — افسوس که آن غمزه چشمک چشم زدن برد

دیگر

بود همیشه جان من زهم تو به کنه کسی — اینکه مرا نگر که من چه گناه کرده ام

دیگر

آنچه کمال از آن دو رخ کرد ... — ... من برده کرده ام

دیگر

خط برست زرخ دلبر دن امو خفت — و طوطی گرد دارد آینه آئینی

دیگر

در سر زنجیر زلف ادمی عقد دو دنیا — باز در پیچیده ام هوا چون الف شفقی

دلم را بداغ جفا تو خوش — مرا با غمزه ادراجیو تو خوش

فتاد رچو الگی به یاد آر دل — در آن خانه آبا چیا تو خوش

دل و جان بهم با تو پیوسته بود — جدا از سر نگار را چرا تو خوش

گر از تو خوش عشقت که جانم تو خوش — مرا تو خوش بهر کرا تو خوش

کمال از دل رفته بوئی نیافت — خدا داده او در دلگی تو خوش

مقدم

مولانا کلیم زبانام مشهور است تا جنس تشریح حالش ... و اشعار شان در هند و کستان و ترکستان زبانه و در ایران مقبول است ... استاده و لیار شیرین ... این است

مجموعه حیات ... — انهم کلیم با تو بگویم ...

دیگر

یکروز صرف لبش دل شده ... — روز دگر نبضی جان ...

کلیم از دست میراد که نالم — بلکه من عبور لشکر افتاد

جانم که مکافات کر به عیب   دیگر   امان نداد که گل خنده را تمام کند
توده خاکستر دلها بکردن تا نرفت   دیگر   روزگار آینه خورشید را در پیش گرد
خانه زاد جگر سوخته‌هاست آتش‌سوز   دیگر   ناله هرچند برافلاک رساند مرغ دلی
بلبلم که بکف باد گلی نکهت ندارم   دیگر   بر چهره چو بستانی تهی رنگ ندارم
ذکر نیر حقیقت غافل از اوراق پریشان   دیگر   دامنی بر غنچه گنجینه اسراری بینم
دلشاد ازآنم که دل شاد ندارم   دیگر   وارسته منم خاطر آزاد ندارم
ترسم نبرد راه نسیمی بچراغم   نسبت به شمع بره بال ندارم
با بیرون آموخته ره و رسم اسیری   دیگر   عمریست که در دام و صیاد ندارم
نه همین میبرد آن نوگل خندان دل از من   میکشد خار رو بن بادیه دامان از من
با من آمیزش او دالعشق موج است دگر   روز و شب با من و پیوسته گریزان از من
فریاد که بالم به پناه که روم   تا بکی سرکشی ای سرو خرامان از من
به تکلم به تبسم به خموشی به نگاه   می‌توان برد بهر شیوه دل آسان از من
نیست پرهیز من از زهد که خاکم بر سر   ترسم آلوده شود دامن عصیان از من
گرچه مورم ولی آن حوصله را هم دارم   که بی‌تحشم بود ار ملک سلیمان از من
انگشت بیهوده مزن این همه از دوده هم   گر دو غم را نتوان شست بطوفان از من

استاد کرام اصلش از ایرانست مولد و منشا او یزد مقدم استادان روزگار خود بوده از ...
بی‌تابی دل میکشدم سوی تو هردم   دیگر   شرمنده دم ز آمدن بی‌سبب خویش
چنان که رحمت است بر من و هجوم در شیون   از ...
...
هزار بار گریبان دریده کردم چاک   که تا حقیقت احوال دل شود روشن
فغان که از دل محزون نیافتم اثری   بغیر قطره خونی که ریخت در دامن
کجا ز زخم من آید علاج یکدم کار   بهر بیابد و تقاضای ریخت جان من
گرفت نبض حیات مراد گفت که آه   زبان گرفت سرآن زانست جان و ...
کوکبی مرد شیرازی است و از جمله شعرای قدیم است   مقدم   فرح و باده برد از صفوت
هیچو ماه در هفته دو روز آرد اثر   دیگر   با قرح باده مراست یار مه تاب
به قرح در هوا شکفت گلی   مقدم   **شاه کبود جامه مشهور راست**
ترکه بی برخ دردمند در عاشقانت   دیگر   او در دل فرحت به در خرابات
جگر پاره کشی بزر رسته جان ارزد   جانی که بزر توان خرید ارزانست
امیر کاوس پسر اسکندر پسر امیر قابوس است و از کبار بزرگ مقدم کار خود کرده
بعد عمر نزد است منحصر خود را از فروغ طبع دلش روشن داشته است

قابوس نامه که از تصانیفات امیر قابوس است و در فصاحت اسکندر بر خود
ونثر و اشعار خوب نوشته است خلاصه این دو شعر امیر کاوس را است

گر یار مرا نخواند و با خود خشم است — دیگر — در دو دیده من از چنین خار بماند
معذور است او که فارغ است از دو جهان — در دل یاران نشسته بگانه خویشی نخواهد

مقدم
کاتب ظفر اصفهانی از جوانان دار الشعرای مشهور زمان بوده و این قصیده در اوست

این کوچه سواران که دل خلق ستانند — دیگر — کودک که زادند و نخوابیده مانند
نرگسشان صد از زر و نکهت و ملکی — از خوبی در جهانی مانند نیمانند
میران سپاهانند و عروسان و ثاقند — کردان جهانند هزبران و مانند
ملکی خط و شیرین سخن و غالیه زلفند — سیمبر و روز بن کمر و موی میانند
شیرند به تیز دادن و هنر کرچه غزالند — پرند بعقل و هنر کرچه جوانند
مانند برزده هر چه با جام شراب اند — مانند هژبرند چو با تیغ و سنانند
چون سیم همه پاک تن و پاک جبینند — چون سنگ همه سخت دل و سخت کمانند
با عطر همه مشک خط و لاله عذارند — بی چشم همه مشک دل و مشک دهانند
با خط اردی همه چون بر زمین نه — بر مرکب تازی همه چون باد دوانند
شیرند به بیشه در چون تیغ گذارند — مانند بگردون بر چون اسب براند

دارد که

در معرکه بو زره تر از نار بجهند — در مجلس بازی زنده تر از خود رخ بخشند
چون غالیه داشت دهانشان همه جا — در غالیه گون تاب سر زلف بتانه
مالند چرا غالیه بر رخ که همه خوش — بی غالیه با غالیه و غالیه دو دانه
در رزم بجز تیغ زدن رای نپیچند — در بزم بجز دل ستدن کام ندانند
با او همه را حمله فرا کام در داند — کاشان همه خو حمله برادر روح روانند

کلک از شعرای شریف بوده در اوست — مقدم — زلف کفار رخت که از قیر چنبرم
شب صورت و بسته صفت و مشک حکم — دیگر — بر نسیم از آب است و ز دود است بر کیم
با نسیم از گل است و ز لاله است بسترم — جنبان تر از نسیم و لرزان تر از آب
بنره ترم ز آب و همیشه برادرم — مقدم — **کاکا** اصفهانی از قزوین و در اوست
چه کنی چندان که رها بر خنده کسی بر دل — دیگر — بیرون از اصفهان فراغتها که از پهلو دل
هر کس ز صحبت تو رضی برد بیقرار — من نیز ز بی لطف نیم رنگ سیرم

کوه باری طبری را است — مقدم — نه روز وصال یار ز تو خرمی
نه تیره شبی ز هجر تو بیغمی — نه دور کرده وعده تو محکمی
کس چون تو نزیبد به وفا آدمی — مقدم — **حکیم کاتبی** اصفهانی از مردم اصفهان
و یکی از فحول استادان باستان اشعار وی بسیار کم است و این را است

مقدم
کلک اصفهانی از مردم اصفهان بوده ...
چون ... خوش ... از ...
... کی ...

نو بهار جهان تازه کن و خرم کن — دیگر — درخت سبز علم کن و باغ معلم کن

نسیم هم نفسان خبر نیست مگر — دیگر — ز بیخ و شاخ درختان جگر و مرهم کن

گو به صبر کن که تو را صبر بر دهد — از آن دهد و لیک بعمر دگر دهد

من چه عمر خود بصبوری گذاشتم — عمر دگر بباید تا صبر بر دهد

کامی اسمش قاسم بیک ... داد دراست — مقدم — کوتاه همتی به حاصل دو کون

دست طلب کشیده است ... چون گذراز — دیگر — چشمه که میزاید از این خاکدان

انگشت معتبان دل خاکدان — نرگس شهلا بخود هر بهار

اینکه ز سر زلف ... چو چار — چشم تماشا که کرده زن دو دن

با سر چوب اد آرد از گل بردن — مقدم — میرزا کافی قاینی راست

خوبان مهرگان و خزان نوبهار — دیگر — گر تو بودم کامجوی و ور تو بودم کامکار

از جمالت داشتم صد خرمی در مهرگان — در وصالت داشتم صد خرمی در نوبهار

کامجوی آنگاه بودم کم تو بودی دلنواز — کامیاب آنگاه بودم کم تو بودی غمگسار

این منم یارب که دیدم آنچنان ... — وین منم یارب که می‌بینم بچشم این روزگار

نه بچشم از روزوان ده ... آب روان — نه بدل از رنگ و بو نه بهوش از قرار

باز کار افتادم جز در چشم خونفشان — انجمن زیبد که ما را ... یار کار

دور شو از پیش من ناصر ... — نه صبر از جان من تا زد جدا گشتم فرار

اشک از چشم خونفشان اگر بر سر نهم — خون رود چون ز مژه ره دار صفحات ...

کشتی غرق آمدم در دریای خون بالا اگر — دیگر — کشتی لطف تو ام ز زلفان بیرون در کنار

جور تو پیدا ز ر با صبر من بی جور تو — بخت تو پیدا ز ر با ... پیدا

کامی اصفهانی از ... بور بوده در ... — مقدم — در ... عشق ... امید بهبود ...

شنیدم از حکیمی ... — دیگر — ... ز مژه ام باک ...

... در پا ز دو خار که ... بود — دیگر — از کوی ... غفلت چو ...

... از دل هر دانه ... — مقدم — شیخ ... لاهیجی راست

خط ... و جان در ... — مصحف سفید گشت نشان ...

... از شعرای مشهور ... است — مقدم — مجنون ز چشم یار ... است

بیچاره ... که ... نظر ... — دیگر — ... از ... جاده

گو ... داغ ... — مقدم — شاه کرم بیک قاجار گوید

... که بر ... نشسته بود — دیگر — پروانه رفت تا که صبا را خبر کند

میرزا کاظم از شعرای مقدم ... — مقدم — ... از چاه زنخدان ...

عنبر ... هر ... گردد — مقدم — کاتب ...

از کلکی که حسنش در بغلت تنگ گرفته است — دیگر — از خون دلش سرخ رخت رنگ گرفته است

کافی یکی از فضلای مشهور است و کافی بر استدلال فضل ایشان کفایت است ایشان راست

حلقه‌های سر زلفینش به برابر روی — دیگر — که دراز شده از پیچ و شکن کوتاهی

راست گویی که سیه‌پوش مغانند همه — بسجود آمده پیرامن آتشگاهی

میرزا کاظم همبلی راست — مقدم — با غیر رسیدی و ز غیرت جگرم سوخت

صد بار ز نا آمدنت بستر من سوخت — دیگر — ولا کبابت که مرکز تو ز آتش است [illegible]

که اگر ازین بود ایام ز آمدن تو — مقدم — ~~رباعیه از [illegible]~~

بکالت نسبت [illegible] خطا کردم خطا کردم — دیگر — چنین نسبت بچشمت چرا کردم چه کردم

جدا گفتمش و رو بستم بهر از لطف [illegible] را — چگونه ای نفس باد جدا کردم جدا کردم

چو دیدم قبله روییت در صد ساله [illegible] — بمحراب ابرویت قضا کردم قضا کردم

دل خود را که از بس کهنه شد تو برپاره — بر او ز خانه وصلت دوا کردم دوا کردم

سید کمال مشهور به [illegible] کمال اصلش از شیخ [illegible] شهرت بجلالت معلوم [illegible]

از کهنه شاعران است مشهور است که پانصد هزار بیت گفته است قصیده مصنوعی

در مرثیه ابونصر پارسا گفته دوازده هزار بیت و منظومی بسیار مشکل است لکن

غایت اشتهار را دارد و در آن بجهت امیر علیشیر نوایی قصیده گفته که [illegible] مصراع

گفتا خودم آتش تو سزاست — گفتم که خموش آتش افروز [illegible]

کوکب اسمش نواب میرزا عبدالعلی از اجله نوابان و وزرا العالیه یزد است و حسن

خط از جهانیان فرد و طاق در نوشتن بسیار کامل که بخط ادعیه مخصوص و قطعه از ایشان

در میانه است و بتصدیق جمیع ارباب خط ایشان بهتر از استاد بزرگ میرزا

احمد نیریزی نوشته و مرا نیز در قطعه نویسی ایشان این اشتغال گاهی [illegible] گونه اشعار است

اگرچه بارکشش نگرد یاری من — دیگر — امید من بود از غمهای کاری من

کلبی اسمش حاجی کاظم اصلش از کازرون شیراز است مسکن بطور فقر عمر را در کرمان

بسر برده و فقر از برای ما این رباعی را در هنگام توقف کرمان گفته در سنه [illegible]

شاها زمن گمراه داری خبری — دیگر — با آنکه طریق فقر رد پی سپری

آخر نه سلیمان زمانی ز چه رو — بر وادی نمل می‌نیاری گذری

کوکب اسمش آقا محمد صادق از بزرگ زادگان شیراز است لیکن بهندوستان

رفته و در آنجا اعتباری یافته هم در آنجا وداع این جهان فانی نموده از اوست

شنیدم حکیمی در ایوان جم — دیگر — چه خوش گفت روزی بپیر عجم

که گر آگهی از سرانجام کار — بگو تا نجیبی به گیتی مکار

که فردا برادر گشته داوری — ندانم که آنجا چه عذر آوری

چنان با هیبت رفت با جنگ و هم — دیگر — که آسوده خفتن توان در لحد

بشارت روزه داران را که ساقی — مطلعه — هلال عید از ابرو می نماید

کوثر اسمش میرزا حسن اصفهانی از آشنایان از بزرگ شعفه کاری ایران است و دور است

به نگاهی جهانی هرچه بخواهی همه عالم — دیگر — به لطفهای زمانی هرچه بگوئی همه عمر

عتاب و قهر است اینکه لطفهای میبرد دارد — تو رنگ زهر است این نگاههای تند دیگر

کلنده تاب سنانش ز دهر هیچ و خلاف — گشاده از چنانش بچرخ شاخ ظفر

برید و برد ز میدان کین سر مرحب — گرفت و کند بنیروی دین در خیبر

شکوه قدرتش آن عالم بی مبدا — محیط حلمش آن بحر [illegible] و بی معبر

کشته — مطلعه — اسمش میرزا [illegible] فاسد [illegible] محاسب است و طبع [illegible] دارد و صاحب دیوان است

آنکه در دنباله افتادم نه از درماندگی است — دیگر — بشمر رهبر دزدند از کاروان دنباله را

از بیم برق حادثه در دشت عاشقی — دیگر — پژمرده سر ز خاک برآرد گیاه ما

اگر تو مهر کنی آسمان بکین کوشم — دیگر — که در تفقد شیرین [illegible] کوهکن است

دل ز ما بی از لب [illegible] آمده است — دیگر — این چه دیوانه که [illegible] آمده است

انوار ایزدیست هویدا ز [illegible] من — دیگر — از [illegible] سومنات من

در ظلمت است آب حیات از عجب که — در آفتاب چشمه آب حیات من

ازغمزه

از غمزه جای [illegible] دزد [illegible] جان [illegible] — دردست کودکی [illegible] چنان [illegible]

چشم تو دل میبرد [illegible] بزلف میسپارد — دیگر — آری آری [illegible] دزد [illegible] دارد دستبری

سرکار کلیک چی [illegible] از احبه [illegible] کاری ایران و [illegible] منصب در حضرت [illegible]

سرخیلکاری شعری [illegible] رباعی [illegible] — دیگر — [illegible] عشق حجاز افتادیم

بود که خوبان به نیاز افتادیم — آخر بحقیقتش کشیده مجاز

از خاک عراق در حجاز افتادیم — مطلعه — لطفی اسمش میرزا محمد علی اصفهانی

از [illegible] و [illegible] در علم عروض [illegible] از معاصرین ممتاز طبع

[illegible] از کهنه شعرای ایران است و این چند شعر [illegible]

[illegible] لطف خود محروم [illegible] ما را — دیگر — گر شوق تو [illegible] بسیار [illegible]

[illegible] — دیگر — کوشه [illegible] مرغ گرفتار [illegible]

[illegible] — دیگر — [illegible] گردش افلاک [illegible]

[illegible] — دیگر — خون از [illegible]

[illegible] کف خاک آورده ام — دیگر — ز جان خوشتر است این [illegible]

ز غم [illegible] گریبان پاره پاره — گریبان تا بدامان پاره پاره

ولی [illegible] پرورده سینه — [illegible] بدامان پاره پاره

هر گلی کو لب رخ گلبنش جا باشد　　دیگر　　تخت دل عاشقان نشیمنش باشد

هر لاله که سر زند ز گلشن گلشن　　رخسار رخان سرو بالا باشد

~~کرمانی جوانکی است از اهل کرمان دیگر که طبع شلاقی دارد و در است~~

~~ما دختر خیابی غبار در نور را　　دیگر　　بر دیم تا بر بیره دکم کس چو ورات~~

کمال افندی یکی از ارباب کتاب دفترخانه اعلیحضرت قیصر روم دار نجابت و طلاقت

با وجود اینکه ترک زبان است از اکثر علوم و کتب عربیه و فارسیه آگاه

از جانب خواندکار روم بسفارت بایران رفته و حال علاوه بر خواجگان بودن

دیوان همیون اعلا مترجم لسان فارسی هم هست در دولت علیه عثمانی و هنگامی که

در ایران بخدمت جناب استاد کرام میرزا تقی صاحب تخلص ورحق ایشان این بیت را گفته

کمال از ما ندیدی در ملک دیوان　　کمال رومیان روزی نهان بود

ز استنبول بیریم و شنیدیم　　و خلاق المعانی ز اصفهان بود

اکنون که در شهر قسطنطنیه متوقفم با نیز کمال را بیگانه را دار نه چنانچه با بزرگی

ایشان این دو بیت را گفته ام اگرچه در مقابل استادی صاحب کمال بی ادبیست

لیکن چون مناسب مقام اختیار رفت　　بسی دیدستم از ارباب کمالات

اگرچه ز اصفهان یا از نجف است　　چو سنجیدم بمیزان تعقل

کمال رومیانم و پسندست　　خلاصه ادبست از شخص هنر سنجه

آنچه ملازمه لفت بدیهه است دار نه و در ترکی صاحب دیوانه در فارسی شیرین زبان

و این چند شعر از اشعار فارسی ایشان　　ترسم از آن خطران ماه کمان ابرو را

تیر آهی که غم از سینه جهانید مرا　　دیگر　　منم آن مرغ شکسته و رده سرا زبنهان

کار زودی عشق از لاله پرانید مرا　　جز به عشق مرانم بجه حدانت کمال

که لب رحمه ز لب از دم کنانید مرا　　دیگر　　~~با خیال سر زلف ... پیر ادام~~

~~سر عقرب زده ای بر سر عنبر باشد~~　　دیگر　　گر به هزار در ز رخ خود پرده ماه من

کرده سیاه چهره خورشید از آه من　　گردم هوای مسجد و کعبه ز سر برون

روزی که او فتاد بمیخانه راه من　　عمریست آرزوی تو دارم چه می‌شود

از کیمیا گر روی تو افتد نگاه من　　گه گه بچشم لطف نگاهم نمی کنی

مولای اینکه ای تمنی پادشاه من　　کردم فراز گرچه برایش کمال جان

اما نشد قبول زبخت سیاه من　　دیگر　　ای روی تو رشک مه تابان آمد

لعل لب تو لعل بدخشان آمد　　للمحطه نیامده کلاه پیش کمال

کو مهر تو از ز دم بر ایمان آمد　　معاصر کاظم اصلش از سادات رشتی با عراق

عجم است و ازاده ولد میر رضی مشهور به رشتی اسپهبد نجف است و این اشعار از او است

چه انگیخته است محفل ما | دیگر | از محفل ما برد دل ما

برای دیگران جای نشده خاک | دیگر | که از خاک رهش جان میتوان یافت

یارم ز دور درآمد و در دست خنجری | دیگر | کس در نیامده است بدین خوبی از دری

کامی اسمش محمد اسمعیل اصلش از اصفهان متخلص دارد این باعث در برات

گریان نبود سحاب هنگام بهار | دیگر | نالان نبود بلبل بگلستان بیزار

چون دیده اشک ریز من در غم دوست | چون سینه ناله خیز من از غم یار

کلهر اسمش مهر کیان سال است و در این طایفه یکی از طوایف مشهور ایران است

بزرگ و درویش است و کلهر نسبت طایفه کلهر که طبع موزونی دارد و از اوست

فرستد جمعی از آنست که هشتم | دیگر | جمعی از آنست فرقت را که هشتم

اول تاریخ تولد و از مصراع اخیر تاریخ وفات بر آید این شعر از آن قصیده است

بر جهانبانان چه میگوئی حسن بخت مرا | دیگر | از چه بر جهان را به جهانبان گوید

عالمی را گروه از سخن ترجمان و مبدا | این عالم را که چنین مخزون و ترجمان گوید

که رها ساز عزیزان را از این زندان خون | از جفا کار روح چون ... ترجمان گوید

جمال الدین اسمش حسین خلف رشید حکیم مشهور است و خود نیز از حکمای حاذق روزگار بوده است

یاقوت ابدار لبت قوت جان دهد | دیگر | لب تشنه را چگونه کوثر نشان دهد

غنچه پر درد که کرده دهن بی خود خوش | میتوان از دهن کو هر سخنی بی خود خوش

کاظم تبریزی این شعر از اوست | مقدم | تا کم ز کمند تو که مستم کرده

داغم از آنکه نشئه زد و مستم کرده | **مقدم** | **مولانا کامی** اصلش از اوبه هرات

بحکم تحصیل کمال بعراق عجم رفته و از علوم رسمیه کامی تمام یافته مراجعت کرده و از اوست

کس را در این دستار سرد حبیبه | دیگر | دل که هیچ بحکم دسته سخن حبیبه

باب الکاف
المعاصر

گوهر اسمش جناب ملا حسن اصلش از خاک پاک کربلای معلی از زمره شاگردان علامه نحریر شیخ احمد زین الدین رحمه الله از هر علمی بهره و در حکمت در ادیبی نیز مردم بهره اگرچه استاد شعر شاعر آن زمینه نیست چنانچه حکما گفته اند

ولولا الشعر بالعلماء یزری
لکنت الیوم اشعر من لبیدی

لیکن مراد اعتقاد این است که اگر جناب آخوند را در سایر کمالات در معاصرین نظیر باشد به نقد مزه و اسلوب غزل سرائی ایشان بی نظیر است هیچ چه در فکر جمع آوری اشعار خود نیستند چنانچه با کمال تشنگی اگر نسخه از ایشان از دفتر ایشان طالب می شدیم در کمال صعوبت بدست می افتاد خلاصه طبع ایشان از این چند شعر بی تلاطم بود معلوم می شود الآن

الفتی که میان دل و چشمان تو است
دانم غیرت گلزار نجف جگر است

دیگر

بیک کرشمه ندانم چه کرد ساقی مست
که هر که توبه ز می کرده بود توبه شکست

دیگر

برخیز و ببنگر قیامت
بنمای قیامت از قامت

دیگر

دل آزردن جانانه ما را سبطی
دل آزردن از آئین جفا نیست

تو را منزل شده ان آشنا با غمش
ز خویش هر آنکو که بیگانه نیست

نبود در دیوانگی سر منه
که گیسوش زنجیر دیوانگیست

زدی شانه بر زلف و حال دلم
چو زلفت درهم زدنت گفتنیست

عهد بودش که بخوردی عشق آه — دیگر — حیف آن لحظه که او بر مشتاق آه

دل بلعلت تو سر د سینه شد از حلقه زلف — دیگر — ماهچو اخگر زده که گر بچه تریاق آه

ولله بآتش عشقش بنغمت نکنواز — زفی نخی نشنیدی برود نبود دساز

زکارگاه مجاز در حقیقت آر برون — که طور عشق برون از حقیقت است مجاز

چون در اشتم بکمندش که نگارا نگاهی — دیگر — نمیتوان رودم از کفش نه شنید هرگز

چون بقاعده حکمتی که ایشان را دوردست فرض محال را در محال میدانند
دراهمی جنبه نیز اقامه دارند که تفصیلش مناسب این نسخه است در این باب گوید

محال اگر نبود در زمانه فرض محال — دیگر — چرا وصال تو هرگز نیابدم بخیال

بپیچ و تاب دل جمعی ای صبا مگر — بهم مزن دگر آن زلف پیچ و تاب نقاب

عنان دل بسپردیم شهسواری را — وحش بر طرفش بوسه بر رکاب زنند

گهر فشان شده کوهر مگر بکوی مغان — دیگر — زلعل مغبچگان کوهر خراب زنند

گر سر بر گلستانی داری و خرم بهاری — در کنارم بین که هست اشک و گلگون لاله زاری

بجانان نیز دانستم از دست جور روزگاران — مرا دانستم تو را هم بود جور روزگاری

کس نه همه تهی دفا با ما کردار غم چه بودت — دیگر — گر وفاداری تو با ما بخت برجه بسوداری

رباعی

گوهر نیست قدر و روز نو روز علاست — فیروزی هر چه هست فیروز علاست

مظفر اسمش آقا محمد ابراهیم مشهور به بقال ولیکن بسیار رندش (معاصر) احوال احیتش از شعرا و صاحب طبع
ممتاز این اشعار او راست — دیگر — ناوکی گر کمان ابرو زد

بر جگران نگار دلبندم — کز مژه نه از کرانی خیزد

ناوک دیگر از آرزو مندم — دیگر — خاری کز ناجهان تو زار یا رشکستم

بر هر چه نشانه ام اگر از یار کشیدیم — دیگر — در بیخانه که بشکسته غم است

می دو کیفیت آن چشم جادو — دیگر — بصد هزار فسون دل گرفتم از کف ماهی

ربود ماه وشی دیگر از کفم بنگاهی — فغان که با همه قدش عاقبت بنگاهی

اسیر خویشتنم کرد نوخ خشم سیاهی — ز ناوک مژه کردی هزار رخنه سینه ام

گل ارادت بیکشی آن تخم کشته بسیار — (معاصر) مظهر اسمش محمد قاسم اتا ار ... بتعلقات

ابر چمن از قاچار رو طرح نخجه دار و درآ — دیگر — ای عنبر طره دلبر از دل مشکین رسن

مرغ قدری عود لب است بانگ خوش — عود را مانند اگر خوش عنبر برد گر ته

مشک را مانند اگر خود بشکند مر سینه — نیست گر مرغ استعاره لیس بر گو جان

با همه بال و پرت برآورد آمد قطعی — شاه دریا دل و راحی امیر المؤمنین

نخجه دین سر حق بهر حیدر و حسن — الحمد گر خوانم خدا لیس رتبه از من دوردم

نیست گو کرم ای رتبه خدا زد امن — ای نجف از نخوت بمجد گردش عیان

گاه مغرب مهر را از طرف فرق خضر رخش — قرص آتش سوی مغرب گاه در دو سو آرد پدید

دیگر

ز آسمان گیری ز خورشید دگر عکس — در دو ابرو فتق چو پا بنهادم

مرد و زن هفتاد و دو ملت کادم — جمع و پس زرد فام آینه پر هم

کابند شان بزمه ادلادم

معاصر

سید محمد اصلش از ظرفای عراق عجم جوانیست خوش و فرحناک طبع خوشی دارد و قرآن غزل را در بیاض آورده که بود بجواب خواجه حافظ نموده است

دیگر

از زلف پریشان سنبل غالیه گون است — چون بخت من از او نیز سیاه و دگرگون است

دیوانه رو تو دلم گشت و ندانستم — کان سلسله موی تو زنجیر جنون است

گفتم بفسون بو که سر زلف تو گیرم — لیک آن دو سیه مار پر از فتنه و فسون است

موهوم دهان تو بیابا چشمه خضر است — کو نیز نهان از نظر محروم چون است

تا نخوت یکی باز گشا نه مرا کار — عشق من و حسن تو که هر لحظه فزون است

گفتم که مسلسل خط تو نافه چین است — در نافه چین است در آن سلسله چون است

آموخته مشکین خط تو سلسله بندی — از کلک ملک زاده که استاد فنون است

شهزاده جلالو که بر قصر جلالش — نه طارم افلاک کهن طاق زبون است

معاصر

مریخ اسمش نواب محمد باقر خان و برادرزاده صلبی و بطنی حضرت صاحبقران نیز از ظرایف و نکو خصال و مستحق الله وجواله و صاحب دیوانی و این قطعه نیز از افکار و ابیات او است

گفتم از آه

گفتم از آه دل بخت تو را رام کنم — غافل از آنکه اثر آه نه در دل سنگ

دیگر

رنجورت چه ای مه ز آزار تا هستم — غمزه خسته دل افگار تا هستم

معاصر

مسرور اسمش نواب حسینقلی خان هم برادرزاده صلبی و بطنی حضرت صاحبقران زاد باشد و الحق خوش سمی و این دو شعر از ابیات او است

دیگر

رسد به گوش فلک تا بانگ الامان شنود — رو در آستانه که زد دور و در رحمت یار را

ز زهره شبهه چه رفت ز دردهای شنود — نکبت خار و هجر یم بروزگار فراق

~~معاصر **کلهر** اسمش محمد ... خان ساکن ... دامان طایفه که یکی از طوایف مشهور ایران است رئیس و بزرگ است و این شعر از او است~~

~~هر که خسرو چنین از او است گفتم — دیگر — چمن از او است فروغ روی گفتم~~

معاصر

مظهر اسمش میرزا محمد از سادات اردستان است و حالا در مشهد مقدس ساکن است و این از اشعار او است

دیگر

بر دو بیم از وصال تو چنین شمع در خزان — گریانم از فراق تو چون ابر در بهار

از خسروی کوه چه جلادت چو برکسی — از بهر قتل خصم بهنگام کار زار

گر رستم بود است عدوی تو می شود — تیغ گشاده و زکف اهرمن زینهار

معاصر

محقق اسمش محمد حسن از اهل شیراز است و در اهل شیراز بکثرت اسم او در افواه مشهور از فنون شعر آگاه است و دیوان است

دیگر

بگویم که از کنج قفس آزاد کن ما

دیگر

بهر جا طایر ... مستی بار کن ما را — دوا ما نه ... بگو تو که محقق

بر فرق دهد حسرت و از پا فکنم زود — دیگر — فردا که شب ابر بگلگشت ابر و باد
چو ابر بحظه برم اید آزاده زاد — مصرع

سکندر اسمش میرزا عباس اصفهانی از مادر زاد
طبعی دارد چنین بواسطه بودن خدمت برادر کرام فرخ الدوله فرد غم کشتی کرد
اما در کرفت بیچاره بهمان سکینی با آنهم جوان خوش منش است و این چند سطر از اوست

گو بنده که آن چشم سیه سحر مبین است — دیگر — صد سحر که یک غمزه کند معجزه این است
شبرنگ بخت آور شجاع السلطنه — دیگر — مرد صف لشکر شجاع السلطنه
از نبوی کفر من سکینی — دیگر — نالی چه رسد شجاع السلطنه
از سر فرق منقار بتوان بافت که طوطی — تخم نمی بوزد در حسرت قندی که تو داری

میرزا ابوالمجد اصلش کاشانی است و اوهم خوش مشرب بچه ایست خود گوید — مصرع
میرزا ابوالمجد پیه اسمش گفت چو ماه برست — دیگر — گفت پس فردا که بیا خنده بر جواهر نشست

مهجوری اسمش محمد صادق از اهل بلوکات عراق عجم و منظور فکش یک از شعر بو شاف و او راست
گره زلف کشادی و مرا — دیگر — بس گره باز که در کار افتاد
داده بیش بوم از برق شرر بار خبر — دیگر — برده رخشش بر و دل آهوی رم کرده گرد
گر بابوان فلک داده فرح از دولتش — دیگر — روز میدان نکرش کرده رکاب از مه نو
دیگران داد که چون دست کج بازی — کار کیتی همه در دست اجل انداز دی

مشقی برادر...

مشفق اسمش میرزا ... اصفهانی از زمانت حکیم طبعی دارد و متعلقات اشعار خواهد ... اوراست

عشق بازی دود دادور دل است بها — دیگر — خوش تر است از همه دارد که از ... ها
دل سکانه نی بر تار زلفش تا نشد زیر دو — دیگر — رها ساز دو دلم تا رها رسی که جا دهم
لی کس نبز غمزه زد دل زراس ... آورده ام — دیگر — تا توان صبر برای امتحان آورده ام
ساله که بی طاعت چنین ساله از زوی ... — هر جایی برد و بر مغان آورده ام
فکر بکر من عروسی بود بس اورا آسته — خجسش بعقد تو بر غم دیگران آورده ام
دختران نظم مرا اشفته بر را آشا گوئی — با هزاران خون دل از معنی خوانی آورده ام

— مصرع

مطلق اسمش ملا ... از نجباء کرمان است و از جمله جانب دوق ایشان ... در غنجه دکان
آن ولد ... تصرف ... آن را است — دیگر — وارم هزار پاره و دل زار دو ... مستمند
هر پاره لطره هر پاره ... — مصرع

مشفق اسمش میرزا ... از ... است
عارس در علم طب چون دو زمان خوش سبک است و این اشعار از ایشان است
... از زلف سیاه ماه رخش ... نقاب — دیگر — ماه را پنهان لب از آن ... بیاد سحاب
مانده ما دانش بابش ... که — دیگر — ... از کش دو لبان و صد برافتاب
نی که از حسرت دستکاه ... محروم — دیگر — لب ... تو گو دعوی اعجاز کند
مده کام رقیب از کس من — دیگر — مشو راضی بخون بیگناهی

مفتون اسمش محمد حسن از زاده میرزاده کاشمیر است و این دو شعر از دیوان اوست
از غم کم گناه و بخت گناه من | دیگر | زاهد بگو که مغز امروز کار چیست
مانیم در برابر دوزد که راه عشق | دیگر | دارد به رهبرد و هزار دو نهانی
مشفق اسمش حسینقلی خان از زمان شعرگاه حضرت است و طبع کمالی دارد و دیوان
غبارم کاش کسی بر پای مردی آرد | دیگر | نشان از کرد کاروان است
زاهد چه کنی زعشق منعم | دیگر | این محبت بصورت آفرین است
عبد مجید از علمای زیارت عراق عجم است و | معاصر | زخم دل بود کرمی کرد و
بر شیده زلف های مشکبت | دیگر | از شوق بهم مرغ دلم زد پر و بال
دارد بر دل خویش مرا هم چه خیالی | احوال دل از چه سوره زدیم به نیزه ی
ای آم از کجا بهتر از این شاه حالی | معاصر | مفتون اصلش از کاشان و طبع بلندی دارد
چه گفته تو را تو خوب و طنازی و مازنی | دیگر | ما را سر افتاده کرد و عجز و نیاز است
هرگز رضوان نه خود الطاف مریم | از غیر شنیدم که دو خبر دگر دوست
مجذوب اسمش میرزا حیدر ... میرزاده بیگ مشق است و شعری نیز می گوید از اوست | معاصر
پریشان ساخت شانه میرزا حیدر خان مجنون | دیگر | فروزان کرد روی لاله را جمع طلعت لیلی
مطیع از موزونان قزوین است و دیوان دارد | معاصر | بزن خنجر مرا آن جان که نام دلستان منی

صباح روز

صباح روز قیامت به این نشان دعاست | دیگر | به بحر عشق کسی ساحلی ندیده خدا را
چگونه کس از این ورطه بگذرد به سلامت | معاصر | مفتون اسمش میرزا رفیع اصلش از قم
طبع خوشی دارد و از اوست | دیگر | طرفه کاکل شکسته در کمر است این نیمروز هر
لعل رنجش با دعای خون در دل نمودم | معاصر | مجذوب اسمش میرزا مرتضی خلف
میرزا عبدالله خان شهاب جوانی محجوب و مرغوب و دارای طبع شعر و دیوان است
طرفه شهری است که گرفته بر لب زلف آرام | دیگر | منزل به منزل راه دلم طره طرار دگر
هر چه خوشی آرزو که منهم از فراق کم | دیگر | نفس را بگو کس ... از خون جگر کردم
مفتون اسمش عبدالرزاق بیگ از خوانین شعرگاه میرزا است | معاصر | و طبع بلند دیوان
کرباس خضر از دل ... | دیگر | ... این آب را
تعالی الله که را باشد چنین منظور ... منتظر | دیگر | ...
دریغ از درد تو که هر دم از تو دور آرم | دیگر | ...
هرگاه ز رفته ام ... | ... اگر ... کام
مهجور بیگ اصلش از اردبیل شقاقی و از زمانیان از جمله شعراء ظرفای مشهور ... | معاصر
بود ظریف و ظرفا را حریف لیکن به کثرت ادای شرب مست ... عالم ...
و اطفال ... و بجوان ... ادراک

زهی دبیر کرم گستر کریم نهاد | دیگر | که در جهان کرم داد جود و بخشش داد

گشاده دست کرم در زمانه همچو ابر | به بی‌بهای ستم از زمانه هیچ [illegible] داد

چه شهر داد که در عهد بس زمانی نو معمور | بر [illegible] داد که [illegible] زمین بود آباد

شکفته‌های [illegible] [illegible] جور | گشاده دست قطره دل در آستین [illegible]

خطا کرده عارض و لعلی تو چون سر برگشته | دیگر | خطی از عنبر کرده خیت و گوی گشته

زلف را بر رخ نهفتن تا عیان سینه چنین | کار [illegible] جهان زاغی بر رو گشته

این دل دیوانه را در بند محکم زلف داد | چنین بازار را [illegible] خان [illegible] گشته

هم چنین دلبران را از دل عاشق [illegible] | دیگر | هم دل عاشق را از طره دلبر گشته

رخ تو ماه در ماه [illegible] خط | قد تو سرو و سیمین بر

قد در وی و لب و بنا گوش | هست در نزد صاحب نظر

جلوه سرو و موسم گلزار | دیگر | نشاء [illegible] و طلوع سحر

زلف سیاه تو ای مه جبین | روی مه آسای تو ای گلعذار

شب بود اما سحرش در میان | صبح بود لیک شبش در کنار

رسید تیغ [illegible] صبح بر [illegible] | قطعه دیگر | که آفتاب کشیده است تیغ سر [illegible]

افکنی بر کردن اغیار دست | دیگر | آه از دست تو آه از دست تو

مظهر [illegible]

مهری ز حرف زاهد گره زراه رفت | دیگر | ای پیر مغرور [illegible] غنچه در رو [illegible] مبر

مظهر اصلش از قصبه [illegible] مرغوب کلامش و مدتی بشغل کتابداری مشغول بود چون از آن در کمال محجوبیت بسیار طبع لطیفی دارد حمله ملا [illegible] گرمانی را که در غزوات حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و حضرت امیرالمومنین علیه السلام گفته در کار [illegible] است و ادراک

خاک کفر از ایمان شده است حاصل ما | دیگر | گنه چه در حق ما تا جانب [illegible] ما

چه سجده بود بجای جهنم کرد تو دعا را | دیگر | ز [illegible] گشودم و دو [illegible] بجوی تو جا [illegible]

بجز دل گرد ره تو خون جاری | دیگر | بجز درد رنگ چشمه [illegible] رودی

مظهر اگرست چه حق [illegible] | دیگر | قلب [illegible] [illegible] انوار حق است

نوری که [illegible] تاب او چشم کلیم | [illegible] زرد موسی [illegible]

مذنب اسمش شیخ یوسف اصلش از [illegible] و در خط [illegible] جهان [illegible] و شیرین زبانیست که از وضع و خط [illegible] مستمع را حظ حاصل میشود با [illegible] او را [illegible]

از [illegible] نگاه [illegible] که داده دانه | دیگر | بر دل [illegible] زخم خنجر که داده داده

کردم [illegible] بوسه [illegible] | [illegible] که داده داده

مشخص از [illegible] شعرای متخلف [illegible] است [illegible] و در [illegible] اینجا [illegible]

باده در ساغر خون در دل کردم | دیگر | آنکه میکرد دلم خون بر لبش خون کردم

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

بس که آشفته‌تر از طره لیلی دیدم   چون نسیم در آن طره نظر بر دل مجنون کردم

شفیق اسمش آقا کوچک اصلش از [illegible] استراباد است و [illegible] در آن [illegible] از اوست

می‌بود خار جگر بر زبر بلبل مشوش را   دیگر   با غنچه [illegible] که [illegible] چمن می‌پرورد

مطیع اسمش [illegible] اصلش از [illegible] تبریز است و این شعر از اوست

لعلم ز کندن [illegible] بر روم [illegible]   دیگر   دیوانه جان به که بود بسته به زنجیر

میرزا محمد اصلش از [illegible] اصفهان [illegible] در زمره [illegible] ملک [illegible] احوال

تمام عمر را در [illegible] نفس [illegible] و صاحب [illegible] را [illegible] المقدور [illegible]

[illegible] و [illegible] را [illegible] این [illegible]

رحمت [illegible] به [illegible] از حجاب   دیگر   قابل [illegible] کامیاب

هستی با گرد [illegible] بس [illegible]   وقت [illegible] غالب [illegible]

سایر و در ذره عالم گم‌ام است   بهر که گویم این چه [illegible]

داستان عقل و عشق از هم جداست   [illegible] عمر را [illegible]

ای خوشا عشق و خوشا [illegible]   [illegible] کام آمد [illegible]

[illegible] چه [illegible]   [illegible] چه [illegible]

تا عطای چشم رحمت باز کرد   [illegible] ناز کرد

بنده‌ای گنج باکه از [illegible] گشته   در [illegible] کوس [illegible] گشته

ملا محمد اصلش از [illegible] اصفهان و در [illegible] خاقان شهید

آقا محمد خان قاجار رجوع کننده [illegible] که [illegible] [illegible] [illegible]

چشم [illegible] خوابم می‌برد   دیگر   زلف [illegible] دل [illegible] می‌برد

گر [illegible] فراق [illegible]   عاقبت دانم که [illegible] می‌برد

مغمون اسمش آقا [illegible] از [illegible] است و این شعر از اوست

[illegible] عشق [illegible]   دیگر   مردم که [illegible] گناه دیگر [illegible]

مهجور اسمش ملا محمد [illegible] اصفهانی است و [illegible] اطفال [illegible] از اوست

[illegible] و [illegible] سینه   دیگر   [illegible] سینه

وا [illegible] جان مهجور به تو جان [illegible]   [illegible] باز

سینا اسمش [illegible] از [illegible] است و این رباعی از اوست

[illegible] آرزوی سینا   دیگر   این بود [illegible] سینا

[illegible]   دل [illegible] سینا

میرزا محمد [illegible] از [illegible] جهان [illegible]

[illegible] که [illegible]   دیگر   [illegible] آن [illegible]

مطلع اسمش آقا محمد صادق از قزوین است و این مطلع از کمالات بر بالای است چنین مطلع

صبح صادق ظاهر از رویش ادا است — دیگر — دل ز افراسیاب گردد آب

در جنت اگر ببیند چنین — مولد — معلم اسمش ملا محمد علی از نهاوند عراق

عجم است و این شعر از اوست — دیگر — از جفای تو معلم گله از دور سپهر

می‌نماید بر زبان شیخ کلجی خوب است — دیگر — از هر طرف که ما برویم

دور بگرد تو در آمدیم — مولد — محمد نقی از ملا عراق عجم است و فی

قطعه گفته یک مصراع از او دیدم فرخ بود و مهر تقی از آنکه جو بردن فی چند دو این حرف

او را و شعر او هم بر این مشکل شعر هم از اوست که ای هنر دارم او را است

گلهم بر تو و در بیگه وز دست غم — دیگر — همچنان است دل حسرت دیده دارم را

مسرور اسمش ملا محمد رضا از طایفه بیگ و عموی حاجی لطفعلی خان است که آن اشعار از اوست

گریه بر بیکاری کنیها بس که من سر ایم — دیگر — از زبان هر که حرف آشنائی گوید

محرم اسمش میرزا عبدالوهاب مولد طبع عالی دارد از اولاد العجائب زود است و چند دیوانی از اوست

دارم دلی ز غصه دو صد پاره — دیگر — از دست کج فلک ستمکاره

تا بسته بزار گونه غم و محنت — بر جان من ز گردش سیاره

محنت چه چیزم ارش بسامان — گیتی چه خواهد از من آواره

دل با غم چو ساخته او رنجی — غم با دلم چو کودک و گهواره

نه مونس و درد مرا درمان — نه مرهم و زخم مرا چاره

گیتی ز بهر صید دلم دارد — بس غازه‌های نکو رخساره

بس دلربا و دلکش و فتانه — بس دلنشینه و دلبر و طراره

من دل دهم بعشوه او آری — نتوان ز میه‌زنی زن مکاره

فرزند دهرم و خوردم بس خون — نشنیده است مادر خون خوره

از زهر کین جهان به نال ابل — خونم جگر چاپاره دم جگر پاره

مرا پیوم پناه بناهنگه — از فتنه زمانه غداره

المتقدم
المتقدمین

نظامی استاد استادان است اصلش از گنجه و کسی را چه یارا که در سخنوری با ایشان پنجه تواند زد
حقیقت را است گفته است صاحب این گفته که در شعر سه تن پیمبرند فردوسی و انوری و سعدی
که از او پرسیده چرا نظامی را نگفتی گفت نظامی خداوند است واقعه خداوند شعر الجواب
مراد اعتقاد است و چنین او در میدان سخنوری کسی را اعتنا باشد چنین کلام الملوک ملوک الکلام

چو بیگه محتشم زان رنج گندم گون است — وهمه شب رنج چون کاهم از دو برخوشت

دیگر

می نخورده‌ام برازد صبرم از دو گندم خورد — کمترین خوشه او سنبله گردون است

از تزوردی در زلفش چو جو بیگرد خرم — گندم خواهش افزون که نخج موزون است

دیگر

نخ جو گندم نمادم از غم او دل بردیم — وین غم او در اینجا چو نظامی چون است

رخ گل را لعاب خار در است — گل از دست رخت زنار در است

متاع زلف تو چون بار کشاد — بنفشه از خجالت بار بربست

دیگر

بسرکوشه مبین با نظامی — چو بشنیدان غزل منقار دربست

دیگر

گناه من از نامه‌ی در شمار — تو را نام که بودی آمرزگار

چو بندم کمر در مصاف کسی — که دارم کمر بسته چون او بسی

سگ گیرت روباه نازورمند — که شیر ژیان را رساند گزند

اگر خون تو غرقه در زهر مار — نخواهد نهنگ از دو رع زینهار

هنوزت گر به مایه داری گسسته — چو لنگی است کو راه هموار گسسته

دیگر

بدوده بود از دور زمین نگرچه بازی میرود — هنوز از زمانه دیر بوده هنوز بان

نمی‌گوئی غبار چینی در کلاه ریز و جود — نه بر او بی خاک چینی بر سر او بود

دیگر

سر زلفش از چین مشک ناب — رخش کعبه بر کوی آفتاب

دیگر

بگوی ای سخن کیمیای تو چیست — عیار تو از کیمیا بیش زکیست

که چندین نگار از تو برخاسته — هنوز از تو حرفی نیز در خاسته

اگر خانه خیزی قرارت کجاست — در از در و ره زنی و بنیادت کجاست

رها سر برآری و با جا نه ئی — نه ای با نفس و همراه نه ئی

عمل خانه دل نقران تست — زبان همچو عمل دار دیوان تست

دیگر

ندانم چه مرغی بدین نیکوئی — رها باز کاری و ماهر تو ئی

حنی جلالی ابه ز حبس چه نام داری — ز حسن خط و خال از حبس کدام داری

حبرا ست زنگت رو چه چنبر است زنگ زبور — تو دربن در کشور آبا کجا مقام داری

جنس سفید بود حتی نمکت بر آورد — تو سفیدی و نفی تب تنگی تمام داری

جنس مبحی که در همه سو شهرت است جانم — حنی تو نی که در بر همه سیم خام داری

سخن از حبس رها که علم از حبس براورد — تو هر دو چون نظام حبس غلام داری

مقدم

نوائی امیر علیشیر الحق روزگار بخود مثل امیر و اعلم او بی نبوده دیوانش در لسان ترکی بر آمده سخن سرایان نبوده است و در فارسی نیز مهارت تام داشته است در اواخر گورکانیه الصید است او در وقت گذر از نجبا و اشراف جیرات از او لیار ما نیره و ار باب فهم و در روزگار او لیار را نوشت کرده و پایه علمی بدرست بینده و در منکام مراجعت جامی از که مطلع امیران یاعی رابگفته

انصاف بده ای فلک مینا فام — تا زین دو کدام خوبتر کرد خرام

دیگر

خورشید جهانتاب تو از جانب صبح — یا ماه جهان گرد من از جانب شام

دیگر

الشیب مع العلة و تاج خسروانی را زیورا است — ای کهتری بهر چاپ خام نجش در است

دیگر

عهد شباب رفت بفرخو حسرتم — موی سفید شد بکفی برجرا حتم

دیگر ملمع

گر دور دیرم ضعف و کوفت باشم — ور دور حرم بحبت و جوب باشم

در وقت حضور رو برو باشم — در غیبت روی دل بسوبت باشم

مقدم

نظام الملک از کبار وزرای سلجوقیه بوده حکایات او جنس مساح دو وفات او در دوره مشهور است و زبر بیدانش بنوعه است و از هر بیش حق از زبان لسن در او خوب نوعه از ابيات

دیگر

چنین زلف که باه در چنبر او است — فرمان ده روزگار فرمان بردار است

برتسم که ناگاه بر برزد خونم — لیکن نوع دلم بگوید که من بار در است

مقدم

نیازی اسمش احمد میرزا یکی از شاهزادگان صفویه بوده الصفحت کمال سخنوری

بسته‌ام در چنین شده چنین دل من　　دیگر　　همی دانم که خون شده خون دل من
افسوس قاتلم لبش بود و در کمین جان لوح تنها　　خون مرا پایمال کرد از دوست بر هم بود
نقیب شاعری در لغت نقادی شعر　　مفرد　　ساغر شیشه لبت تو به لب کامی نقیب
چون نرم است باده در جام استغفار است　　مفرد　　**میرزا کاظم** از اصحاب طبع نی قریم ایجه اوات
بیت کردی پارسی نجم ابودی یار　　دیگر　　قبله را هست سر از اخته محور بی چرا
نو خط که غبار از دل ما جای بر آرد　　یارب دل آواره ما را بکجا برد
مفرد
آقا نسیم اصفهانی از اهل حیله قاجار لیعه و زبانه برین از ارحوا الدلس اکاهی نیست
لیکن همقدر جزوی اکاهی هست اکاهی کرده که قبل ایام حضرت صاحبقرانی
هم از طایفه قاجار آدمی که اهل زبان لیعه لیعه است اگرچه نه جوان جست از کینه
گل بهاری خنده صحرا دور است　　دیگر　　با آن گل تازه رو قرینان لیم
گونه را خنده‌ها کم گرنه نسیم　　او مان سخن برای خو میکو نیه
گل را به نسیم رخشنده طینت قدیم　　مفرد　　**حکیم نصر زجاجه** از فحول شعرا لیعه معراج
آل سامان و آل بویه لیعه است اشعارش لیا رکم هست مر آنچه نیز است
بر ماه ماه نو اگر استینش زلف سیاه　　دیگر　　بر چهره ماه نو اگر یا آنکه لبش مشکین خال
رخساره را به نقش کعقرب و خورشید است　　الا نمود خورشید را کسوف زوال

بیت دیده مجنون زخویش و بیگانه　　دیگر　　چه آتش نهر بود چشم لیلی را
چو مرم از چه به تیغ گشت روا　　دیگر　　شده‌ام رنجه محنت اسیرش بلا
می که روی در و سینه و آینه دار　　دیگر　　کنون در آینه و دین نمی توان ادید
اگه یاری یاری از یاران　　یاد کن کین طریق یاری نیست
درج گلستان فراموشی　　شرط یاری و دوستداری نیست
ای بچه از بر تو جوان جهان پیر　　دیگر　　دی کرده در فراق جوانان لقمه
موی جو شیرنه تو هنوز از هوا چون　　طفل که آب از لب و دو نرابش بوی شیر
با هاوران که مقلکنه هوا پوده قار　　دیگر　　شاه هم صبح خنده دلبر حقیقت منقار
از آن نامه اعمال زمین گرد سفید　　دیگر　　شب تو کوش که کنه بود و سحر استغفار
صبحگاهان که کنه بار سحر سینه از تنگ　　دیگر　　مرغ روح شکفت برکه آواز کلنگ
مرجان خون کبوتر که بالش گردش　　دیگر　　از نبط نسیم گلش در قدح طوطی رنگ
اگر نه زد خود عاقیم و هشیارم　　دیگر　　نظر به صورت احوال خویش نگارم
دین و روزه جهان که همچو گل پیرست　　دیگر　　جهان رئیم که کس را نگاه نیازارم
در دل صبح و سینه ساغر　　این چه صدق و صفات می‌سنجم
زلف یار و درازی شب من　　از کجا تا کجاست می‌سنجم

مظهر از شعرای مقدم نیمه دیوان است
بودی ما که چشم آشنائی باز
مرا بوسه لبت داد مومیائی باز
هوای وصل تو دارد دل هوائی باز
قیامت است که بالا نمی‌نمائی باز
که هر کسی بشعور رغبت رهائی باز
اگر چو سرو دمانی ز ناز در کشی روائی باز
کو نیکه در صفحه حسن از چشم من چه نکوست
میر مهدی لشکر[illegible] راست
بغیر شمع تو کس را ب در گلو نگفته
دلم از تاب عشق تب دارد
خطش از زیر زلف سر برزد
هر دیده که بر خاک جانان نگرد
بیزارم از آن دیده که در وقت اجل
عاقلان رشته در زبان گنجها در خانه

مقدم — چه جرم رفت که آن لعبت خطائی باز
شکسته شیشه زلف تو به دلم لیکن
اگرچه جان بهوس داده‌ام خیال تو را
بسر بلا که دل از قد دلفریب تو کشید
چنان بدام تو زلفت گرفته مرغ دلم
هزار جان مظهر روان روانه کند
مقدم — **مسلم اردوبیج** گوید
دیگر — مارا چه حد که گوییم بالای حقیقت ایزد است
مقدم — مریض عشق تو را لب بکنج پنهانی
مقدم — **مجلی** اصفهانی شاعر صاحب طبع قریب [illegible]
دیگر — جان بت خاله جان لب دارد
روزم از هر طرف چو شب دارد
دیگر — تنگ شب که بقدرت یزدان نگرد
دیگر — از حسرت فردا به در بر جان نگرد
تنگ طفلان را نسبیه که از دیوانه [illegible]

داغ تو خسرو که [illegible] از برگ گل
میرزا محمد [illegible] گوید
گرد دیده هر کوی بلند منزل من
بیرون نیماله کرده جا در دل من
تارهای بر زلفین تو پیچیده بهم
مقدم — **مشرقی** اصفهانی میرزا ملک از شاعران کهن نیمه از هر قسم شعر دارد دیوان
ای طایر مجروح طبیعم که درین باغ
بر قصر است [illegible] که [illegible]
عمر رستم گفت که خون در حرم کرد
یک شب [illegible] کار زنجان تو نخوردم
که از جفای [illegible] ز رانان [illegible]
بیار [illegible] معشوق را [illegible]
شهری باغ که تکلیف دل دهم [illegible]
ارمغان زمانه که امروز در جهان (struck through)
در عجم [illegible] که نام کرده اند (struck through)

ابروان از دو سو چشم از هر سوی زلف از شانه
مقدم — آنم که بر سینه تخم غم در گل من
دیگر — دردی که هنوز پا در اقلیم دل [illegible]
مقدم — **میر محمد معصوم راست**
دیگر — دست در گردن هم کرده پریشان چنین
دیگر — امید نکند آتش از هیچ کس [illegible]
دیگر — مباد آفتاب ز خواب رحمت [illegible]
دیگر — بیچاره است [illegible] که از درد ترحم کرد
از زخم تو محتاج به زخم دگرم کرد
دیگر — که عمر من به جفا کردنی و فا نکند
دیگر — تو ترا با وفا بودن تو دامن [illegible] کردم
دیگر — میان بلبل گل [illegible] که داغ شوم
دیگر — از آن آن خطاب تو [illegible]
در گلشن عطای تو قطره شبنم است

محلج سبز گلشن فردوس نیستم / ویرانه‌ام ز خون جگر سبز و خرم است
صهبونه‌ها دُرد در قدح هر تنکیه / صاف اعتقادیست اگر پور ادهم است

دیگر مشهور

همیشه دوران بزم که جام زر / ز می پر و ما خالی از درد سر
ازان مردوان بزم رنگ جهان / نسیم بهارانه بخشد نشان
که گاه لب ناز کرکر نگاه / خمار نظر مست و رنیم ز راه

سید مرتضی که از فحول علماء نجف است مقدم فضلش چون آفتاب عالم گیر است ابیات از اوست

ای رنگ بخت جدائی تو کنه / دیگر بیگانه منم به آشنائی تو کنه
از راه حرف آمده که کویم تو را / مشتاق توام به بیوفائی تو کنه

ملک که از شعرای متقدم نجف است از اوست / مقدم بنگر ایشان است دل صد پاره نوازم که
دل یک یک ریشه آمد دل مرزان جان که / مقدم منصف طائر راست

مجنون که دل از رشک زلف ما داشت / دیگر ان نسخه بود که ورد عشق ما داشت
صبا رسید و بر حرف زلف جانان گفت / دیگر ولیک هرچه شنیدم از ان زبان گفت
چگونه ان دهن تنگ را نشان دانم / سخن رسید بجائی که هیچ نتوان گفت

دیگر

ابت که عشق راه ببر منزل ما برد / افسرده جان از دل بی‌حاصل ما برد
یارب چه خم ابروی کو از منه نو بود / ان تیغ سینه تاب که رنگ از دل ما برد

صد شرار از دل نبود انچه افسرده بود / دیگر شعله بود مرا این برا تو خسته بود
عاقبت حلقه دام تو مرا کرد اسیر / سخت چشم مگر فارغ ما در خنده بود

مقبلی ... راست

زلف تو طرفه طریق خاکساری بالا گیرا ... / مقدم
وارد ان تا ذهنت پهلو بر ریز دارد آ

مقدم محسنا راست

خاک بر سر بران گوی منه منه / دیگر لبرو میری اسب لب گریبان است

مقدم مولوی سعید سلمانی از فحول او ستادان نجف و مداح سنجر بان و معاصر با امیر معزی
سمرقند بود یگانه در دامن معزی رود و بل لباریکی الشعراء از انجابه رفته لیارکم است دیوان

شد ز مردم تهی کنار جهان / دیگر خاک را بر لب هنوز سلم
مبارزی که سپهر از تیغ و نیزه او / دیگر برپس باشه رشس و به جیم باشه جیم
اگر ورا به جنبش کند به نیزه بکا / دیگر دل برکت آبر جنبش کند به تیغ و نم

مقدم مشرقی در مشهد مقدس بکارت گری مشغول نجف اصفهانی ارشد بود و این شعر از اوست

از جست سرخ بجز حقائق دنیای بسط / دیگر گر خون بکار از آب روان است در بهار

مهدی مشهور عرب راست

رفتن فی البازار و دیدی مهوش است / مقدم
یک فتر گشت و داش ابر سر است / دیگر فی الکمر خنجر حلال جنس طلا
هیچ مرکانش جدا از جد / مقدم محمد خان برخشانی راست

[illegible]

سخن را بنوک قلم مبر کسے مباداکه از تو گریزد سخن

باب المیم المعاصر

محمد احسن افا نسبه جبین ارسادات طباطبائی اصفهان و از جمله ندمای خاص حضرت ولی النعم ام شجاع السلطنه مشهور به مجتهد الشعرا الحق در لطافت طبع بر معاصرین را با مرقه چه فایده که دست اجل دامان آن بیچاره را در سن بیست و چهار سالگی از جهان کوتاه کرده بسیار دریغ رحمه الله خلاصه اشعار اوست دیگر هنر که چون نکنی ظلم مخوان فرمان شو

گوی روان می زند عیب منه چوگان را حالت با عشق ز غیر مجو که دانه

بشت بر مو که غوغای صف میران را دیگر این آه شرر فشان که بینی

از آتش مجمر است ما سو دیگر کجا دچو من انجا که جلوه رخ تست

به پیش برق گیاهی چنان توان رست غمت زبانی و در آرد چه باد نه چه گرد

چو سیل خانه کی آمد بنا چه بحث و چه رست جهان ز سیل سر شکم خراب گرد هنوز

ز هیچ نقش خیالت نمی توانم شست دیگر ز تو در شهر غوغائیست گویا

کسی را کو دگر دیوانه کرده است دیگر گر برآید با نگشت بر بامی ز رشک

یک نام آنکسی که او را نام نیست دیگر مقیمان حرم را حلقه بر دست

می اهوز حلقه در دوستان مست دیگر هر شب برآستان ز تو ستم دل چه بود

در ستم بر آستان دلیم بر دوغات است دیگر دوش لب چنین که البس ما هر که با نگشت نگاه

در همه عمر شنیده بر انگشت نگاه به تا دل از جمله فرو ریخت فرود کرد سر سکلم

چشمه حیوان است که چون پاک شد آتش بخوام — دیگر — بازار نه خرابه ما از چه میرسد

سیلاب که ره آمد ما را خراب دید — دیگر — دودی که شهاب آتش از دل بر آید

گنجینه عزیز است کسی کز سفر آید — گفتم که قدرت از چه نیاید بیرم کعبه

هرگز نشنیدم که بر دی بر آید — دیگر — مرغ از ناله محجر که آرد

حقا رشته رحمت را نقرا — دیگر — راهم بیاد بیت از این ورطه گذرگاه

کشتی همه ره بر سر خون جگر آید — دیگر — پایین رونق نیابیش ها ها

بنای مسجد از میخانه کرده — دیگر — نی گرفتار بود هر که فغانی دارد

ناله مرغ گرفتار نی دارد — دیگر — تا خیست خوانم که درین قافله کس

از پای رفته از همه کس بیشتر آید — راهم بیاد بیت از این ورطه گذر نیست

کشتی همه ره بر سر خون جگر آید — دیگر — آنکه در دوزخ تواند داشت در بزم تو آید

عمر از بهر چه بود دم که از بهر چه — گو بود یار بیرت ... جان بر لب آید

جان طلب دارم کنون ... — دیگر — تو اگر صاحب ... اگر صاحب بخشش

دیگران ... که من بخرم با تو ... — بچه عشقه تو ... جگر نه

بر سر سفره سلطان چه نشینه درویش — دیگر — میان شهر ... از پی

خدایا آنکه گویم که من ... — دیگر — سزاوار آنکه بجای تو خواجه نگزیدم

بجا بو ...

یکی گوی رفت بنده ... که خریدم — نور از کمند زیر دو زنار ما طینه تر آید

که باز رشته برت تو بود هر چه بریدم — دیگر — محجر ازدر که شهزاده ازاده حسن شد

رخ شغله که من دستها زیر حادثه رستم — دیگر — غمش بلکه جهان خواجه بیخود زمانه

عمرو بنده ادیم بگو چگونه فروشم — دیگر — زنجیرها گسستم ز زلف تو غایب

بستم چنانکه عاجزم اکنون ز رشته — ز رنجاه عجب تو برارم هزار دل

افسانه اگر بستم از آن زلف رشته — دیگر — اگرچه گردش چشمت بلای جان من است

مبادا آنکه زمانی بلد بکرد ای — دیگر — گویم دل از کمند تو خواهد رمید و تو

خزان که بطره ... رنگی — دیگر — که ازین ره گذشته که ز هر سو

آشتی بود بچشم ترت — دیگر / ایضا — یارب ... منم بنجای

برهنه چکان ... پرستم بنجای — برای ... که ... برد ... خراب

برآنکه ... پرستم بنجای — سلام — **میرزای محیط** اسمش میرزا محمد حسینی

از نجبای کاشان از هر کمال با بهره و در حال قیام ... خط شهره اکنون ... سالان ... وطن خود را در کربلای معلی قرار داده و در حضرت نجف قطب الحقیقه جناب حاجی سید کاظم رشتی زیاده ... مشغول تحصیل ...

کس ... آتش ... بکو — دیگر — ... که بر دری آورده ...

مصور — اسمش حسینعلی بیگ اصلش از خمسه [illegible] از جمله نقاشهای مشهور ایران و صاحب طبع است

تعمیر ملک دل شوان گو را که خراب است ‏— دیگر — ویرانی ولایت خود پادشاه ما

جامی ز دیر وصل تو نوشیدیم از هجر ‏— دیگر — عمریست که تلخ دلم از وی بکام است

سپید میشدم بهم امروز نشان محرم شود ‏— گویا از نظر افتاده نشان ز دارد

مطبوع — جوانی است شیرازی و در دقیق [illegible] احوالاتش و طبعش مطبوع خلق است

خلقی دیده ز صبح دلش مهار رفته ‏— دیگر — کو نه خواص جهد نخواهی گیاه را

مولا — یکی از نسوان نسوه قاجاریه است طبع سرشاری دارد و این شعر از وست

از آن خواهم که داد مرد [illegible] جانی که مهترتم ‏— دیگر — اگر مرا داد خود از داد خرم ز آسمان گیرد

منعم — اسمش [illegible] [illegible] از فلاسفه [illegible] اصلش شیرازی و طبع خوبی دارد و [illegible]

ما نه عنبر که بو پروانه گل دهد ‏— دیگر — اگر نه [illegible] ز بهار رو [illegible] ما

مرا پروانه سان آتش بجان است ‏— دیگر — که یارم شمع بزم دیگران است

بسوزد گریه [illegible] فروزد [illegible] خاموش شود ‏— هر که چون شمع بخندد شب تارکسی

نجیب — اسمش میرزا محمد فاضل اصلش از کاشان و [illegible] در هندوستان رفته و در شاه جهان آباد

[illegible] سابق [illegible] تجربه بار [illegible] رود [illegible] با هم [illegible] و منوط گشته و این از وست

هم بار سفر کرده و هم صبر [illegible] ‏— دیگر — افسوس که از دست [illegible] فراق رفته دادم

منصور — اسمش میرزا رضا اصلش از دار السلطنه اصفهان از کبار علما میرزا رضا [illegible] علوم بهره

دارد و در آن [illegible] مشهور اطبا بت اکثر اوقات عمر خود را در کرمان [illegible] و مقتضی [illegible]

کرمان [illegible] کرمانیان جناب میرزا اکثر امراض را بالعیب معالجه میکرد و [illegible]

مشهور میرزا رضا [illegible] اکثر اطبای کرمان [illegible] خوشه چین خرمن [illegible]

[illegible] معالجه در معاصرین [illegible]

زان شیره [illegible] ‏— دیگر — هر آنکه از [illegible]

بری خمیده قامت [illegible] ‏— دیگر — جامی [illegible]

ز لاله [illegible] ‏— ز سبزه [illegible] گلزار سوده زنگار

ز [illegible] غالیه [illegible] ‏— ز [illegible] غنچه آورد [illegible] گلزار

[illegible] ‏— [illegible]

در آن نفس که دمید از شفق [illegible] صبح ‏— در آن زمان که [illegible] نسیم بهار

در آمدم همه شب دل چو لاله در [illegible] ‏— روان شدم همه [illegible] چو [illegible] در گلزار

چو فکر عاشق شیدا همه پریشان رد ‏— دیگر — چو زلف [illegible] همه مشوش کار

گوئیا [illegible] تو را [illegible] ‏— [illegible] تو را [illegible] بهار

چون وجود از [illegible] برهان ‏— [illegible] کرد [illegible] اقرار

عصیانش گر بغلت کرده درست — عفوش گر بغلت کرده یار

دیگر غزل

فلک از زردی ملک بوته چشم — ملک از کوی ملک شد بار

از قامت خمیده من گذر داری جوان — تیر از زمان کمان رفته گذرگاهان گرفت

دیگر

زشکوه ز ازان لب خاموش کرده ام — نه حرف شکوه دار کس گوش کرده ام

در بزم عشق بی جست خاموشم شدست — حرفی که گوش ازان لب خاموش کرده ام

دیگر

هیچ از جا نشد برپا از آزار جان من — بیمار جان من ز تو بی جا نشد

دیگر

نظرانه سنگ حادثه بر پیکرم برای — کار زخمش بر بیرون دادم شکسته

آقا میرزا احمد از ادعیان اصفهان مشهور به اجداد طبیبی کامل است چنانچه مشهور بکلب الاطبا

از اگر نگاه دوست بهره کامی بنور کرده — در خم زلف ز دل کم شد خونم الیس

دیگر

چون خم زلف بر دارد به بنات اسلام — شیرین شد از لبه وصال تو مرد حرام

مقدم

ای نگذرد ومنه کمی شد ثمر تو — ماید اسمش میرزا محمد علی از نجبای اشتیاقیات

دیگر

دار مستوفیان در رف قاجاریه دیرات — سحر نگار دارد ازان در نرگس پر تاب

مشک فروشد ازان در سنبل پر چین — چنبر عنبر فرو شکسته بسوی

قصه گلنار بر نهاده به نسرین — ماه فرو زد چو بر فرو زد خرگاه

برق درخشد چو برکشند برزن — قهرش در قعر باز هر صبح زبانه

خفقش در باغ خنه هر چه رچین — دیگر — یار بر جان دل زار گرفت

حال دل بین که برد یار گرفت — ماید اسمش شیخ رحیم خط شکسته را

بگو تو لیسه این در شعر دیرات — دیگر — دنبال دل قافله بهر خانه بیردم

دیوانه ام که از پیه و دیوانه میردم — بیچاره ام پریشت دمی خانمان خراب

باز از پیه کشیدن بیچاره میردم — معاصر محرم اسمش آقا حسین اصفهانی

از جهرم شیراز است و صاحب ادراک از جوانی عاشق پیشه و صاحب طبع است اوراست

بر دوی دیده قسمت نه سر زلف — دیگر — نقاب تیشه می یا زد علم را

اشکان از چشم ما ناتسین خون جاری کرد — دیگر — کس نبود ای غنی دمی از آه آشنا بود

تیر از آتش دیده بر سد م — حسن بی پرده عشق بی پروا است

دیگر

گفتم که از چه دانه خونه مرغ دل برام — خنده ان شد داغ ره سکان سیاه کرد

دیگر

داده مرا مهران زخیم تو به کاشکی — مر بوده ساغر که مرا امتحان کنند

معاصر

مونس اسمش میرزا محمد علی از اصفهانیات سفر به هندوستان کرده مراجعت کرده کا برا سطه مدارکه حسنش

دماغش مختلط گشته ادعای مهدویت می نمود بهر حال طبع خوب داشته اوراست به

زرتسم مجوبی از فنی جانا نور اسلامیه — دیگر — شودن نور اوجان را چون امتیاز دادی

طفلی وحال دل تو گفتن چه فایده — دیگر — نو در دل شنیده ای اما مدیره نی

معاصر

محمود میرزا: جانشین از جمله اولاد حضرت صاحبقران زاده و با ادب و آداب گذشته و انیس معروف که با میر مرتضی

محمود در تذکره احوال سلسله قاجاریه و در حق از شعرا نوشته‌اند اکثری از این جمله گرفته‌اند بسیار

ظریف و نزله سنجیده از آنجمله یکی از شاهزادگان که حاکم ملایر و مشهور به شیر عراق بود و [illegible]

از اول این حکایتی که حضرت صاحبقران نوشته بود خطاب به نواب محمود میرزا نوشته گفته که راه

نگاهبانی جهت در جواب چنان عرضه داشته بود که اگر شیر عراق راست [illegible]

با مهرت سیره ملایر [illegible] از لطف نیست از او منقوله بسیار دارد از حسن طبیعی و دارد اشعار

بسیار گفته از آنجمله که خاطر نبود گفته شد

سنگین دلیش [illegible] که مطلع / دیگر

میکرد سیه زاب [illegible] حرف وفا را / ملعبه [illegible] بکام فلک تبعه ایم آه

دیگر

یکروز از [illegible] که بگردد بکام ما / دلم در زلف چه عارضش را

دیگر

[illegible] کم کرده [illegible] / بعد دل و دین در ره پیمانه نهادیم

دیگر

ابکاری میخانه زده ایمانه ماشه / چنانی دل بسته ام در دام صیاد

دیگر

که در قسم اشیان یکباره از یاد / شمع نور کردن [illegible] دوست

دیگر

ورنه [illegible] تو آن یار / که میرهانم گر جان رود بهجرانم

دیگر

میگوید اجل [illegible] گر جانم / آن لب که برد دلم از خطای تو

[illegible] خاطر [illegible] وفای تو

معاصر

مشتاق علیشاه: رفیق نورعلیشاه مشهور است و برادر [illegible] اوست

[illegible]

هنگام قتل او

هنگام قتل او در کرمان [illegible] بنحوی مشهور است این شعر را بدیهه گفته و مکرر میخوانده شعر

آنکه پامال جفا کرد چو خاک راهم / دیگر / عذر می گویم و خاک قدمش میخواهم

معاصر

مفتون: اسمش میرزا محمدعلی اصلش از طهران و [illegible] زمان باعتقاد من زینت

[illegible] بطریق غزل [illegible] ترکستان و در این زمان [illegible] اگر [illegible]

او خواهد بود چه شعری [illegible] که قصیده‌ای در دار الخلافه اسلامبول [illegible]

[illegible] خلاصه او راست / دیگر / ای فر احمدی عیان آمد از جبین تو را

دست [illegible] در [illegible] آستین تو را / چو [illegible] آورد [illegible] فلک [illegible] را

[illegible] چو [illegible] تو را / چون [illegible] بکرد [illegible]

[illegible] آستین تو را / دیگر / هم ز [illegible] جهان [illegible]

اوست قوام مملکت [illegible] سلطنت / [illegible] سلطنت خواجه [illegible] کار تو

تا که [illegible] کار [illegible] قرار سلطنت

معاصر

مهجوره: عورتیست از [illegible] طبعی [illegible] دارد

در ماتم تو بر فلک [illegible] / دیگر / هر روز سر برهنه می آید مهر

از دود غم تو صبح و شام [illegible] / چون [illegible] وفادار [illegible]

معاصر

محرم: اسمش میرزا محمدعلی [illegible] خوش‌نویس [illegible] اوراست

کار من و دل [illegible] / دیگر / [illegible]

معاصر

ابن محمد مشهور به ... از شیراز است و طبع سلیم دارد این بیت شعر او است

چون آتش افروخته از جلوه بناز || دیگر || نزدیک شمع هر که بود سوخته گردد

معاصر

محیط اسمش میرزا معصوم برادر میرزا ابو القاسم قائم مقام است و این اشعار ورا

ای طره یار آفت دلهای پریشان || دیگر || از خنجر که دایم چو منی میبرد مامان

معشوق که ذات همه دلها بود معشوق || سبحان ز چه ذات همه جانها تو چنان

ماری تو که بر گنج داری ماوا || دیگر || یا ابر که بر ماه فلک سایه داماغ

بر رخ آن طره طرار پریشان که تو داری || عجب ار در همه عالم دل مجموع کم آری

معاصر

موسوی اسمش میرزا محمد علی از سادات برازده و ابن جعفر میرزا جعفر و ساز در کربلای معلی تحصیل

مشغول تحصیل طبع خوشی دارد این از او است || دیگر || الحمد او ... شیدائی را

شست از لوح دلم دفتر دانائی را || زد جام فرح ... رقم مستی عشق

از ازل رهزن ... [illegible] را || روز ... شد و اسلام همه کفر

تا فکنده بر رخ از زلف چلیپائی را || دیگر || گهی که زلف برفشاند او فرد ریزد

هزار سلسله دل ز تار هر مویش || **معاصر میرزا ...** از نجبای شیراز است و طبع ... دارد

شمع از لطف آه ... آتش آموخت || دیگر || پروانه ... از تو چشم سوختن آموخت

از کف رندان ... هر کس ... || دیگر || خورد جای ... پیاله ... گرد

مقدم

... محمد اصلش عرب و مردی دانسته لیکن ... از کثرت علوم مخلط

گشته بر دن جنبه ... سلطنت در سر دارد و در خانه خود همیشه آلات حرب و اسلحه نگاه

میدارد به هر حال او راست || دیگر || خط ... هرگاه ما به دلداری ما است

این خط سبز ... ما به آزادی ما است || مقدم || **میر مغنی** بسیار خوش طبع بوده در

... تحصیل جز به از عالم بالا ... مجذوب گشته دیوانه ... است

... که مغنی دیوانه است || دیگر || لاجرم دیوانگی از مغنی است

مقدم

معزی از زاده خراسان ... الکف ... شعر ... [illegible]

دل ما ... میبردم ... یار خویش || دیگر || ... بیل ... از ... یار خویش

میر مومن ... او را است || مقدم || ... صبح ... و یار بر ...

... || مقدم || **منصوری** اصلش از ... عراق عجم ... است

غمزه ... در کار ... کرد چشم ... || دیگر || ... ز جام ... کرد

مقدم

محوی از آزاد میرزا ... در ... طبع خوشی ... داشته در ابتدای تحصیل

... بوده هوس ... دان ... عشق ... هر جای دو داشت

دردی که از دل ... غم ... || دیگر || ... طره او بر ... غم ... ام

مقدم

مولانا ... از شعرای قدیم ... خطی ... این شعر او است

[illegible marginal note]

هست در سینه ز پیکان شکستگاره من — دیگر — جان ز دل گشت و در غم این دل آواره من

خواجه مؤمن که به طبع بهره داشته از شعرا شعر بخوانده و باسم خود بخوانده و خطا میکرده الله اعلم

جام شراب را مرزبان جواب نشد — دیگر — بسیار سر که در سر جام شراب شد

میر مخدوم برادر مولانا شاه قاسم انوار است و طبعی داشته و دیوان است

مطرب بزن ترانه و ساقی بیار جام — دیگر — خونش حلال باد که گفته است می حرام

قاضی محمد از فحول علمای خراسان بوده و صاحب فضیلت و طبع نیکوئی نیز داشته و دیوان است

گفتمش گل که برآمد ز رنگ رخسار تو گل — دیگر — غنچه او در تبسم شد که از گلها چه گل

سید حسن اصلش از شعرای خراسان بوده و دایم ابدال وار گشتی و این شعر از اوست

خاک او نقد دلم از چه ره رویش کشید — دیگر — به چه دزدی که مطالع خانه از زر دل کشید

محیی الدین از مشاهیر شعرا بوده و خواجه نظام احمد حیدر را می ستوده ابیات از اوست

چو طبع نازکش از فکر معنی تنگ آید — دیگر — ز کبر او دهنش کنه نخست تنگ آید

اگر کشندم لب برگوی تو آهی نکشم — دیگر — ور به تیغ جفا بر دامنت گاهی نکشم

بر سر کوی تو گر بر سر من بارد سنگ — رخت از آنجا به در خود به جایی نکشم

در تعریف دزدی خطیب کازرونی گوید — دیگر — گرده آهنی ربایند فرش سرای

تا برد نقد کفش را ز پای — با عقلا من شرف پیش از اعلاست

دادم مگر

دادم مگسک دلم ز دزد چنین کاری سوخته که بلبل چون مولانا گفته است البته جانی بهتر است

مجد الدین عمر الغوری از اجله شعرای قدیم است و از جمله استادان فن ابیات از اوست

کس از ملوک جهان یادگار تیغ و قلم — دیگر — نیافته است بجز شهریار تیغ و قلم

بکام بخشد و بر دشمنش یکی کرید — بنام و نرسی این است کار تیغ و قلم

منشی منشا و مولدش شابور بوده و در انشا ید طولی داشته و درین جوهر گفتش

خورده امش بیگیری سمنه دیر است — دیگر — سایه را ماه که بینم روز غم پهلو خوش

چون کنم رو سوی او گردانم از من روی خویش — مقدم — **مسیح** اصلش از کاشان و این بیت از اوست

به بشکی آری چون دو دیدن خونم زان کشی — دیگر — وه بر پرم از زندگی هم زنده‌ام بیم

آقا مهدی اصلش از لاهیجان و این بیت — دیگر — بر تبسم روی خدا نکرده

درد دل ما دوا نکرده — مقدم — **ملا محمد** مشهور به صوفی است

نگاری دور هست افتاده بودم — دیگر — سحر که آن قرار بیقراران

ز من بگرفت چون باد بهاری — مرا بگذاشت چون ابر بهاران

میلی مشهور به ترک است — مقدم — خوارست که به سخن دیر زنی از پی

تا به سینه که بانه نگرانه ز پی — مقدم — **حاجی محمد** مشهور به ترکمان است

از شوق نرگس تو که هنوز مست نازد — دیگر — چندان گریست دیده که شبنم در بازد

دیگر

[illegible]

میرزا ابوالقاسم کتابدار سلیقه شعرش درست است   مقدم   کار من تنگ شد دلدار ها هی

یار هی فکری بکارم یار ها هی   دیگر   از کران تا بی کران بر نهان آمدم

چاره ای کن عشق بی زنهار هی   هر دم تا به تلافی نیست

بار عشقت رفته ام از کار هی   سرد مهری تا بکی دلدار ها هی

سوخت ما را گر مرا اغیار هی   مقدم   امیر معزی اصلش سمرقندی و در کبار

استادان لعبه دورانش در میان است و مداح معز الدین سنجر لعبه و تخلص معزی

انتساب بدولت حاجی گفته که در سه دولت سه شاعر اقبال و کمال تمام یافته اند رودکی

در دولت سامانیان عنصری در دولت محمودیان معزی در دولت سنجریان گویند وفات

معزی آن بود که روزی سلطان سنجر در خرگاه تیراندازی میکرده ناگاه تیری از خرگاه بیرون

رفته ظاهرا در او خطا بمعزی خورده در ضرب آن تیر وفات یافته اشعارش اکثر مشهور است

بهمین چند شعر اکتفا کرده ایان را است دیگر

دیگر   تا نگار من ز سنبل رسن بر چنبر نهاد

داغ حسرت

داغ حسرت بر دل صورتگران چین نهاد   من غلام آن خط مشکین که گوئی مورچه

پای مشک آلوده بر برگ گل نسرین نهاد   دیگر   گر کند کار تنه زلف تو بر عارض تو

چون بسینه ره همه ساله نگون سار بود   در شریعت دزد را باید بریدن دستها

زلف او دل دزد شد پس چون کشی سر بر سر   دیگر   ان زلف مشکبار بر آن روی چون بهار

گر کوتهست کوتهی از وی عجب مدار   شب در بهار میل کند رو بکوتهی

ان زلف چون شب آمد و آن روی چون بهار

از شرار ریخ بود در پای ساران رود گرب

در طلعام ریح بود در خاکساران در طلعام   دیگر   طوق کبوتر است خم زلف آن نگار

نی نی که همچو مار است زلف او   نی همچو مار در طلبش بر همی زنم

نی بر زنیم او چو کبوتر همی زنم   دیگر   از زردی باد خزان که ایوان همی بیشم هنر

در قدان سرد سهی خال همی بینم چمن   بر جای رطل و جام می گوران نهاده سینه ها

بر جای چنگ و نای نی آواز زاغ و در غن   دیگر   مرغزار خون من زد در تب بروز کار زعفران

ما عدو گر دیو را می بریز خون رزان   دیگر   در معرکه لشکر ای خرد ورزم به بخشد

حکم بواری دجهان لب شود اله   دیگر   دلبری ار زلف جانان دستم بر جان کرد

از چه معنی خوانش را رز رنخبر نو گردان کنی   مقدم   مشتاق اسمش اسمعیل اصلش از اصفهان

[illegible]

دور مناظرین ایام نادرشاه غزل سرائی نغوت طبیعت ایشان کم لهجه موجود گفتار شاعر مرز بیان است

کنون وصف کلم مشتاق نمود بهر رمزی
نگویی میفروشانی خانه دارم خراب اما

دیگر

جبر آن از شاخ گل گردد دلم هر لحظه بر شاخ
چو تو پرواز در غیر کو کنه کم آشیانش سو

دیگر

کیم وصل تو دکام از سوار برق جولانه
که تو زم چنین گیاه جنگت اگر کرم غبارش سو

دیگر

بعقل نازی حکیم ما که بگفت این نه نر بود خطی
که به د آتش خود بر دبه اگر زنده خس بفقود رها

چون قدرت بعشق دهر لیاز ایل مشکار
همو قیمت این به زخودان مهر دل کاه خرید ببر

دیگر

کام زفته خار دف و دانم گرفت
چند اشکم از آن سر کو میتوان گرفت

دیگر

بجز منی ده لب لعل یار عزم دارد
گرام با به علاج خمار عزمی دارد

بهیچ ابه خارزی هزاردان کا دکس
ده غمزه تو بیان فکار عزمی دارد

دیگر

هزار گنج نهان زیر هر قدم دارند
چه شد که راهروان فقه تهی دستند

از آن صنم خبر از اهوان کی دارند
ده خرقه پاره نکردند دسبحه نشکستند

دیگر

نه گفتم همچو جام آن جامه که از تار وفا
سینه از وزه این رشته بیوزم کردم

گفتم از عشق فرو غرسم وه که نه
تیره تر روزم از آن شمع ور دش کردم

دیگر

از رعونت دل عشاق کو زخطرنان
لاله زاری سرکوی تو دخوینی کفنان

بچه سان از سر کوی تو که یا مشتاقی
ده بهانه بجزان دروطن ره وطنان

درویش مجید

درویش مجید اصلش از طالقان قزوین در خطاطی شکسته شیوه خوشش ادوستان ان نکو زمان شیوه ای تکلف سالار لسانی گر شیرین تر نوشت و در شعر نیز از دستادان شایان است

ظلم است که بیرون کنیم از نفس اکنون
گر جور تو ام رنجه نه باب ویرانی

دیگر

بر سینه کسی دوست ز دست جبر از من
چیز است که فرخ و اشکم ز نفخ جبر از ما

ما راز تو مجید از زدی خنده دارد
کاشکی که فرخ از همه جا خوبتر از کجاست

دیگر

نه من به بندگان خواجه دگر را ضر
نه خواجه ام زرده بنده پروری دانه

دیگر

تو ای مطاع محبت چگونه کالاشی
ده قیمت تو نه بایع نه مشتری دانه

دیگر

کف خاک تو را دور بر باشد
ده از خون شهیدی تر نباشد

بخیر داد ز بهادارم ز تو
اگر شور تو در محشر نباشد

دیگر

ازین خوردن نتوان جفا عزم ورنه
توان نه شده جفای توانند دیگر

دیگر قطعه

ساقی رود لت ساقی عالم باد است
آگاه نه از آنکه غم هم باد است

گفتی که جهان غمی ندارد دل من
داری دل من که جهان غم باد است

علام محتشم اصلش از کاشان در مرثیه تخیله بکلکوی گفت و تش کربلا جناب ابا عبدالله الحسین صلوات الله گفته است و بی اشتباه زده نانیر باکتاب ردکس گفته علیه مراد اشعار است و بعد از این سخن توانه بود خلاصه اشعارش بسیار دارد جمله شعری و بعد از مرثیه از ایشان کاظر بود درانسته

حسن بدوا فزودن نگر کان خسرو ملک ادب ... دیگر ... دی چلها بود دا شب ماه و فردا آفتاب

ساز کم رنگ بیان همه نازکه مستی ... دیگر ... نور زبرای یکجا زور د صد هزار براب

کنه مهر جهان پاره کنم که کر روزی ... دیگر ... شور زکرده پشیمان بهم نوا نیست

محتسب بهره ده از خون مستی کسی چو خود ... دیگر ... بر مستی و خمار از می کاری شکنه

چو عقل از اجل صبری بود صیاد برآید ... دیگر ... تخمیص رخش چو شبنم بر آن کو برآید

خنک آن نسیم بهار که ز عطار ... دیگر ... لبی از انظار و عقده خبری به بد خبر ز ره

بر دوستانی که زعیش محبتی گذران ... دیگر ... برنت زمانه زکرد نت و آن بر دگران

در حلقه بیابت سر حلقه ان پرید ... دیگر ... در گوش حلقه زر بر دوش حلقه مو

عنبر از فشته خوش کرده تن برد است ... مرغ دلبری زدم آدم کش و ملک خو

میر محتشم از قدیم نبعه اصلش از قاین هستوان و این شعر از اوشان است ... مقدم

زلف سنبل چهره گل ساعد سمن بر گل ... دیگر ... بی تکلف گلعذار همه سر پا گلشن است

۱ سید محمد مجتهد فیه منه ... مقدم ... ازو آن نبود از مسیح و از آن زلف

تا دل بیزار زجان برنگشت ... دیگر ... نقد دل ما سنگ راه دگر است

شاه بر دل دیگران برنت ... ساقی تا که مرا ز دستیان گشت

بر مرغ بهر مژه از چشم ... مقدم ... **مظفر حسین** ... رزت

زاهدم

زاهد بکرم تو را چو ما نشانه ... دیگر ... پیکان نه تو را چو آشنا شانه

کفر که کرده نمی چند بس از من ... این شور بکر که تو را نشانه

۱ مجد همکر اصلش از شیراز و استاد ... مقدم ... ممتاز نبعه کمتر کسی قصیده سرائیده در شیراز بخوبیه او ان برخواسته اگر چه جناب حاجی آذر صاحب آتشکده در نقعه سخنگو بود مجد همکر سخنگو بلیغ و خوش طبعی بود

نهادم از تن بهر موی برکند خبر ... دیگر ... ز دوستان که زمستان همی نیامد باد

خوردی برکشم از دل چو گنگ وردم باز ... بنالم از همه رگها چو چنگ وره باد

اگر زمانه چنین بر نهاد شه با من ... کجا نشانه مراد از دستان بنگ نهاد

بجه نهاد زمانه چو بر نگون زرفشان ... دیگر ... زمانه رنگ نشد هر که از زمانه براد

برخی زمانه کرد و هر های برنج و بال ... در غم بریخت خون جوانیم چرخ زال

در مکانی حقه این اژدهای پیر ... شه چون لعاب افعی در حق فرزند بل

چون زلف یار کرد مرا چرخ خیره سر ... چون خال یار کرد مراد هر تیره حال

ای ای بیش فته مرا خورده تر کوب ... ای دوست چرخ شعبه مرا ابحث ز بال

در حالتی که یاد دلم روشنی گرفت ... دیگر ... روشن نشد مرا ابنه آینه از نقل

دیدی که مهر ... خورد داش ... عهد مرا چگونه سنگبار د داش

تا دو رستم چو جان دولت و دستم عزیز ... تا دوش چو خار رهم خار داش

[illegible]

حیف است که داری گذر ما بریده‌ای / این رغبتی که در حق ما پار داشتی
در خاطرت نیامد کاخر بعمر خویش / بیچارهٔ شکسته دلی یار داشتی

دیگر
دل دوش ز سهم تیر آن نرگس مست / شد در خم آن زلف چو زنجیر نشست
مژگان تو تیر گشت و ابروت کمان / کاشکی که زره گرفت پیکان گذرانست

مولانا شیخ معز ... از کبار اولیا بوده است و در طب هم از جملهٔ استادان ... بوده
دیگر
پنهان با تبسم چهره سیمرا را / از روی دلت براقکنی نقاب اسرارا
نقوش کثرت امواج ظاهر دریا / حجاب وحدت باطن نشد دریا را

دیگر
فروغ چهره عذرا نهان همی دارد / ز چشم وامق بیدل عذار عذرا را
دل همه دیده شده دیده همه دل گردد / تا مراد دل و دیده ز تو حاصل کرده
دل که دیوانه ز زنجیر سر زلف تو بود / هم ز زنجیر سر زلف تو عاقل کرده

امیر محمد کسنی راست / مقدم
نسیم از مژه با هم آشنائی / اسیرانت چو مرغان گرفتار
مقدم مرضعی ... محمد اسمعیل برادر ... است
دیگر
چو گل گلگون سازد عرصه روزگار / کوشه گیری از کسر ازدست ما گرفته است

مقدم
مشفقی اصلش از مرو شاهجهان ولی ساکن بخارای شریف و مداح برهان محمد بهادر خان
والی ماوراء النهر و یکی از فحول استادان صاحب دیوانست و نسخه در لباد کم است

فغفور

فغفور گیلانی نسخه در دست نیست از خوشنویسان سلطان بخارا که در سفر حج همراه بودم دیدم
یک صفحه که در خزانه بخارا هم بجز آن نسخه دیگری نیست بخطش یازده هزار بیت شعر بود در قصاید
خوب داشت حالا در قسطنطنیه مشغول تالیف ... بخارا بعد از ... نبوده است

دیگر
کرفت از افق سلسلهٔ صبح ساغر / برآمد ترنج زر از جیب خاور
زمین شد ز رطب بهاری مطیب / چمن شد ز عطر ریاحین معطر
شد از بهر تشریف گلهای رعنا / گریبان گلشن پر از تکمه زر
ز رشام ز تشمه طاق مینا / دم صبح از فیض ابر معنبر
پر از موج شنگرف گون لجه خضرا / پر از سیم سیما بگوی طشت اخضر
بزم آوری تا جداران لاله / سپید گنبدان تا قرنت مغفر
هوا در حباب از پیه حقه بازی / مشعبه صفت رگه دور زبر چادر
نمونه گل از خار و از خار سبزه / نسیم سپهر دوزد و باز ز زره در
زده شانه حاج شب طره ابر / بر عروس شمشاد و جعد صنوبر
حریفان همه پای در جام و سر خوش / مر آب برجبه و خاک بر سر
نه گردون نه بوا خواه داخر مشعله / نه دولت مدد کار و اقبال یاور
سر و مرغ تنگ علامت شکسته / تن من گذشته دولت برابر

دیگر
از شکوه ... ای خانه ... آمد / ... زلف ... جواب ...

نگیرد کسی دست این بی فاقه — مگر لطف یزدان و احسان داور
نشسته در آفاق برهان محمد — که عالم شنیده از او مسخر
طلوع از ابر شفق با سیم اگر گیرد — دیگر — این خبث که خورشید نه و ناهموار است
بر باده سبزه کارد کم دیده است — چون سیر شود نوک او کم گردد
چون گرسنه نه قوت او بیدار است — دیگر — در هجو دختر میرزا دانش دز دیر گوید
ای دختر دانش نه تو بیرم — مسند تو بسیط ملازم
جز ابر وظیفه نداری — رزق تو معلق است دایم
در هجو کوزه ای گوید — دیگر — ای کوزه رسته ساطر تو
که نخوردی چه ابر ها خوردی — لقمه ای بیش نخورد آب
این همه اسب راه گم کردی — دیگر — در هجو ارباب زاده گوید
بگون خویش درکه خدائی — نکردی مشورت ارباب زاده
بهانه بیش ایراد داری — سری دربیش از حجت فاقه
عجب بیش مشکل بیش نو آمد — بگیر لشبه و دادن کشاکش

مجیر بیلقانی از شعرای مشهور ... است [illegible] حکیم و از آن داری اشعار دیوان است
لب از حجره وحدت درین مضمون است — دیگر — که روی صبح سلاف باده زیر نقاب

تو را بهشت تو بر سپهر و زمانه از آنکه — که هست بر عقاب آفت و چو عقاب
یک شب وصل تو زنده جان بهشت — دیگر — نازت از تو ملک خوبان بهشت
عقل و دیگر اندر خم زلف تو به — دیگر — گوی هم اندر خم چوگان بهشت
نه است سوی خار از دل بهر نفس صد بار — که پای مرغ فاقد بدام صید دراز
تو دور صحبت گردان کرانه بهر دادانگه — تو رست رونق داد و صحو [illegible]
اگر تو را جان جهان میگویم — دیگر — آنکه را نه نهان میگویم
غم مستانه تو ای میدانم — غم دل را به تو زبان میگویم
ای کرده صبح صادق از گفته دوام کرده — دیگر — رو چو آفتاب صبح شام کرده
خون خصوم را کرده حلال بر خود — وصل حلال خود را بر ما حرام کرده
صحبت است با همه حاضر مرده که باد زنده — دیگر — دفتر این لطیف کاری بر بن تمامی
مطلع — از کاشغر بجهه [illegible] — مقدم — از ماتم بیاد سیه نه روزنم
هر روی تو دیده کان بخور بر روزنم — شمع تو کجاست ای دریغا ما هم
خون ریختی از دیده بر دامن زنم — مقدم — مهری زنان حکیم عبدالعزیز راست
در خانه تو آنچه مرا شد بهشت — دیگر — منهی زدل رمیده بکجا بهشت
گفتی همه چیز در آنم از مال و منال — از آن همه هست آنچه مرا هست

مهتر ز نامه مشهور است محتاج شرح حال نزارد طبع فرمودند این دو رباعی مشهور از وست

شه کنده نهال سرو سیمین تن سو | دیگر | زین واقعه شیون است هر دو زن شو

افسوس که در کنده بخواهد بودن | دیگر | یا شه که در شانه بود صد کردن شو

فصاد بیود به رگ کافر کیش | | آن کند زبان که مد دارد سر نیش

گفتم که در کم نگشت بزن همچو کسم | | نشنید و فراخ زد چو کون زن خویش

محمود اصلش از خیابه خراسان نکته سنج و بذله گوست هر که بتاریخ گوئی شهرت دارد گوید

از بهر دگر سخن نگویم هرگز | دیگر | تاریخ ز دوران دهنی بر فقر مرا

مومنا زنجیر بربی از اوباش آگاه است | مقدم | این نکته را بپرست و خوبان دافر

هر یک بفنون دلربائی ماهر | دیگر | این واقعه صعب است بگو تا چه کنند

یک مومن در دو منه و چندین کافر | مقدم | **میرزا مهدی راست**

آتش عشق به پنج سوز نمیه سخت | دیگر | هر که سپرد اشکی بر دو نفعه و دامان چینه

مطهری کشمیری راست | مقدم | به لب ... محجوب ز خوبان و بیگانه

چه آشنا نکهتی بود چشم لیلی را | مقدم | **ملک قمر فصاحت**

دختر راستی بر آمده پاره کرد | دیگر | چند نی برد خرقه پرهیزگار را

ممتاز از شعرای ممتاز مقدم بوده است | مقدم | نگاه زلف گسترش از بزم و کنه کافر

دل ز نهیبو

~~**مشتاق علی** بیک از بهرستان نور علیشاه است که در کس خواهد رفت در بهگاه~~

دل ز نهیبوی می از فاحشه بر دام عجبی | مقدم | **محمد یوسف بیک ترخان راست**

دختر رو در پیاله حسنت شراب کرد | دیگر | در دوری ماه در قدح آفتاب کرد

حیدر شاه اصلش از خانواده فان عراق عجم نسبه و دهر را مصداق کن بود از رسالگی در انجا

از گریه چو جعه ز شراب مستانه ما | دیگر | اسباب همه با ز بر تو دریاخانه ما

از دل بر لب راهی میخواهم دو دیگر بیج | دیگر | مکتوب نفهمیم پیغام نمی دانم

جانی ز خوبیش نهر گشادم که پنج حباب | دیگر | بر آب خیمه توانم ز دار مسکباری

میرزا علی از خوش اکابر نه اوداست | مقدم | مرا ز بردی تو و پیوسته سر بسر دو زه

ماه پاره سر وصل بکر کرد دار زه | مقدم | **مومن بیگ سوادر** وجه تسمیه به بود از معلوم

نیست لیکن از این بیت شعر ایشان با این لقب خال از حد ... است بهر حال این از اوست

عجمی ببر گرد خفتان ببر | دیگر | تو گفتی که ب به افکنده ز بر

میر جعفر از سادات کبار است در منقبت آل اطهار اشعار لایق دارد این چند شعر از اوست

مراد ... اسیر چه ز ... اش | دیگر | شکسته ... از طره ... س

هلاک تیر ... دور دلبر ... | | و برگ عیش دل خسته ...

بگرد عارض مه طلعتان نوشته خطی | | که هر که ... آب ...

اگر در کوی تو غم در روزان بسی بین بیایم   دیگر   خندد و کار عشق افتد چنان روزی که بمیرم

مزاقی مذاق خوشی و اشنه ادراست   مقدم   غیر نغمت که گهی جانب ما میکرد

که دگر جانب در باب وفا میکرد   دیگر   از سر ناز جانب سر مه نگاه کرده‌ئی

باز بتقلید عاشقان جامه سیاه کرده‌ئی   مقدم   **مظفر هروی قدس ما بر**

ای بر سمن از مشک رخ غداره خط   دیگر   مسکین دل من که شسته زخال تو بجا

آقا میر اصلش در کرمان و آیل است   مقدم   بیچاره دل ارام دل و آرام ندارد

مسکین دل آنکس که دل آرام ندارد   هر چند هیچ جای بتوان دلبسکی

سردی چو تو مه روی دگر اندام ندارد   از حاصل عمر کس نبود هیچ حاصل

آنکس که می عشق تو در جام ندارد   شیرین لبش از شربت ایام مرا کام

ناکامی دولتخت جهان کام ندارد   کز عمر بود میر بمقصود رسد زهی

لیکن چکنم چکنم بر ایام ندارد   مقدم   **منطقی** از اولاد استادان لعبه اشعار است

بسیار کم است دیوان شعر او این راست   دیگر   بر سخاوت او نیز را تجلیب شکار

بر شی عشق او چیزی را نبود انکار   مقدم   **مغروقی** بخارا از جمله استادان لعبه و اشعار

او را بسیار کم است میرا آن او راست   دیگر   سرو بالا که در آمد بر سر سر دافتاب

افق و لمعات دو رو دو بکار زمان آنست   مقدم   **معصومی** اخوالی معلوم نیست لیکن استاد لعبه و ادراست

بالبزه

مقدم

باب اللام

مولانا لطف الله اصلش از نیشابور است استاد لعبه در زمره مشایخ در مراعات النظیر بی‌
نظیر بوده چنانچه در این رباعی در هر مصراعی پنج چیز را ملاحظه نموده رود و صلاح

عنصر و گل جوهر انسان راست   مقدم   گل را دی بر ربیع فرو در بر باد

دی جوش لعل لاله بر خاک افتاد   دا آورد آب سمن غنچه به سبب امروز

یاقوت سنان آتش نیلوفر داد   وهم آنسان راست و چهار چیز ملاحظه کرده است

در مرد و پر بر لاله آتش انگیخت   دیگر   دی نیلوفر بیخ در در آب گریخت

در خاک ذش برگل امروز شگفت   دیگر   فردا بهری باسمن خواهد بیخت

طالعی با شدم که از بله رب آب   کز دم سوی بحر بر گردد

در رو رخ طلب کنم آتش   آتش از بخ فسرده گردد

در کوه الماس سنگ کنم   سنگ نایاب چون گهر گردد

با همه بهر سنگ باید گرد   که مبادا به از نهر گردد

کنار از میان تو از نور گیرد   دیگر   که خواهی بگیری میان از کنارش

قرار دل شکست انکه ربایه   که تو دل بهی بر امید قرارش

شانه زد دستان این زال ایمنی   همی کر بود زور اسفندیارش

سلام جدا از نه دو اور واد ور   برو باد او لاله ده آل تبارش

لطیفی اصلش از تنکابون طبع لطیفی داشته — مقدم — چرا تو ای همه نه نام فتنه ما باشی

زمانه‌ای و سپهری و روزگاری نیست — دیگر — پس از هجوم بهانه عنبر آیم بکس برسد

چو شمع کشته ز هجر او در بالین بیمارش — دیگر — جهان که خوش است دیدن نیرزد

رمیدن خوش است ار آمدن نیارزد — نه دانم کجا میرود طفل اشکم

که کاری بغیر از دویدن نیرزد — دیگر — در پرده چنینش دل بجوش پیوسته نهان

بیا و دیده با ابر دیده‌اش دیگر نیارید این — از شمع ما را فروخته خلقی ز هجران سوخته

همه جا بر دی دوخته نمک — دیگر — پس از گلی که دو چمن نکهتش چاران دارد

بران چنین و گل دیده است شور انجمن دیده — دیگر — از بهر تو که اسمان فکاری بر خواست

معذور اگر نه خاک ره بر خواست — از خاک نشینان چه تواضع خواهی

افتاد که از زمین غباری برخواست — مقدم — مولانا لطیفی اصلش از دار السلطنه هرات است

در زمان محمد ملک الکلامی شهرت داشته و از ترکه صاحب دیوان است و در فارسی نیز خوش بیان بوده است عمر کرده و در هنگام وفات این شعر خود را که افتاب بر رو بنوداند وصیت کرده که بجامی برسانند که در دیوانش مطلع غزل کرده بتولیه جامی نیز بر وصیت عمل کرده علت این وصیت سوای فقیر نفهمیدم لیکن مطلع را اخر گفته اینست

ای از لطف بر بنا کرد سایه پرور آفتاب — دیگر — شام زلف را بکار ماه دور بر افتاب

۷۵۹۹۶

رمعی اصلش از جرجان خراسان و از اکابر جهان مرا بعوث طبع بلندش ان بسی را بعقلانست چه بسیار حیف که دیوانش در میانه نیست و اشعارش کم است خلاصه اشعارش اینست

[illegible]

چون رهگذر کرد عزیمت سپاه چینی — دیگر — او روز تاه رنگ برون لشکر از کمین

بلقوم روز از مارکش رود استشقاق — بلقوقه را جواهر لبسته بر جبین

ابروده چهره طبق را کرفتن نبار بر — انگور بجبک کف بود ماربه از طبقین

ما رنز اطلقان کفری همه سیاه — دیوانه اختیان کفری همه لعین

گردم بور زمین و نور آسمان فکان — ناگردد از خجلت بهره ام مکر یقین

نود و آسمان چو حلقه انگشتری بوصف — مانده کمر بیان انورش زرین

ران کو نه کو نه صوامع آمد هر چه نکف — کافرنها از یعنی عدوش خمس از چین

گاو لسانه کان ز فرو ور امکان — سیر لسانه قبه سیناد ور د تکین

نه جای انکه گاو ز نه شیر را بپرد — دیگر — نه جای انکه سر ز نه گاو را سرین

روشن همی نکو جز بیچونی لطیف جانه — ناز آن چو راه سرو خرم چو بوستانه

زلفش خلاف قامت خلاف زلفش — ضمیان سر بین صد برین میانه

سوان دهانش دیدن از لطف نابه — از لطف او دولبها از خنده تر جانه

هر جا یکیه که بوسی از ایام او ابجو به — کوته نهفته دارد و در زیر او دهانه

از تو در هر کشور و هر دل چنان غوغاست — دیگر — کز تعجب کرده شیخ امروز هر دل و هر کشوری

لاغری از شعرای قم بوده و این دو شعر ازوست — مقدم — چون مهر از جا بجست بر تو کرف

خود را چو گل از رشک نکوی تو کرف — در دو عالم مهر بر سر روی تو زلف

در تاب شد و عکس بردی تو کرف — مقدم — فاضل لاغر از قضات سیستان بوده

داماد میرزا احمد بهار فاضل دیگری قریب بعیه است و او جلد عزلی بارست که در دیوانست

تیغ کشیده بر سرم ای سیمبر رسید — دیگر — گفتم که چیست گفت که عمرت بسر رسید

لطف شاه بدخشان بوده و کلامش چون لعل بدخشان درخشان است — مقدم

تا بود دای تو در کنج جان و سر خواهم گو — دیگر — کام جان بر دم ز لعلت بر شکر خواهم گو

لاله خاتون مشهور است — مقدم — دلیل مراجعت اعتدال است که تا کتاب روز ندای فرخ

طبع و مزه کلام تا جاها جمله در اکثر مردها نیز این حرف میرسد دیوانست

من اگر توبه ز می کرده ام ای سرو سهی — دیگر — تو خود این توبه نکردی که مرا می نه بیار

ناله مرغ قفس خبردم از دل تنگ — مرقوم باشد که دارم بگلش صیاد

مرغ وحشی قافله گمشده نالان بودم — مقدم — بکش آن زود که خبر دو ز جرس فریاد

ناظر بزازی بسیار خوش بیان و شیرین زبان و صاحب دیوان ... رس ... است

چشم و دل هر جا که انگشت نما کرده — هر روز بر بوانه در کوی کسی مارا

بیداری شد که زلف تو باشد برابرم — دیگر — با صد هزار خواب پریشان برابرست

ای همنفسان دلشم از من بگریز — دیگر — هر کس که یار من دو دست شود خویش است

و تحکم حسنی و جز ناز و عشوه بار ... — دیگر — چه ناز و عشوه که در تنگ ... بار ...

هزار میوه ز بستان آرزو چیدم — دیگر — یکی بجز ... پیکان ابرار ...

میان زهد و رندی عالمی دارم نمی دانم — دیگر — ... خاک می تسبیح با پیاله ...

صراحی ... گلگون از خون ... — زار بر دست ساقی آب آتش رنگ می پیماید

رقیقی بیا ... آب و آتش ... گردد — هنوز از غمزه خونریز ساقی جنگ می پیماید

گرفتم با دل چون شیشه راه عشق ... — دیگر — چه دانستم که در کوی ملامت سنگ میبارد

شدیم پیر ز بار غم تو رحمی کن — دیگر — بحاله رحم نکردیم بر جوانی خویش

از جام می نهی کیم ای پیر میفروش — دیگر — دست از دامن که بدست تو داده ام

بحاله گریه ما ... بعد از زمین ... است — که در فراق تو خاک بسر توان کردن

[illegible] ... شکفته ... / ... صد ... پیش ... / در عشق ... دل ... [illegible]

ملک الشعرا [illegible]

لمعه اسمش رضا قلی خان از بزرگ‌زادهای رشیر خراسان طبع قادر دارد و در شکوه بیان
سکندر قلمرو اش شهره زن گوید

زین علم لب فهمرا هی زمینش | مهی که سر شدم و دوز دیده فریبش

دیگر

وز دو سبوی تری رفیق رکش | سنگها قلمرو اش میکردم شعر

داین غزل نیز از اد کا طر بود نوشت

دیگر

کسی که دل بچشم و زلف آن ابرو کمان بندد | درین سودا دل از جان برکنه چشم از جهان بندد

بسحر چشم گیرد صید و در کمند زلف | چو کس آن صید را وصالش پی کمر دیان بندد

بروید فصل گل خواهد که بند و باغبان در را | عزیزان پای آن کوبسم که در باغبان بندد

مبنداز ساربان محمل بترس از اشک چشم من | درای سیل جهان آشوب ره بر کاروان بندد

زعشق لعلبتان شوخ افغانی لمعه شور افکن | هر دو در شبها زبانی از ناله و لب از فغان بندد

معاصر

لاله اسمش [illegible] اصفهانی از کرمان و از موزونان انسانیت طبعی دارد و اوراست

باب المیم المقدم

شیخ محمود شبستری از گلشن راز گوید صوفیان کبود پوش همه

از غم دوست در خروش همه | دیگر | آتش افروز دل و هوادار و رهبان

کرده بر خاک آب دیده روان | همه از آتش دلان جان پرتاب

هیکل مرکبان بی خورد و خواب | در جهان هر کجا فلک نقش است

از پی گفتگوی بیهده نیست | ای موحد از آن مگردان روی

وحده لا شریک له میگوی | دیگر | از گلزار گلشن شیخ محمود است

بهشت و دوزخ بیافت در پوست | چو در پردن ز خود بیچ جا ید دست

اگر تو خوی خوش داری بهر کار | از آن خوی بهشت آمد پدیدار

اگر خوی بدت دوزخ بر آید | از آن جوهر ز حرص چیزی بیاید

دهان تو کلید آخرت همو در | زبان تو کلید آن سو بگشاد

بهشت و دوزخ آن یک کلمه است | کلید الجنس بر که دیده است

کزو کل وجود در باغ دل که خار | کهی چنین کشد زدی ... ر

زبانت را کلید الجنس دان | بران کت از آزدی بگردان

بچیزی کو بگردد لعنت تسیم است | مقدم | شکری کو بجنبانی جحیم است

مولوی رودم شعر و نظم عقلی مجرب است که در حق ایشان چه نویسد هیچ رباعی مشهور

از افکار ایشان بجهت شمع آشنا گرد | دیگر | تعریف خط معشوق ممکن نیست

کمالش لیس کمثله در سبو ممکن نیست | من ذات بود جز لیسه اسم

اما دانم وصل او ممکن نیست | دیگر | رو من شده از سر خط کس آگاه

زیرا که فنا کس آگه از سر اله | لمیت مکن دانستنه صفات الله

لا حول و لا قوت الا بالله | مقدم | **خواجه شیخ محمد** خلف خواجه قوام الدین

محمد صفیت دای شعر دیوانست | دیگر | گفتم اظهار غم عشق بیار کنم

گریه مانع شد دیگر آنکه اظهار کنم | مقدم | **میرزا امیرک کور** بواسطه ضعف چشم

مشهور بکور خط را نیکو دانش را ... از عهده بر آمدن ... میرزای صغیر بوده است

یکی زاهد نشین قصه طولانی مشنو | دیگر | قمر برافراز کوته این افسانه

مقدم

قاضی محمود پسر قاضی ... از سادات قزوین و مشهور ... سیف الدین اوزا

با غیر برای دل من بر سر کمر باش | دیگر | با من که ملک کور ... بهر اوزن باش

مقدم

امیر ملک از فحول استادان ترکستان که کمتر کسی ... طبیعت ... نقضه است

استادی ... پایه را ... کرده اشعارش بسیار کم است این چند شعر ... است

ای ماه شده ز ... فرو در تخت | دیگر | خورشید شده از رخش برآمد

... که بجنبانی زلفش | دیوانه نشود ... بجنبانی زنجیر

ما را جگر به تیغ فراق تو خسته به — دیگر — ای صبر بر فراق بتان نیک جوشنی

گر دل کنی لب سخن ز چه است تلخ — در باغ همی [illegible] چه دامن کجا آهنی

خواجه منصور — مقدم — اصلش از جرجان خراسان بعضی روم از ارسال سیزده دیوان است

پروانه لاله شهر دیدیم داغ شسته بخون — دیگر — یاد کردم که مرا رفته دل از بچه بردن

میر ناطقی — مقدم — اصلش از هرات است و در علم شطرنج بسیار حریص بوده چنانچه حریفان

از بازی او بیکار گشته داکرا حیانا بکهر مرا دمه از دست جناب میرزا [illegible]

تا بنام بوی دل غنچه خطاب بستانی — دیگر — بر سر ره معانی چشم گشته دیده بان

مختاری — مقدم — اصلش از غزنین از کبرای دوستان بوده به مرادا عشق عجیب به اشعار ایشان [illegible] دیوان

بامجز بهیر کفر ز تیغ کوه — دیگر — کردن هر [illegible] قرص آفتاب

شاخ مرصع شده از جواهر الوان — دیگر — شیخ [illegible] زلاله نعمان

حوض ز نیلوفر و چمن ز گل سرخ — کوه شد بوارکش و لعل بدخشان

دامن خود برکشید مرد چو عیسی — دیگر — آتش گلهای گرد آمینه میدان

برچمن ما مهربان شده باز ما مهرگان — مهرگان [illegible] آراز نگار مهربان

خواجه عبدالمؤمن — مقدم — پسر خواجه عبدالله مروارید است [illegible] است

هر کس چو من [illegible] از لطف خود شد — دیوانه صفت بسته زنجیر بلا شد

سلطان ملکشاه

~~از آن نگار ایشان که [illegible] نمود — دیگر — بغیر لطف عطا بگشای مخزن [illegible]~~

~~کجا کس بجود رسو [illegible] — [illegible]~~

~~امیدوارم که مثل او [illegible] — دیگر — [illegible] کس آگاه~~

~~زیرا که [illegible] کس آگه از [illegible] — [illegible] این همه صفت [illegible]~~

~~لا حول و لا قوه الا بالله~~

سلطان ملکشاه سلجوقی راست — مقدم

بوسی ز دو لب کس بار بر دیده من — دیگر — ادرف [illegible] ز چهره من

زان داد برین دیده نگار چشم [illegible] — کو چهره خویش دید بر دیده من

منوچهر شصت کله — مقدم — اصلش از بلخ از منشیهیر شعر است و اگر باستادیش قائل بوده [illegible]

[illegible] کله را هم [illegible] [illegible] که در گذشت [illegible] کله [illegible]

[illegible] مشهور [illegible] اسم [illegible] [illegible] او کوتاه بوده است [illegible]

[illegible] کله [illegible] در اصطلاح دری کوتاه [illegible] العارفین [illegible]

[illegible] خوب [illegible] فن [illegible] این چند شعر از اوست

[illegible] چگونه بردش خورب — دیگر — از آنکه [illegible] شبنم [illegible]

[illegible] ز آب [illegible] — دیگر — نه مرد کم از [illegible]

چه دعا کردی جانا که چنین خوش [illegible] — تا چو تو جاکر تو نبر دعای تو [illegible]

الا یا خیمگی خیمه فرو هل | دیگر | که پیش آهنگ بیرون شد ز منزل

نماز شام نزدیک است و امشب | مه و خورشید را بینم مقابل

ولیکن ماه دارد قصد بالا | فرو رفت آفتاب از کوه بابل

چنان دو کفهٔ زرین ترازو | که این کفه شود زان کفه مایل

چو برگشت از حرم آن معشوق همچون | دیگر | نهادم من یکایک سنگ بر دل

برکوع از صرا حرا در قبلهٔ جام | سجده چون کعبه شود بازو دراز آن قیام

رنجودش به تشنه برد آنکه بسلام | ز دو سلام دو درد دین ز تو بر جمع تمام

این نماز درد خواهی است میا مور بعام | دیگر | عام نشناسد این بیرت داین کرام

بگیر گیسو فرو هشته بر دامن | چلیپین معجد قیرین کردن

بگو دار زن زنگی که هر شب | برآید کودکی بیضا ز ران زن

کنون تو بس بمرد و گشت فرتوت | وزان فرتوت زادن نه سترون

بازاد

بگیر چون چاه بیژن تنگ و تاریک | چو بیژن در میان چاه او من

ثریا چون منیژه بر سر چاه | دو چشم من برو چون چشم بیژن

بجستی هر زمان از میغ برقی | که کردی گیتی تاریک روشن

چنو آهنگری کز کوره تنگ | برون کشد رخشنده آهن

بخش ۵ از ده

چنان کن کودکان از پس اسبجه | دیگر | چا موزه اسبه را دو کلمن

از پیکر منور محرور خوی چکان | بیچان آتشین دم ز دیده انگوال

روشن ز دان عقد دل و کرم دراز خوای | آتش نهاد خاک و معمور دود مان

کو چه سمنه را ره در آتش کند مقام | با مرغ آبی که در آب بود مکان

همواره در فضای تو هم دیو و هم پری | پیوسته در هوای تو هم پیر و هم جوان

چون آنکه جدا شود تو یارا بخت مختلف | چون جم که برز بیت از جام بر زمان

از باد و خاک و آتش و آب زبان مباد | تا باد و خاک و آتش و آب است در جهان

محدود در علاج حرارت کند باب | لیکن بود از فرط رطوبت بود زیان

ضعف فرو بری ز زن و مرد بیک بیک | لیکن برادر آن همه را دیگر آرد مهان

در آب و آتش رود دل گرم و چشم تر | چون دشمنان خسرو کیخسرو دستان آب

گر فقت که رسید یارا که چه می‌طلبی | دیگر | گر فقت که شه یار انجا که می یابی

نه هر چه یافت خلق از بیش و بوده ما | دیگر | نه هر چه داد ستانند باز چرخ غنبا

مجی الدین اعرابی اورا شیخ الاکبر و کبریت الاحمر نامند صاحب فضل زمان و نصاب نقد جنم
که یک فتوی که شیخ مشهور اصحاب فتوی است خلاصه مزار شان در صالحیه دمشق شام
مشهور است بعد از وفات شیخ خبری مزار شان مفقود شده بود در زمانی که سلطان سلیم

دیگر سوم
خفتگان ازین جهان دوران دوران
که درد دوا فکنده‌ان دوران
زلف کشته دو جعفر ...
دیگر ... خطا عنبر ...
جمع ... شعبه
در ... گرفته ... دلبر
سرخ و سفید ... کرد ...
نو ... کرده ... نزر ...

سلطان سلیم چون مصر و شام را مسخر کرد در صحیفه شام لوحی یافته و بر و نقش بود از استوطن
السین فی الشین ظهر قبر محی الدین چون آن مکان را کندند مزار شیخ پیدا گشت
منصف اهل سنت را لیس اعتقادات در حق ایشان است الله یعلم در علم ایشان
تا مجلسی را تحریر نیست اگرچه جناب علامه محقق شیخ احمد زین الدین بعضی کتب ایشان را
که رد و حاشیه نوشته اند محیت الدین خطاب کرده اند لیکن در فضل ایشان حرف نیست

کاهی شعر فارسی نیز گویند این رباعی از ایشان است — دیگر — عقل میگوید به نزد مردم تو ترک یار کن
عشق میگوید که هی هی توبه زین گفتار کن — عقل میگوید که حرف عاشق دیگر مگوی
عشق میگوید برو زین گفته استغفار کن

مقدم — محمد بن عبدالله خجندی راست

شکر صبوح راز سر گیر — دیگر — بر بانگ خروس و ناله زیر
از جام کیانه رود شبانگاه — وز جام به جام رود شبگیر
شیر است غذای کودک خرد — شیره است غذای مردم پیر

مقدم
ماذی مشهدی پسر کاتبه کرمعه خونبراد این مشغول بهمان شغل عاقبت از اصحاب
محمد محسن میرزا ابن خلف سلطان حسین میرزا منظور بلکه میرزا گشته او دراست
دل ما دردی عشق تو را گنجه جان بر اینجا — دیگر — سر ما در خاک پای تو را گنجه سر جانانه
نو قدم نهی تا که دنی بچشم ما نه — بنگر که قدر مردم برت اینقدر جانانه

مرد نکو ز مردی طریق طلب بود — دیگر — زیباست هر حسن تو ام مرا دانی بود
چو در سینه نمی چو کها فزاد است — در من کو بود رخم در عاشق گشادنی بود

مومن حسین یزدی راست

مقدم — تمیز ز سبوی بوستان بنگر که مرغان بیدار گشت
تخت جگر از خون دل دارد در منقارها — دیگر — در معبد ما ره زن طاعت هوس است
هر گوشه هزار پنجه دو مه هوس است — پیوسته قرابه در کوچ است و سجود
بگذر دو ناز بانگ نوشانوش است — دیگر — در و هر بنای خو شده منهدم است
انجا که بساط عیش ها منتظم است — خون میخورم و نمیزنم دم کو را
هم طفلم و گفتنی که بیسی رحم است

مقدم — میرزا معصوم وزیر گنجه برادر میرزا

خوب داده ام طرز چشم گریان مرا — دیگر — بیک وار غنچه آیینی گریبان مرا
سبز کردم در قفس پروانگان صیاد گنج — گریه بر ما گلشن گرد زندان مرا
نور رخ ادراک انجم طور میدارد — دیگر — هر که نبحر طور جنون نور میدارد
ما نیم و صه رنگ شکنجه گذرانیم — اندازه دین حوصله را طور میدارد

مقدم
مشفقی اصلش نبرادی است کرد لسانی نیرازی فقه طبیعی و دانشه او راست
دل دیوانه که آشفته از زلف دو ماشت — دیگر — با بردن که نه از سلسله سودائی
هنر از عمر عزیز است عزیزش دارم — هر بلائی که بجز میرسی از بالائی

شفقی ولی کسی پایه اهروز که او | بگشته زار است و در کسی نبود پروا بسی

محمد بیک [illegible] مقدم | کهن دیوان مردم را عبارت [illegible]

اگر خواهی [illegible] جاویدان [illegible] | مقدم | مولانا محمد اصلش از استراباد [illegible] از اکابر

فضلا بوده [illegible] گرفتار گویا فلک کج رفتار همیشه چنین بوده که عاقل

آزاده در رنج و جاهل در گنج بوده است | دیگر | خوش حال [illegible] منصور دار

[illegible] مسکین [illegible] | مقدم | امیر [illegible] فاضلی نیکو بوده در اشعار

دستی داشته و معاصرین خود را [illegible] چنانچه مشهور است [illegible] بوده و دیوان

[illegible] مردم [illegible] باشد | دیگر | که در [illegible] میان مردمان باشد

محبت از قوم [illegible] | مقدم | ز [illegible] عاشقان [illegible] بلندم

[illegible] | دیگر | بیا [illegible] محبت

[illegible] در [illegible] چون [illegible] | مقدم | مشرب اصلش میرزا اشرف [illegible] بزرگ

[illegible] عرب [illegible] پادشاه [illegible] دیوان

چهره تو [illegible] عشق | دیگر | که نه روان [illegible] ترانه [illegible]

مقدم مولانا محمد از علمای سمرقند در مجلس میرزا الغ بیک کورکانی بوده [illegible]

[illegible] | دیگر | شمع [illegible]

ثنائی اصلش از طایفه عثمانلو [illegible] دار الخلافه اسلامبول مشهور است و صاحب دیوان

در ترکی [illegible] | ده | و [illegible] طریقت

[illegible] حقیقت | [illegible] ره

غربت [illegible] غفلت | مقدم | نور علیشاه از اجله صوفیان معروف

[illegible] مشهور معاصر | مقدم | نیازی از اولاد شیخ محمود شبستری صاحب

گلشن راز است و بعضی [illegible] ظاهر بوده با نواع کمالات صوری

و معنوی آراسته بوده از سمرقند به دار الخلافه اسلامبول [illegible] سلطان [illegible] سلطان

سلیم خان [illegible] تعظیم [illegible]

[illegible] رساله [illegible] بنام سلطان سلیم خان [illegible]

در [illegible] | دیگر | [illegible]

اگرچه غنچه دهان بسته است [illegible] | در آب صاف [illegible] عکس گل [illegible]

ز عکس آن گل رخساره [illegible] | [illegible] قدوم [illegible] ربیع بهار

شکوفه [illegible] | دیگر | [illegible]

عرق [illegible] | اگر [illegible] سپهر کلاه

اگر [illegible] نظر | ز [illegible]

سپهر پر شکوه دوران و خاک زر — روزی که مجلس جانان من خزان لاله زار شکفت

نه بار از مستوران نبود نه باده مستوران رفتی — گر آب ادهم شد و برخ خاک ره جان سکندر باد

زصبر ابچنین نبود نه تاب ابچنان رفتی — مرهم زخم جان بسر برد و جان بسپردن شد

دریغا کام دل نادیده بار از جهان رفتی — نکرده نسبت نقد خوش خرام بار طوبی را

کی طوبی تو ز نوجوان سروردان رفتی — نکو عزم سفر دارم بیاد سر کوی کسی

دیگر

وه شو در زکلش جیب با جانان رفتی — ای دل ز فلک درین بیچاره کسی

کرده است ستم و نیست آگاه کسی — کرده است تو را همدم هر خار و خسی

آتش نفسه در جان و دلم هر نفس — دیگر باره که در یک مصرع در ذوق سلطنت سلیم ادا

دیگر

ستمگران شهنشاهی و داریم — ز غورش داشت اهل ترکستان

بانک کوس علی رخت از جهان بست — قضا را آن بود نه علت

قصور شه ممالک را از نوش — ده دولت فوت شه از اهل ملت

بنو هر یک آن نایک فوتش — قصور مملکت با فوت دولت

نغره که از شعرای قدیم بغداد است و آوازه اشعارش مقدم منبه آداز کعبه در بر است

دل پر حسرت پهلو نشسته نبرد — دفترا گرز دیده نخواهی رفت

دیگر

دل کوی ترا بطلبکار جهان خوبی ترست — دلکی عاشقی هست و در هستی رفت

همه جا در شش بر دشنه مکافات عمل — همچنان را قربی از دو کربی حسبی بست

عزل در خانه منصب کنه آهنگ نزول — آفت تفرقه در کشور و در دولت است

دیگر

چون بر دنیست می بو جعه حرفی بر سینه — ده اگر آنچه بر آن کرده به دل من بر سینه

دیگر

خو گفته وصالت تو را کار نکند آنست — هر روز باشد لکه و از مو آورد

ملا ناظم مقدم اصفهانی از هرات بوده قرن شاعری مولوی مشهور شاهان ولیکن بر وقت قدرت زلیست از شعر و ایلان نسخه زبانت آشنا را جز ری دو شنبه شده و همین خبر شعر از نسخه بار کار اکتفا کرد

دیگر

ناظم زبان نمود اگر بنده تو شد — حق دار دو خصن تو و ردیف خوبان است

دیگر قطعه

شنو با کم از خود مرحبا که عاشق — همه صحبت بهتر از جهان گزیند

گران نکنم با به ز خود که آنهم — نخواهم و با کمتر از خود نشیند

دیگر رباعی

ناظم همه دردی از کجی می آید — از کوی کدام دلربا می آید

ای گرد ز کوی کیستی راست بگو — بسیار بچشم آشنا می آید

ملا نوعی مقدم اصفهانی از خوبان خراسان در تحقیق طرز خوش بیان از هر نوع شعر دارد اما

دیگر

ای چشم جهان بین تماشای تو مشتاق — نظاره بتکلف سراپای تو مشتاق

دل با دل ما فرم و دیده بر برابر — هر جای من از شوق بهر جای تو مشتاق

مردم ز نگه با غبار ای را ز محبت — تا چند توانی بود به ادای تو مشتاق

اهم جامی

چو من مجمر به نکهت و چوبی رو از دل پر نور — وله — کو شمع انجمن و دیده بسیمان روشنان

خیمه بر باد زنم تا بر باد رود سرم — نور خورشید شوم تا بکرار روز رسم

مار سیاه تخت سیاهم نگه دار رده مهمان — واگر زلف تو گردم بعذار رود رسم

باز دیر بر تو چه پروانه ام ای شمع عیش — وله — نیست نالم که بپا بوس نکرار روز رسم

محیطم از من جاری و من ز آتش لبی — وله — سبو گرفته بدریوزه سراب شوم

در ره دیر و حرم بادیه گردیم عبث — انچه کردیم عبث انچه نکردیم عبث

اسان تحفه و نفس بجا اثر و تحفه قبول — وله — همه ابهنگ این آه سپردیم عبث

فصیح عرب عجمی درآمد بگفت — بنجز با عرفانک جزی نگفت

ترنج ادلیز بر پا نهفت — بپای تو بسکه بجا نهفت

زنا است که رنگ بسرابروت — لب لعل پیمانه لبیک گوت

بپا بوس نام تو در دل تجنت — کنه نیست رازی زبانی در دهن

صراحی لب تو و صهبا قسم — بفرق سر دقایک ان با قسم

که کر کمیله و ستم ارزوانت — وله — کنه خون من ذات در گردنت

ورلفش گره در مسکین زره — ور زنجیر گسسته گره در گره

گره بسته از ناز بر تا قسمه — با فسون بکت دم زده بر تا قسمه

خس چمن فلک و بر من ابر آرد — نسیم چمن بر حبابکوی آرد

زبس بر بنی صاف و نازک بدن — نظر بر تن افکنه نه بر بر هن

نهی کوه کو اگر بر شکاف قفس — خود شنیده آید نکو بات نفس

نیره خالش نو باسطه نیره بودن از احمد نیره مبین چام نیره گنگی وارد واردات

صبا پیار غبار ره تو دارم سوی — وله — ور تو تابه ان چشم اشکبارم را

نزاری اصلش از قهستان و از جمله شعرای صاحب طبع زمان خود بعضه ابیات ازانست

من چه میکنم بوصالت و آنچه بود — وله — جهلت ما حدت کنه بارضیت را

نزار اگر چه بسی عاشقان سکبر ان — وله — یکی از جمله بسکینی نزاری نیست

بسر تیر ملامت شقام چیوان گرد — وله — با کلاه که بپا زدی نوآمانی نیست

بر بیار تو ام چندان بنازانت — وله — ور نرگس چمن بت هجرانی ورانت

من ان بنازکنم در بی بجو روان — وله — در دم نماز بعمر دراز نتوان کرد

قد قامت الصلوة بر آمد زبام داد — وله — برخیز با قبالستان از مدام داد

مرا با اینهمه کوتاه دستی — وله — چنان سر دی کی گنجید در آغوش

نشیتر از منش نتوان جدا کرد — وله — دور از خویش از کشم مست و خراب

زار زی میکنی و شیرازه که دهد — مار منطق بغزانه خموش

اگر به خون من محضر نویسی (ولها / مقدم) ز هر عضوم برون آید گواهی

شیخ نجم الدین کبری اصلش از خوارزم و از کبار صوفیه و استاد مولوی روم است
گویند چون چنگیز خان خواست خوارزم را قتل عام کند کس فرستاد نزد شیخ که از
خوارزم بیرون آی تا از آفت قتل مصون باشی شیخ جواب گفت و هفتاد سال
در امنیت با خوارزمیان بودم و امروز در این مهلکه در ایام خلاف مروت است
و بر نیامد و در آن قتل عام شیخ نیز بدرود جهان فانی را نمود ایشان راست

دو بیت در غم من بهانه است (ولها) بر دوش سر کش به آسانی است
ایمانش هزار بار تلقین کردم (مقدم) این کافر را سر مسلمانی نیست

نثاری سپهر علا جلالی است و اشعارش ثبت در دو فاتر ایشان راست
کسی هرگز مرا بی غم ندیدست (ولها / مقدم) چو من غم دیده غمگین هم ندیدست

ثانی با اصلش از شیراز و شغل بزرگی اوقات که در ابتدای وصل و وصل مرا داده
را هر شب صرف در راه و در ویشان و در و صیدان کردی و اوقات خالی کمر از ابتدای او
عالی سرکرم او خشی و زیر سر نهاد (مقدم) سوخت جانانه او آتش سر کاکستر نهاد

نظام از استرآباد بیعه و از جمله اصحاب مطلع و سرا ادو و در منقبت بسیار گفته و در است
کشنده در خیبر علی ابو طالب (ولها) حرف غالب هر کس که نیست در همه باب

دو لشکر کو اگر گهواره الواقع خلاف رای تو اصحاب و آن را عجب

ناطق مروی ... و فاضل ... (مقدم) بوصف لبت شد زبانم سخنور
چو طوطی که در شکرستان نشیند

خواجه نصیر از طوس و کنیتش (مقدم)
کنیتش ابوجعفر است صاحب شرح تجرید و مطالع این ... را در را به ایشان منسوب ... ولها
حکایت او ... مستعصم عباسی و آوردن ایلجان اعظم شاه هلاکو خان و تخریب بغداد و ... قتل عام بغداد
رباعی مشهور است خلاصه فرایض عمر ایشان است (ولها) در جزو پیاله و در هم سم ... بیوست
بگشت ادرو ... امیدوار ... چندی سر و پاو ... نازنین و ... در و نیست
از بهر چه رنجش از بار او چه نیست

سکاکی اصلش از ... و در طبع بوده (مقدم)
برپا غمزه ... بنسیم ... ساز (ولها) چهار ... جبهه ... نسیم ... ساز و
در بحر تفکر ورا که تحقیق بسی است (ولها) گرداب در و ... و کس قطره است
هر کوی صدف ... چنین است برآب هر موج ... از ابروی ... گر است
در وادی عشق بی سر و پا ... گرد (ولها) ... خوار ... ار ... داشتی ... کرد
طول امل ... کوته کن این کوچه ... دور ... ورد ... کرد
تا ... این خمیده قد ایوانم (ولها) ... سر ... سرای ... که ... میدانم
چون آب ز زیر موج ... بحرم چون موج ز روی آب ... سرگردانم

د ... ۱

میرزا نظام اصفهانیست از شعرای مشهور زمان خود بوده طبع خوبی داشته از اوست

چه کرده‌ام که فلک شب و سینه داغم ساخت — دیگر — بلند مرتبه شب و روز در سراغم ساخت

سیاه‌بخت چنانم که پرتوی نرسد — بجای روغن اگر نور در چراغم ساخت

دیوانه ما طاقت زنجیر ندارد — دیگر — تا کرده درین خانه نشسته است خرابست

نیکوم اگر خاطر احباب نرنجد — دیگر — یاری که غم از دل ما برد شرابست

جز فیض سخنها از رخ همه رنگم نهان خوردم — چنان که من ز خون جهان خوردم

از دل چو نیم جرعه خون بیخودی کی — کافی به شراب از قدح امتحان خوردم

قاضی نور طبعی داشته دیوانست — مقدم — کسیکه در سر زلف تو میکرد دانه

و روزگار مرا دیگری بهم برده است — دیگر — کشته عشق تو در خاک چو بردارد سر

که بخاطر گذر راه مسیحی است — دیگر — گر از غم فراق تو مرگم امان دهد

یک دیدنت تلافی صد ساله محنت است — مقدم — **نظیری** اصلش از اولاد معزحسینی اصفهانی

از نیشابور به هند و ستان رفته اعتبار یافته صاحب دیوانست و ملاحظه در کلامش بسیار شده از اوست

از بلای لب ما در زلف دراز آوردیم را — دیگر — شورش زنجیر در سودا در آرد دیوانه را

دل از بهار کهن برده‌ایم و سودای — کشیدن مشکل است از زخم خندان له بکامرا

سخن تو را چه قدر نظیری خوش باش — دیگر — این بس و دعوی از ظرف فتنه بگذشت

جمال ساقی ما در ضمیر لاله گرفت — دیگر — و لاله را می لعل از اثر پیاله گرفت

امشب چمن از گریه من تازه‌تر بود — دیگر — برابر سر خار مژه لخت جگر بود

دم فرود که مردم بهنگام وداع — دیگر — ابیع از زنده بود بیم و فاتح بر سر

جز دل تشنه از آن چاه زنخدان مطلب — دیگر — رشته زلف بیا حیله برادر بچه است

شهر برهم خورد دست بار نقش گرد — دیگر — که مگر گاه صد آن لب بوم بکشیش

راز اظهار محبت بر زبان حق اقدام — دیگر — هو محبی جو کفر با بر و ظاهر گنه زود رس

دل از آزرده‌ام از خنده‌اش آزرده گرد — جراحت بس نمیکرد و چو باز نکسو دوش

نظیری را بمجلس بردم امروز و غلط کردم — دیگر — مراد از سواد عالم کرد و چشم کرد بالوش

شب در میخانه را رخ با چشم تر زدم — لعبه در ببست آمد حلقه با بر در زدم

فیض صحبت با سحر گشت از دنبالم — تا کواکب سبحه گرداند من با غر زدم

میدهی کی نبود از غنچه لب بگو — دیگر — در پرده‌ها کل چه معانی نهانه

از گلم خار زیبا بی خلدا خوش رسید — دیگر — پروانه بلا که گرم لکاف قفس

نبات عهد و پیرایه چه خواهد بود — دیگر — نگاه در قفس غنچه کرد پرده در آن

در پیرچه میگرم تو پیرار لعبه‌ای — دیگر — ای ناشعه رخ تو چه بسیار لعبه‌ای

شیخ حنیفی از اردستان از رتبه خود بوده اصلش از کرمه عراق عجم و در شعرای مشهور بوده از اوست

اهل دعوی رو بهانهٔ صبوری ساده‌ایم — دیگر — عاقل از تفرقهٔ معنوی افتاده‌ایم

وصل او خنده او بهم نفس شد و هرچند — نفس بمنزلهٔ طبیعت بیان قواده

تا چه بابت غرض از غافل این دگشاد — این در بسته برار باب خود گشاده

در رنج اگر افتاده زهم و ز لیسر — این بود از رو نزدیک چنان افتاده

جزم دستور نکو مصلحت انداز کرد — لیکن منافق صفتان ش بمواقف داده

علت غائی اسپکاه سخی عالم بیک — دیگر — و سخا و کرم ارادت و دل او زاده

بر بوی او تخته چو نسیم هوس ما — دیگر — عارف شنود بوی بهشت از نفس ما

بر بنای شهر کو این دیوار ز اول من — دیگر — پسر کوچه دباز در خواهم برد و در بار را

کور شقیقه چشم نفر را دو را منتظار — دیگر — ای لعل غنچه و نهادی بر اغ ما

ای بشر وی حسن بیان در زمان تو — دیگر — چون شعله چو صبح در ابام آفتاب

چون کس تواند مرغ فارغبال در نگهداشت — لیک آه و نالهٔ مرغ قفس تا نگرداشت

لب بست از نبرد و اما راز [illegible] — داد این طفلی بمواری [illegible] در نبرداشت

غمزه کس از اول نظر [illegible] خطا رسید کو — دیگر — صید دیگر چشم حسرت از [illegible] برداشت

از شیر [illegible] بریده تو [illegible] — بر فرق [illegible] بگزیده تو [illegible] نگزیده من

تو قد نباز افراخته [illegible] — ما نه سرو فاخته بالیده تو نالیده من

ناصر از شعرای مشهور بخارای شریف بوده است — مقدم — و جبه [illegible] رفتار عجب مستانه است

پای [illegible] ز زنجیر و کف بر لب عکس دیوانه است — دیگر — آورا هوس صحبت جانی پرور یار است

ورنه غرق از باده و ستم به خمار است — آتش نقابی [illegible] میخانه است شیشه

افسرده و [illegible] سوء بجزای چگار است — در مدرسه کس سوز نه دعوی تو چه

منزلگه مردان موحد سر دار است — تسبیح چه کار آید و سجاده چه باشد

بر برگ [illegible] لطافت روح [illegible] است — ناصر اگر از هجر بنالد عجبی نیست

مهجور ز یار است و [illegible] یار است

نظامی مشهور بعروضی [illegible] از سمرقند — مقدم

در دیده [illegible] از این یک شعر مشهور [illegible] — دیگر — ازان کو بینه آتش را [illegible] گیر

وا [illegible] برده‌ام اختیار [illegible] — این فقیر دگر از [illegible] شعری [illegible] ام

لیکن کو بینه در علم عروض اوستاد بوده و مشهور [illegible] لقب [illegible] الله بعلم [illegible] [illegible]

ملا نادم از شعرای مشهور بوده است — مقدم — چو کس ستاره [illegible] کرد [illegible] در فراق

در آسمان ستاره نما عکس داغ ماست

[illegible] از قدیم است و طبع [illegible] — مقدم

هر با مراد کام ما برآمده سوزاره پرخون — دیگر — ای آرزوی خلق بهر نظاره بیرون

میر ضیائی نوربخش راست — مقدم — گفتم چه بوسه ئی به ضیائی نبندی

خنده بر زیر لب که چه گویم با لب — دیگر — ایکه از تنگان غنچه دهن میگوئی

همه گیا زور دون دل من میگوئی — مقدم — **بابا ضیائی** از شعرای مشهور گیلان است بعهد او اوست

سر زلطف به بگذرد یا رب بحر تاک را — دیگر — گر بهشت آورد پر از آب آشنای را

امتحان کن تا به پستی قدرت پر عقل — دیگر — کاه می سازد ملک بیچاره مشت خاک را

دلکان خوابات نشینان همه پاکست — دیگر — زر دامنی باشد و تا دامن خاکست

تنها نشستن در غمت بود از لب دادرد — اگر بهانه عاشق دیوانگی ما داد درد

مقدم

نشاط اسمش محمد عطا اصلش از اصفهان برادر آقا محمد تقی صهبا کلشن بعهد او داست

آهسته گفتم آه ز جور تو مباد — دیگر — پیکان تو از سینه افگار بر آید

باغی داشت جیران ترا نه — دیگر — ره در زلف تو غیر به زر شانه

نسبتی از شعرای مشهور و طبع خوش [illegible] — مقدم — میرفت [illegible] دل کس

رشکم بر [illegible] — دیگر — خاب [illegible] جان داد نسبتی

بیچاره تا [illegible] بیچاره است — دیگر — بر [illegible] زد یا بپا زد

چه دانم کس محبت بر کی زد — در دل [illegible] کرد فرهاد

بجز [illegible]

همان یک غنچه را از خوش بی زد — مقدم — **میرزا محمد خان دواله راست**

درز مرهم گوش [illegible] خوار — دیگر — این نغمه جانسوزه در بابت [illegible]

[illegible] همه کار کرده ام [illegible] — دیگر — هوا در پس را هم آشیان دیوار کرده

اگر در راه وفای تو دو دیده [illegible] — دیگر — اخر الامر [illegible] است همه

نجم الدین اصلش از [illegible] عراق عجم — مقدم — از جوانان قاضی [illegible] بعهد [illegible]

سلطان یعقوب را داشته [illegible] — دیگر — [illegible] رخ [illegible] کس را

بشنو سخنی که از بابت نفس را — دیگر — عاشق تو از چکار [illegible]

جان کندن است کار تو [illegible] — دیگر — یوسف رخی [illegible] چشم

اورا بجان [illegible] — دیگر — [illegible] که [illegible] این

[illegible] سایبان [illegible] — دیگر — دارم [illegible] که [illegible] کار دارد

[illegible] و اغیار ما را دو — دیگر — [illegible] دل [illegible]

[illegible] — مقدم — **نور الدین** در علم [illegible]

[illegible] معاصر [illegible] بوده میان [illegible]

از [illegible] — [illegible]

[illegible] و [illegible] — [illegible]

کاکلت بسته همه نورد سر با هم
نور الهی در جولت حجاب سنبل گشته دو تا

دیگر
چون نیست سبلتی ز لبش خالی
خواهد شد از رنگ تو هستی خالی

این بهره چو چشم و زلف خجالت بوی
یکدم ز لب لبانی و مستی خالی

نشاط از شعرای متقدم بوده است
مقدم
با سنبلم یا برای تو محتاج بنده لکه

دیگر
ورنه تورا لطافت یا احتیاج نیست
گل گل دم شکفته شو از نسیم آه

هر غنچه را ببار صبا احتیاج نیست
رنگ غم است صفحه مرآت خاطرم

آیینه مرا بکلاه احتیاج نیست
لطف اسمش محمد عبدالله بوده است

دیگر
بیکی که داغ تو بسوزم بدل چنان خواهم
که با شعله شود زنده که نام مرا

مقدم
میرزا نصیر مشهور طبیب اکرم ... نصیر طوسی خوانش ... ذکر او ... است
که مجمع صفات و اکثر علوم بهره و نصیب در خدمت ... کریم خان
وکیل ... اوقات را ضایع نموده چه که جناب وکیل ... با ... شیبان و ...
سلوک را سلوک ... احیانا اگر تحفه ... جناب میرزا ... تشخیص ...
حضرت وکیل ... رجوع ... بهم ... قانون ...
... ... تعریف ... آورده ... این ... شعر از ...

دیگر
با ... بهم رنگ آمده است
... ... چه ... آمده است

برمرغ دلم گر آشیان دگر است
این قفس فراخ تنگ است

دیگر
حکیمان چاره کز در نشور رسند
علاج جهل ...

خلل در کار عقل از باده ...
... قطره ... دریای عقل ...

دیگر
هر کلیمی ... ساز برداشت
... آواز برداشت

صلای ... کل شد جهان گیر
زلیخای جوان شد عالم پیر

گلستان خوش ... باده ...
چرخ ... چو گوی ... است

سحر نرگس خمار آلوده خیزد
شکر خنده ز روی غنچه ریزد

مقدم
نصرالله میرزا خلف ... شاه ... ... شعری گوید و دیوان

دیگر
مستوفی دیوان ... روز ...
مجموعه شادی و الم گرد درست

شادی تمام ... قسمت کرد
غم ... ... این ...

مقدم
ناصر ... ... اصلش از ... ... اصفهان ...

دیگر
... ... میشد
صلاح کار ... ... کاران

مقدم
نشاط اصلش از ... ... شاه ... بوده طبع ... بوده است

دیگر
نشاط ... ... دیده را
... ... عاشق ...

گویا که ... ... فلک ... است
ورنه چو ... ... آن ...

ندیم اسمش میرزا زکی از وزرای کار آگاه مقدم خراسان در سپاه نادرشاه و رقعه و اشعار

طبع خوشی داشته گاهی زکی به اسم نیز تخلص میکرده و در مدح امیر مومنان چهار کلمه از او است

زکی حواله ما کن اگر ملالی است / ره صحبت طلبی در طریق ما ننگ است

دیگر

زخم را از زخم مرهم می‌نهند / درد را از درد درمان میکنند

گریه می پوشد نگریه چشم من / چاره طوفان بطوفان میکنند

ناوک از شست که می‌آید باز / سینه استقبال پیکان میکنند

دیگر

دل از راحت پریشان زلف او در روی یاران / ولی زلف شکسته را دیدار از تغییر می‌زاید

دیگر

کلک غم زکی هم جوان مجنون نمی‌باشد / در اینجا هر که می‌زاید ز مادر پیر می‌زاید

دیگر

گر در تن دل طلبی در تیغ جان باش / وارد جای طمع بود طلبکار زبان باش

ای گریه تو مکتوب خراب جگر تو / ای ناله تو همهمه قانون فغان باش

دیگر رباعی

در خاک کف مردم آلوده بخواب / از لبه معصیت مکن روز حساب

جان در هر دل لب که کرده می ناب / بالشت سبو کنند مبدل بشراب

دیگر

کس همه انوار تجلی ننوشید / تا نام علی سینه تجلی ننوشید

دیگر

که دست قضا خامه نهد بر نامه / تا بر سر او هو العلی ننوشید

ای پرور تو سجود خلق عالم / وی درگه تو پناه نوح و آدم

ای نفس غنی تو را بر دست تهیدست / او خاتم ابر درد تو نقش خاتم

باب النون

نشاط اسم الجناب میرزا عبدالوهاب اصلش از دار السلطنه اصفهان و در بلاد ری

صحیح النسب از سادات دوره دولت قاجاریه بیکباره دوران کار را بکوی و لقب معتمدالدوله که

صاحب فضل عزاندختی آنچه مرا ایشان را کم است در هر نوع کمالات در ضمیر اکثر شعرا

کنجینه از افکار ایشان از نثر و نظم مرتب شده و در حقیقت گنجینه ایست باد در خط شکسته

چنان درست و نسبته و دریغ آنکه اگر کوم کسی بهتر از ایشان نوشته صاحب شیوه ای مزه

و اسلوب طرح خط را از نفس خوش در خط استادی دارد بس عجب دارم چه برادر حضرت سبحان

مشق میکرده لیکن ترقی نکرده خط این فقیر به از قصور شاعر است بلکه از عدم استعداد

خود است هنرهای نظم و نثر مسلم است اگرچه نثر بعضی اوراق ثبت لیکن فقره کار تولکه

یادگار نوشت بسم الله الرحمن الرحیم انا انزلناه فی لیلة القدر کیانی فقره ازین رقعه اظهار

نکاره و ما ادراک ما لیلة القدر لیلة القدر را اگر بر ان دیدار خجسته بود

خیر من الف شهر چه بود که در آن مقدم شریف تنزل الملائکة والروح فیها و اگر شریف

قدوم را معزز دیده غنیمت شمرده کان سور حضور بادنی رتبهم عرض حضرت

یک بیک از اسلام در خدمت حضرت قیام حتی مطلع الفجر

نجیب بر بود کلزار و دم ... نه کلا فهم ... نه ... فقیر

روز ... سیاه کار ... و باغبانم جز در حضور ... بوستان نه بیند و صبا ...

از پی ادای تهنیت بر در رخصت [illegible] باز مانده تیر از پا رفته ام [illegible]
طفلی تا بیازی نمیشن سازی باشد بجویم دست گشته به سجودم بخیه الا به
لب بسته گاه بالم خسته دارد — گشت پر که پرم که بسته دارد
در هر مقوله شعر در دری و تازی دوره ای چند شعر دارد آن [illegible] بکار رفت

دامن چمن گشت چه تا خبر بود [illegible] — دیگر — کوی تو ما که به بینی اثر چو کار زار

بر سر زلف دلارش عمر بگذارم ترا — دیگر — بو که بو خوبی کنم این رشته کوتاه را

جام کردست نگار [illegible] چه بزی چو شیخ — دیگر — جا چو در مجلس یار [illegible] چه باید [illegible]

چو کس [illegible] ز چشم نرگس مستان — دیگر — ببرد خواب دو رخی که خود [illegible]

دیوانه و زین شهر که یار سر و دیده است — دیگر — جز منم و گیسوی تو دام است [illegible]

ای خسته دل شکسته نظر برخوش — دیگر — از عشق کارها همه بر مدعا [illegible]

ای آنچه که گوئیم نهانی در طلعت است آ — دیگر — گر هست بحیره در دل [illegible] چشم [illegible]

امروز نشاط [illegible] افسرده چرا [illegible] — دیگر — ز سر بکر از [illegible]

طاعت از دوست [illegible] کنی [illegible] — در دل [illegible] هر چه [illegible] گرد

روشنان فلک [illegible] — صد بار [illegible] چشم [illegible] گرد

همه [illegible] نظر [illegible] — بر صف [illegible] گرد

روی ما بر در دوست طلب مقصود — دیگر — زین در ار گر [illegible] باز دور کرد آنچه

مطلع الصبح فاضت الانوار — دیگر — بگذار خفتگان نشسته بیدار

پند گیر هر چه ازین غفلت — شرم دار [illegible] که این بیدار

باز [illegible] در این وادی — از [illegible] خوش [illegible] اشجار

شعله های نهفته در دل سنگ — غنچه های شکفته بر سر خار

تا در رگ بود [illegible] — تا توانی برفت ره [illegible]

تا توانی گست [illegible] به [illegible] — تا توانی [illegible] تو به [illegible]

خاکساری گزین نه سر کند [illegible] — دیگر — کام [illegible] از خاک [illegible] سنگ [illegible]

کس دل ازین نمیخورد ما چند — برهم از خانه سوی بازار کس

چون [illegible] عمر [illegible] او [illegible] — دیگر — هم فروشنده هم خریدار کس

وان [illegible] — طرف گلستان [illegible] جان پرورش

وان سر زلف [illegible] — میکرد [illegible] یا رب چه آمد بر سرش

بر عارض خط [illegible] — [illegible]

معشوق کار [illegible] دلبر ده و دلداده [illegible] — دیگر — افکنده [illegible] در گلخن [illegible]

کرده این [illegible] سرای — دربان [illegible] خروج [illegible] دخول

من حاضرم و خود بحضور نیاز رسم | در نامه چنین نویسم و گویم چه با رسول

دیگر

یک نظر بس ز لعل تو مرهم دگر نخواهم | روز دگر رسیده و در هیچ که بها داریم

بجود و بخیر و عاجز و مسکین و فقیر | بگذار بخواجه به هیچ تا چه هنر ها داریم

رازم از بهر چه در افتاد در دنیا که نمود | شوری که ز هوای طفلی جناب الحق

و له

نازم این چه غرور است در دیار تو گشته | خواجگی نگاه به هیچ فلاکی

خونش

باز این دیوانه بگسست بند | فاش میگویم باد و از طعنه

در همه عالم نه بینم غیر دوست | چشم عالم بین عالم گرنه اوست

اقتلونی کیف ما شئتم و الحبیب | و اطلبونی اینما شئتم و الحبیب

عشق اگر کفر است یا رب کافرم | گر کسی کافر نخواند من حاضرم

من نگویم عاشقی کافر است | عاشقی از کافری افسون تر است

و له ایضا

ای به نظر با هر منظور دلپذیر | با پسته نهفته داری و بادام با شکر

از لب نگاه تیر و ز حقه زهر | وز نیم گفته تو شکر به یک نمک

معاصر

نورعلیشاه خلف فیاض علیشاه اصفهانی است از اجله صوفیان صوف پوش مشهور معاصرین است و چندی را در ایران بر دو خلق و بخواه زندگانی کرده و بعد به کرمانشاه حضرات فضلاء و زهاد او را زیادتی از حد خروج جدا کرده بعتبات عالیات آمد و در آنجا نیز بازار

ارشاد و ارادت رواج داده از آنجا نیز حسب الوصیت علما شوانست تاب آورد روانه موصل در ظاهر احوالش منقصتی معلوم نمود حکام آنجا را اغوا و اثبات دعوی در مراتب فضلا اجماع کرده و آخوند زاده و قاضی در شش آنجا جمعیت بود بعزم قتل نورعلیشاه در مدرسه چار سوق اجماع کرده حکم به احضار نورعلیشاه کرده پس از ورود نورعلیشاه این اجماع را که ملاحظه نمود احوال را دیگرگون مشاهده کرد و سلام کرده در پهلوی آخوند زاده نشست آخوند زاده ابتدا حرفی که زد این بود گفت چطور از این امر ها بدعت را برپا داری و در میان عوام میگوئی علی خدا است نورعلیشاه در جواب گفت حضرت علی را ما خدا نمیدانیم کرامات اما است و خلاف مذهب را ثابت کن که من چگونه خدا گفته‌ام از رای تو او را ثابت کن و از اهالی مجلس برخواست و روانه مشهد مقدس شد پس از ورود و مشهد جناب میرزا مهدی شهید ثالث قبل از برکشیدن حق در حق نورعلیشاه روزی در مجلس درس نورعلیشاه را احضار کرده بملاطفت و رحمت پاداد ور آمد و گفت حیف است که در حق شما تو ادعی مردم حرف بگویند در خلاف سنت رسول الله این نوع موها بر سر تو باشد فرمود نمی‌تراشم و سلمانی را احضار کرده در میان مجلس موهای سر نورعلیشاه سترد شیخ نورعلیشاه گفت اگر چه بطرازی کردی با من آنچه خواستی لیکن جز من شیخ در زمین نگاشتی برخاسته و روانه عراق گشت خلاصه اجوبه عصر خود بود و این اشعار از او است

برآهی وفا عرصه اگر تنگ نخواهد — دیگر — زین سان نکند تنگ چرا سینه میان را
آنچنان صید ضعیفم وچه افتم در دام — دیگر — عرق شرم من از جبهه صیاد چکد
زبس برخیزم و افتم براهش — دیگر — نه نشستن میتوانم نه کهن نه بشتابد
روزان و شبان درین خیالم — دیگر — تا با تو کنم شبی بروز ی
پیری و نشان منم کر رعشه جام — مطلع — خوب میر قصد بر نشتم بی ...

نشاطی اسمش محمد و کیش برادر اصغر ملک احمد کش است و خوش طبع اوراست
بزم عشرت از بالله خوردن شب شیرانم — دیگر — وه چه روی آمد آمی از دوم ما رفتن بخواب آنجا
دل را بار آمد از عشقش مبادا — دیگر — چو بدین حزاب آیام ما را
از کثرت غیبت ... کارگر افتاد — دیگر — هرکس ز خبر رفت ز تو بچیرا ...
ز افغان به بیمار هی مسیح و گرسنه — دیگر — کس منع او نکرد ز جمع ... نثار
های جبهره ... بجنبر بدانم از آن ... — دیگر — وهم چنین جان نیا کافی سار دیش با لغیم
ترسم که رفته رفته به ... کند — مطلع — از نی نگاهی ز رجابانی ...

نایب اسمش ... ملا ... است ... بتغیر ... مشغول اوراست
چرخ کرد عزم رزم شهنشاه ... — دیگر — از برج زین طلوع همی کرد انگار
در رکب ... چو خشت ... — عوض ... رفعت ... شتر آسوار

نصرالله میرزا — مطلع — سرکارش آن عم زاده صبیّ ... عنصر ... اخلاق
نفوراد ... را امور ... کرده همیشه در باغ ... حسن باغ ... بر کنار ...
داغ ... مشغول بعشرت و طرب و فارغ ...
بسیار خوش ... و نیسته و باین ...
ترتیب ... طبیعت معدوم — دیگر — جادوم غیر منهدم بالسّه
حسن ان قلتبان سعده ملک — باظلم غیر منتظم بالسه

میری اسمش میرزا طاهر ازاد میرآخور کاشی است — مطلع — ... پرواز
دیگر خالی ... هم از آن در جوانی ... سفر ... دستان ... خط ...
بواسطه محبت امیر قرر دان خواجه چند لعل ... بواسطه ... این ...
با جناب ... نظم ... طبع وفا ... دارد ... رات
بود اوخطا نشود تو ... چه خاصیت — دیگر — و ظلم از وی ... عمل ...
بودا مروز ... چشم ... تو — دیگر — کرد ... امروز ...
خت آسمان نخجر ... جگر مرا — بلمراد کر ... و کر مرا
مرجون کی ... هم از رکت امر ... — دیگر — شمع زبان غیر ... مرا
ای ناز ... بپسر ... و ترا ز نهی — ز زخون ... دل ... امروز ... روشن

نصرالله میرزا

امروز یا فرق فلک را ز انصاف او برم   وز رو خریف از غنچه تو بهار دست

دیگر

گفت چنان چیز عجیب ای صنم تاجدار   شکر عجیب از زمین فرح و طرب در نثار

عمر جوی بگذرد و کز بخت در خوشی   پس چه شبی بغم چیز و غنیمت شمار

دیگر

همکش و بر لب آن نگار دراین   شاه جشن بر نهاد زین مغرق

گفتم آنکه رزم رزمی و آرد   از بر زین کوه آتش کمان معلق

ان بطبق بر نهاد کوهر رخشان   چرخ زرای شار صدر موفق

دیگر

شبها بهنگام جهیز رست محمل   شتربان ستر کین شتر دل

جرس از کاروان برداشت افغان   که پوید دیار و یار بگسل

مسافر را قدم چون گام امید   فراغ افتاد در طی منازل

بصحرا بر چهره ماهوی بیابان   بهر پا بر برد دست حلقه حل

و ناگه از قضایم ناله برخواست   و رخی بار رکب را برد احل

ضرار اری عنان بگسسته بارای   عنان باره که باری قبره داهل

عنان بر تافتم سویش چو دیدم   نگارین مرکب ان شیرین شمایل

نهفته ماه را از غصه در نیل   گرفته راه را از گریه در گل

به پابوس امید افتادم چو گیسو   در آغوشش کشیدم چون حمایل

گرفتم دل ز خم کنده درین راه   ز مخدومی جهان برد آنی دل

دیگر

وصال آن قامه سرعه بلند عش   و معراج نخلی را اوست واصل

نشاط اسمش میرزا عباس از زادهای دامغان دل بسیار شیرین زبان و اکثر از زبانش
در زبان طبع روانی دارد و اشعارش جلا از مرغوب و در هجا رسالهٔ دستی دارد در

هجو پسر جلال خان امیر خان فارس که   زاده ناپاک جلال خان و در اصطهبانات فارس

زاده این زانه و در این جهان این خلانات   خوانشم ساز جوال کاه از کوی ز آتش

گفت فرخ مادرم خودشرم جلال خانات   در هجو دالی سمنان گفته است و بعد از

دیوان دالی سمنان مدعیات این شعر معلوم می‌شد آنچه نیز از اشعارش که خاطر بود نوشت

سرش شهر یار شهر سمنان   تو گوئی گرد کوه دامغان است

دیگر

ای کمی باز در تو از زرد رخسار   در زردی رخسار تو زرد گل بازار

بهاری و بهار شکفد زرتو بریزد   کی داده شکفا عنبر تو بهار به بهار

شهزاده از زاده بین شاه هندکو   ای شیر که جورت در بیشه بمیرد

درگاه تو کامد ز علا گنبد مینا   خرگاه تو کامد ز صفا روضه مینو

دیگر

شاهان جهان ملک از ارث گرفته   تو از سر شمشیر خود و قوت بازو

شاه گیتی بسیم و زر از ملک ارزاخواسته   زر ز خاک تیره سیم از سنگ خارا خواسته

هرچه گویم ز وصف تو بیجا نیست | دیگر | خامشی در صفت به از گویائیست

یکجا چشم مست ملک شعله دارد | قطعه | وز خلق پرورست بجا بعه دارد

یکجا مسجد امروز دنیاست اورا | بوقت امروز و پس سجاده دارد

خیابان میان دو زلفت اورا | رباعی | وز پیش و پس توپ و عراده دارد

سی چهل ساله حکومت را | زین خلف صد هزار تکانی خواست

امید بر خولیش چنان از حول | دیگر | در یکدم هزار شیبان خواست

اشارت کو ز زلف نشد بغرقش | که تا گوشش من مضطر به برد

خطا گفتم کی سیب [illegible] ولادور | زردی [illegible] گوشش خبر برد

معاصر

نصرالدین رئیس طایفه قراگوزلو و از اجله امرای ایشان و در [illegible] مشهور بوده است

چنان سراغ دل [illegible] خواهم کرد | دیگر | دران دیار رود دل بر سر دل [illegible]

دگر ز سینه تو را [illegible] دل [illegible] | شعر و [illegible] دوران است وصل [illegible]

معاصر

نادری اسمش میرزا ابراهیم اصلش از [illegible] شعر را [illegible] از همه جا [illegible] علوم [illegible]

[illegible] دستان رفته رجعت کرده صاحب دولت [illegible] در بحر مثنوی [illegible] گلستان خیلی

دارد این یک شعر از او [illegible] | دیگر | دام زلف ای دل [illegible] آرام

دل ز [illegible] | معاصر | **نصرت** اسمش علیقلی خان [illegible] مشهور [illegible]

[illegible]

نیم آنکه در آن شاه [illegible] از [illegible] | دیگر | [illegible] دامن [illegible]

معاصر

نیاز اسمش میرزا سید علی از سادات صحیح النسب شیراز و در آن ولایت اعزاز [illegible]

[illegible] و خطاط [illegible] و در معاصرین [illegible] چنین

[illegible] اشعار [illegible]

کاسه [illegible] | دیگر | [illegible]

[illegible] | دیگر | [illegible]

معاصر

نظیر اسمش امان الله [illegible] از [illegible] و این چند شعر از او یادگار است

[illegible] ره عشق [illegible] دل آمد | دیگر | [illegible] عشق این [illegible]

[illegible] در معرکه عشق نظیر | دیگر | [illegible]

معاصر

نصرت اسمش میرزا حسین از طایفه سادات [illegible] شیراز است و در آن

بسته زلف تو را [illegible] آزاد است | دیگر | خسته عشق تو را [illegible]

نور اسمش [illegible] علی از طایفه [illegible] طبع [illegible] دارد و این شعر از او است

دارد [illegible] شعله آتش [illegible] | دیگر | [illegible] دارم [illegible]

هرگز [illegible] گفته است | دیگر | [illegible] مرغ دل [illegible] کرد

معاصر

مریم اسمش میرزا اکبر [illegible] تازه [illegible] پیدا کرده [illegible] او را

[illegible]

گر بپای لب لعلت کسی ناله برد شد   دیگر   حالت مستی چشمت ز ره بردن عالم نبرد شد

دهانم کامش بودی بمیرزا آرام جانم   و گولش هم دمی بر که و در ره و دردهاش من

دلم بردی و جور کردی که چی شد   در باغ سبزی که دادی دل نمودی

ناطق اسمش آقا محمد صادق در بار تاریخ گوئی تسلط دارد بخصوص تاریخ ... دارد است

سنگ بود آنکه او را چیده بر بام اسلام [۱۲۳۲]   دیگر   در رهش ... یک ... جود ... از اجزای علم [۱۲۳۴]

نقی اسمش حبیب الله خان از لاهور هندوستان و در ساکن عظیم آباد از اشعار ... مطلع ... معلوم

از غره مسیح خبری نیست و کم گشت   در زلف و بنا گوش تو شام و سحر ما

الفعلم بعد از دیدن ... دلبر   دیگر   بگریبان نقد ام بخنه و نه چاک دگر

نیاز اسمش آقا سید حسین ... زاده ... میر ... در دار السلطنه اصفهان ... علامت

لسان ... اگر چه ... نیاز ... از هر ... نیاز ... صاحب اخلاق و در این

صفت یگانه آفاق خط نسخ را بسیار خوش نویسد طبیعت ... پرواز و ... بجای ...

با فریبم گر ... هیچ ... من   شرمنده ام هنوز ... خویش را

چو ... که ... دیگر کس   دیگر   مطلب ... دیگر ... بوسد

صبا ... در ... زلف ... بوست   دیگر   ... بوی مشتاقان ... گیسوت

شانه ... تا ... زلف ... کمند   تار زلفت ... جان ... است

بروی نشین آن نگار ماه چنین است   دیگر   پرده حقیق و در بر ... نشین است

سوی خانه رای فروغی ناز تو گردم   گو نه چنین فکنده که گوشه نشین است

دل بر لبان نجم طره او نشه اری   و در چنین تیره شبی جای بر لبان بود

نصرت اسمش سلطان ... اصلش از ... طالش ... بسیار ... طبع ... یار

... دارد از کهنه شعرای ... است و صاحب دیوان و این اشعار از اوست

افروخ غم ز دلم چه بر می زدی   دیگر   اینقدر رنگ بمن جلوه که جانان را

گر گدای ... چشم تو   دیگر   هوشیار ... که مستی ... است

بر لب ... نصرت ... طره ... است   دیگر   چو بر چم علم ... بار و داد کرا است

چه صورت ... عمر دم را   هنوز ... نظر است

کو نیه چون آن دلستان از بهر ... بکوزد   دیگر   ساز ... آهنگ ... بکوزد

عشق ... جا کرد و در دل ... جل   دیگر   چشم رفت ... بی ...

جفا ... دل ... گفت   دیگر   سپر نمودم ... تو بسنم

صد پاره ز دامان شد دل ... افته   دیگر   در زلف ... هر پاره یکجا

ناقص اسمش میرزا مهدی ... است و مشغول تحصیل علم ادب است

دل ما که آمد ... نگاری خریده ام   دیگر   کاری نکرده ام ... ز درد

نظام اسمش جناب حاجی ملا سمیع صحبتش [معاصر] از دارالخلافه بر دل کمی اوقات شده و در
درگه بیدلی معنی در کتب گذرانده از فحول علماست چنانچه در علم نحو از زبان سرآمدی
امروز است در رساله مائتیه نوشته اند و جمیع مراتب الفیه ابن مالک را
بر وجه احسن در این صد شعر بیان کرده اند و مقبول جمیع علما شده است حاجی صاحب تصنیف
دلنشین در زبان [illegible] تحفه روح [illegible] است حقیقت ادبیت از حضش [illegible]
در اشعار عربیه ید طولی دارند و مسلم کل اند در شعر چنین فرموده شعر عربی را که تحفه گفته

حال نحر بر شب ظاهر آمد و سمی بود | بر اشهاک فیان فیها السماک
خال الهلال کو افزال عنها الهلاک | اگرچه شعر عربی مناسب این اوراق نیست

لیکن چون [illegible] این شعر را هم و تحفه خال محمد می گفته بود نه تحفه بار کار نوشت

بصدق محمد بن ادهال | تولد منها نون و دال

نون و دال بدانست و زند معنی مشکل است خلاصه تحفه شعر فارسی ایشان است

چون نبود دست رس بوصال محمد | دیگر | دست من و دامن خیال محمد
شد مغز در [illegible] | دیگر | گلشن پر [illegible] شود [illegible]
خوبان [illegible] و بابا و [illegible] | دیگر | [illegible] آه از تو آه از تو
صواب با اگر خواهی [illegible] مرا | [illegible] از تو رضا از تو صواب از تو گناه از تو

چه غم | نظام در جهان نبود | ز شاه کشور حسن نظام از تو سپاه ارزد

ناصر اسمش میرزا طاهر صحبتش از مازندران [معاصر] است از میرزاده کان است [illegible] ایشان است
مجنون عاشق [illegible] خضاب است | دیگر | هنوز هم بخت من با یاران بجواب است
همگنان در [illegible] خواهی | دیگر | [illegible] کنی

نظیر اسمش سید حسین از سادات [معاصر] گلپایگان عراق عجم است و این شعر از ایشان است
برای جور و جفا بنده‌ای اگر خواهی | دیگر | مرا بخر و درین کار امتحان بکن که ام

نیاز اسمش میرزا محمد رضا خلف آقا هاشم [معاصر] درویش است و طریق ارادت دارد و این
ببین چو [illegible] آشیان است | دیگر | گلها [illegible] بوستان است

ملا محمد نوری جناب ایشان معنی حکمت الهی [معاصر] و مقصد رئیس این علم [illegible] اکثر از او صیف
[illegible] این علم را [illegible] ایشان است

همراه [illegible] دل | ما | [illegible] حاصل ما
کو [illegible] | دیگر | [illegible] مستعمل
[illegible] | در [illegible] صورت [illegible]

نواز اسمش میرزا محمد تقی از بزرگ [معاصر] [illegible] از نوادر [illegible] با زنده ران و در
دولت قاجاریه از جمله اعیان [illegible] [illegible]

ز نیش لبان خنجر از لعلت پرخنجر   دیگر   ز بیم رخسان خون ز لاله از آزار
بر لاله پرلشنیده همی سنبل مشکین   در غنچه پراکنده همی لؤلؤ شهوار
ز از زور زمان زیم ز درگاه تو مهجور   ما نیز همی خفت غم داغ ره و بیمار
هم صبر ز خون دل خمیسه جام   هم سینه ز درد دل ضمیر گوره فجار
تا ناوک دلبر ز دلبران زده راه   هموار آره سوی خصم برد و در صف پیکار
انس رو بجز حضرت درگاه تو خواهم   دل چاک شد ز ترکان جفا پا چو سوفار
باید او در نخجیر گاه شاه   دیگر   رسید مونس جانم چون از راه
ز غمزه لبش لب در لعلکان فگنده بر دوش   ز تا ز بر نقد دامان و کج نهاده کلاه
عجب بر خنجر لعل و زلف چنین مشک   نقد فراخته طاید برخ فرخنده ماه

المقدم

باب الواو

وصاف اسمش شمس الدین محمد اوصاف از رفقای [illegible] است (ولد فضل) و اظهر من الشمس اصلش از شیراز است الحق اشعاری [illegible] و نسخه با عقلا من پسندیده که دو نموده اشعار بجمال کس نوشته در نظم هزار [illegible] دستان انوار شیراز بدو خوشت اوراست

ز مان لگه [illegible] رحم زخشه صب   دیگر   ز لال قطره چکانه چو قطره سیال
هزار آیت نقصان ز ارباب اهواس   تعقل و جان تو منزل شود از ازل

مقدم

ملا قلندر از شعرای مشهور دار السلطنه هرات بعهد میرزا بیر بوداق از هرات اورا همراه خود بشیراز بعهد و عمرها در شیراز در شیراز است اوکفر انیده اوراست

یم ملول که کارم نکو نشه بد شد   دیگر   شود شود نشو کو مشو چه خواهد شد

واحدی از شهر [illegible] شیخ مرد آگه [illegible] اوراست   مقدم   تا تو را طره عنبر شکن پیدا شد
دل آواره ما را وطنی پیدا شد   مقدم   **واتی دارالامان کرمان کرمه**
لوکه [illegible] رخ [illegible] ز آب روش [illegible]   دیگر   [illegible] شمس [illegible] ز آفتاب روش تر

ملا ولی [illegible] از شعرای مشهور است اوراست   مقدم   ای روان تو ظاهر از کفها چنین جنیف بی مکار [illegible]
وی [illegible] تو از [illegible] کرده [illegible]   دیگر   [illegible] در چمن [illegible]
سرو بستان [illegible] کمان [illegible] سرو تو [illegible]   کرد [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] کر [illegible] [illegible]   چاره چاره کو [illegible] [illegible] [illegible]

و شور [illegible] سود [illegible] مقدم **وحشی** اصلش از بافق [illegible]

مشهور به یزدی [illegible] فرهاد و شیرین [illegible] مجلس [illegible]

[illegible] مشهور است [illegible]

چو خسرو یافت از شیرین جدائی | معطل ماند شغل دلربائی

گرد نشسته بطرف خاطر آزرده کاخ [illegible] | کرد انداز [illegible] این کاشانه را

[illegible] عشق | [illegible] این افسانه را

دیگر

[illegible] افسرده سخن | [illegible]

دیگر

[illegible] در نظر است | [illegible] دگر است

دیگر

[illegible] | [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

دیگر

[illegible] یک | [illegible]

[illegible] | [illegible]

داراب [illegible] از شعرای [illegible] مقدم [illegible] | [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

۱۷۱

و سمان [illegible] از سبو [illegible] است | نفس نکنیم [illegible] خرم است

[illegible] | از خیال [illegible] خواهد شد

دیگر

[illegible] است | چه ناله کردیم قطع منازل

[illegible] منزل | ما خویش را [illegible]

کاسه [illegible] مقابل | آئینه [illegible]

نازک دلان [illegible] کار مشکل | این زلف یار است [illegible] یار است

دیوانه بر خیز زنجیر [illegible] | مستی [illegible]

ما خود ایم [illegible] دل | عمری [illegible]

[illegible] منزل

مقدم **وقوعی** از شعرای متقدم است [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

واعظ اصلش از قزوین [illegible] از شعرای [illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

وصالی اصلش [illegible]

[illegible]

دیگر

[illegible] | [illegible]

واهی اردبیلی از شعرای مشهور است و اوراست مطلع هر کس که گرفت از سینه دل بر و بیگانگی

چو مهمان شد ما را خبر رود کبر نمود ماس

واهی از قم است و نیز از شعرای مشهور است و اوراست مطلع

ای گشته زار بی وفا بیگانه دیگر دی گفته ز خشم که آشنا بیگانه

این شیوه نکوست و با بیگانه ما را دلها بهم آشنا و ما بیگانه

دلیری اصلش از دار السلطنه هرات است و پدرش رکابتی بوده این مطلع غزل او راست

رو چشم پر ز باغ و طواف بنفشه زار دیگر آمد ز هر بنفشه مرا بوی زلف یار

مشهور است که دلیری با یک دیگر از شعرای هرات و ساغری کفش دوخته همراه مولانا جامی

عزم حج کرده بودند و به بغداد رسیده فسخ عزیمت کرده میر نجم سیاه ذکرش در حرف سین

در تذکره هرات نوشته است در آن زمان این قطعه را نجهه آن در گفته فرستاده بود

دلیری و ساغری بعزم حرم دیگر گشته لعنت هر دو شان سفری

لیک از آن راه هر دو وا ماندند این یکی از بد خری و آن ز خری

واقعه اصلش میرزا طاهر و واقعه احوالی طاهر اوراست مطلع بلکه ضعف و ناتوانیها فکنده از پا مرا

گر بود از چهره رنگم می کند از جا مرا دیگر صد سینه چاره دل تنگم نمی کند

میخانه عمارت دل تنگم نمی کند دیگر چه بلایی تو که از ذوق خرامیدن تو

جامه چون رنگ تن خاک طپیدن گیرد مطلع وحید اصلش از قزوین است در ... او راست

از مهر علی

از مهر علی طینت آن کس که سرشت دیگر هر چیز که بود منزل او دیر و کنشت

در دوزخ اگر درآورندش منشین جا کرده نکرده می برندش به بهشت

دیگری عوضی تبعه است با کمال همشیره زاده مولانا علی کرملی است در هرات

زنده کلالی را بنای مسجدی در هرات ساخته از جامی خواهش نمود که نماز گزاردن مسجد

قبول کرده جامی این شعر را نجهه او گفته مطلع نگذارم به مسجد تو نماز

زانکه محراب کس نماز نیست بهر حال طبع خوش داشته او راست

گر نه هر دم ز سر کوی تو وام انگشت بود دیگر عاشقیها کنم از کنج در فلک رنگ بود

درفشی اصلش از دار الملک ... بنجاب هندوستان بوده و در آن ولا اشعارش

شهرت عظیم داشته و الکونی ... آورده یک نوع مزه ای در اشعارش هست و او راست

در روضه از کوچه دلدار رمیدن آنم دیگر آه کز دور از آن زلف بیمار مرا آنم

در سراغ کمر او بار ... زلف دیگر هیچ معلوم نکردید و پریشان برگشت

بعفو رفته چنان همه کیسو کند نه دیگر در فراق تو عجب سینه ها بر هم خورد

دل به خواب حرم زلف بر هیچ دیگر خواب چنان پریشان دیدم ندیده بودم

رفتم ز هوش ... و صلت شنیده و دو شی دیگر چون آمدم به هوش شنیدم نیامدی

واله دشت بیانی مشهور است مطلع شب های تو ز رنگ درجهانی کرده دلی

بیزبانی تو هم در خور آن می باید | دیگر | صبوری نیست و پرچم تو آتش و آب
دل ز غم عشق تو آیینه و سنگ | ز حجره دلی دارم از جفای رقیب
چنان ضعیف که اسلام در دیار فرنگ | دیگر | ای لقب کز او سینا اعلم بود
احمد نامی رسید در عالم برد | زان نسب با آن نجوم همراه بود
محرم جانش و سایه محرم بود | مقدم | داله اسمش علیقلی خان از طایفه
لکزی او در یکان بعد لکنو جا در هندوستان و عمر را الی لبریز برده او راست
حسن زمرکی که داغ ها زور زنیز | دیگر | عشق با بر آدمی زه ز روی جانا زر زنیز
میرزا طاهر وحید مشهور است | مقدم | کم نکرد دجال وحدت ز روش اخلاقی
گرت نقش قدم پنهان نماز در راه ما | دیگر | از بسکه شرح گریه خود را نوشته ام
خطم چو موج صفحه ای در سوس است | دیگر | ترک بتان کرده دل براه خدا رفته
این ها دوش در قبله ما رسته | دیگر | حصار عافیتی بهتر از خموشی نیست
زبان خطی چو دانه سرش جدا کرده | دیگر | بچو شمع ای شاهد از شعف هوایی بر سرم
از برهنه پای کی گوینه نمو بار دیرم | دیگر | نصیحت گاه کمان ابروان جهان فکند
دل کمک شفاعه بچو صیدی | مقدم | وامی عثمانی در ولایت کلاه قسطنطنیه
دیوان شی پایاره متداول است در ترکی او استاد بعد در فارسی نیز طبعش بر قدرت ایرانیان

رفته است از اسلوب فارسی بیزار آگاه بوده است طبعش وقادر و داشته او راست
ز غمزه چشم تو نه تنها نبرد کار تکمراست | دیگر | وداع دل از دل مجروح فریش نکمراست
ز بیوفایی گلی بود مرغ دل آگاه | زان نکهت گلش آشیان نکمراست
ز شوق دیدن آن گل ستم نکرده نسیم | رضا بر خنده و بود رو باغبان نکمراست
من از این باغ همین غنچه لبی میخواهم | دیگر | نسیم عاشق گلها ز جیب هیچ بر از
نقد عمر گل چه صرف خنده بکرده رفته | دیگر | گر من از گردش گلزار خنده ام غم مخور
ای آنکه طرح مهر با یاران ریخت | دیگر قطعه | در دهمه یاران ز عشق با ایشان ریخت
چهره چگونه دم زدا دل رو فا | آخر آنچه با آن خنده وفا در آن ریخت
وصال اسمش ملا غفار رشتی از قضاة بهروری مشغول بعد در خط طلک صادق بامر معشوق | مقدم
در بعد دولت او را گشته گو به | دیگر | بعشق صادق اگر دست من نگرفت چه باک
لیک گر عاشق صادق بود چنین باشد | به ثبوت مرا احتیاج بینه نیست
گواه عاشق صادق در آستین باشد

باب الواو

والی اسم شریفش شیخعلی میرزا است نقطهٔ خطهٔ دایرهٔ شهریاری و مهبط انوار حضرت
باری است در انواع کمالات فضلا از نظم و نثرش فصیح است طایر فکرش پر باز نکرده
به عالم ملکوت پرواز کرده سخنش از شعرا و نثرش از نثر بیگانه از فضا آفرین و از قدر
تحسین‌ها شنیده در مغز برز و سخنش استغنی گهر و ضمیرش آینه خانه مصور است
اگرچه قسم نظم و نثر در وصف این اکثر است ولیکن هر دو طبع گستر ملاذ من است چنانچه گفته‌ام

و آرم اگر و اگر نسازم || جز والی شه دگر نیازارم
در عشق تو آنچنان خنوبم || کز حال دلم خبر ندارم

خلاصه حضرتش از نخچ علم نفقکی و نطقی فخر است پس از تعبیر و اکون به لندره پرواز
برده و با دولت بهیه انگلیس بستگی تأنی بهر نشانها مراجعت که در عتبات عالیات
قطع امور بر او قرار داده کتابی مسمی بر احوال سیاحت خود و بعض اکابان خارجه
در کمال فصاحت و بلاغت نوشته‌اند این چند شعر از افکار ایشان حال تحریر
این تألیف و در محرم قطعطم هم‌بنم کاظم بود تحفه بار کار رفت ایشان است

دیده ابر پر آب است || روز بازار شراب است
گر کالفی ده درخش رواست || دلش صد رضاب است
دل و دل آرزو از الطاف خراب || بود باز آخر آب است

لب ز زلف تو از سلسله جنبان تنها — پای بند دل دیوانه مجنون شده
دیگر
هر پرده که از غنچه خوبان لیش نمود — رازش عیان ز آتش غیرت گلاب کرد
دیگر
بیاد تار خالد گزیده مار بر خار — دل بخنجر از زلف تابدار بنالد
دیگر
فضای سینه دانا است مرغزار خیال — دل را چو رحش همچو مرغ زار بنالد

وصال اسمش میرزا شفیع الشهیر میرزا کوچک و از بیمش خطاط بزرگ از نیک نفعه کالی خاک پاک شیراز و از هر نوع کمالات بهیاز از ایشان در جمیع اسلوب امور از انجه کمالات صوری و معنوی مجموع و بتنوع زینت صد او در کلک و قلم دانچه بکل ایام احمد و شه مانا خود را حسن ما تقدم است سحر قطبیان و فصاحت سحبان در بیان دارد و در فتحک بوقصر صریر خامه بیش بار آرد از انواع خطوط بطور تکمیل مربوطند خاص نسخ و منسوخ کرده خط بیان خطی را صحتش در عارض گم کردن نهاد و در حقیقه اگر او را از جانب یکجا شما باشد آن ایام خواهد بود ذرد دلی نسخش رنگش هیچ و امرای با داده آن تای فقیر پر کمال رد انکه را رد آنرا این قطعه را ببیند و در جواب بخصی که رقعه نوشته بود و عمو فری رقعه است ترکه با عنایت است با قاف در منزل این فقیر گفته و شعر می‌کرد خسرو دارد که بعهدت هستیم
دیگر
همچو سیمرغ نهانی در قاف است — هر چه او صاف شنیدم در وصفت
لیک ذات تو برهن زاوصاف است

لعل ترکانه زین خنده وصال — چون شکر خواستش از علاف است
فرزند گرچه ز عنیم پنهانست — ظاهر این است و قربا قاف است

صاحب دیوانند از هر مقوله شعر دارند و بزم وصال نیز دارند و مرقع‌ها و شربت و خطوط سوم گرده‌اند آنچه بخاطر بود از اشعار ابرار ایشان بر سبیل یادگار رقمت افتاد

از چه چون گل نرم جامه جان چاک که نیست — فرق در باغ تو گلچین و تماشا را
دیگر
رخ خرم بود دین امید دستی که بیام گو — مرا این که کجا بجستم آب زنده کجای
دیگر
بت فارسی بجلوه می خرامی لب غز — تو نگاه دار یارب دل مجوه پارسا را
دیگر
دل که رفتی تو خصم جان من آمد — دین نه همراه او قطار بر منی تنها
نغمه خنده و تکلف سینه خرد — محرم دارا در بر پهلوی دارا
بچشم نیام بر جفتی رخیده کام — وصل تو دارم طمع نه از تو دنیا
دیگر
هر چند دور در رخک نایاب می‌خوری — جو شیم از دهای جام این کوهر نایاب سو
دیگر
ای خاک کوی نه دهنت را کرده خطا — آخر فروخت خواجه ز رشک غلام ما
دیگر
می خوردم و چشم تو نیست این چه حالت است — دین خود بر نگار تو ما و دلالت است
دیگر
داشتم دردی ما به یکعمر خوبی — نرگس دارت میک غمزه ادا کرد عجب
دیگر
خو برارت یکان گشتیم و شکایم — وصلت کو هر از زنده‌ئی بود

نگر چشمی نهادان لب تا مهربانی دارد — دیگر — دل از لب نی زهر منبری باسگان فغان دارد
زنگار برابر پرتو زنم جلوه برقی — خوشا مرغی که در شاخ بلندی آشیان دارد
بنالد بلبل از رشک باغبان باصد هزاران گل — در آتش من و یک گل دل آرام و صد باغبان دارد
وصال اثب دیگر نگر فشانی مرکه گیا — دیگر — ز وصف آن لب شیرین چه شیرین برزبانی دارد
بلب چشمه جوه تجسس کنی و ازرد — دیگر — حق جانب لب پرست گر د
از چین سر زلف تو هر نافه چو بریم — دیگر — چندی بار گشودیم همه بخت جگر بود
بر سینه زنم ازآتشم تا که نگوینه — دیگر — سلطان خیالت علم دلکش برآرد
ناله کو بر حسرت بمناله را جیبی که کمر — ناپرون از غنچه به رو جانب بازار کو
ناله سنگین باز مختلف می اثر — دیگر — درتو خراب اورد اعاشق را بهار کو
الحمد لله روی دلارای تو خواهند — استغنه دلانی دیکچه تماشای تو خواهند
دانند اناکی نجزاز و دار بباسته — کو دیده که دیدار آید تماشای تو خواهند
جانی تو چو عاشق نخواهم برل تنگ — در روز رخ از وحدت جانی جای تو خواهند
می از تو نخواهم و محکمان نهنیم پی — کی خار جوارت و برپای تو خواهند
از هجر نه بیم است اگر وصل تو جویند — دیگر — از خار نه پرواست و خرمای تو خواهند
شاخ از زیر محتسب از رگوه است بسته — ساقی چه فرصتست مرا عمر پیاله ریز

بر ره میره بهارست و بفتوای حکیم — دیگر — زکات می خواص دین فصل گناهی است عظیم
بهر این تحفه به صوفیه و برهمن می باشد — خرقه را زیر سماع منه چو تعویذ زر و سیم
میکشان خرم و زاهد غمین است آری — کنه امیه فرا به بر ل دعاغه بیم

لیکن از کعبی این غزل حضرت فضلا از میرزا انگفته که غفته واری آن روزی شوعلا از حرارت میرزا گفته ومن آن نگفتم اکثر مگر گوشت منصف این شعر را بگفته من و برادران گفته است

الحمی بنابت اسمای نهایت امتیاز دارد — دیگر — سه ایران دلم از چار ترک جنگجو دیران
بلا کو خانی در ازرخ خان و اکثار روا با دا آن — دیگر — لبی رشته را دعا گفتم کو نبینه تو نفرین
د برسر جنح دلم خون بزد و بی چی زخم جوشی — دیگر — مرا از مهر دشتی کی بگردان
گناهی گر بود دور کردن می — بسوزان رشته وارم هر آنم
وه درزم جاک دل باجاک دامنی — دیگر — جو کف بگام بری آفتاب به پرسی
جو می در دو فلکی ماه آفتاب برسی — دیگر — مغنی حب الوطن و الستیغ شه شاه
نوای سنجر دیار رهنه اهنگ از در آر — دیگر — عشق چو بر پاکی زین نقش جد من گناهی
تا چه کردستم و خواهم بسر کوبت بیاری — انکه او در نجر اهن کفرارم مسلمانم
باش کو با افر از چشم رفت بیمار — لب نوشین ت ز غزال وصال آرد
کج کلاهی گر نباشد هم بود صاحب کلاهی — خسرو عادل بلا کو انکه کاه جود احسان

بر آتشین رخت خراب پادشاهی — (دیگر) — کز حلقه حلقه خویش هرگوشه زنده دری

شمشیر در کف تو ولا شانه چیست — (دیگر) — در دست اصفهان چه سرمایه عیدی

این همه محنت و غم لازم عشق است وصال — (دیگر) — نه گناه دل ما بود و نه تقصیر کسی

بر زیبا چون مه در سحری — سخن بی‌پرده گویم ای آفتابی

چنانت عهد یاران شد فراموش — (دیگر) — که یکباره از خیال ما بوده خوابی

مگر مهر ما را چو خویش در آزمودی — و یا مهر ز گلشن تو ز رنجه بودی

چه ورزیده دلداری کس نمودی — چرا این قدر دل ز مهوم ربودی

وصال ار رود هرکس ما را زان در — (دیگر) — و یا داده دل خویش را از مودی

این چهره و چون مهر فلک تابان است — (دیگر) — شادی دوست و آرزوی جان است

بی منزه وصال از چه درد هجر است — (قطعه) — پیرانست و مثال بلا کو خال است

مرا که رو شاهد باز خوانده است — مرا این تهمت عجب بود زرد هد

معاذ الله من این هرگز نکردم — دگر کردم زن او هست شاهد

در جواب رقعه سرکار مخدومی والا میرزا دوست محمد ابراهیم بیگ سعدی خان نامی

وفا از دلم چو زنجیر شه بود دوست است — والا ازین خانه حقاست و پنهان ماند

نوزده میداری و بقیه سعدی قصب است — (مصرع) — **وفا** اسمش میرزا محمد علی از سادات

زواره اصفهان

زواره اصفهانست وطن شعر ا او راست — (دیگر) — این دروغ است و در هجر تو جان داده وفا

نگرانم ز دل او حسرت چرا ز نبود — (دیگر) — نکو به غیر طمع ما خورده‌ایم در صف محشر

شهیدکش که نکهت از خاک تربت او بر خیزد — بود به قدر تیر زره پر در حلقه زندان

اگر در قرعی از حلقه زنار بر خیزد — (مصرع) — **وفا** اسمش میرزا حسن مشهور میرزا بزرگ

پسر آقا سید علی طبیب بیاز کش نش شعرا رب کلی معهود اهل وفا و مقصود زمره صفات اصفهانی در جاش بیت خوان و بن معقله نکو و گفت از دبستان عروسان بکرکش چرخ نیلی نهانی کلاه از مشتری نهاده و دستار فلکش چرخ کهن را ادان علمش بر دیگری رساله طبعش نظر خط نستعلیق دلپذیر است حال کجریان انفع و در نظم نظیر شد و در دوم چرخ زدوج محجم کرده حس اعلیحضرت قیصری را در این روزها پسری فرخنده مبارک مسمی بسلطان مراد داده و در تاریخ تولد او گفته

چون در سرای حضرت عبدالمجید خان — (دیگر) — گشت طبع شاد و دل قوی دولت زاد باد

شد از شبیه صدف زاد گوهری — گردون نجم سپهر فروغش زیاد باد

سلطان مراد گشت بنام نیای شاه — خورشید آن نیاکان زان پور شاد باد

کلک وفا نگاشت به تاریخ بهر او — مولود شاه تا به ابد بر مراد باد

۱۲۵۶

سپر بر آتش و درم شیشه در دست — (دیگر) — عیش در چار سو هشیار دارست

دلبری را و لطافت بوده آتش نیست — (دیگر) — چمن نگار است و در پا کرده جا ش نیست

نه تو باز آئی و نه غم سر خورد / بی عوض بود آنچه از ما رفت

بوی تو زجگرم در همه آفاق گرفت / تنگ شد خانم و بر سر لب آمد جانم

لعل تو نکته فصیح کعبه بود ای به ارادت / بال و پرش چو گل کرده دو زیبا تر

گرچه زیبائی هر مرغ از آب و پر است / در تیر پیش من از صد هزار نغمه به است

یک نگاه و خول و یک نگاه خروج / هر آنکس را که در کف خارش افتاد

زر و سیم بکف خواهد رسیدش / خلاف تو که هر که خار و خس گوید

و هر او را نسیم و زر تو بر سرش

وحدت اسمش میرزا محمد علا از اهل هندوستان و سلمه تها در ایوان اوقات را کم زر امیا جوانی عالی همت است او را

گهر کاکل گهر زلف ای آرم یار / خیالات پریشان در آرم ای

بخه اودی ارباب حجاب / حسن پیغمبر و عشقم دین است

واثق اسمش [illegible] اصلش از قزوین [illegible]

در بهاری که هر [illegible] / در بر کوه [illegible]

وفا اسمش عبدالله بیک از [illegible]

میرزا ابوالقاسم [illegible]

[illegible] / چه میدانم [illegible]

نه نقد کنی به بنده نه جور / تو چه با همه هانی چه داوری

[illegible]

جام می در گردش آور زانکه نیست / اعتباری گردش ایام را

ترک سر کعبه و این باریه بنهاد قدم / دل بچاره براه تو سبکبار آمد

بار در جلوه غنیمت شمر بر / ناکه دستی بر گریبان میرسد

از بهار نه و من چو باغ بهشت / از صفا نه چمن چو طلعت یار

باغ نکهت خلخ است از لاله / راغ نکهت تبت است از زر زار

باغ نه رنگ و آوری این / راغ نه بزم تاخت تاتار

باله صاف خلق خاور / باله تاب آفتاب انوار

تا توانی بهار خرم و خرمه / قدح از دست ساقی مگذار

نخلی و لاله دیده و ادامی دلکش / خروش عنادل فغان قماری

چه حاصل ز روی گل و بانگ مرغ / کرانم بر آری گر بینم بجا آری

من نه دیگر از ره دیده تجلی / من و گوشه تخت و سوگواری

برد بیگانه نکو یوسف دران کوی / نمیرسد کسی از آشنائی

وفا اسمش میرزا حسین از اشراف آباد اردستان است دیگر در کینه داغ بر علم آسمان نهاد

داغ دگر ز رفتن دل در آن نهاد مقدم وفا اسمش میرزا محمد علی اصلش از زواره اردستان

از رخ غبار در نشسته ایم از رخ خاک دیگر و نقش هستیم از صفحه وجود بشست

واثق اسمش آقا محمد صالح اصلش از دار السلطنه اصفهان و صاحب دیوان است

گشت دیوانه [illegible] گرو از طفلی دیگر کس بحسرت نبود چون دل دیوانه ما

از عاقلی رسته ز آتش دل آب شده ایم دیگر در دارم بار کار از شفقت او در سینه [illegible] را

در و دیوار مسجد را [illegible] می بینیم بهتر دیوار کز پس بس پس میخانه خواهم [illegible]

واله اسمش آقا محمد کاظم اصلش از اصفهان مرجع اکابر و اعاظم زمان بسیار

صاحب سلیقه و نیک صفت در معاصرین مشهور [illegible] خانه [illegible]

برقرار کرده و در برابر [illegible] قبر [illegible] مرتب کرده و در روی سنگ قبر خود [illegible]

[illegible] رحمت [illegible] در رحمت بروی ما بند [illegible]

صاحب دیوان است مشهور است که گفته بود از جمیع دنیا [illegible] بهتر [illegible]

اصفهان و در اصفهان محله [illegible] خلاصه با سلیقه [illegible] را

سالها شد که خرابیم ز رندان [illegible] دیگر ما کوی [illegible] راه برده ایم [illegible]

از بس که در گلستان ذوق اسیریم بود طرح قفس نمودم بنیاد آشیان را

داد آتش ز نادل که جان در نه داشت دیگر غمزه او با دل من کارها

غیر از وصال اگر بود در دیگر کس دیگر [illegible] بسته پهلوی گل [illegible]

بشیوه [illegible] گذرد از بزم [illegible] دیگر [illegible] آشنائی [illegible]

خرام بر راه که افکنده دامی دیگر و مرغ دلم میل پرواز دارد

متاع راحت و کام [illegible] دیگر [illegible] وفا [illegible]

ناله با [illegible] این در کار عشق دیگر با تو چون [illegible] کار ناله [illegible]

[illegible] دیگر [illegible] در خنده [illegible]

ز آن لعل لبان و در دندان دیگر دندان طمع نمی توان کند

زبان [illegible] مطرب [illegible] صبح دیگر [illegible] مرغ سحر بود در زبان [illegible]

درد دل [illegible] کار خود دیگر [illegible] طبیب دل نشود [illegible]

بگذار وعده یک بوسه [illegible] دیگر سینه ام گرم یک بوسه [illegible]

من [illegible] دیگر و خدا اگر [illegible] کار [illegible]

واثق اسمش میرزا محمد علی اصلش از دار العباده یزد است از فحول علمای ایران است و در

و الا مشغول به امامت جمعه [illegible]

با حسرت [illegible] دیگر کنون که حسرت مردم [illegible]

خون میریزی با ما مستحقانم	دیگر	فن کشته طور امتحانت
کز مبتلای تازه ام کو جز تقاضای تو	دیگر	در بنده دیرینه ام کو مزد خدمتگارم
بیاران هرگز از یاری نیفتاده نگاه یار تو	دیگر	نه قدر یار میداند نه شرط یاری آه از تو

وحدت اسمش آقا حسین اصلش از دار المرز رشت است طبع جنونی دارد آورده است

بسنجد کوه را بکمر رخشت ای آینه حیرانی	دیگر	تو با این نازکی چون طاقت دیدار داری
چنین کز نام وحدت [illegible] در آن		بتوجه الهی بس چنان اقرار آوردی

وجدی از اهل هندوستانست در کرمانشاه بایران آمده بود و چند سال بوده است

وجدی چو از معاشرت خلق چاره نیست	دیگر	همراه ایشان برقص بسازی و میزنه

واقف اصلش از کابل است و معاصر راقم حروف از احوالش واقف نیست این شعر از او است

یارب چه چشمه ایست محبت که من ازو	دیگر	یک قطره آب خوردم و دریا گریستم

باب الهاء

خواجه همام اصلش از تبریز از شعرای معتبر قدیمه است حکایت او در شرح سعدی و در عالم مشهور است بسیار شعر کرده و در تتبع شیخ سعدی غزل گفته چنانچه خود درین مورد اشعار میکند در غزل

یک کرشمه تو از دو کار ما سازی	دیگر	ولی بیچاره بیچاره کان پرداری
چو ما بدین روی بت بر در خود رسیدیم		نسیم با سر زلفت چه کنه بازی
همت ما سر زلف را تو بازده		وهمت شیوه او هر زه گرد و غازی
همام را سخن دلپذیر و شیرین است	دیگر	ولی چه سود بیچاره بیت شیرازی
در هر قدمت از چه فریاد بر آمد		آهسته و در ره و در دل صاحب نظر است
هر کس سر تو دارد پروای سر ندارد	دیگر	مست تو تا قیامت از خود خبر ندارد
جانا بجای جانها جای تو کس نگیرد	دیگر	مهر تو زنده ما هر روز روشن پیرد
از رحمت نصیحت کمتر کنید ما را		با خستگان هجران فسانه در نگیرد
هر دو دو را علاج بنوشته ام یارا	دیگر	درد درونت ما را و درمانی نمی پرد
عاشق چیست یکانی نبدا جانان بودن		کرلیس جانی طلبه دادن و خنده ای لبخند
بوی زلفش نظر کردن و در دیش دیدن		گاه کافر شدن و گاه مسلمان بودن
با نسیم سر زلفت ز صبا بشنیدم		کار ما هست چو زلف تو پریشان بودن

آقا هاشم مشهور بدرویش از نجبای تبریز و بعضه از اصحاب و مجموع کشته چه در راه

شعر قرم بهار کارش الا که رفته از سید قطب الدین شیرازی در شاد کرفت بهجی عرب باز آن

بنگار رخ دلفریب و جام لبستان — دیگر — مشغول بجو کن از کف لب لبستان

جامی ز شراب معرفت بخش مرا — مستم کن و از هر دو جهانم بستان

جلال مشهور بقال علت اشتهار بقال حال این فقیر نیز اما صاحب طبع مقدم بعد ادوات

زان ایه صاف کهنه کشته بخوردم — دیگر — زان ایه و ماند جان بهر درش

ان ایه همه رفت و رانهای مطبخ — چونکه مرا بکشت دود آتش روشن

هیبت الله مشهور بکافی از فحول شعرا بعد طبع قوی داشته از اوستادان است و شعر بعد از که

چون بالا برآید از پستی — دیگر — چون به پستی در آید از بالا

پر شود خاک و قصر دوا آید — راست مانند دعا و قضا

حاجی ملا هادی راست — مقدم — مویی نیست و توحید انا الحق نشود

ورنه این زمزمه از شجری برخیزد — مقدم **جلال** اصلش از خیع از اکابر بوده

روزی به اتمام شیخ در هرات بگرم دیگه جای سبز پوشیده در چهار سوق هرات چهل نفر

همدست و همداستان شده این بیچاره را فقیر رسانیده و در میان چهار سوق دفن کرده

بار جلال داد آن سبو نزد شاه اسمعیل صفوی رحمه الله آورده پس از دستیاری بر هرات

این چهل نفر را در عوض خون جلال کشته و در اطراف قبر جلال دفن کرده بالفعل در چهار سوق

هرات قبر جلال و آن چهل نفر در اطراف او هست این چند شعر از اشعار او است

ای گل تو دعا گفتم و دشنام شنیدم — دیگر — هرگز از این بهتر دادن جواب و دعا را

زاهد ز زبان کشاده تسکین دهم مرا — دیگر — نام تو بر دو موجب صد اضطراب شد

اگر چو من هوس زلف یار خواهی کرد — دیگر — ز عاشقان سیه روزگار خواهی شد

ندا ز طرف قبا یار همیشه خاطر من — نشسته ام با همه روی یار خواهی شد

چو در وفای تو ام بر دلم جفا بستند — در پیش ابر و دلم شرمسار خواهی شد

مشهور است و این شعر جلال را امیر علیشیر نوائی بسیار پسند کرده بود

چنان از پا فکنده امروزم این رفتار و قامتم — دیگر — که فردا بر نخیزم بلکه فردای قیامتم

روزی که خدا نام مرا کرد هلال — دیگر — میخواست و من ما هلال ابروی تو باشم

امروز زده میکشد سوز فراق — دیگر قطعه — وز شعله آه آتش امروز فراق

روز عجبی پیش من آمد یا رب — این روز قیامت است یا روز فراق

محمد عربیه کار بردی به هرات — دیگر قطعه — گیسو و خاک و درش بر خاک بر داد

شنیده ام و تکلم نمود همچو مسیح — زان جوهر لب لعل روح پرور داد

وان هو به علم غلط در است مرا — عجب خجسته حدیث است و نکته در داد

میر هادی سید صحیح است بعد چندی از امیر صاحب تولیت نام از فضل مشغول بعد بابای هرات

بگمان رسید دل از محنت جهان ما را — اجل کجاست و منت بنه بجان ما را

امیر هارون از استرآباد جلادانست و صاحب دیوان لیکن طبع خوش داشته این ازوست

بهر نفس اجل بسته داده دل ستان مرا — دیگر — نگاه در ساخته جلد شد ربود جان مرا

خوش آنکه دیگر جلوه آن سرو ناز را نگذارم — دیگر — با خود آیم همین استاده با زار خواندم

چرخ تیر زدن از پیه تیر نظر ای کند — دیگر — نظاره جان ... خوبان جگر کند

این شعر را در حالتی که از جرم عشق بخواند متهم شده و در زنجیر لیکن گفته است

ز زنجیرم چو کوه از بیقراری دل ستان من — دیگر — دل زنجیر شد سوراخ سوراخ از فغان من

ملا هاشم اصلش از تون خراسان و از جمله علمای آن دیار و در زبان فن گاهی اشعار گوید این ازوست

عاشقم ها بش خان زاده هیچ فرمود گو — دیگر — هر که از کنج لبش در مو نزاد بوسه گو

خوزه و کون چنین ببر گلدان چنو — که اگر داد چه ... ما چکنم با لو کو

کون کته کیر خورد که کو — دیگر — ما فکر آلتی دکش کنم مو

میخ ... که کیر خورد — دران در کون سر کش کنم مو

نور بیهون ... صفوی کرد — مقدم — مزه نی در جهان نمی بینم

دهر کو با دهان بچار است — دیگر — با دو خط و ... سرو کرده سر کردم

چو ... برکه برکش ... آب دیده تر کردم — مقدم — جلالی اصلش از هرات و لیکن ...

فرد و فه

فقره فاقه لیکن استغنای عجیب گویند داشته و مادام العمر از کسی چیزی نخواسته این ازوست

بی غمت دم نمی توانم زد — دم بی غم نمی توانم زد

همامی اصلش از مشهد مقدس خراسان خانه باف لیکن و صاحب لاف و گزاف این ازوست

چون بمیرم سرا آیت و با ما باشد — دیگر — سرم آن به که ز سودای تو در پا باشد

بجری اصلش از شوشتر عراق عجم لیکن و اشعارش به غلط و غش او راست

ز چون خنجر کش فراک جوان — دیگر — سر به خواه بر بالین پسندند

متاع گفتگو دون بی مشتری نیست — گرده آن کرده این پسندند

میرزا هاشم از فاضل خراسان لیکن او راست — مقدم — به هر فتنه کمر بسته است زلف او چه بلا

شانه بر هم میزند سر رشته کار مرا — دیگر — دارم دل ... ز آرزوی بستان

دستی نهاله بر سر همچون سبوی مستان — ابروی او چه دیدم ... سبوی ...

بگو بوسه تو دیدن بر دوی مستان — دیگر — ناله از ... دلم پیچ و تاب آید ...

بچه ... شراب آید ز من — بسکه ... بیار ... عجب

گرز دامانم چو دریا آفتاب آید برون — دیگر — دل ... گمان است و تو هم میدانی

دیده خوناب فشان است و تو هم میدانی — ... رخسار تو ...

بر همه خلق عیان است و تو هم میدانی — ... ز که ... رخ ...

ابوالقاسم بیکای هاتف گلشن کرد مقدم دلم ز بسکه بریزان سینه دلگیر است

خروش ناله بگوشم صدای زنجیر است دیگری ستاره زلف او دلم از هوش می‌برد

کاکل پر صبح بناگوش می‌برد لعل پر گهر ز ترانه بلبل خموده است

فیضی که یادم از لب خاموش می‌برد مقدم **هما** از شعرای قدیم لعجه اوراست

جهان دل همچو نسیمه دیدیم دیگری ده با موی جهان می‌توان بست

همایون اسمش آقا محمد اصفهانی از همدان عراق عجم لعجه طبع داشته او راست مقدم

ای لکه تو را فکر کمر در پیش است دیگری هر دم بجهان دگرت دل ز پیش است

بیداری در خویش جاوید و تا در کار است در خواب در خویش واقعها در پیش است

هاتف اسمش آقا سید احمد و الدرانی پسر محمد سحاب از جمله شعرای مشهور روزگار مقدم

خود لعجه صاحب دیوان ترجیع بند مشهورش الحق بنهایت ممتاز زاده و دارد آن را است

همه ای ز هر قدح و نشر روز کهنه دود دیگری با شدم خرقه و انم خرابات کرد

چه جاودانه زلف دهی دلها را دیگری نکته وقت ز لف تو بسیار دل

چو نالم استخوان از جدائی دیگری فغان از جدائی فغان از جدائی

هوس به بود مرغی را که ناله شود و رود ز آشیان از جدائی

چو شمع بجان آتش افکند به بزم ز راهم سخن درمان از جدائی

بهر شاخ

بهر شاخ این باغ مرغی سرآید بتحریر داستان از جدائی

المحرر
[illegible]

همایون اسم شریفش میرزا همایون میرزا است که از پسران حضرت صاحبقران است طبعی دارد [illegible]

خواهی از بند رهد دامی کن مرغ اسیر ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ نکهت صیاد سوی آشیان ها بیا

مرغ دام دل و گیسوی تو صید به بو کشان ‌ ‌ تو دام زلف و دیوانه پیشه افتاده است

همدم اسمش سید زین العابدین اصلش از شیراز است به تهران دستان رفته طبعش دارد و آزاده است

بار غم در جهنم شکسته است میکشم ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ بر چه پیچ آنکه نهی به نهفته است برای میب

هنر اسمش شیخ ابو الحسن از اهالی جهرم شیراز است و در فن طبابت و اطبای او است

بهره از مستی در جام ریزد قرض آتش را ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ چه مقصود است سانی زر داد زین پیمانه پیمانی

بهره شهر به بی فرهنگ ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ شوهر دختر جعفر منگ

فاحشه سه بچه دان ‌ ‌ صاحب مرتبه الدنگ

هدایت اسمش رضا قلیخان اصلش از مازندران لیکن از ابتدای سن در فارس نشو و نما یافته و بزرگ شده با او دیار بسیار خوش مشرب و نیکو خصال جوانی است صاحب دیوان طبع نکته دار تذکره هم نوشته است خلاصه این چند شعر از آن دیوان بطور نوشت

در خاک شام میکند آنکس دل مرا ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ کارد شناخت من نفس قاتل مرا

روز محشر و پرسند زخم قاتل را ‌ ‌ دیگر ‌ ‌ دهید ار انام برم اول و آخر دل را

جا نگهدار پیش من دیر فرود گیر از خون ‌ ‌ تا ز هر رخنه کند دل نگهی قاتل را

کفر کیشم ز هجرت ای کجی چه را کشی | دیگر | پس‌های آمد به بوسم ای دوست کو دهانت
زخم شمشیر تو دارم آرزو و خواهم از تو | دیگر | زخم دیگر که بجز زخم تو اش مرهم نیست
کشیدم دست در زلف تو بی دست | دیگر | هنوزم بوی سنبل میدهد دست
فراغم زان بلا و بلا کی بود | دیگر | و بال اندیشه بلای جان ما بود
بگفته مرا ز حسن تا نام هزار عیبی کو به | دیگر | فرخ زلفش هزار عیب است و زبان نیست
دانسته زیرکانه و طلعی میرزا حسن | شعر | **هما** اسمش میرزا صادق اصلش از تجار به
مروسها... ولد استبلدی نیکی خان والی ماورالنهر مرو را در خدمت نواب جناب حاج محمد
حسن خان مروی ما متعلق و منسوب از مرد قزاز به ایلات و منسوب به دولت قاجاریه کرده طبع خوبی
دارد صاحب دولت اوراست | دیگر | چون تو جانان دل مرغ اسیر هم برام
گرد دل آزاد و فراغ زره گلزار کجاست | دیگر | جانان عوض و نسبت اگر جانی نستانم
افسوس و جانها همه بیفایده ماند | دیگر | از نهیب تو بود چهره گردان دلیر
رزدان کونه و کنج یرقان آورده | دیگر | دل محمود را پریشان کرد
لکه دسته کرد زلف ایاز | دیگر | هوسه نه جسته بخت جز بر در تو
و گشته نخواهد هیچ جز بر سر تو | | با نصرت و فتح و ظفر انباز آمد
شمشیر تو و تیر تو و خنجر تو | شعر | **همایون** اسمش شیخ عبدالعال از اولاد

شیخ عبدالعال

شیخ عبدالعال مشهور اصفهانیست و از سلاطین روم در ایام صفویه نامه رسیده بود که شما
مذهب ناحق دارید شیخ در جواب گفته بود و صاحب شریعت میان عرب تکلم میفرموده
بنا بر این ناحق خلفاء شیخ رعایت مشرب را پاس کرده چنانچه مشهور است و رعایت
مشرب سوای از مذهب منظور دارد صاحب طبع است این شعر او راست
بگذشت ز ابروان تو گمگشتن و فرخ جان | دیگر | گر جان امید نیست چو تیر از کمان گذشت
یکی از شعرای اصفهانی به او قات را بیجا کرده او در حق شیخ این قطعه را گفته است
رانی گرچه در عراق و حجاز | | چون همایونی کسی نه موزون نیست
لیک نزد شعرای اصفهان | | نغمه گو زمان همایون است
هجری اسمش میرزا ابوالقاسم از نفوس عراق عجم است در اشعار سلیس و تکمیل اوراست معاصر
پیاده گوید قطره و نسنه | دیگر | اینهمه خون دل اهل وفا نتوانی گفت
خوش گفته چون ز او دست او غم از خجرزنم | دیگر | فرقه دیگرکم او خجه دیگر زنم
هما معاصر
از شیراز است جوانی عاشق پیشه و گفتار خالیش هیچ اندیشه کرده است
لیکن صاحب طبع روان است از هر مقوله شعر می‌گوید این چند شعر را از او بخاطر بوده است
بجز از مهر رخ او نیست یک ذره به سینه | دیگر | در قیامت بگشا گفته اگر سینه ما را
سرو را خوش در آن باغ بهار است و مرا | دیگر | تازه سرو دیست که پیرایه فردوس است

شور فرهاد و حدیث لب شیرین امروز — دیگر — داستان غمی وان خسرو شیرین این است

شور ما با لب شیرین تو در شهر امروز — دیگر — همه کوهکن و قصه شیرین باشد

شهر پر از بستان بر برد مشک و نسیم — دیگر — چون در آن رشته زلف دل مشتاق آمد

بحث زلف تو بهر حلقه از آن گفته ها — دیگر — تا که مجموعه هر کس چو من اوراق آمد

مرا ز اندازه فرو کش بره ای ساقی بزم — تا خراب افتم و دامن بیکاری بزنیم

چنین آهو روان مانند درین شهر چرا — دیگر — از غزالان تو دو آهو نگاری بزنیم

اگر زیبد در آئی و چهره بنمائی — دیگر — علامتم نکند هیچکس برسوائی

بروزگار من ای زلفکان بر شکنی — و تیره روز ترا زهی روزگار منی

چه جبهها و بر آن کنی چه جمع آئی — دیگر — چه حلقه‌ها و بهم بر زنی چو حلقه زنی

دل باز مرا در گلستان کردی شد — دیگر — افتاده آن طفل شریف علوی شد

یکچند به غمزه ترکان عجم رفت — امروز به سجه عربها بروی شد

المقدم

باب الیا

امیر یمین الدین مشهور به طغرائی او چون کاملی بوده است و بستان فضایل را وجود او نواده تجربه ایست و این نیز ثمره ای از آنست این رباعی را به چه خوب گفته

دو آرم ز عتاب فلک بوقلمون — در گردش روزگار خس پرور دون

چشمی چو کناره صراحی همه اشک — جانی چو میانه پیاله همه خون

این نیز در جواب بر این رباعی او گفته — در آرم ز جفای فلک آینه گون

بر راه دل سنگ از دگر دو خون — روزی بهزار غم شب می آرم

تا خود فلک از پرده چه آرد بیرون — مقدم — یحیی بن محمد بن نجیب ابوری مشهور است

هرکه احوال ظاهرش بنکوست — دیگر — وان ورا احوال باطنش تبه است

مرد صورت مباش کز صورت — تا بمعنی هزار ساله ره است

لاله را سرخ روی می بینی — دل او را اگر چه چون سیه است

مقدم

یاری مردی سیاه چرده و خوش ادائی بوده و در هجا دستی داشته او راست

شه خانه من بر سر من همچو حباب — دیگر — شکفت و توان یافت چو من خانه خراب

میر یونسی ابهری راست — مقدم — غنچه کم خندست کارام دل بلبل شود

باغبان امروز گل را نخست به رنگ چه چند — مقدم — میر میران میر یعقوب راست

از شرم ابروی تو مه نو بنام عید — دیگر — خود را چنان نموده کس دید و کس ندید

قمر یحیی از لاهیجان بنقصان ... اکمل الفقه | مطلع | خوش دلم هر چه شنیدم از تو خواری بیشتر

اگه عشقش بیشتر شد عشوه ات ای بیشتر | دیگر | از غبار خط فزون شد گشته دلبر از من

سبزه هر جا بیشتر باشد نگاری بیشتر

یعقوب اصلش لاهیجی و طبعش ... است | مطلع |

جامه گلگونه در آمد مست در کاشانه ام | دیگر | خبر ابهیدم در رفتار دلش در خانه ام

یقینی اصلش از صفاهان عراق عجم طبیب ... گشته و این شعر از او است | مطلع |

با خودم هر لحظه یاد او بیکار آورده | دیگر | ای آرزوی آن عاشق دیوانگی بار آورده

یقینی اسمش میرزا امین اصلش از ... خراسان و این شعر بر زبان ... از او است | مطلع |

لعلم که مو ترک عشق اندیشه که | دیگر | دل حرف راست ... یاد در که

از سوزش ترک صبر که ... | این بر مهره عشق دست ... که

یغما اسمش میرزا سنجر و ... | مطلع | همه ش ز آتش دل چو چنار در گرفتم

ز دلم خبر ... ز دولت خبر گرفتم | دیگر | دم و آتش زلبی ... دم زد

و بخیر به محبت ... بر گرفتم

المعاصر

یغما اسمش میرزا ابوالحسن اصلش از جندق من محالات عراق عجم اسمش ... غریب ... و در فنون شعر ماهر و صاحب سلیقه جدید است و مستوفی ... در ... دیوان و قواعد و بحورات خوب در وجه اسمش ... از جمله او ... است

دل اگر برگشته از خط تو بسیار ... | دیگر | چاره زنجیر بود ... فلانی را

چشم سیه ... | دیگر | فریاد من ... که ... خوابیده را

... دایره خط تو امید ... | دیگر | چون ... قصه ... است

... از ... وت ... | دیگر | فریدون ... کار ... است

... اگر ... تو ... اگر ... | دیگر | ... بیت ... است

سنبل زلف تو ... خونه ... کردی | دیگر | ... خال تو ... دانه ... است

طره کاکل ... سر خودم ... کو | دیگر | عاقبت ... این ... مجنون کو

... پایش ... گهر ... | دیگر | ... درد ... خانه ... د

رم ... از آتش ... دل ... | قطره خون ... دارد

... غنچه ... وصل ... | ... صبر است ... عشق ... آتش نزود

... محمود ... غلامان | ... قرابه ... محمود

... موجب هلاکت من شد | ... دانه ای ستاره مسعود

عشرت یغمات با خیال و ماست | ملک دو معنی بهیچ نه رو خوشنود

در بتکده گر رفته‌ام آباز توانی گو | دیگر | از کعبه مسلمان نیم از یار توانی گو

اینقدر می خورم امروز که فردا نکنم | دیگر | گر گناهی و مدار ز مرتبه معنی بالکش نبود

دل ستکا هیچ ره رو ترک بس یار | دیگر | ملک گیرد و ملک نگاه ندارد

گر نه در شکوه بودن دهان و لب شکر خند | دیگر | کافرین حاجت بخود از چه برادر آهسته قند

جز ابروی کجت رانند بر پا و لطف | دیگر | جنت گر کشیده است کمر طاق آیه

همه شب سر شکند ز سر سودای جنون | دیگر | بخت زلف تو جو حلقه عشاق آمد

نه راه چه بهر باس دینی تو نه مرادان نه | دیگر | ده گرد دو قفس آشکارا ز نهانش

بهار را زبانه در ساغر نمی کردم چه میکردم | رسا غر کرده‌ام غرتر نمی کردم چه میکردم

هوا از من لب ساغر منی جول از کفو اسپاری | اگر از فتنه دیگر نمی کردم چه میکردم

ز شیخ شهر جان بردم به تزویر مسلمانی | مدارا گر باین کافر نمی کردم چه میکردم

کمند زلف حبی کردم به بت بوسی | دیگر | چنان کشته در زنجیر چه علاقه گسستم

حرام گشت بیضا نگفت زود تو را دی | ده دل بکنم آدم فریب خال تو ستم

ز شکست حادثه تا ساغر ورت باز | دیگر | بوجه جز نصرت هزار توبه شکستم

چه بود چند ده هرچه و ساقی محفل | ... از سر مینای من بنام نگو بشم

سکنانی ورود دل نگفته ما هزار نطق تقریری | دیگر | زبان را شنیده از سخن ان خامه تحریر

بیک زخم از تو قانع ستم تعجیل از صیاد | دیگر | سگان مسکین زخم دیگرم از غیرت ناخیزی

نه چهره که نه نرگس آن نکو لب | نه لب لعلی نه سنبلی مرغوب

هچیس نبود آنچه خواهی داری | می زلف نه بادام نه لب مغبوط

باری اسمش میرزا ... حسینی اصلش از گیلان ولی عمر را در اصفهان بسر برده ...

کفرم بیا من چه حالت داری | دیگر | کس بی تو بگو چه حالت دارد

همنشین با ان بت سیمین تنم | دیگر | آسمان کیا نمی داند منم

هر کرا عشق در دل نگهدارد | دیگر | نصیحت گو بگوید ولت گو

هوای دورد دل خوبی خواهند این بیکسی | دیگر | کرنه که می کنم درد بی دوا بودی

بونغ بیک اصلش از گرجستان ... اسیر در فرات خاقان شهید آقا محمد خان قاجار با برادران ... در بچار دولت با دیدن کتاب و قدیم تعلیم ... خط ... بوده است

جام می در گردش آور زانکه نیست | دیگر | اعتباری گردش ایام را

ترک سر کعبه درین بادیه تنها قدم | دیگر | دل بیچاره به راه تو سبکبار آمد

یار در جلوه غنیمت شمرید | دیگر | ناله و تن بر گریبان میرسه

ار نه بهانه دم ... باغ بهشت | دیگر | ور صفا نه چمن چو طلعت یار

باغ تنگ خضرت از لاله — راغ تنگ نقش آن در آزار

باغ ته رنگ و آوای آبش — راغ ته نرم ساحت تاتار

باله صاف خضرت خاور — باله تاب آفتاب انوار

تا توانی بپای خسرو عهد — قدح زر دوست ساغر مگذار

دیگر

بحر ولا ونر دار داری دیکس — خروش عنادل فغان قماری

چه حاصل زبون گلی و بانگ مرغم — کرآنم بزاری که منم بجواری

نه دنگه از ره و بیره بجنگر — نه دکونه محنت و بوکوداری

دیگر

برد میکانه سو بسو بنفشه دران کوی — پیرنه کسر ادا دشتنه نی

یرت سیه مهری برادر عطا است در دولت ملک گنجه نقت رئیس بورت گشیش گشته زیرا که
بورت طایفه ارز اگر دولت منزلگه نمر رئیس شهرت داد و چنانچه خود دین باب گوید

مصطفی نام ابو جهل صفت فتوی — وجود عر طایفه و دولت بیچاره برورت

دیگر

من شه نام سپیران نسخه محض — او زنکم رئیس مزنم مرا گردید برت

المقاصر

باب العربیه در ذکر بعضی از متصرفین ادبای عرب و عجم و بیان عرب گوینده
محمد عطا جیبی از فحول ادبای عراق عرب و در جیبی نقعه کازن کاظمین علیهما السلام
در تهذیب اخلاق و خوشی احوال و نیکی ذات یگانه آفاق اند آنکه شعر ترکیب
از تخصص نکند نشه و بواسطه سکنای با دوران جلوه طلبیه اکثر اوقات ببو از حجب ...
مشغول گشته غزالی تبارک دقت بپر با عطاکرده نظرش در ذکر جدی مطلع شد و اسم او را
از خجته برکه حسین عطا کرد رسیدم تا تاریخ تولدی بجهت او گفته تاریخ را با انجیه کاظم ووند

حسین عطا وهی محمدا — ببین جوار حسین علی

دیگر

مالک القلب حق من — حبه القلب منزله

فصفی منه ا انسه — فیه لما تخلله

اذ را ای فیه نفسه — وحده لا شریک له

دیگر

ولائة المرء على انه — لیس بذی عقل ولا عرض

تراه یستقری عیوب الوری — لکنه عن عیبه یغضی

دیگر

نظرت من غیر عمد — فرمتنی بالسهام

اثبتها فی فؤادی — رمیته من غیر رامی

دیگر

ولما شاد و الدجیب عتبته — وفرق بعد الوصال شتات

بکیتُ وابکیتُ العیونَ صبابةً   وعنه بکا فی سکب العبرات

تری فی بعض الناس نقصاً وبعضهم   (دیگر)   کمالاً وکلٌّ فی الحقیقة صادق

لانی کالمرآة ابرز من تری   من الناس فی اخلاقهم بتوافق

(معاصر) **شیخ امین الجندی** حمصی از حمص من اعمال دمشق شام اقوالش چون اشعار حافظ

در دهن خواص وعام اویی کامرانست   وصاحب دیوان این لطیفه از جمله مشهورات اوست

کسر الجرة عمداً   رب ماسن عن ما   (دیگر)   صبر الماء رحیقا   وسقا الارض شرابا

صحت والاسلام ذنبی   عنده قبلتی زنا   ودرکت ما زعزامی   لبشتی کنت زنا

(معاصر) **شیخ عبد الغنی** حمصی از نجف اشرف واز ادبای عراق عرب است ادبیات

قد قیل داود قد لان الحدید له   (دیگر)   وذا علی له فخر علیه جلا

فکیف ما الآن فی لقیة قلت لهم   لان الحدید لداود ویسر علی

(معاصر) **عبد الغنی افندی** از مشهور ادبا وظرفای عراق عرب است وبلطایف ولطائف

طبع مشهور است واز اولاد عمر بن الخطاب رضی الله عنه است ابیات اوست

در تهنیت حضرت امام موسی کاظم   (دیگر)   ذر حضرت مجمع البحرین ساحتها

ابان فی قبتها سرة القدر   تری ابن جعفر موسی فی خضیرتها

موسی ولیس له من نفسه خضر   (دیگر)   بهذا المحرم لیه لم تشتهر

فهلاله

فهلاله رنج القلوب تجری   بعد الکلف بالفراق قمر لا

تخلو جانک لذ حنین ولا مری   (معاصر) **آقا سید مهدی** اصفهانی فرد منی از فحول

دوالرشان از جمله مجتهدین ایکون در ستر ازدحج روزی ماند نزاین بیت عطر شرف

بوده ودر مکه معظمه تا الی دمشق شام از صحبت ایشان مستفیض بودم گاهی شعری میگفته این ابیات

بحجة الاسلام اتاها مناسکی   (دیگر)   قبورک فعلا ثم نورک فاعلا

وفی قرب خم بالغدیر معاهدا   کربیان علی علم عن الکت حافلا

هو السید الضید حبر معظم   وطلطام وفخار الغیوضات واکلا

وقد رفع الارض الممهدات التی   بها عقد مولا العلی علی الولد

وان لا تفرق بیننا طرفة ودم   مودتنا فیهم الدان تفسلا

(معاصر) **آقا سید حیدر** اصفهانی در کاظمین سیدی عابد وزاهد مشغول بشش بزرگ است ابیات

قیل لم ترکت مدح علی   (دیگر)   وهو مستوجب الثناء والحمید

قلت ماذا اقول فیمن علیه   الله اثنی فی محکم التنزیل

وای دیب صاحب بغا مسطابیات   قد رشتم من نور النبوة نورکم

ولاحت بافلاک المعالی بدورکم   ولما تجلت للنواظر دورکم

اخباکم من بعد دار نزورکم   وکم منزل بحر بن وعوان

حاکم

رشفنا حمیا الرشد من سلسبیلکم　　دیگر　　وشمنا سنا برق الهدی من سبیلکم
قصدنا حمی رغبة فی جمیلکم　　مصرع　　ن نلکم هدی قری لنزیلکم

جناب محمد علی اصفهانی از کبار بلغا و فضلا بود کمال طبع خوشی داشته در منقبت حضرت امیر علیه السلام
بسیار گفته وقتی جناب مستطاب قطب المجتهدین حاج سید کاظم مجتهد رشتی رحمه الله فضلا و علما را
مصراعی بجواب دعوت و مصراع اول این است　　ومنا المنادی ومنا السمیع
اینان این سه مصراع را گفته‌اند　　دیگر　　سبقنا فلا احد قبلنا
سوی من برانا ومنا الصنیع　　وذو الخلق منا الینا بنا
ومنا المنادی ومنا السمیع　　مصرع

جناب حاجی عبد المجید اصفهانی از اکابر بلغا
در اوایل جوانی مشغول تحصیل علوم و شعر را کم گفته وقتی تاریخ بچه مولود ذکوری که
در آن زمان اتفاق افتاده بود گفته با تاریخ دیگر بچه‌ای کار نوشته شد
مذ انبت ساحات البشر معنا　　دیگر　　وجاز ادونا فضیانه حیران
بانت مکارمه فی مهد مولده　　دیگر　　الرخصا مجد ابائه وخاقان
الکرم به للصبت ذا جامع　　فاته الا محدود الجهات
لم یزل الله ملک منه الرخ　　مصرع　　سامعه حی شنا الصلوات

شیخ احمد اصفهانی از کبار بلغا طبع خوشی داشته تخمیس این شعر عبد الباقی عمری در اینجا

یا صاح اما جئت شاطی کربلا　　دیگر　　ورأیت ماء فراتها فیها حلا
فیکیل لما له قبة الله حسین معقل الله　　بعد انکک یا فرات فمر وله
کلو للانکت له حسین وله مری　　مصرع　　داده با... راه آن ساقی بغداد او چون کام‌ها است
در ترکی و عربی دیوانی داره در آن ابیات　　لو لا ثناته اعداء ذوی حبه
او اهتمام صدیق کان یرجو　　لما طلبت من الدنیا مطلبه

ولا بذلت له اهلی ولا دینی　　مصرع　　حاج احمد ابن رادی زاده باز بغداد ان
ولدة صفوة العباس عمر لم یکن　　تا در ایام یکی مراقب
ولکنی من الکریم ...　　او هم حسود او سرور مصادق

باب اثر بك ودر ذكر بعضى از شعراى عثمانيه وغيره كه اثر بك را فصيح مورخ كرده اند

پرتو پاشا يكى از كبراى وزراى دولت عليه عثمانيه ولطيف كلام ودر دار السلطنه اسلامبول

مقبول خاص وعام ايشان راست — ديكر

نهال گلشن حسن ازل سن	آچلمش غنچه باغ امل سن
گل نازك بدن سن بى بدل سن	گوزل سن كلعذارم يك گوزل سن
گوكلك ملكنده سن سن پادشاهم	اميد رحم ولطفكدر پناهم
سنى ديمكده بوندن فارغ كاهم	گوزل سن كلعذارم يك گوزل سن
جگرده لاله زار داغ عشقك	بهار نو قدر دلده چاغ عشقك
گوكلك در عندليب باغ عشقك	گوزل سن كلعذارم يك گوزل سن
فلك آشفته مهر جمالك	شفق شرمنده رخسار آلك
دل پرتو ده دوايم خيالك	گوزل سن كلعذارم يك گوزل سن

عاكف پاشا در دولت عليه عثمانيه مشير وشار امورات خارجه وبسيار صاحب طبع منيفى واين شعر ايشان راست

عالمده آدم الدقيقه سنيدى الدم — ديكر — عالم او عالم الدقيقه سنيدى الدم

فيها اسمش سليمان افندى انكا از ارباب فهم ودار السلطنه قسطنطنيه است ودر مدرس دانشمند از ارباب فهم مشغول

الطفال اوقات را ذكر ان در هنگام وصف ان مرزبيت ايجى اين غزل را گفته

(حاشيه:) ... از امورات ... زبان گفته

فروغ حسن جانان ایلدی شمع دلی اشعال ‖ دیگر ‖ چراغ ایرامکدر بن جانده صحاب اقبال

زوالی استمز مرتبه هنرا هل کمالدر تک ‖ وفات خواجه ایرمش دریا اطفال

هیولای خیالده گیدر صورت جانان ‖ بنجه منکشف اولور آیینه رخسارنده تمثال

وجود جوهر فرده دهان یار برهاندر ‖ نص تسلیم اثر بو دلیل اهل استدلال

خفیجا حال عالم استحاله اوزره الذمی ‖ قبول ایتمکده در کون وفساده عنصر اشکال

مبانی هنر معمور اولور اول خراب اما ‖ اگر شهزاده کان کماله ایده استکمال

رائف افندی معاصر اصلش خطه لیکن متوقف دار السلطنه قسطنطنیه طبع شعرده وارد در فارسی تر
بی ربط عبث بامنش تبرزا ایلکده هست غزل کفته دیوانی شعر ازاده مرد لیا حسن آبادی

باغ حسنک کلی وار عبئله دار سنبله دار ‖ دیگر ‖ چمنی بو قدر قحط گلدی تمام ایلدی خط

عارف حکمت بیک معاصر عثمانیدر دار جمله اصحاب علم اسلام بولنس ده رجال
علیه عثمانیه منصب قاضی عسکری بر مندیدر وطبعش نظم معینه ابن راست

خلقه دیوانه گوروب قید علاقه کوردم ‖ دیگر ‖ سیرایدر رخنه لری دار شفا جینسه

خلیفه محمد معاصر شعرای تبریزدر روزی در آنکه تبریز بجهة اختلاف روز اول ماه صیام دو در میان علما
مشکوکه فیه بود که ایا امروز اول ماه است یا خیر طعلک صاحب ملا حسن وسمی بر رمضان هم
بود بجهة استفسار این مطلب نزد خلیفه محمد فرستاده او در جواب این شعر را گفته می نویسد

شعر بوده

دوره فارسی ده عزیزانم
الصادقی سینه

شعر بوده گیده سن دیه سن ‖ دیگر ‖ بو رمضانی دوه سن یه سن

کمال افندی از نجبای طائفه عثمانیدر ودر ردیف کاف شرح حالش را مفصل
ذکر کرده شمائی از خواجگان دیوان همایون قصر بعد این غزل را بجهة ما گفته ارسال نمود

الدم دهانه لب دلدار خوابده ‖ دیگر ‖ سیراب ایلدم دل تشنم سرآبده

بر لعل تشنه ده کلی رعنایه بنکزه یور ‖ عکس رخنک سنجاب جام شرابده

درس وفایه آزمق اولورمن تیونی ‖ ای نامه خوان عشوه بو بوقدر کتابده

بنده نیزگاه غزل یادگار اوله ‖ درگاه شاهزاده عالیجنابده

شهزاده معظم معمور طبع کریم ‖ بو قدر اونی نظیره جهانی خرابده

علی پاشا معاصر از جانب دولت علیه عثمانیه والی بغداد وعراق عربست ودامیری باعجول
زاده امیری دردلش وزیری باده داده هست درمعما استاد است ایلان راست

فکرتا زلفنه دل پیچ وتاب ایتمک عبث ‖ دیگر ‖ لیلی مرض ملامه آفتاب ایتمک عبث

او لنجه برق حسن یارک شعله فشان آتش ‖ دیگر ‖ حبا لندن درون سکده اولدی نهان آتش

ملاحت اوزره گوردی سوجیدی خاکده [illegible] ‖ دیگر ‖ نگهبان سماط حسن نفس منعم مبنده

پریشان ایمدی اسلام ایتیر کافر زلفک ‖ دیگر ‖ دو غنچه رقیب لر اطرافده دجال اولمز خال اولدی

ابراهیم افندی معاصر از جانب دولت علیه عثمانیه دفتردار بغداد مورخ با ادب کنش حوش

حلمی بیکلرزادر این چه شعر ادراست — دیگر — زیور دستار یار اولمقیچون بسته گل

دست عشقیله افندم چیده نقش رنگ گل — دیگر — سجده ابر حرم ابروسنی کورنجه ادم

حرم کعبه عشقنده ایر قدنه خم — ذوق وصلک توله کرجه ایده عشاق ارکت

افتاب بنجه کیم کورنجه طوررسی شبنم — خانه کاتب تقدیر اولدن جکسن

لوح عالمده سنی عشق ایله حلمی اقدم — دیگر — دکربکان غمزک سینه صدپاره یوز پردن

طبیب باهنر شیون کرادلته پاره یوز پردن — شبستان حرم وصله محرم قیلدیغی اغیار

بعاد متر افندم کول صاریور فاریه یوز پردن — مصرع

کاتب افندی صبس ازجمله اسکیلربردر متجاوز نست ودر مصرده بعض والا مصر منصب مکتب ودارنی وظیفه اوشغول است ولا آخر درسنه هزار و دویست و دیه دفترخانه بنا کرده بود کاتب افندی تاریخ گفته است ولفظه دفترخانه هزار و دویست ونه است صدر پاشی عزم کرده است بوز نبوت دکدی قطع بازده دفترخانه

مصرع

محمود بیک پسر اکبر نجیب پاشا ... افندی اولکی جوانده کی سبز کو ... است ... دارد ودبر است

سرده سودای هوا سینده داغ هجر یار — نیلیم بیلم نوجالنده دل ناکلم بن

دو گیسو ز هر سو فرو ریخته | چو دلها در آن تارش آویخته

چنان راه زن شد دل ریش من | دگر کرده هرگز مبند پیش من

حکایت

گلستان پر از زر او در بهار | ز آفت مصون دار آن کردگار

در آن فصل بگذره در گلستان | و بلبل ز غوغای گل در فغان

مرا شاهدی شکرین خنده بود | و دل در شکر خنده اش بند بود

لبش میمکیدم چو نو رس رطب | شکر می چکید شیره از کنج لب

چنان مهربان با من آن دوست بود | که گفتی چو بادام در یک پوست بود

گهی عشوه که بوسه که وصل بود | بتاراج غارت گل در آن فصل بود

حکایت

بریر حجاج بیهوده گفت | شنیدم که مسکین بغربه دگفت

درین وادی هولناک حجاز | نه جای خورد و نه جای نماز

ندانم چه بیگاه و که جعفر است | نگویم و نه جای بر گفتن است

مگر صاحب جبه دلو طلا و طواف | بگرد آنها ز ما علی عواف

تمثیل

دم واپسین گفت بوذرجمهر | بکسری بگفت آن ز رزد از زردی مهر

که با خصم چون خشم مرادت آید | بزن چشم از داد و داد رسی

مکن با چنین تنگ بر بی گناه | و گیاره از آن که برادر پناه

که یزدان به پاداش کارت دهد | جزای عمل برکنارت نهد

حکایت

شنیدم چو چسش کفش دوزی غور | یکی پند و کفش سلطان غور
زمانه سلطان ز راهی گذشت | و از جامه اش نور گرفت دشت
که گر عور در دلش میگذرد | بود جامه استوارت لبس
دگر نه خرده قم و پوستین | بیا بر نگار تو روز پسین
ه روز دگر جبه ها بشم غور | چه درویش غور و چه سلطان غور

حکایت

یکی یاد دارم ه از رنج راه | رسیدیم ملکت یمن صبحگاه
رفیقان کسی فردد آمدند | دراز خطه رشته در هوا آمدند
سبب جستم از این فرهوا آن | از این رفتی و باز زهو آمدن
یکی نوز بیان کف پانچ من | و از شوخ چشمان نهد ممن
نهان تا به دیدار بود آمدیم | چنین زهو رستم در هوا ایم
باکی گفتم این سخن روزی

نصیحت

و هیچت از خود روزی
کنیزه سعد کوشش تو بکجاست | کم تو دانی و روزی تو کیست
لعل جویم ز زرتب روزی ده | تا ترهم از زهر با تک ده
کلمش راست گفتی ای عاقل | گر رزق تو حق بود غافل

در عشق کنگر سلمانی

حکایت

کوشه بصبا رود نشابان
با نوح علامه مبنا را | طوفان خواهد دهد تمامت
کز چهار طرف هجوم باران | چون بهره جهان هجوم زاد است
هر مرد ابیش بحر خونخوار | کوشه ملک بود کنون سار
خورشیبه ز یکطرف کسه سر | دیگر طرف فرد برد پر
مه از یمن برآمد از آب | در دیگر سمت گشت نایاب
مجموعه اوست کوه الوند | در هر خم او دره دماوند
یکجا هر اوست کوه البرز | هر موی سپیدش رستم گرز
در گشتگه زراهی بودم | تا هم زده در خیال بودم
از نبله کاظم دمیده | بودیش ناو باسمان رسیده
جز ذات خدام هیکس ب | غیر از لب دست و تیر اوسان
یا قوت و ذات شاه مردان | گفتم اگر هر دو طوفان
بسم الله الرحمن الرحیم
از بغداد
این در و در دیار بغداد | بکره جان فسانه ...
خواه که کنه زود و حاکی | ارجهان تو را حث جان
فرزند من ای حسین دلبند | ای آنکه روانم از تو خرسند

ای راحت زندگانی من | ای حاصل جاودانی من

ای در عمل تو بیش ز نور | ای شهره تو در زبر ملکش ار

ای کالبد مرا معانی | بگشو سخنی چنانکه دانی

امروز مرا بگوش میگی | آویزه گوش هوش میگی

دیدیم لبی بنه د پستی | از ناک دمنان و تنگدستی

که حاکم دکه امیر بودم | روزی دگرش اسیر بودم

با اهل زمانه هردو نزدیکست | از روم و فرنگ و ترک و تاجیک

بودم لبر باهی عالم | در عالم او نبود آدم

گویم چند بیت جان فرزند | این پند ز باب خویش بشنه

از خلق زمانه گاه و بیگاه

بگریزه نسیحره باله

از غیرات زمانه فرزند | نه خویش عنیق نه خورسند

دکوش منشین و با تو کنج است | در رخنه هزار دمان رنج است

این ماک دمنان تو نه مالنه | برگردن جان تو دو بالنه

منزور مکوه با تو جاه است | این جاه نه جاه بلکه چاه است

ازوانهزن

از فرزندت روان پر از نور | هم مایه رنج تو ترب دور کور

در خانه زنت چو اژدهای است | که اژدم دو تو را رهائی است

این قوم که خویش و اقربا نیند | که طاعونند و گه دبا نیند

کاهی که کف تو هیچ و باست | کفشند و ازو تو هیمنت هاست

وقتی که جواب خویش گرانی | گوینده بکار نان ... ...

گویم چند بیت جان فرزند | این پند ز باب خویش بشنه

از خلق زمانه گاه و بیگاه

بگریزه نسیحره باله

از خلق جهان گریز چو ششتر | از پهلوی خلق تیر خوشتر

چون با تو نشود در زمانه است | یکرنگ خلق بیحساب است

گویم سخن ز آز مردم | این واقعه چون بیاد بودم

بخصوص او اینی باب من بود | در تربیت آفتاب من بود

چون دید مرا اسیر افلاس | آن لعبتک خبیث نشناس

تبدیل امانتش هرزدی | گردید بدل هر در منهدی

گویم چند بیت جان فرزند | این پند ز باب خویش بشنه

از خلق بهانه گاه و بیگاه
بگریزه نسنجه دباله

روزی ز قضای آسمانی / ای نور حدیقهٔ معانی
در واقعهٔ چو سر رسیدم / آن واقعه بس عجیب دیدم
افتاد یکی بخشم سلطان / در حلقهٔ شست طناب پیچان
شخصی بیچاره آنکه جان داد / شخص دگری بهای آن داد
از زیر طناب چونکه برخاست / میکرد نظر بهر چپ و راست
تا خواجه را دو خویش شناخت / روزی ده نه بر پرسش تاخت
دیوسی بکف از آب خوش نوشته / در فکر قضای خواجه کوشیده
کو هم چند است جان فرزند / این چنه ز باب خویش جسته

از خلق بهانه گاه و بیگاه
بگریزه نسنجه دباله

این زهره و پیرای و جینه / در زمزمه نکت و تقفینه
این خیره جمله بد سگالنه / در دین محمدی دبالنه
تخفیف خلاصه بسترا / تکفیر کننده یکدگر را

کخ طایفه

کخ طایفه دو سه رسته / از زرق همه چنان نشسته
خواهنده ره خدا لب زنه / رزان پس ده راه میخانه زنه
از بهر یکی است زر دینار / افتان خیزان هزار دین دار
خاک در او به تو ز رشته / تا راز نبا لیوز گفته
کو هم چند است جان فرزند / این چنه ز باب خویش جسته

از خلق بهانه گاه و بیگاه
بگریزه نسنجه دباله

در بیان روزگار

در ملکت یم روزی روزی / دیدم حجرهٔ باده و سوزی
بر کنگرهٔ خیمهٔ خوش / بسرود یکی ترانه دلکش
کو رستم دکو فراسیاب / بنشم زرقه اینچنین خراب
این قصره جایگاه رستم / بوده است سپر بنی که اندم
چندین شکسته طعنه کرده / عاقل ز حیفی جهان چه جویه

حکایت

رقاص هر آنچه یکی بود / مشهور بهر طرف بود
آن زهره وش لطیف دلکش / اصلش بودی ز خطه کش
یکتا نبم کسی بود چون خار / آن تازه گل لطیف پر بار

ببرد دل از بزرگ و دز خورد | تا که دل یک عراقی برد
دلباخته هر چه داشی زر | داد آن وصلش نشد میسر
روزان و شبان دمی با بود | نه حرف نگار آنچه اش بود
دلباخته روز پس چنین گفت | دفتر و نقد هر کس حیفت
خواهم که نهم تو زر دمی ای زن | بینم که تو به دیار زن من
ان قحبه دلربای خوش گوی | گفتا تو برو ز شوهرم جوی
از دیوانه

بسم الله الرحمن الرحیم

قره بغری قروه من ای جسش دیشنه مراست | انزوم را بگوش | میکن
ادیزه کوش هوش میکن | دیا تجربت تا پا ببرد از اهنگ

نهنگ این تجربه تا پایدار بر هوا بر مقدم خوار بگریزه و زخم ادبیم است و ملالیش
خو عشق انده و غم بگذاشته الغیه دبرد داشته انتقیات مرانی به درد عود بر
بی مجرات طالب او دلیل داده شریفه برین معنا دلیل قسل شاع الدین جبل
چون من او را پشت پا بر زن فرزانه قدم در قناعت نه از همه خیر و فراغ نه
تجرد داشته دوزانو مبرس با ناس انه فیه کره از خلق او دکار تجرا زار نه بنشینی مراست
از خلق زمانه گاه و بیگاه | بگریزه نشنجر و با دله

اوراقش

تا چون مردان راه از سر حقیقت آگاه نشود از عالم صورت بمعنی در نیاید
آنگاه بر رحمت خلیل رحمت جلالت میسر آید چنانچه حکیم سنائی گوید
زنده و ز زنده نور هر عیش است | در خرابات قاب قوسین است
گاه در عقبه مجاهده است | گاه در مجلس مشاهده است
گاه در شکر و گاه در صلوات | گاه در اثبات و گاه در محو است

حکایت فرنگ لعبتی از ره تا قدم درآمد چنانکه ماهی از ابر بر آمد ماهی اگر خواندم خطاست
زیرا که مه ماه سودای رفتار شیرین و گفتار رنگین و زلف آن مشکین بر چین کجاست مراست
از عارض و گیسوی تارکیسو | چو ماهی در ابر تاری نهانست
و دهنش تنگ تر از روزن دروبش و چشم بیم خفتش حقه تر از بخت قلندر درویش
با طراوت ملاحت و ظرافت بی نهایت چنان چنان ال جمع نسردن چون برابر
بر کرسی نشست و مجلس خوانی برخاست در رقص برخواست مصحف خان تقلو گوید
ار آراسته آمد و چه ار او نشستی | میخواست بعشوه و چه میخواستی
بنشست بر خوردن و برخواست برقص | هر آنچه نشستی چه برخواستی
حکایت هنگام طغیان عشقم در یکی از منزهات دمشق در باغچه شاعر گوید
باغ آراسته چون باغ بهشت | بر کنار داستگی داغ بهشت

چه بسیار دلکش تر از نکهت و بنفشه‌اش مانا چون زعفران زرد گشته بود صبحگاه
بر ذوقی دلخواه فارغ از رنج تعب و سرخوش از کنج طرب با یارها چو ری
دلش همدوش و بر دو چه دلکشی دست در آغوش و هر سو برگ و نهال و سر حدانه

چون دو بادام در یک پوست در زیر قبا | چنان مهربان با هم اندر دست بود
دو کفیها بادام در یک پوست بود | عنان باره که یکباره که از دست داده

شاه جهان خوش زبان سوی به پیرایه بار سر و در راعه دوری در آن آراسته بدین گفت
افلاطون علیه علیه مترنم بودم هر شب شرب الراح و اکل التفاح و نام و صبح اصطباح
فکیف بموت ناگاه یکی از ظرفای طایفه از ارامنه در وی نگران گردید و از سر گرفت
نی آگاه گشت و گفت و اتمام این سخن افلاطون موقوف بشرط چهارم است و
عقد الملع بالبته گفتم راست گفتی لیکن اگر عقد الملع دست دهد تمام فی الصباح نخواهد رسید

دست در گردن معشوقه که آخر داد نبود | مگر المیس و در دو خسته جوانه بود

حکایت و از یاری چون رفتار آمد گفتم سروی روان است چون نشست گفتم گل است مصراع

نگاه بنشیند بیکدسته گل | بر رفتار ادکان سرو روان است

صورتش چون گل همه بیش خوب است و سیرتش چون ملح همه جان دوستی است گاه بکلم
گوش آهسته است. رنجیده و قصه هم ما ناماند مصر سر و ما سکر بنگاله آنچه

انگاه

انگاه که به تیر غمزه و ز کشتار کمان ابرو کشتار از هر گوشه دل زارم چون هزار دستان
هزار دستان فغان و زاری بر خواستی چنانچه ابوالعلاء شوشتری گوید

هرگاه که غمزه تیر زن می آید | جانم به زیارت بدن می آید
اعضا از لشکه مهر با بینه زهم | یک یک بتو بر تمام تن می آید

حکایت باز دی برآید ترکی مصراع | ترکی چگونه ترک اگر پرده بر درد
یوسف هزار بار بر او از لگد رنج | و سیرت ملکی در صورت بشری ظاهر شد

حوری در اطراف لب زنخ جمع آورده داشت ناگاه در خانقاه طرح صحبت آنچه
در طریق دلخواه در جمیع مراد بحجه گاه جنس دلکشی چنانچه شاعر گوید

بیزار بود از هر خطا به | از نیم ملکیش آفتاب بر آید

ان لعبت طناز به کرشمه دمساز طوطی نطقش در شکرستان سخن چون غنچه
باز می‌شد مرا خاطر افسرده چون گل می‌شگفت یا رکان در دست [illegible] مصراع

گوی عشوه که بوسته که وصل بود | هر زمان از خود جوی الوصل بود

ان آفتاب مانند چنین طلوع طلیعه خورشید در آغوش صبحم پیوسته با جام
مملو از عنبسه پر سبه و چون روح القدس مریم دلارام از آن لعل ابدار هر دم
به چاشنی تازه می دزدیده ناگاه همه مقامه به مقام خود کسی در کرف جون اند

دوازده بن مغازی کشیدند از سوی **مطلع** شد بزرگوار کرم برادر برق
رخشنده نگاه بعزم رفتن کمر بسته چادر رخسار تاتم را از ابرارت جهان سیه اسان **حکیم قطران اجانات**

بری بگرمی چو کرد عزم رفتن | کمر بست چو دوش دلش از دو پیکر
فراز نیامد چو دوش ان دو جوشان | ز دریا برارد نوش از دو عبهر
شکا شکوی لب شکا زرد کو زرخ | شکا فرکوی زرخ شکا شنکوی بر
زمانه همی بخت مرجان برجان | زمانه همی بود مرمر به مرمر
زعفران همی کنده برگ بنفشه | ز نرگس همی ریخت آب معصفر
فرس گشته از رخش نخجیر ازان | چو از باد صرصر درخت صنوبر
برفتار بانی برادر بنفشه | یکی دست بر دل یکی دست بر سر
بنشسته بر ان باره بار انگشت او | همه کوه هال است و هم کوه پیکر
زمان اللذ به بستی و قضای الهی | ز بستی بیا الله و عای پیمبر
همی دم کشانه همی بار بسته | همی پیش فربه همی ساق لاغر
همی دست نها را چنان در نجنبی | در انگشت مردم در فهای و ضر

حکایت در اسکندریه مغرب محرم جرم محرم نمک محرم کسه بواسطه نقطه گشته تا نه
برانه خانه محرم **باکرام** محرم بیک نقطه مجرم شود

حکایت

حکایت در جابلستان قمر ماه طرازی از طایفه درزی همچون قمر بری و شکوه
از پس کوهی برآیه از پس ردوم در راه ابنه صهوره تبارک الله احسن کاریکنی
و شعاع رخش از خورشید درخشان رخشان تر و نور جالس از ماه تابان تابان
و تابان تر **مرات**

خورشید کی دارد چون او لب و دندان | یا ماه چنان ارد چون او نکو خندان
ای خوش صهوره گیسوش معبود

دو دستور خوش چون شعاع خور نکی محو دحل در پس بر دوش گیسوش پر روی

ای جبت در پس روی داری | هذا وضع شی غیر موضعه که

تبسم کنان ان لعبت نغز غنچه خندان لب باز درین گفت آغاز و نغمه که
الظاهر عنوان الباطن و چون باد صرصر بر انگیخته دکه بشکسته

چنانچه میر قدر رنگ گوید
آسمان باد خزانی نغز خوش رعنایی
صهور ند در زیر دارد انچه در بالانی

جام گر دست نگارت چه شیرین و چه تلخ
جا چو در مجلس یارت چه بالا و چه پست

نیست گر روی نیاز تو بجز ابروی یار
قبله راست سر انداخته محراب چرا